
6
16
63
BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
6
7
G
6

Collegij Societatis IESV Tridenti. 1553.

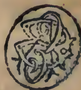
CATVLLVS.
TIB.VLLVS.
PROPERTIVS.

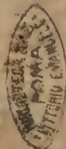
HIS ACCESSERVNT

CORN. GALLI FRAGMENTA.

Post omnes omnium editiones summa denuò uigilantia recogniti.

VENETIIS

Apud Hieronymum Scotum.

1549

Jo: Antj. Curvi Veron.

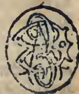
CATVLLI VITA EX PETRI CRINITI LIBRO SECVNDO DE POETIS LATINIS.

C. Valerius Catullus, Veronæ natus, quo tempore Ter. Varro in urbe claruit: quidam Crispum Sallustium Catullo supparem faciunt: à Catulli autem natalibus ad P. Vergilium paulo minus quàm duodeuiginti anni connumerantur, Si quorundã annales sequimur, quando & illud constat, carmẽ de passere Lesbiæ ad Vergilium missum:

Sic forsan tener ausus est Catullus
Magno mittere passerem Maroni.

Cæterum non humili loco aut obscuro natus est, siquidem eius parens (autore Suetonio) Iulij Cæsaris hospitio usus est. Val. autem Catullus primo traditur à Mallio Romã deductus, cum adhuc in tenera ætate ageret: paulo mox ingenij facilitate & doctrina adeo Romæ acceptus, atq; ciuibus gratus, ut M. Tulij patrociniũ meruerit, quod ipsum eleganti epigrãmate ingenuè testatus est, quo gratias Ciceroni patrono egit:

Disertißime Romuli Nepotum,
Quot sunt, quotq; fuere Marce Tulli,
Quotq; post alijs erunt in annis,
Gratias tibi maximas Catullus
Agit, peßimus omnium poeta,
Tanto peßimus omnium poeta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

Maliū uerò, & eius nuptias magno studio celebrauit. cum quo se excusat parum sibi licere ueteres amores (ut antea) decantare, quoniā fratrem amiserit, ex quo studium inquit suum scribendi carminis se abiecisse. Sic enim ad Mallium:

Sed tibi ne mea sint ignota incommoda Malli,
Neu me odisse putes hospitis officium,
Accipe quàm merser fortunæ fluctibus ipse,
Ne amplius à misero dona beata petas.
Tempore quo primum uestis mihi tradita pura est,
Iucundum cum ætas florida uer ageret,
Multa satis lusi, non est dea nescia nostri,
Quæ dulcem curis miscet amariciem.
Sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
Abstulit, hei misero frater adempte mihi.
Tu mea tu moriens fregisti commoda frater,
Tecum una tota est, nostra sepulta domus.

Inter cæteros amicos Furium & Aureliū dilexit, Cinnam quoque, Cornificium, Fabullum, & Verannium, quē malicubi & Veranniolum blanditer appellat, puellam præterea Ipsithillam ciuem suam, et Clodiam amauit quam ficto nomine Lesbiā dicit, sicuti Madaurēsis Apuleius testatur in oratione ad Cl. Maximum. Eruditorum cōsensu docti cognomen accepit, ita enim peculiari epitheto Catullus censetur. atq; hūc quidem Ouidius Vergilianæ maiestati opponit, tantum nominis apud eruditos ac laudis est consequutus. Sed & uersus ipsius, quanquā ut duriusculi notātur, quod uterq; Plinius asserit, sectatores tamen in his habuit complu

res, sicuti Pompeium Saturinum, & Sentium augurē qui Catulli epigrammata ac Licinij, mira diligentia et studio sunt æmulati, ut aliâs diximus. Val quoq; Martialis Catullum sibi ipsi audacter præponit. Sic enim ad Macrum:

Nec multos mihi præferas poetas,
Vno sed tibi sim minor Catullo.

Opus suum ad Nepotē Cor. misit uirum doctrina et rerum cognitione egregium. Diuiditur autem in libros III. ut primus lyricos, secundus elegidia, tertius autē epigrammata contineat, ad hunc enim modum ordinē fere meliorem custodiemus. Elegiam de coma Berenices ex poeta Callimacho in latinos numeros conuertit: eamq; ad Ortalum amicū misit, quæ in elegiarū adhuc libro legitur. Idem Val. Catullus à Fabio Quintiliano & Diomede inter iambicos reponitur, ab alijs inter lyricos. In Atticis uero noctibus ut elegantiß. et mūdißimus à Gellio laudatur, qui eius quoq; carmē, ut uenustißimum celebrat. Neq; illud omittendum, fuisse ab ipso Catullo & alia composita: nam & à latinis grammaticis afferuntur uersiculi aliquot, quos in hoc opere haud inuenies, ex quo deprauatum adhuc, inuersumq; alicubi Catulli carmen est. Tum illud in primis, quo Aegnatinis ineptijs illudit, quod ex ipsa lectione constare omnibus potest. C. autem Plinius libro hist. naturalis XXIX. ad Cæs. Vespasianum, cum de magia differit, amatorium de incantamentis carmen à Catullo editum refert. Hinc Theocriti inquit apud Græcos, Catulli apud nos, proximeq; Vergilij incantamentorum

amatoria imitatio. Sed & carmen Ithyphalicũ scripsit. ut est optimus testis Maurus Terentianus ad Nouatemum, qui hos Catulli uersiculos citat:

Et ferme modus hic datur à plerisq; Priapo,
Inter quos cecinit carmen quoq; tale Catullus.
Hunc tibi lucum dedico consecroq; Priape
Qua domus tua Lampsaci est, quaq; Priape.
Nam te præcipue in suis urbibus colit ora
Hellespontiaca cæteris ostreosior oris.

Cæsarem maxime Iulium, Phormianum Mamurram, & Nonium Strumam, iãbicis nominatim proscidit, ex ueterum cõsuetudine, ut & C. Lucullus iambicorũ autor, Luciliusq; & Næuius: dignumq; illud uideri potest, quod ipse Cæsar cũ perpetua sibi stigmata (ut ait Suetonius) imposita uideret, ex Catulliano carmine de Mamurra, eadem tamen die poetam ipsum cœnæ adhibuit, simulq; hospitio suo non secus atq; antea, uti eum permisit. Mortuus autem Romæ est iuuenili admodũ ætate (& ut quidam putarunt) annum circiter xxx. agens, quo tempore P. Maro, uelut ex annalibus Eusebij colligitur, in urbe Cremona studijs operam daret, Vulgatum quoq; de Val. Catullo illud:

Tantum parua suo debet Verona Catullo
Quantum magna suo Mantua Vergilio.

C. VALERII CATVLLI VERONENSIS AD CORN. NEPOTEM LIBELLVS.

VI dono lepidum nouum libellum,
Arido modo pumice expolitum
Corneli tibi. namq; tu solebas
Meas esse aliquid putare nugas
Iam tum, cum ausus es unus Italorum
Omne æuum tribus explicare chartis
Doctis, Iuppiter, & laboriosis.
Quare habe tibi quicquid est libelli,
Qualecunq; quidem ora per uirorum *
Plus uno maneat perenne seclo.

Ad passerem Lesbiæ.

Passer delitiæ meæ puellæ,
Qui cum ludere, quem in sinu tenere,
Cui primum digitum dare appetenti,
Et acreis solet incitare morsus
Cum desiderio meo nitenti
Carum nescio quid lubet iocari
Et solatiolum sui doloris,
Credo, ut cum grauis acquiescet ardor,
Tecum ludere, sicut ipsa, possem,
Et tristeis animi leuare curas
Tam gratum mihi, quàm ferunt puellæ
Pernici aureolum fuisse malum,
Quod zonam soluit diu ligatam.

De passere mortuo Lesbiæ.

Lugete ò Veneres, Cupidinesq;,
Et quantum est hominum uenustiorum,
Passer mortuus est meæ puellæ,

Quem plus illa oculis suis amabat.
Nam mellitus erat, suamq; norat
Ipsam tam bene, quàm puella matrem,
Nec sese à gremio illius mouebat,
Sec circunsiliens modo huc, modo illuc,
Ad solam dominam usq; pipilabat.*
Qui nunc it per iter tenebricosum
Illuc, unde negant redire quenquam.
At uobis malæ tenebræ
Orci, quæ omnia bella deuoratis,
Tam bellum mihi passerem abstulistis.
O factum male, ò misselle passer
Tua nunc opera meæ puellæ
Flendo turgiduli rubent ocelli.

De phasello, quo in patriam reuectus est.

Phasellus ille, quem uidetis hospites,
Ait fuisse nauium celerrimum,
Neq; ullius natantis impetum trabis
Nequisse præterire, siue palmulis
Opus foret uolare, siue linteo.
Et hoc negat minacis Adriatici
Negare littus, insulas, ue Cycladas,
Rhodum' ue nobilem, horridam' ue Thraciam,
Propontida, trucem' ue Ponticum sinum,
Vbi iste post phasellus antea fuit
Comata sylua: nam cytborio in iugo
Loquente sæpe sibilum edidit coma:
Amastri pontica, & Cytbore buxifer
Tibi hæc fuisse, & esse cognitißima
Ait phasellus, ultima ex origine
Tuo stetisse dicit in cacumine,
Tuo imbuisse palmulas in æquore,
Et inde tot per impotentia freta
Herum tulisse, læua siue dextera

Vocaret aura, siue utcunq; Iuppiter
Simul secundus incidisset in pedem,
Neq; ulla uote littoralibus dijs
Sibi esse facta, cum uenire à mari
Nouißime hunc ad usq; limpidum lacum.
Sed hæc prius fuere, nunc recondita
Senet quiete, seq; dedicat tibi
Gemelle Castor, & gemelle Castoris.

Ad Lesbiam.

Viuamus mea Lesbia, atq; amemus,
Rumoresq; senum seueriorum
Omneis unius æstimemus aßis.
Soles occidere, & redire possunt,
Nobis cum semel occidit breuis lux,
Nox est perpetua una dormienda,
Da mi basia mille, deinde centum,
Dein mille altera, da secunda centum,
Dein usq; altera mille, deinde centum.
Dein cum millia multa fecerimus
Conturbabimus illa, ne sciamus,
Aut ne quis malus inuidere poßit,
Cum tantum sciat esse basiorum.

Ad Flauium.

Flaui delitias tuas Catullo,
Ni sint illepidæ, atq; inelegantes,
Velles dicere, nec tacere posses:
Verum nescio quid febriculosi
Scorti diligis, hoc pudet fateri.
Nam te non uiduas iacere noctes
Necquicquam tacitum cubile clamat,
Sertis Aßyrio & fragrans oliuo,*
Puluinusq; pereq; & hic, & illic
Attritus, tremuliq; quassa lecti
Argutatio, inambulatioq;,
Nam ni præualet ista nil taceres.

Cur non tam latera ex fututa pandas,
Ne tu quid facias ineptiarum.
Quare quicquid habes boni, maliq́;,
Dic nobis, uolo te, ac tuos amores
Ad cælum lepido uocare uersu.

Ad Lesbiam.

Quæris quot mihi basiationes
Tuæ Læsbia sint satis, superq́;
Quàm magnus numerus Libyssæ arenæ
Laserpiciferis iacet Cyrenis
Oraclum Iouis inter æstuosi,
Et Batti ueteris sacrum sepulchrum,
Aut quàm sydera multa, cum tacet nox,
Furtiuos hominum uident amores,
Tam te basia multa basiare
Vesano satis, & super Catullo est:
Quæ nec pernumerare curiosi
Poßint, nec maga fascinare lingua.

Ad Seipsum.

Miser Catulle desinas ineptire,
Et quod uides perijsse, perditum ducas.
Fulsere quondam candidi tibi soles,
Cum uentitabas, quò puella ducebat,
Amata nobis, quantum amabitur nulla.
Ibi illa multa tum iocosa fiebant,
Quæ tu uolebas, nec puella nolebat.
Fulsere uere candidi tibi soles,
Nunc iam illa non uult, tu quoq́; impotens esto,
Nec quæ fugit sectare, nec miser uiue,
Sed obstinata mente perfer, obdura.
Vale puella, iam Catullus obdurat,
Nec te requiret, nec rogabit inuitam.
At tu dolebis cum rogaberis nulli.
Scelesta te'ne? quæ tibi manet uita?
Quis nunc te adibit? cui uideberis bella?

Quem nunc amabis? cuius esse diceris?
Quem basiabis? cui labella mordebis?
At tu Catulle destinatus obdura.

Ad Verannium.

Veranni omnibus è meis amicis
Antistes mihi millibus treecentis,
Venisti'ne domum ad tuos penates?
Fratresq; unanimes, tuamq; matrem?
Venisti? ò mihi nuntij beati.
Visam te incolumem, audiamq; Hiberûm
Narrantem loca, facta, nationes,
Vt mos est tuus: applicansq; collum
Iucundum os, oculosq; suauiabor.
O' quantum est hominum beatiorum,
Quid me lætius est beatius' ue?

De Varri Scorto.

Varrus me meus ad suos amores
Visum duxerat è forro otiosum.
Scortillum mihi tum repente uisum est
Non sane` illepidum, nec inuenustum.
Huc ut uenimus, incidere nobis
Sermones uarij, in quibus quid esset
Iam Bithynia, quomodo se haberet,
Et quonam mihi profuisset ære,
Respondi, id quod erat, nihil, neq; ipsi,
Nec prætoribus esse, nec cohorti
Cur quisquam caput unctius referret,
Præsertim quibus esset irrumator
Prætor, nec faceret pili cohortem?
At certe tamen inquiunt, quod illic
Natum dicitur, ære comparasti
Ad lecticam homines: ego, ut puellæ
Vnum me facerem beatiorum,
Non inquam mihi tam fuit maligne,
Vt prouincia quòd mala incidisset,

Non possem octo homines parare rectos.
At mi nullus erat neq; hic neq; illic,
Fractum qui ueteris pedem grabati
In collo sibi collocare posset.
Hic illa, ut decuit cinædiorem,
Quæso inquit, mihi mi Catulle paulum
*Istos commoda, nam uolo ad Serapin**
*Deferri, manē me inquio puellæ**
Istud quod modo dixeram me habere.
Fugit me ratio: meus sodalis
*Cinna est grauis, is sibi parauit.**
Verum utrum illius, an mei, quid ad me?
Vtor tam bene, quàm mihi pararim.
Sed tu insulsa, male, & molesta uiuis,
Per quam non licet esse negligentem.

Ad Furium & Aurelium.

Furi, & Aureli comites Catulli,
Siue in extremos penetrarit Indos,
Littus ut longe resonante Eoa
Tunditur unda,
Siue in Hyrcanos, Arabasq; molleis
Seu Sacas, sagittiferosq; Parthos
Siue quæ septemgeminus colorat
Aequora Nilus,
Siue trans altas gradietur alpeis,
Cæsaris uisens monimenta magni
Gallicum Rhenum, horribiles, & ulti-
mosq; Britaños.
Omnia hæc, quæcunq; feret uoluntas
Cœlitum, tentare simul parati,
Pauca nunciate meæ puellæ
Non bona dicta,
Cum suis uiuat, ualeatq; mœchis,
Quos simul complexa tenet trecentos,
Nullum amans uere, sed identidem omnium

Ilia rumpens,
Nec meum spectet, uelut ante, amorem,
Qui illius culpa cecidit, uelut prati
Vltimus flos, prætereunte postquam
Tactus aratro est.

IN Asinium.

Inter cœnam Asini manu sinistra
Non belle uteris in ioco, atque uino.
Tollis lintea negligentiorum,
Hoc falsum esse putas? fugit te inepte,
Quàmuis sordida res, & inuenusta est:
Non credis mihi? crede Pollioni
Fratri, qui tua furta uel talento
Mutari uelit, est enim lepôrum
Disertus puer, ac facetiarum.
Quare aut hendecasyllabos trecentos
Expecta, aut mihi linteum remitte.
Quod me non mouet æstimatione,
Verum est μνημόσυνον mei sodalis.
Nam sudaria sætaba ex Hiberis
Miserunt mihi muneri Fabullus,
Et Veranius: hoc amem necesse est,
Vt Veraniolum meum, & Fabullum.

Ad Fabullum.

Cœnabis bene mi Fabulle apud me
Pauci, si tibi dij fauent, diebus,
Si tecum attuleris bonam, atque magnam
Cœnam, non sine candida puella.
Et uino, & sale, & omnibus cachinnis,
Hæc si inquam attuleris Fabulle noster
Cœnabis bene: nam tui Catulli
Plenus sacculus est aranearum.
Sed contra accipies meros amores*.
Seu quid suauius, elegantius'ue est,
Nam unguentum dabo, quod meæ puellæ

Nam unguentum dabo, quod meæ puellæ
Donarunt Veneres, Cupidinesq́ꝫ,
Quod tu eum olfacies, deos rogabis,
Totum te faciant Fabulle nasum.

Ad Caluum Licinium Oratorem.

Ni te plus oculis meis amarem
Iucundissime Calue, munere isto
Odissem te odio Vatiniano.
Nam quid feci ego? quid'ue sum locutus?
Cur me tot male perderes poetis?
Isti dij mala multa dent clienti,
Qui tantum tibi misit impiorum.
Quod si (ut suspicor) hoc nouum ac repertum
Munus dat tibi Sylla litterator,
Non est mi male, sed bene, ac beate,
Quod non dispereunt tui labores.
Dij magni horribilem, & sacrum libellum,
Quem tu scilicet ad tuum Catullum
Misti, continuo ut die periret
Saturnalibus optimo dierum.
Non non hoc tibi false sic abibit,
Nam si luxerit, ad librariorum
Curram scrinia, Cœsios, Aquinos,
Suffenum, omnia colligam uenena,
Ac te his supplicijs remunerabor.
Vos hinc interea ualete, abite
Illuc, unde malum, pedem attulistis,
Secli incommoda pessimi poetæ,
Legistis, male me marem putastis,
Si qui forte mearum ineptiarum
Lectores eritis, manusq́ꝫ uestras
Non horrebitis admouere nobis.

Ad Aurelium.

Commendo tibi me, ac meos amores
Aureli, ueniam peto pudentem,
Vt si quicquam animo tuo cupisti,

Quod castum expeteres, & integellum,
Conserues puerum mihi pudicè
Non dico à populo, nihil ueremur
Istos, qui in platea modo huc modo illuc
In re prætereunt sua occupati,
Verum à te metuo, tuoq; pene
Infesto pueris bonis, malisq;:
Quem tu, quà lubet, ut lubet moueto
Quantum uis, ubi erit foris, paratum,
Hunc unum excipio, ut puto pudenter.
Quod si te mala mens, furorq; uecors
In tantam impulerit scelesle culpam,
Vt nostrum insidijs caput lacessas,
Ah tum te miserum, maliq; fati,
Quem atractis* pedibus patente porta
Percurrent raphaniq; mugilesq;.

Ad Aurelium.

Pædicabo ego uos, & irrumabo
Aureli pathice, & cinede Furi,
Qui me ex uersiculis meis putatis,
Quo'd sint molliculi, parum pudicum.
Nam castum esse decet pium poetam
Ipsum, uersiculos nihil necesse est.
Qui tum deniq; habent salem, ac lepôrem,
Si sunt molliculi, ac parum pudici,
Et quod pruriat incitare possunt,
Non dico pueris, sed ijs pilosis,
Qui duros nequeunt mouere lumbos.
Vos qui millia multa basiorum
Legistis, male me marem putastis.
Si qua* forte mearum ineptiarum
Lectores eritis, manusq; uestras,
Non horrebitis admouere nobis.
Pædicabo ego uos, & irrumabo.

Ad Coloniam.

Atqui si id faceres, satur, tacerem.
Nunc ipsum id doleo, quod esurire
Nae meus puer, & sitire discet.
Quare desine, dum licet pudico,
Ne finem facias sed irrumatus.

Ad Varum.

Suffenus iste Vare, quem probe nosti.
Homo est uenustus, & dicax, & urbanus,
Idemq; longe plurimos facit uersus,
Puto esse ego illi millia aut decem, aut plura
Perscripta, nec sicit, ut fit in palimpsesto,
Relata, chartae regiae, noui libri,
Noui umbilici, lora rubra, membrana
Directa *plumbo, & pumice omnia aequata.
Haec cum legas, tum bellus ille, & urbanus
Suffenus unus caprimulgus, aut fossor
Rursus uidetur, tantum abhorret, ac, mutat.
Hoc quid putemus esse? qui modo scurra,
Aut si quid hac re tritius uidebatur,
Idem infaceto est infacetior rure,
Simul poemata attigit, neq; idem unquam
Aeque est beatus, ac poema cum scribit,
Tam gaudet in se, tamq; se ipse miratur.
Nimirum idem omnes fallimur, neq; est quisquam,
Quem non in aliqua re uidere Suffenum
Possis, suus cuiq; attributus est error,
Sed non uidemus manticae quid in tergo est.

Ad Furium.

Furi, cui neq; seruus est, neque arca,
Nec cimex, nec araneus, nec ignis,
Verum est & pater, & nouerca, quorum
Dentes uel silicem comesse possunt,
Est pulchre tibi cum tuo parente,
Et cum coniuge lignea parentis,
Nec mirum, bene nam ualetis omnes,

Pulchre concoquitis, nihil timetis,
Non incendia, non graueis ruinas,
Non facta impia, non dolos ueneni,
Non casus alios periculorum.
At qui corpora sicciora cornu,
Aut si quid magis aridum est, habetis
Sole, & frigore, & esuritione,
Quare non tibi sit bene, ac beate?
A` te sudor abest, abest saliua,
Muccusq́, & mala pituita nasi.
Hanc ad munditiem adde mundiorem,
Quod culus tibi purior salillo est,
Nec toto decies cacas in anno,
Atq; id durius est faba, & lapillis.
Quod tu si manibus teras, fricesq;
Non unquam digitum inquinare posses.
Hæc tu commoda tam beata Furi
Noli spernere, nec putare parui,
Et sestertia, quæ soles precari
Centum desine, nam sat es beatus.

Ad puerum.

O` qui flosculus es iuuenculorum*
Non horum modo, sed quot aut fuerunt,
Aut posthac alijs erunt in annis,
Mallem delitias mihi dedisses,
Quàm isti, cui neq; seruus est, neque arca,
Quàm sic te sineres ab isto amari,
Qui non est homo, bellus inquies est.
Sed bello huic, neq; seruus est, neq; arca.
Hæc tu quàm lubet abijce, eleuaq́,
Nec seruum tamen ille habet, neq; arcam.

Ad Thallum.

Cinæde Thalle mollior cuniculi capillo,
Vel anseris medullula, uel inula molicella,
Vel pene languido senis, situq; araneoso,

Idemq; Thalle turbida rapacior procella,
Cum diua mater alites ostendit oscitanteis*
Remitte pallium mihi meum, quod inuolasti,
Sudariumq; setabum, catagraphosq; Thynos
Inepte quæ palàm soles habere tanquam auita,
Quæ nunc tuis ab unguibus reglutina, & remitte,
Ne laneum latusculum, manusq; mollicellas
Inusta turpiter tibi flagella conscribillent,
Et insolenter æstues, uelut minuta magno
Deprensa nauis in mari uesaniente uento.

Ad Furium.

Furi uillula nostra non ad austri
Flatus opposita est, nec ad fauoni,
Nec sæui boreæ, aut apeliotæ,
Verum ad millia quindecim, & ducenta,
O' uentum horribilem, atq; pestilentem.

Ad puerum suum.

Minister ueteli puer falerni
Inger mi calices amariores,
Vt lex Posthumiæ iubet magistræ
Ebriosa acina ebriosioris.
At uos quo' lubet hinc abite lymphæ
Vini pernicies, & ad seueros
Migrate, hic merus est thyonianus.

Ad Verannium, & Fabullum.

Pisonis comites, cohors inanis
Aptis sarcinulis, & expeditis
Verani optime, tuq; mi Fabulle,
Quid rerum geritis? satis'ne cum isto
Vappa, frigoraq;, & famem tulistis?
Ecquidnam in tabulis patet lucelli
Expensum? ut mihi, qui meum' secutus
Prætorem refero datum lucello.

Ad Memmium.

O' Memmi bene me, ac diu supinum,

Tota ista trabe lentus irrumasti,
Sed, quantum uideo, pari fuisti
Casu, nam nihilo minore uerpa
Es fartus, pete nobiles amicos.
At uobis mala multa dij, deæq;
Dent opprobria Romuli, Remiq;.

In Mamurram.

Quis hoc potest uidere? quis potest pati?
Nisi impudicus, & uorax, & aleo,
Mamurram habere, quod comata Gallia
Habebat, & cuncta ultima Britania.
Cinæde Romule hoc uidebis, & feres
Es impudicus, & uorax, & aleo.
Et ille nunc superbus & superfluens
Perambulabit omnium cubilia?
Vt albulus columbulus dionœus.
Cinæde Romule hoc uidebis, & feres?
Es impudicus, & uorax, & aleo.
Eo'ne nomine imperator unice
Fuisti in ultima occidentis insula,
Vt ista uestra diffututa mentula
Ducenties comesset, aut trecenties?
Quid est? an hæc sinistra liberalitas
Parum expatrauit? an parum belluatus est?
Paterna primum lancinata sunt bona,
Secunda præda pontica, inde tertia
Hibera, quam scit amnis aurifer Tagus,
Hunc Galliæ timent, timent Britaniæ,
Quid hunc (malum) fouetis, aut quid hic potest,
Nisi uncta deuorare patrimonia?
Eo'ne nomine urbis opulentissimæ
Socer, generq; perdidistis omnia?

Ad Alphenum.

Alphene immemor, atq; unanimis false sodalibus
Iam te nil miseret dure tui dulcis amiculi.

Iam me prodere iam non dubitas fallere perfide.
Nec facta impia fallacum hominum cœlicolis placent,
Quæ tu neglígis, ac me miserum deseris in malis.
Heu quid faciant dico homines, cui ue habeant fidem?
Certe tu te iurabas animam tradere me quoq;
Inducens in amorem, quasi tuta omnia mi forent,
Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia factaq;
Ventos irrita ferre ad nebulas aerias finis.
Si tu oblitus es, at dij meminerunt, meminit fides,
Quæ te ut pœniteat postmodo facti faciet tui.

Ad Sirmionem peninsulam.

Peninsularum Sirmio, insularumq;
Ocelle, quascunq; in liquentibus stagnis
Mariq; uasto fert uterq; Neptunus,
Quàm te libenter, quamq; lætus inuiso,
Vix mi ipse credens Thyniam, atq; Bithynos
Liquisse campos, & uidere te in tuto.
O quid solutis est beatius curis?
Cum mens onus reponit, ac peregrino
Labore fessi uenimus larem ad nostrum,
Desyderatoq; acquiescimus lecto;
Hoc est, quod unum est pro laboribus tantis.
Salue o uenusta Sirmio, atq; hero gaude:
Gaudete, uosq; limpidi lydiæ lacus undæ,
Ridete quicquid est domi cachinnorum.

Ad Ipsithillam.

Amabo mea dulcis Ipsithilla,
Meæ dilitiæ, mei lepôres,
Iube ad te ueniam meridiatum:
Quod si iusseris, illud adiuuato,
Nequis liminis obseret tabellam,
Neu tibi lubeat foras abire,
Sed domi maneas, paresq; nobis
Nouem continuas futuitiones,
Verum si quid ages statim iubeto.

Nam pransus iaceo, & satur supinus
Pertundo tunicamq́ palliumq́.

In Vibennium, & Furium cinædum.

O furum optime balneariorum
Vibenni pater, & cinæde fili,
Nam dextra pater inquinatiore,
Culo filius est uoraciore,
Cur non exilium, malasq́ in oras
Itis, quandoquidem patris rapinæ
Notæ sunt populo: & nates pilosas
Fili non potes asse uenditare?

Seculare carmen ad Dianam.

Dianæ sumus in fide
Puellæ, & pueri integri,
Dianæ pueri integri,
Puellæq́ canamus,
O Latonia maximi
Magna progenies Iouis,
Quam mater prope Deliam
Deposuit oliuam,
Montium domina ut fores,
Syluarumq́ uirentium,
Saltuumq́ reconditorum,
Amniumq́ sonantum,
Tu Lucina dolentibus,
Iuno dicta puerperis,
Tu potens Triuia, & notho es
Dicta lumine Luna.
Tu cursu dea menstruo
Metiens iter annuum,
Rustica agricolæ bonis
Tecta frugibus exples.
Sis quocunque tibi placet
Sancta nomine, Romuliq́
Antiquam, ut solita es, bona

Sospites ope gentem.

Ad Libellum.

Poetæ tenero meo sodali
Velim Cæcilio papyre dicas
Veronam ueniat Noui relinquens
Comi mœnia, Lariumq́; littus,
Nam quasdam uolo cogitationes
Amici accipiat sui, meiq́;.
Quare si sapiet, uiam uorabit,
Quanuis candida millies puella
Euntem reuocet, manusq́; collo
Ambas iniiciens roget morari:
Quæ nunc si mihi uera nunciantur,
Illum deperit impotente amore.
Nam quo tempore legit incboatam
Dindymi dominam, ex eo misellæ
Ignes interiorem edunt medullam.
Ignosco tibi Saphica puella
Musa doctior, est enim uenustè
Magna Cæcilio incboata mater.

In Annales Volusij.

Annales Volusij cacata charta
Votum soluite pro mea puella,
Nam sanctæ Veneri, Cupidiniq́;
Vouit si sibi restitutus essem,
Desissemq́; truces uibrare iambos,
Electissima pessimi poetæ
Scripta tardipedi deo daturam
Infelicibus ustulanda lignis.
Et hoc pessima se puella uidit
Iocose, & lepide uouere diuis.
Nunc ò cœruleo creata ponto,
Quæ sanctum Idalium, Eriosq́; apertos,
Quæq́; Ancona, Cnidumq́; arundinosam
Colis, quæq́; Amathunta, quæq́; Colchos,

[Handwritten marginal note:] mittit libellum salutatum cœcilium... monet, ut relictis... Veronam se conferat, amici sui consilia accepturus.

[Handwritten marginal note:] catulli amica veneri et cupidini vovent, se ... carmina ... ardentibus lignis daturam, si in manus suas ... ... deo ... ... quare catullus hoc ... , Roman...

Quæq; Dyrrhachium Adriæ tabernam,
Acceptum face, redditumq; uotum
Si non illepidum, neque inuenustum est.
At uos interea uenite in ignem
Pleni thuris, & infacetiarum*
Annales Volusij cacata charta.

Ad Contubernales.

Salax taberna, uosq; contubernales,
A pileatis nona fratribus pila,
Solis putatis esse mentulas uobis?
Solis licere, quicquid est puellarum
Confutuere, & putare cæteros hircos?
An continenter quòd sedetis insulsi
Centum, aut ducenti, non putatis ausurum
Me una ducentos irrumare sessores?
Atqui putate, nanque totius uobis
Frontem tabernæ scipionibus scribam.
Puella nam mea, quæ meo sinu fugit,
Amata tantum, quantum amabitur nulla,
Pro qua mihi sunt magna bella pugnata,
Consedit istic, hanc boni, beatiq;
Omnes amatis, & quidem, quod indignum est,
Omnes pusilli, & semitarij mœchi.

Ad Cornificium.

Male est Cornifici tuo Catullo,
Male est, me hercule, & laboriose,
Magisq; & magis in dies, & horas,
*Quem tu, quod minimum facilimumq; est,**
Qua solatus es allocutione?
Irascor tibi, sic meos amores?
*Paulum quidlibet allocutionis**
Mœstus lachrymis simonideis

In Egnatium.

Egnatius, quod candidos habet denteis
Renidet usq; quaq;: seu ad rei uentum est

Subsellium, cum orator excitat fletum,
Renidet ille: seu pij ad rogum filij
Lugetur, orba cum flet unicum mater,
Renidet ille quicquid est, ubicunq; est
Quodcunq; agit, renidet, hunc habet morbum
Neq; elegantem (ut arbitror) neq; urbanum.
Quare monendus es mihi bone Egnati,
Tu præter omneis une de capillatis
Cuniculosæ Celtiberiæ fili
Egnati, opaca quem bonum facit barba,
Et dens hibera defricatus urina,
Si urbanus esses, aut Sabinus, aut Tyburs,
Aut parcus Vmber, aut obesus Hetruscus,
Aut Lanuuinus ater, atque dentatus,
Aut transpadanus, ut meos quoq; attingam,
Aut quilibet, qui puriter lauit dentes:
Tamen renidere usque quaque te nollem,
Nam risu inepto res ineptior nulla est.
Nunc Celtiberus Celtiberia in terra
Quod quisque minxit hoc ibi solet mane
Dentem, atque rufam defricare gingiuam.
Vt quo iste uester expolitior dens est,
Hoc te amplius bibisse prædicet lotij.

Ad Rauidum.

Quæ nam te mala mens miselle Rauide
Agit præcipitem in meos iambos?
Quis Deus tibi non bene aduocatus
Vecordem parat excitare rixam?
An ne ut peruenias in ora uulgi?
Quid uis? qua lubet esse notus optas,
Eris, quandoquidem meos amores
Cum longa uoluisti amare pœna.

De Aeme.

Aeme illa, illa puella defututa,
Tota millia me decem poposcit,

Ista turpiculo puella naso,
Decoctoris amica Formiani.
Propinqui quibus est puella curæ,
Amicos, medicosq́ conuocate.
Non est sana puella, nec rogate
Qualis sit, solet hoc imaginosum.
Adeste hendecasyllabi, quot estis
Omnes undique, quotquot estis omnes,
Iocum me putat esse mœcha turpis,
Et negat mihi uestra reddituram
Pugillaria, si pati potestis,
Persequamur eam, & reflagitemus.
Quæ sit quæritis, illa, quam uidetis
Turpe incedere mymice, ac moleste
Ridentem catuli ore Gallicani.
Circumsistite eam, & reflagitate,
Mœcha putida redde codicillos,
Redde putida mœcha codicillos.
Non assis facis ò lutum lupanar,
Aut si perditius potest quid esse.
Sed non est tamen hoc satis putandum,
Quod si non aliud potest ruborem
Afferre ò canis exprimamus ore,*
Conclamate iterum altiore uoce,
Mœcha putida redde codicillos,
Redde putida mœcha codicillos.
Sed nil proficimus, nihil mouetur,
Mutanda est ratio, modusq́ uobis,
Si quid proficere amplius potestis,
Pudica, & proba redde codicillos.

In amicam Formiani.

Salue nec minimo puella naso,
Nec bello pede, nec nigris ocellis,
Nec longis digitis, nec ore sicco,
Nec sane nimis elegante lingua,

Indignabatur ira accensus quia codicillos sibi a poeta datos reddere nolebat, summam ... habere.

... corporis spurcitatem ...

Decoctoris amica Formiani,
Ten' prouincia narrat esse bellam?
Tecum Lesbia nostra comparatur?
O seclum insipiens, & infacetum.

Ad Fundum

O Funde noster, seu Sabine seu Tyburs.
Nam te esse Tyburtem autumant, quibus non est
Cordi Catullum lædere: at quibus cordi est,
Quouis Sabinum pignore esse contendunt.
Sed seu Sabine, siue uerius Tyburs,
Fui libenter in tua suburbana
Villa, malamq; pectore expuli tussim.*
Non immerenti quam mihi uoraci mens,
Dum sumptuosas appeto dedit cœnas.
Nam Sextianus dum uolo esse conuiua,
Orationem minantum petitorum
Plenam ueneni, & pestilentiæ legi.
Hic me grauedo frigida, & frequens tussis
Quassauit, usquedum in tuum sinum fugi,
Et me recuraui ocymo* que, & urtica.
Quare refectus maximas tibi grates
Ago, meum quòd non es ulta peccatum.
Nec depreor iam, si nefaria scripta
Sentire cesso, quin grauedinem, & tussim
Non, mi sed ipsi Sextio ferat frigus,
Qui tunc uocat me, cum malum legit librum.

De Acme & Septimio.

Acmen Septimius suos amores,
Tenens in gremio, mea inquit Acme,
Ni te perdite amo, atque amare porrò
Omneis sum assidue paratus annos,
Quantum qui pote plurimum perire.
Solus in Libya, Indiaq; tosta,
Cæsio ueniam obuius leoni.
Hoc ut dixit, amor sinistra ut ante,

Dextra sternuit approbatione,
At Acme leuiter caput reflectens,
Et dulcis pueri ebrios ocellos,
Illo purpureo ore suauiata,
Sic inquit, mea uita, Septimille,
Huic uni domino usque seruiamus,
Vt multo mihi maior, acriorq́;
Ignis, mollibus ardet in medullis.
Hoc ut dixit, amor sinistra ut ante,
Dextra sternuit approbatione.
Nunc ab auspicio bono profecti,
Mutuis animis amant, amantur.
Vnā Septimius misellus Acmen,
Mauult, quàm Syrias, Britaniasq́;,
Vno in Septimio fidelis Acme
Facit delitias, libidinesq́;.
Quis ullos homines beatiores
Vidit? quis Venerem auspicatiorem?

Ad seipsum de aduentu ueris.

Iam uer egelidos refert tepores
Iam cœli furor æquinoctialis
Iucundis zephyri silescit auris,
Linquantur Phrygij Catulle campi,
Nicææq́; ager uber æstuosæ,
Ad claras Asiæ uolemus urbes,
Iam mens prætrepidans auet uagari,
Iam læti studio pedes uigescunt.
O dulces comitum ualete cœtus,
Longe quos simul à domo profectos,
Diuersos uariæ uiæ reportant.

Ad Porcium, & Socrationem.

Porci, & Socration, duæ sinistræ
Pisonis scabies, famesq́; Memmij,
Vos Veraniolo meo, & Fabullo
Verpus præposuit priapus ille,

Vos conuiuia lauta sumptuose
De die facitis, mei sodales
Quærunt in triuio uocationes.

Ad Iuuencium.

Mellitos oculos tuos Iuuenci,
Si quis me sinat usque basiare,
Vsque ad millia basiem trecenta,
Nec unquam saturum inde cor futurum est,
Non, si densior aridis aristis
Sit nostræ seges osculationis.

Ad Marcum T. C.

Disertißime Romuli nepotum,
Quot sunt, quotq́ue fuere Marce Tulli,
Quotq́ue post alijs erunt in annis,
Gratias tibi maximas Catullus
Agit, peßimus omnium poeta,
Tanto peßimus omnium poeta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

Ad Licinium.

Hesterno Licini die otiosi
Multum lusimus in meis tabellis,
Vt conuenerat esse delicatos.
Scribens uersiculos uterq́ue nostrum,
Ludebat numero modo hoc, modo illoc,
Reddens mutua per iocum, atq́ue uinum:
Atq́ue illinc abij tuo lepôre
Incensus Licini, facetijsq́ue,
Vt nec me miserum cibus iuuaret,
Nec somnus tegeret quiete ocellos:
Sed toto indomitus furore lecto
Versarer, cupiens uidere lucem,
Vt tecum loquerer, simulq́ue ut essem.
At defessa labore membra, postquam
Semimortua lectulo iacebant,
Hoc iucunde tibi poema feci,

Ex quo perspiceres meum dolorem,
Nunc audax caue sis, precesq́ nostras
Oramus caue despuas ocello,
Ne pœnas Nemesis reposcat à te.
Est uehemens Dea, lædere hanc caueto.

Ad Lesbiam.

Ille mi par esse Deo uidetur,
Ille si fas est, superare diuos,
Qui sedens aduersus identidem te
Spectat & audit
Dulce ridentem, misero quod omneis
Eripit sensus mihi, nam simul te
Lesbia aspexi, nihil est super mi
Quod loquar amens. *
Lingua sed torpet, tenuels sub artus
Flamma demanat, sonitu suopte
Tintinant aures, gemina teguntur
Lumina nocte.
Otium Catulle tibi molestum est,
Otio exultas, nimiumq́ gestis,
Otium & reges prius, & beatas
Perdidit urbes.

Ad seipsum, de Struma, & Vatinio.

Quid est Catulle, quod moraris emori?
Sella in curuli Struma Nonius sedet,
Per Consulatum peierat Vatinius,
Quid est Catulle, quod moraris emori?

De quodam, & Caluo.

Risi nescio quem modo in corona,
Qui, cum mirifice Vatiniana
Meus carmina Caluus explicasset,
Admirans ait hæc, manusq́ tollens,
Dij magni Salaputium disertum
Othonis caput oppido est pusillum. *
Heri rustice semilauta crura *

*Subtile, & leue peditum Libonis**
Sed non omnia displicere uellem
Tibi, & Suffecio seni recocto.

In Camerium,

Irascêre iterum meis iambis
Immerentibus unice Imperator.
Oramus, si forte non molestum est,
Demonstres ubi sint tuæ tabernæ.
Te quæsiuimus in minore campo,
Te in circo, te in omnibus libellis
Te in templo superi Iouis sacrato,
In Magni simul ambulatione.
Fœmellas omneis amice prendi,
Quas uultu uidi tamen serenas,
*Auelli sinite ipse flagitabam**
*Camerium mihi pessimæ puellæ.**
Quædam, inquit, nitidum sinum reducens,*
Non custos si fingar ille Cretum,
Non si pegaseo ferar uolatu,
Non Ladas ego, pennipes ue Perseus,
Non Rhesi niueæ, citæq; bigæ:
Adde huc plumipedas, uolatilesq;,
Ventorumq; simul require cursum,
Quos iunctos Cameri mihi dicares,
Defessus tamen omnibus medullis,
Et multis languoribus peresus*
Essem, te mihi amice quæritando.
En hic in roseis latet papillis,
Sed te quærere iam Herculis labos est.
Tanto te in fastu negas amice?
*Dic nobis ubi sis futurus, ede,**
Audacter committe, crede, luce.
Num te lacteolæ tenent puellæ?
Si linguam clauso tenes in ore,
Fructus proijcies amoris omneis,

αὐτὸς φιλομμήδης ἀκούω.

Verbosa gaudet Venus loquela.
Vel si uis, licet obseres palatum,
Sis nostri quoque particeps amoris.

Ad M. Catonem Porcium

O rem ridiculam Cato, & iocosam,
Dignamque auribus, & tuo cachinno.
Ride siquid amas Cato Catullum,
Res est ridicula, & nimis iocosa,
Deprendi modo Pupulum puellæ
Trusantem, hunc ego si placet Dianæ,
Pro tela rigida mea cecidi.

In Mamurram, & Cæsarem.

Pulchre conuenit improbis cinædis
Mamurræ, pathicoque, Cæsarique.
Nec mirum maculæ pares utrisque,
Vrbana altera, & illa formiana,
Impressæ resident, nec eluentur,
Morbosi pariter, gemelli utrique
Vno in lectulo eruditi ambo.
Non hic, quàm ille magis uorax adulter,
Riuales, socij & puellularum,
Pulchre conuenit improbis cinædis.

Ad Cœlium de Lesbia.

Cœli Lesbia nostra, Lesbia illa,
Illa Lesbia, quam Catullus unam
Plus, quàm se, atque suos amauit omneis,
Nunc in quadriuijs, & angiportis,
Glubit magnanimos Remi nepotes.

De Rufa, & Rufulo

Bononiensis Rufa Rufulum fellat
Vxor Meneni, sæpe quam in sepulchretis
Vidistis, ipso rapere è rogo cœnam,
Cum deuolutum ex igne prosequens panem,
A semiraso tonderetur ustore.
Num te leæna montibus Libyssinis

Aut Scylla

Aut Scylla latrans infima inguinum parte,
Tam mente dura procreauit, ac tetra,
Vt supplicis uocem in nouißimo casu
Contemptam haberes? ah nimis fero corde.

Iuliæ, & Mallij Epitha
lamium.

Collis ô Heliconij
Cultor, Vraniæ genus,
Qui rapis teneram ad uirum
Virginem, ô hymenæe ô
Hymen ô hymenæe.
Cinge tempora floribus
Suaue olentis amaraci,
Flammeum cape, lætus huc
Huc ueni niueo gerens
Luteum pede soccum.
Excitusq; hilari die,
Nuptialia concinens
Voce carmina tinnula,
Pelle humum pedibus, manu
Pineam quate tędam.
Nanque Iulia Mallio,
Qualis Idalium colens
Venit ad Phrygium Venus
Iudicem, bona cum bona
Nubit alite uirgo,
Floridis uelut enitens
Myrtus Asia ramulis,*
Quos Hamadriades deæ
Ludicrum sibi roscido
Nutriunt humore.
Quare age huc aditum ferens
Perge linquere Thespiæ
Rupis Aonios specus,
Lympha quos super irrigat

Theoc. in Helen. ἐπιθ. ὦ ὑμὰν ὦ ὑμέναιε γάμῳ ἐπὶ τῷδε χαρείης

Frigerans Aganippe,
Ac domum dominam uoca
Coniugis cupidam noui,
Mentem amore reuinciens.
Vt tenax edera hac, & hac
Arborem implicat errans,
Vos item simul integræ
Virgines, quibus aduenit
Par dies, agite in modum
Dicite ô hymenæe ô
Hymen ô hymenæe,
Vt lubentius audiens,
Se citarier ad suum
Munus, huc aditum ferat
Dux bonæ Veneris, boni
Coniugator amoris.
Quis deus magis optimis
Expetendus amantibus?
Quem colant homines magis
Cœlitum? ô hymenæe ô
Hymen ô hymenæe o.
Te suis tremulus parens
Inuocat, tibi uirgines
Zonula soluunt sinus,
Te timens, cupida nouos timent
Captat aure maritos. maritus
Tu fero iuueni in manus
Floridam ipse puellulam
Matris è gremio suæ
Dedis, o hymenæe, o
Hymen o hymenæe.
Nil potest sine te Venus,
Fama quod bona comprobet,
Commodi capere, at potest
Te uolente. quis huic deo

Compararier ausit?
Nulla quit sine te domus
Liberos dare, nec parens
Stirpe dicier, at potest
Te uolente. quis huic deo
Compararier ausit?
Quæ tuis careat sacris
Non queat dare præsides
Terra finibus, at queat
Te uolente. quis huic deo
Compararier ausit?
Claustra pandite ianuæ,
Virgo adest, uiden' ut faces
Splendidas quatiunt comas?
Sed moraris, abit dies,
Prodeas noua nupta.
Tardat ingenuus pudor,
Quæ tamen magis audiens
Flet, quo'd ire necesse sit.
Sed moraris, abit dies,
Prodeas noua nupta.
Flere desine, non tibi
Areuleia periculum est,
Nequa fœmina pulchrior
Clarum ab oceano diem
Viderit uenientem.
Talis in uario solet
Diuitis domini hortulo
Stare flos hyacinthinus.
Sed moraris, abit dies,
Prodeas noua nupta.
Prodeas noua nupta, si
Iam uidetur, & audias
Nostra uerba, uiden'?
Aureas quatiunt comas,

Prodeas noua nupta.
Non tuus leuis in mala
Deditus uir adultera
Procax! turpia persequens
A' tuis teneris uolet
Secubare papillis.
Lenta qui uelut aßitas
Vitis implicat arbores,
Implicabitur in tuum
Complexum.sed abit dies,
Prodeas noua nupta.
O' cubile quot omine
Candido pede lecluli
Quæ tibi ueniunt bona,
Gaudeas.sed abit dies,
Prodeas noua nupta.
Quæ tuo ueniunt hero,
Quanta gaudia,quæ uaga
Nocte,quæ media die:
Gaudeas:sed abit dies,
Prodeas noua nupta.
Tollite o' pueri faces,
Flammeum uideor uidere,
Ite,concinite in modum,
O' hymen hymenæe o'
Hymen o' hymenæe.
Ne diu taceat procax
Fescenina locutio,
Neu nuces pueris neget
Desertum domini audiens
Concubinus amorem.
Da nuces pueris iners
Concubine satis diu,
Lusisti nucibus,lubet
Iam seruire Thalasio,

Concubine nuces da.
Sordebant tibi uillicæ
Concubine hodie, atque heri,
Nunc tuum cinerarius
Tondet os, miser ah miser,
Concubine nuces da.
Diceris male te à tuis
Vnguentate glabris marite
Abstinere, sed abstine.
O' hymen hymeneæ o'
Hymen o' hymenæe.
Scimus hæc tibi, quæ licent,
Sola cognita; sed marito
Ista non eadem licent.
O' hymen hymenæe o'
Hymen o' hymenæe.
Nupta tu quoque, quæ tuus
Vir petet, caue ne neges,
Ne petitum aliunde eat.
O' hymen hymenæe o'
Hymen o' hymenæe.
En tibi domus & potens,
Et beata uiri tui,
Quæ tibi sine fine erit.
O' hymen hymenæe o'
Hymen o' hymenæe.
Vsque dum tremulum mouens
Cana tempus anilitas
Omnia omnibus annuit.
O' hymen hymenæe o'
Hymen o' hymenæe.
Transfer omine cum bono
Limen aureolos pedes,
Rasilemq́ue subi forem.
O' hymen hymenæe o'

Aristoph. in Pace
ὑμὴν ὑμεναι' ὦ
ὑμὴν ὑμεναι' ὦ
τί δράσομεν αὐτήν

Hymen o hymenæe.
Aspice unus ut accubans
Vir tuus Tyrio in toro,
Totus immineat tibi.
O hymen hymenæe o,
Hymen o hymenæe.
Ille non minus, atq; tu
Pectore uritur intimo
Flamma sed penite magis.
O hymen hymenæe o,
Hymen o hymenæe.
Mitte brachiolum teres
Prætextate puellulæ,
Iam cubile adeat uiri.
O hymen hymenæe o,
Hymen, o hymenæe.
Vos unis senibus bonæ*
Cognitæ bene fœminæ
Collocate puellulam.
O hymen hymenæe o,
Hymen o hymenæe.
Iam licet uenias marite,
Vxor in thalamo est tibi
Ore floridulo nitens,
Alba parthenice uelut
Luteum ue papauer.
Non diu remoratus es,
Iam uenis, bona te Venus
Iuuerit, quoniam palàm
Quod cupis, capis, & bonum
Non abscondis amorem.
At marita tuum tamen
Cœlites, nihilo minus,
(Pulchræ res) neque te Venus
Negligit, sed abit dies,

Perge, ne remorare.
Ille puluis erythræi,
Syderumque micantium
Subducat numerum prius,
Qui uestri numerare uult
Multa millia lusuum.
Ludite, ut lubet, & breui
Liberos date, non decet
Tam uetus sine liberis
Nomen esse, sed indidem
Semper ingenerari.
Torquatus uolo paruulus,
Matris è gremio suæ
Porrigens teneras manus,
Dulce rideat ad patrem,
Sed micante labello.
Sit suo similis patri,
Manlio, & facile inscijs
Noscitetur ab omnibus,
Et pudicitiam suæ
Matris indicet ore.
Talis illius à bona
Matre laus genus approbet,
Qualis unica optima
Matre Telemacho manet
Fama Penelopæo.
Claudite hostia uirgines,
Lusimus satis, at boni
Coniuges bene uiuite, &
Munere assiduo ualentem
Exercete iuuentam.

CARMEN NVPTIALE.

VEsper adest iuuenes, consurgite, uesper olympo
Expectata diu uix tandem lumina tollit.

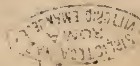
Surgere iam tempus, iam pingueis linquere mensas,
Iam ueniet uirgo, iam dicetur hymenæus.
Hymen ô hymenæe hymen ades ô hymenæe.
Cernitis innuptæ iuuenes? consurgite contra,
Nimirum Eoos ostendit noctifer ignes
Sic certe, uiden' ut perniciter exiluere?
Non temere exiluere, canent quo uincere par est.
Hymen ô hymenæe hymen ades ô hymenæe.
Non facilis nobis æqualis palma parata est,
Aspicite, innuptæ secum ut meditata requirunt,
Non frustra meditantur, habent memorabile quod sit.
Nos aliò menteis, aliò diuisimus aureis,
Iure igitur uincemur, amat uictoria curam.
Quare nunc animos saltem committite uestros
Dicere iam incipient, iam respondere decebit.
Hymen ô hymenæe hymen ades ô hymenæe.
Hespere, qui cœlo fertur crudelior ignis?
Qui natam possis complexu auellere matris
Complexu matris retinentem auellere natam,
Et iuueni ardenti castam donare puellam,
Quid faciunt hostes capta crudelius urbe?
Hymen ô hymenæe hymen ades ô hymenæe.
Hespere, qui cœlo lucet iucundior ignis?
Qui natum possis complexu auellere matris.
Qui desponsa tua firmes connubia flamma,
Quod pepigere uiri, pepigerunt ante parentes,
Nec iunxere prius, quàm se tuus extulit ardor.
Quid datur à diuis felici optatius hora?
Hymen ô hymenæe hymen ades ô hymenæe.
Hesperus à nobis æquales abstulit unam. *
Namque tuo aduentu uigilat custodia semper,
Nocte latent fures, quos idem sæpe reuertens
Vespere mutato comprendis nomine eosdem,
At lubet innuptis ficto te carpere questu.
Quid tum si carpunt tacita quod mente requirunt?

Hymen ò hymenææ hymen ades ò hymenææ.
Vt flos in septis secretus nascitur hortis,
Ignotus pecori, nullo contusus aratro,
Quem mulcent auræ, firmat sol, educat imber,
Multi illum pueri, multæ optauere puellæ,
Idem cum tenui carptus defloruit ungui,
Nulli illum pueri, nullæ optauere puellæ,
Sic uirgo, dum intacta manet, dum cara suis sed
Cum castum amisit polluto corpore florem,
Nec pueris iucunda manet, nec cara puellis.
Hymen ò hymenææ hymen ades ò hymenææ.
Vt uidua in nudo uitis quæ nascitur aruo,
Nunquam se extollit, nunquam mitem educat uuam,
Sed tenerum prono deflectens pondere corpus,
Iam iam contingit summum radice flagellum,
Hanc nulli agricolæ nulli accoluere iuuenci
At si forte eadem est ulmo coniuncta marito,
Multi illam agricolæ, multi accoluere iuuenci.
Sic uirgo, dum intacta manet, dum inculta senescit,
Cum par connubium maturo tempore adepta est,
Cara uiro magis, & minus est inuisa parenti.
At tu ne pugna cum tali coniuge uirgo,
Non æquum est, pugnare, pater cui tradidit ipse,
Ipse pater cum matre, quibus parere necesse est.
Virginitas non tota tua est, ex parte parentum est,
Tertia pars matri data, pars data tertia patri,
Tertia sola tua est, noli pugnare duobus,
Qui genero sua iura simul cum dote dederunt.
Hymen ò hymenææ ades hymen ò hymenææ.

DE BERECYNTHIA ET ATY.

Super alta uectus Atys celeri rate maria
Phrygium ut nemus citato cupide pede tetigit,
Adijtq; opaca syluis redimita loca deæ

Atys

Iacks ponderε silicis.

Stimulatus ut furenti rabie uagus animus,
Diuellit ille acuto sibi pondera silice,
Itaq; ut relicta sensit sibi membra sine uiro, *
Etiam recente terræ sola sanguine maculans
Niueis citata cepit manibus leue tympanum.
Tympanum tubam Cybelle tua mater initia,
Quatiensq; terga tauri teneris caua digitis,
Canere hæc suis adorta est tremebunda comitibus,
Agite ite ad alta gallæ Cybeles nemora simul
Simul ite dindymenæ domine uaga pecora,
Aliena petentes pede, ut exules, loca celeri
Sectam meam executæ duce me, mihi comites
Rapidum salum tulistis, truculentaq; pelagi.
Et corpus euirastis Veneris nimio odio.
Hilarate excitatis erroribus animum,
Mora tarda mente cedat, simul ite sequimini
Phrygiam ad domũ, Cybeles Phrygia ad nemora deæ,
Vbi cymbalum sonat mox, ubi tympana reboant,
Tibicem ubi canit Phryx curuo graue calamo,
Vbi capita mænades ui iaciunt bederigeræ,
Vbi sacra sancta acutis ululatibus agitant,
Vbi sueuit illa diuæ uolitare uaga cohors,
Quo nos decet citatis celerare tripudijs.
Simul hæc comitibus Atys cecinit notha mulier,
Thiasus repente linguis trepidantibus ululat,
Leue tympanum remugit, caua cymbala recrepant,
Viridem citus adit Idam properante pede chorus.
Furibunda simul anhelans uaga uadit animo egens.
Comitata tympano Atys per opaca nemora dux,
Veluti iuuenca uitans onus indomita iugi,
Rapidæ ducem sequuntur Gallæ pede propero,
Itaq; ut domum Cybelles tetigere lassulæ,
Nimio è labore somnum capiunt sine Cerere,
Piger his labanteis langore oculos sopor operit,
Abit in quiete molli rabidi furor animi.

Noua + thiasis

Sed ubi oris aurei sol radiantibus oculis
Lustrauit aetrera album: sola dura, mare ferum,
Pepulitq; noctis umbras uegetis sonipedibus,
Vbi somnus excitum Atyn fugiens citus abijt,
Trepidantem eum recepit dea Pasithea sinu.
Ita de quiete molli rapida sine rabie,
Simul ipsa pectore Atys sua facta recoluit,
Liquidaq; mente uidit sine queis, ubiq; foret,
Animo aestuante rursus reditum ad uada tetulit,
Vbi maria uasta uisens lacbrymantibus oculis,
Patriam allocuta ita est uoce moesta miseriter,
Patria ò mea creatrix, patria ò mea genitrix,
Ego quam miser relinquens, dominos ut herifugae
Famuli solent, ad Idae tetuli nemora pedem,
Vt apud niuem, & ferarum gelida stabula forem,
Et earum omnia adirem furibunda latibula.
Vbi nam, aut quibus locis te positam patria rear?
Cupit ipsa pupula ad te sibi dirigere aciem,
Rabie fera carens dum breue tempus, animus est.
Ego ne à mea remota haec ferar in nemora domo?
Patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
Abero foro, palestra, stadio, & gymnasijs?
Miser ah miser querendum est etiam atq; etiam anime,
Quod enim genus figurae est, ego nunquid abierim?
Ego mulier, ego adolescens, ego, ephebus, ego puer,
Ego gymnasij fui flos, ego eram decus olei,
Mihi ianuae frequentes, mihi limina tepida:
Mihi floridis corollis redimita domus erat,
Linquendum ubi esset orto mihi sole cubiculum.
Ego ne deum ministra, & Cybelles famula ferar?
Ego maenás, ego mei pars, ego uir sterilis eros?
Ego uiridis algida Idae niue amicta loca colam?
Ego uitam agam sub altis Phrygiae columinibus?
Vbi cerua syluicultrix, ubi aper nemoriuagus?
Iam iam dolet, quod egi, iam iam quoq; poenitet.

Jo boris
Aurei
+ aethera
Pasithea

Roseis ut huic labellis palàm sonitus abijt
Geminas deorum ad aures noua nuntia referens.
Vbi iuncta iuga resoluens Cybelle leonibus,
Læuumq́; pecoris hostem stimulans ita loquitur,
Agedum, iquit, age ferox, hūc agedum aggredere furor,
Fac ut furoris ictu reditum in nemora ferat,
Mea libere nimis, qui fugere imperia cupit.
Age, cæde terga cauda tua, uerbera patiant.
Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.
Rutilam ferox torosa ceruice quatē iubam.
Ait hæc minax Cybelle, religatq́; iuga manu,
Ferus ipse sese adhortans rapidum incitat animum
Vadit, infremit, refringit uirgulta pedē uago,
At ubi humida, albicantis loca littoris adijt,
Tenerumq́; uidit Atyn propè marmora pelagi,
Facit impetum, ille demens fugit in nemora fera,
Ibi semper omne uitæ spatium famula fuit
Dea magna, dea Cybelle, dea Dindymi domina
Procul à mea tuus sit furor omnis hera domo,
Alios age incitatos, alios age rabidos.

ARGONAVTICA.

Peliaco quondam prognatæ uertice pinus
Dicuntur liquidas Neptuni nasse per undas
Phasidos ad fluctus, & fines Aeetæos,
Cum lecti iuuenes Argiuæ robora pubis
Auratam optantes Colchis auertere pellem,
Ausi sunt uada salsa cita decurrere puppi,
Cœrula uerrentes abiegnis æquora palmis,
Diua quibus retinens in summis urbibus arces,
Ipsa leui fecit uolitantem flamine currum,
Pinea coniungens inflexæ texta carine,
Illa rudem cursu prima imbuit Amphitritem,
Quæ simulac rostro uentosum proscidit æquor,
Totaq́; remigio spumis incanuit unda,

Emersere feri candenti e gurgite uultus
Aequoreæ monstrum Nereides admirantes,
Illaq; atq; alia uiderunt luce marinas
Mortales oculi nudato corpore Nymphas
Iam crurum tenus extantes è gurgite cano.
Tum Thetidis Peleus incensus fertur amore,
Cum Thetis humanos non despexit hymenæos,
Cum Thetidi pater ipse iugandum Pelea sensit.
O nimis optato seclorum tempore nati
Heroes saluete, deûm genus, ò bona mater,
Vos ego sæpe meo uos carmine compellabo,
Teq; adeo eximiæ tedis felicibus aucte
Thessaliæ columen Peleu, cui Iuppiter ipse,
Ipse suos diuûm genitor concessit amores,
Tène Thetis tenuit pulcherrima Neptunine,
Tène suam Thetis concessit ducere neptem?
Oceanusq; pater, totum qui amplectitur orbem?
Quæ simul optatæ finito tempore luces
Aduenere domum conuentu tota frequentat
Thessalia, oppletur lætanti regia coetu,
Dona ferunt, præ se declarant gaudia uultu.
Deseritur Scyros, linquunt Phthiotica tempe,
Graiugenasq; domos, ac moenia Larissea.
Pharsaliam coeunt, Pharsalia tecta frequentant,
Rura colit nemo, mollescunt colla iuuencis,
Non humilis curuis purgatur uinea rastris,
Non glebam prono conuellit uomere taurus,
Non falx attenuat frondatorum arboris umbram,
Squalida desertis rubigo infertur aratris.
Ipsius at sedes, quacunq; opulenta recessit
Regia, fulgenti splendent auro, atq; argento,
Candet ebur solijs, collucent pocula mensæ,
Tota domus gaudet regali splendida gaza,
Puluinar uero diuæ geniale locatur
Sedibus in medijs, Indo quod dente politum

crurū tenus.
Thetis peleus.
Neptunine.
oceanus
phthiotica
larissea
pharsalia

gaza

conchylij

Tincta tegit roseo conchylis purpura fuco.
Hæc uestis priscis hominum uariata figuris,
Heroum mira uirtutes indicat arte.
Nanque fluentisono prospectans littore Diæ
Thesea cedentem celeri cum classe tuetur
Indomitos in corde gerens Ariadna furores,
Nec dum etiam sese que sui tum credidit esse,
Vt pote fallaci quæ tum primum excita somno
Desertam in sola miseram se cernit arena.
Immemor at iuuenis fugiens, pellit uada remis,
Irrita uentosæ linquens promissa procellæ.
Quem procul ex alga mœstis Minois ocellis
Saxea ut effigies bacchantis prospicit Euæ,
Prospicit, & magnis curarum fluctuat undis,
Non flauo retinens subtilem uertice mitram,
Non contecta leui uelatum pectus amictu,
Non tereti strophio lactanteis uincta papillas,
Omnia quæ toto delapsa è corpore passim
Ipsius ante pedes fluctus salis alludebant.
Sed neque tum mitræ, neque tum fluitantis amictus
Illa uicem curans, toto te pectore Theseu,
Toto animo, tota pendebat perdita mente.
Ab miseram assiduis quam luctibus extenuauit
Spinosas Erycina serens in pectore curas.
Illa tempestate feroxque & tempore Theseus
Egressus curuis è litoribus Pyreæi,
Attigit iniusti regis Gortynia tecta.
Nam perhibent olim crudeli peste coactam
Androgeoneæ pœnas exoluere cædis,
Electos iuuenes simul & decus innuptarum
Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro,
Queis angusta malis cum mœnia uexarentur,
Ipse suum Theseus pro caris corpus Athenis
Proijcere optauit potius, quàm talia Cretam
Funera Cecropiæ nec funera, portarentur.

Ariadna

Erycina

Theseus quomo-
do minotauru
interfecerit

Atque ita naue leui nitens, ac lenibus auris
Magnanimum ad Minoa uenit, sedesq; superbas.
Hunc simulac cupido conspexit lumine uirgo
Regia, quàm suaueis expirans castus odores
Lectulus, in molli complexu matris alebat,
Qualeis Eurotæ pergignunt flumina myrtos,
Aurá'ue distinctos educit uerna colores,
Non prius ex illo flagrantia declinauit
Lumina quàm toto concepit pectore flammam
Funditus, atq; imis exarsit tota medullis.
Heu misere exagitans immiti corde furores
Sancte puer, curis hominum qui gaudia misces,
Quæq; regis Golchos quæq; Idalium frondosum,
Qualibus incensam iactastis mente puellam
Fluctibus, in flauo sæpe hospite suspirantem,
Quantos illa tulit languenti corde timores,
Quanto sæpe magis fulgore expalluit auri,
Cum sæuum cupiens contra contendere monstrum
Aut mortem oppeteret Theseus, aut præmia laudis
Non ingrata tamen frustra munuscula diuis
Promittens, tacito suspendit uota labello.
Nam uelut in summo quatientem brachia tauro
Quercum, aut conigeram sudanti cortice pinum,
Indomitus turbo contorquens flamine robur
Eruit, illa procul radicibus extirpata pinum
Prona cadit, lateq; & comminus omnia frangit,
Sic domito sæuum prostrauit corpore Theseus
Nequicquam uanis iactantem cornua uentis:
Inde pedem uictor multa cum laude reflexit
Errabunda regens tenui uestigia filo,
Ne labyrinteis è flexibus egredientem
Tecti frustraretur inobseruabilis error.
Sed quid ego à primo digressus carmine, plura
Commemorem? ut linquens genitoris filia uultum,
Vt consanguineæ complexum, ut denique matris,

Quæ misera ignaro fleret deperdita lecto,
Omnibus his Thesei dulcem præferret amorem,
Aut ut uecta ratis spumosa ad littora Diæ,
Aut ut eam dulci deuictam lumina somno
Liquerit immemori discedens pectore coniunx.
Sæpe illam perhibent ardenti corde furentem,
Clarisonas imo fudisse è pectore uoces,
Ac tum præruptos tristem conscendere montes,
Vnde aciem in pelagi uastos protenderet æstus,
Tum tremulis salis aduersas procurrere in undas
Mollia nudatæ tollentem tegmina suræ,
Atq; hæc extremis mœstam dixisse querelis,
Frigidulos udo singultus ore cientem.
Siccine me patrijs abductam perfide ab oris,
Perfide deserto liquisti in littore Theseu?
Siccine discedens neglecto numine diuûm
Immemor, ah deuota domum periuria portas,
Nulla ne res potuit crudelis flectere mentis
Consilium, tibi nulla fuit clementia prædo,
Immite ut nostri uellet miserescere pectus.
At non hæc quondam blanda promissa dedisti.
Voce mihi, non hoc miseram sperare iubebas,
Sed connubia læta, sed optatos hymenæos,
Quæ cuncta aerij discerpunt irrita uenti.
Tum iam nulla uiro iuranti fœmina credat,
Nulla uiri speret sermones esse fideleis,
Qui dum aliquid cupiens animus prægestit apisci,
Nihil metuunt iurare, nihil promittere parcunt.
Sed simulac cupidæ mentis satiata libido est,
Dicta nihil metuere, nihil periuria curant.
Certe ego te in medio uersantem turbine leti
Eripui, & potius germanum amittere creui,
Quàm tibi fallaci supremo in tempore deesse.
Pro quo dilaceranda feris dabor, alitibusq;
Præda, nec iniecta tumulabor mortua terra,

Quæ nam

Quæ nam te genuit sola sub rupe leæna?
Quod mare conceptum spumantibus expuit undis?
Quæ Syrtis, quæ Scylla uorax, quæ uasta Charybdis,
Talia qui reddis pro dulci præmia uitæ?
Si tibi non cordi fuerant connubia nostra,
Sæua quod horrebas prisci præcepta parentis,
Attamen in uestras potuisti ducere sedes,
Quæ tibi iucundo famularer serua labore,
Candida permulcens liquidis uestigia lymphis,
Purpurea'ue tuum consternens ueste cubile.
Sed quid ego ignaris nequicquam conqueror auris
Externata malo? quæ nullis sensibus auctæ,
Nec missas audire queunt, nec reddere uoces.
Ille autem propè iam medijs uersatur in undis,
Nec quisquam apparet uacua mortalis in alga,
Sic nimis insultans extremo tempore sæua
Fors etiam nostris inuidit questibus aures.
Iuppiter omnipotens utinam nec tempore primo
Gnosia Cecropiæ tetigissent littora puppes,
Indomito nec dira ferens stipendia tauro
Perfidus in Cretam religasset nauita funem,
Nec malus hic celans dulci crudelia forma,
Consilia in nostris hæsisset sedibus hospes.
Nam quò me referam? quali spe perdita nitar?
Isthmoneós ne petam montes? à gurgite lato
Discernens pontum truculentum ubi diuidit æquor?
An patris auxilium sperem, quem ne ipsa reliqui,
Respersum iuuenem fraterna cæde secuta?
Coniugis an fido consoler memet amore?
Qui'ue fugit lentos incuruans gurgite remos?
Præterea nullo littus, sola insula, tecto,
Nec patet egressus pelagi cingentibus undis,
Nulla fugæ ratio, nulla spes, omnia muta,
Omnia sunt deserta, ostentant omnia letum.
Non tamen ante mihi languescent lumina morte,

Nec prius à fesso secedent corpore sensus,
Quàm iustam à diuis exposcam prodita multam,
Cœlestumq; fidem postrema comprecer hora.
Quare facta uirûm multantes uindice pœna
Eumenides *Eumenides, quibus anguineo redimita capillo*
Frons expirantis præportat pectoris iras,
Huc huc aduentate, meas audite querelas,
Quas ego nunc misera, extremis proferre medullis
Cogor inops, ardens, amenti cæca furore.
Quæ quoniam uere nascuntur pectore ab imo,
Vos nolite pati nostrum uanescere luctum,
Sed quali solam Theseus me mente reliquit,
Tali mente deæ funestet, seq; suosq;.
Has postquam mœsto profudit pectore uoces,
Supplicium sæuis exposcens anxia factis,
Annuit inuicto cœlestum numine rector,
Quo tunc & tellus, atq; horrida contremuerunt
Aequora, concußitq; micantia sydera mundus.
Ipse autem cæca mentis caligine Theseus
Consitus, oblito dimisit pectore cuncta,
Quæ mandata prius constanti mente tenebat,
Dulcia nec mœsto sustollens signa parenti,
Sospitem, & ereptum se ostendit uisere portum.
Namq; ferunt, olim classi, cum mœnia diuæ
Linqueret, & gnatum uentis concrederet Aegeus,
Talia complexus iuueni mandata dedisse.
Gnate mihi longa iucundior unice uita,
Gnate, ego quem in dubios cogor dimittere casus,
Reddite in extremæ nuper mihi fine senectæ,
Quandoquidem fortuna mea, ac tua feruida uirtus,
Eripit inuito mihi te, cui languida nondum
Lumina sunt gnati cara saturata figura,
Non ego te gaudens lætanti pectore mittam,
Nec te ferre sinam fortunæ signa secundæ,
Sed primum multas expromam mente querelas,

Canitiem terra, atq́ infuso puluere fœdans,
Inde infecta uago suspendam lintea malo,
Nostros ut luctus, nostræq́ incendia mentis
Carbasus obscura dicat ferrugine bibera.
Quod tibi si sancti concesserit incola Ithyni,
Quæ nostrum genus, ac sedes defendere sueta
Annuerit, tauri ut respergas sanguine dextram,
Tum uero facito, ut memori tibi condita corde
Hæc uigeant mandata, nec ulla obliteret ætas,
Vt simulac nostros inuisent lumina colleis,
Funestam antemnæ deponant undiq́ uestem,
Candidaq́ intorti sustollant uela rudentes;
Quamprimum cernens, ut læta gaudia mente
Agnoscam, cum te reducem sors prospera sistet.
Hæc mandata prius constanti mente tenentem
Thesea, ceu pulsæ uentorum flamine nubes
Aerium niuei montis liquere cacumen.
At pater, ut summa prospectum ex arce petebat,
Anxia in aßiduos absumens lumina fletus,
Cum primum inflati conspexit lintea ueli,
Præcipitem sese scopulorum è uertice iecit,
Amissum credens immiti Thesea fato.
Sic funesta domus ingressus tecta paterna,
Morte ferox Theseus, quale Minoidi luctum
Obtulerat mente immemori, talem ipse recepit.
Quæ tum prospectans cedentem mœsta carinam
Multiplices animo uoluebat saucia curas.
At parte ex alia florens uolitabat Iacchus
Cum Thyaso satyrorum, & Nisigenis Silenis,
Te quærens Ariadna, tuoq́ incensus amore,
Qui tum alacres paßim lyphata mente furebant,
Euoe bacchantes, euoe capita inflectentes,
Horum pars tecta quatiebant cuspide thyrsos,
Pars è diuulso iactabant membra iuuenco,
Pars sese tortis serpentibus incingebant,

Pars obscura cauis celebrabant orgia cistis,
Orgia quæ frustra cupiunt audire profani.
Plangebant alij proceris tympana palmis,
Aut tereti tenueis tinnitus ære ciebant.
Multaq; raucisonis efflabant cornua bombis,
Barbaraq; horribili stridebat tibia cantu.
Talibus amplifice uestis decorata figuris,
Puluinar complexa suo uelabat amictu.
Quæ postquam cupide spectando Thessala pubes
Expleta est, sanctis cœpit decedere diuis.
Hic qualis flatu placidum mare matutino
Horrificans zephyrus procliuas incitat undas,
Aurora exoriente uagi sub lumina solis,
Quæ tarde primum clementi flamine pulsæ
Procedunt, leuiterq; sonant plangore cachinni,
Post uento crescente, magis magis increbrescunt,
Purpureaq; procul nantes à luce refulgent,
Sic tum uestibuli linquentes regia tecta
Ad se quisque uago passim pede discedebant.
Quorum post abitum, princeps è uertice Pelij
Aduenit Chiron portans syluestria dona.
Nam quoscunq; ferunt campi, quos Thessala magnis
Montibus ora creat, quos propter fluminis undas
Aura parit flores tepidi fœcunda Fauoni,
Hos indistinctis plexos tulit ipse corollis,
Queis permulsa domus iucundo risit odore.
Confestim Penéos adit uiridantia tempe,
Tempe, quæ syluæ cingunt super impendentes,
Nereidum linquens claris celebranda choreis, *
Nonacrias, atq; ille tulit radicitus altas
Fagos, ac recto proceras stipite laurus,
Non sine nutanti platano, lentaq; sorore
Flammati Phaëthontis, & aeria cupressu.
Hæc circum sedes late contexta locauit,
Vestibulum ut molli uelatum fronde uireret.

Post hunc consequitur solerti corde Prometheus
Extenuata gerens ueteris uestigia pœnæ,
Quam quondam silici restrictus membra cathena
Persoluit, pendens è uerticibus præruptis.
Inde pater diuûm sancta cum coniuge, natisq́,
Aduenit cœlo, te solum Phœbe relinquens,
Vnigenamq́ simul cultricem montibus Idæ,
Pelea nam tecum pariter soror aspernata est,
Nec Thetidis tedas uoluit celebrare iugaleis.
Qui postquam niueis flexerunt sedibus artus,
Large multiplici constructæ sunt dape mensæ,
Cum interea infirmo quatientes corpora motu,
Veridicos Parcæ cœperunt edere cantus,
His corpus tremulum complectens undiq́ quercus,
Et roseo niueæ residebant uertice uittæ,
Candida purpureusq́ rubos intinxerat ora,
Aeternumq́ manus carpebant rite laborem.
Læua colum molli lana retinebat amictam
Dextera tum leuiter deducens fila supinis
Formabat digitis, tum prono in pollice torquens.
Libratum tereti uersabat turbine fusum,
Atq́ ita decerpens æquabat semper opus dens,
Laneaq́ aridulis hærebant morsa labellis,
Quæ prius in leui fuerant extantia filo.
Ante pedes autem candentis mollia lanæ
Vellera uirgati custodibant calathisci.
Hæ tum clarisona pellentes uellera uoce
Talia diuino fuderunt carmine fata,
Carmine, perfidiæ quod post nulla arguet ætas.
O decus eximium, & magnis uirtutibus augens,
Emathiæ columen Peleu, clarissime nato,
Accipe, quod læta tibi pandunt luce sorores,
Veridicum oraclum, sed uos, quæ fata sequuntur,
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Adueniet tibi iam portans optata maritis

Hesperus, adueniet fausto cum sydere coniunx,
Quæ tibi flexo animo mentis perfundat amorem,
Languidulosq; paret tecum coniungere somnos,
Læuia substernens robusto brachia collo.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Nulla domus tales unquam contexit amores,
Nullus amor tali coniunxit fœdere amanteis,
Qualis adest Thetidi, qualis concordia Pelei.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Nascetur uobis expers terroris Achilles,
Hostibus haud tergo, sed forti pectore notus,
Qui persæpe uago uictor certamine cursus
Flammea præuertet celeris uestigia ceruæ.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Non illi quisquam bello se conferet heros,
Cum Phrygij Teucro manabunt sanguine riui,
Troicaq; obsidens longinquo mœnia bello,
Periuri Pelopis uastabit tertius hæres.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Illius egregias uirtutes, claraq; facta
Sæpe fatebuntur gnatorum in funere matres,
Cum tremulo incanos soluent à uertice crines,
Putridaq; infirmis uariabunt pectora palmis.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Namq; uelut densas prosternens messor aristas,
Sole sub ardenti flauentia demetit arua,
Troiugenum infesto prosternet corpora ferro.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Testis erit magnis uirtutibus unda Scamandri,
Quæ passim rapido diffunditur Hellesponto,
Cuius iter cæsis angustans corporum aceruis,
Alta tepefaciet permista flumina cæde.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Deniq; testis erit morti quoq; reddita præda,
Cum teres excelso coaceruatum aggere bustum.

Excipiet niueos perculsæ uirginis artus,
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Nam simulac fessis dederit fors copiam Achiuis
Vrbis Dardaniæ neptunia soluere uincla,
Alta Polyxenia madefiant cæde sepulchra,
Quæ uelut ancipiti succumbens uictima ferro,
Proijciet truncum submisso poplite corpus.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Quare agite optatos animi coniungite amores,
Accipiat coniunx felici fœdere diuam,
Dedatur cupido iamdudum nupta marito.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Non illam nutrix orienti luce reuisens,
Hesterno collum poterit circundare filo.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Anxia nec mater discordis mœsta puellæ
Secubitu, caros mittet sperare nepotes.
Currite ducentes subtegmina, currite fusi.
Talia præfantes quondam felicia Pelei
Carmina, diuino cecinerunt pectore Parcæ.
Præsentes namq; ante domos inuisere castas
Sæpius, & sese mortali ostendere cœtu,
Cœlicolæ nondum spreta pietate solebant.
Sæpe pater diuûm templo in fulgente reuisens,
Annua dum festis uenissent sacra diebus,
Conspexit terra centum procurrere currus.
Sæpe uagus liber Parnaßi uertice summo
Thyadas effusis euanteis crinibus egit,
Cum Delphi tota certatim ex urbe ruentes
Acciperent læti diuûm fumantibus aris.
Sæpe in letifero belli certamine Mauors,
Aut rapidi Tritonis Hera, aut Rhamnusia uirgo,
Armatas hominum est præsens hortata cateruas.
Sed postquam tellus scelere est imbuta nefando,
Iustitiamq; omnes cupida de mente fugarunt,
Perfudere manus fraterno sanguine fratres,

Destitit extinctos natus lugere parenteis,
Optauit genitor primaeui funera nati,
Liber ut inuptae potiretur flore nouercae,
Ignaro mater substernens se impia nato,
Impia non uerita est diuos scelerare penates,
Omnia fanda, nefanda malo permista furore,
Iustificam nobis mentem auertêre deorum.
Quare nec tales dignantur uisere coetus,
Nec se contingi patiuntur lumine claro.

AD ORTALVM.

ET si me assiduo confectum cura dolore
Seuocat à doctis Ortale uirginibus,
Nec potis est dulceis Musarum expromere foetus
Mens animi, tantis fluctuat ipsa malis,
Nanque mei nuper Lethaeo gurgite fratris,
Pallidulum manans alluit unda pedem,
Troia Rheteo quem subter littore tellus,
Ereptum nostris obterit ex oculis,
Alloquar? audiero' ne unquam tua uerba loquentem?
Nunquam ego te uita frater amabilior
Aspiciam post haec? at certe semper amabo,
Semper moesta tua carmina morte canam,
Qualia sub densis ramorum concinit umbris
Daulias, absumpti fata gemens Ityli.
Sed tamen in tantis moeroribus Ortale mitto
Haec expressa tibi carmina Battiadae,
Ne tua dicta uagis nequicquam credita uentis
Effluxisse meo forte putes animo,
Vt missum sponsi furtiuo munere malum
Procurrit casto uirginis è gremio,
Quod miserae oblitae molli sub ueste locatum
Dum aduentu matris prosilit, excutitur,
Atque illud prono praeceps agitur decursu,
Huic manat tristi conscius ore rubor.

De Coma Berenicis.

Omnia qui magni despexit lumina mundi,
Qui stellarum ortus comperit, atque obitus,
Flammeus ut rapidi solis nitor obscuretur,
Vt cedant certis sydera temporibus,
Vt Triuiam furtim sub latmia saxa relegans
Dulcis amor gyro deuocet aerio,
Idem me ille Conon cœlesti numine uidit
E Beroniceo uertice cæsariem,
Fulgentem clare quam multis illa dearum
Læuia protendens brachia pollicita est,
Qua rex tempestate nouis auctus hymenæis,
Vastatum fines iuerat Assyrios,
Dulcia nocturnæ portans uestigia rixæ,
Quam de uirgineis gesserat exuuijs.
Est'ne nouis nuptis odio Venus? an ne parentum
Frustrantur falsis gaudia lacbrymulis?
Vbertim thalami quas intra limina fundunt
Non, ita me diui, uera gemunt, iuerint.
Id mea me multis docuit regina querelis
Inuisente nouo prælia torua uiro,
At tu non orbum luxti deserta cubile,
Sed fratris cari flebile discidium,
Cum penitus mœstas exedit cura medullas,
Vt tibi tunc toto pectore sollicitæ
Sensibus ereptis mens excidit, atque ego certe
Cognoram à parua uirgine magnanimam.
An'ne bonum oblita es facinus, quod regium adepta es
Coniugium, quod non fortior auxit auis?
Sed tum mœsta uirum mittens, quæ uerba locuta es?
(Iuppiter) ut tersti lumina sæpe manu,
Quis te mutauit tantus deus? an quòd amanteis,
Non longe à caro corpore abesse uoluunt?
At quæ ibi, pro cunctis, pro dulci coniuge, diuis
Non sine taurino sanguine pollicita es,

Si reditum tetulisset is, haud in tempore longo
Captam Asiam Aegypti finibus addiderat.
Queis ego pro factis coelesti reddita coetu,
Pristina uota nouo munere dissoluo.
Inuita ò regina tuo de uertice cessi,
Inuita, adiuro teque, tuumque caput,
Digna ferat, quod si quis inaniter adiurarit.
Sed qui se ferro postulet esse parem?
Ille quoque euersus mons est, quem maxima in oris
Progenies Thiae clara superuehitur,
Cum Medi irrupere nouum mare, cumque iuuentus
Per medium classi barbara nauit Athon.
Quid facient crines, cum ferro talia cedant?
Iuppiter ut χαλύβων omne genus pereat,
Et qui principio sub terra quaerere uenas
Instituit, ac ferri frangere duriciem.
Abiunctae pauloante comae mea fata sorores
Lugebant, cum se Memnonis Aethiopis
Vnigena impellens nutantibus aera pennis
*Obtulit Arsinoes Cloridos ales equus**
Isque per aetherias me tollens aduolat auras,
Et Veneris casto collocat in gremio,
Ipsa suum Zephyritis eò famulum legarat,
Grata Canopeis incola littoribus,*
Scilicet in uario ne solum limite coeli
Ex Ariadneis aurea temporibus
Fixa corona foret, sed nos quoque fulgeremus
Deuotae flaui uerticis exuuiae.
Vuidulum à fletu cedentem ad templa deûm, me
Sydus in antiquis diua nouum posuit,
Virginis & saeui contingens namque leonis
Lumina Calistae iuncta Lycaoniae.
Vertor in occasum, tardum dux ante booten,
Qui uix sero alto mergitur oceano.
Sed quanquam me nocte premunt uestigia diuûm

Luce autem canæ Tethyi restituor.
Pace tua fari hæc liceat Rhamnusia uirgo,
Nanq; ego non ullo uera timore tegam,
Non me si infestis discerpant sydera dictis,
Condita quin ueri pectoris euoluam,
Non his tam lætor rebus, quàm me abfore semper,
Abfore me à dominæ uertice discrucior,
Qui cum ego, dum uirgo quondam fuit omnibus expers,
Vnguentis unà millia multa bibi.
Nunc uos optato quas iunxit lumine teda
Non prius unanimis corpora coniugibus
Tradite nudantes reiecta ueste papillas,
Quam iucunda mihi munera libet onyx,
Vester onyx casto colitis quæ iura cubili.
Sed quæ se impuro dedit adulterio,
Illius aura leuis bibat, & dona irrita puluis,
Nanq; ego ab indignis præmia nulla peto.
Sed magis ò nuptæ semper concordia uestras
Semper amor sedes incolat assiduus.
Tu uero regina tuens cum sydera, diuam
Placabis festis luminibus Venerem
Sanguinis expertem, non uotis esse tuam me,
Sed potius largis effice muneribus.
Sydera cur iterent? utinam coma regia fiam,
Proximus Hydrochoi fulgeat Oarion.

Ad Ianuam.

O' dulci iucunda uiro, iucunda parenti,
Salue, teq; bona Iuppiter auctet ope
Ianua, quam Balbo dicunt seruisse benigne
Olim, cum sedes ipse senex tenuit,
Quamq; ferunt rursus uoto seruisse maligno,
Postquam es proiecto facta marita sene,
Dic age, dic nobis, quare mutata feraris
In dominum ueterem deseruisse fidem.
Non, ita Cæcilio placeam, cui credita nunc sum,

Culpa mea est, quanquam dicitur esse mea.
Nec peccatum à me quisquam pote dicere quicquam,
 Verum isthæc potius ianitor ipse facit.
Quin quacunq; aliquid reperitur non bene factum,
 Ad me omnes clamant, Ianua culpa tua est,
Non isthuc satis est uno te dicere uerbo,
 Sed facere, ut quiuis sentiat, & uideat.
Quod possum, nemo quærit nec scire laborat,
 Nos uolumus uobis dicere, ne dubita.
Primum igitur uirgo quòd fertur tradita nobis,
 Falsum est, namq; illam uir prior attigerat,
Languidior tenera cui pendens sicula beta,
 Nunquam se mediam sustulit ad tunicam,
Sed pater illius nati uiolasse cubile
 Dicitur, & miseram conscelerasse domum.
Siue quod impia mens cæco flagrabat amore,
 Seu quod iners, sterili semine natus erat.
Ne quærendum aliunde foret neruosius illud,
 Quod posset zonam soluere uirgineam.
Egregium narras mira pietate parentem,
 Qui ipse sui gnati minxerit in gremium.
Atqui non solum hunc se dicit cognitum habere
 Brixia chinææ suppositum in specula,
Flauus quam molli percurrit flumine Mela,
 Brixia Veronæ mater amata meæ,
Sed de Postumij, & Cornelij narrat amore,
 Cum quibus illa malum fecit adulterium.
Dixerit hic aliquis, qui tu istæc ianua nosti,
 Cui nunquam domini limine abesse licet?
Nec populum auscultare, sed huic suffixa tigillo
 Tantum operire soles, aut aperire domum?
Sæpe illam audiui furtiua uoce loquentem
 Solam consilijs hæc sua flagitia,
Nomine dicentem, quos diximus, ut pote quæ mi,
 Nec speret linguam esse, nec auriculam.

Preterea ardebat quendam, quem dicere nolo
Nomine, ne tollat rubra supercilia.
Longus homo est, magnas cui lites intulit olim
Falsum mendaci uentre puerperium.

Ad Mallium.

Quod mihi fortuna, casuq́ opressus acerbo,
Conscriptum hoc lacbrymis mittis epistolium,
Naufragum ut eiectum spumantibus æquoris undis
Subleuem, & à mortis limine restituam,
Quem neq́ sancta Venus molli requiescere somno
Desertum in lecto cœlibe perpetitur,
Nec ueterum dulci scriptorum carmine musæ
Oblectant, cum mens anxia peruigilat,
Id gratum est mihi, me quoniam tibi ducis amicum,
Muneraq́, & Musarum hinc petis, & Veneris.
Sed tibi ne mea sint ignota incommoda Malli,
Neu me odisse putes hospitis officium.
Accipe queis merser fortunæ fluctibus ipse,
Ne amplius à misero dona beata petas,
Tempore quo primum uestis mihi tradita pura est,
Iucundum cum ætas florida uer ageret,
Multa satis lusi, non est dea nescia nostri,
Quæ dulcem curis miscet amaritiem.
Sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
Abstulit, ò misero frater adempte mihi,
Tu mea tu moriens fregesti commoda frater,
Tecum unà tota est nostra sepulta domus.
Omnia tecum unà perierunt gaudia nostra,
Quæ tuus in uita dulcis alebat amor,
Cuius ego interitu tota de mente fugaui
Hæc studia, atq́ omneis delicias animi.
Quare, quod scribis, Veronæ turpe Catullo
Esse, quod hic quisquis de meliore nota
Frigida deserto tepefecit membra cubili,
Id Malli non est turpe, magis miserum est.

Ignosces igitur, si, quae mihi luctus ademit,
Haec tibi non tribuo munera, cum nequeo.
Nam, quod scriptorum non magna est copia apud me,
Hoc fit, quod Romae uiuimus, illa domus,
Illa mihi sedes, illic mihi carpitur aetas,
Huc una è multis capsula me sequitur.
Quod cum ita sit, nolim statuas me mente maligna
Id facere, aut animo non satis ingenuo,
Quod tibi non utriusq; petiti copia facta est,
Vltro ego deferrem, copia si qua foret.
Non possum reticere deae, qua Mallius in re
Iuuerit, aut quantis iuuerit officijs,
Ne fugiens seclis obliuiscentibus aetas
Illius hoc caeca nocte tegat studium.
Sed dicam uobis, uos porrò dicite multis
Millibus & facite haec charta loquatur anus,
Omnibus inq; locis celebretur fama sepulti,
Notescatq; magis mortuus, atq; magis,
Ne tenuem texens sublimis aranea telam,
Deserto in Mallij nomine opus faciat.
Nam, mihi quam dederit duplex Amathuntia curam
Scitis, & in quo me torruerit genere,
Cum tantum arderem, quantum trinacria rupes,
Lymphaq; in oetaeis mallia thermopylis,
Moesta nec assiduo tabescere lumina fletu
Cessarent, tristiq; imbre madere genae.
Qualis in aerij pellucens uertice montis
Riuus muscoso prosilit è lapide,
Qui cum de prona praeceps est ualle uolutus,
Per medium densi transit iter populi,
Dulce uiatori lasso in sudore leuamen,
Cum grauis exustos aestus hiulcat agros,
Ac uelut in nigro iactatis turbine nautis
Lenius aspirans aura secunda uenit,
Iam prece Pollucis, iam Castoris implorata,

Tale fuit nobis Mallius auxilium.
Is clausum lato patefecit limite campum,
Isq; domum nobis, isq; dedit dominam,
Ad quam communes exerceremus amores,
Quo mea se molli candida diua pede
Intulit, & trito fulgentem in limine plantam
Innixa, argutа constituit in solea,
Coniugis ut quondam flagrans aduenit amore
Protbesilaeam Laodamia domum,
Incepta frustra nondum cum sanguine sacro
Hostia cœlesteis conciliasset heros.
Nil mihi tam ualde placeat Rhamnusia uirgo,
Quod temere inuitis suscipiatur eris,
Quàm ieiuna pium desyderet ara cruorem,
Docta est amisso Laodamia uiro,
(Coniugis ante coacta nouum dimittere collum,
Quàm ueniens una, atq; altera rursus hyems,
Noctibus in longis auidum saturasset amorem)
Posset ut abrupto uiuere coniugio.
Quod scibant Parcæ non longo tempore abesse,
Si miles muros isset ad Iliacos.
Nam tum Helenæ raptu primores Argiuorum
Cœperat ad sese Troia ciere uiros,
Troia nefas, commune sepulchrum Europæ, Asiæq;
Troia uirûm, & uirtutum omnium acerba cinis,
Quæ nempe & nostro letum miserabile fratri
Attulit, hei misero frater adempte mihi.
Hei misero fratri iucundum lumen ademptum,
Tecum unà tota est nostra sepulta domus,
Omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
Quæ tuus in uita dulcis alebat amor,
Quem nunc tam longe non inter nota sepulchra,
Nec prope cognatos compositum cineres,
Sed Troia obscœna, Troia infelice sepulchrum
Detinet, à nostro terra aliena solo;

Ad quam cum properans fertur simul undiq; pubes
Græca penetraleis deseruisse focos,
Ne Paris abducta gauisus libera mœcha
Otia pacato degeret in thalamo.
Quo tibi tum casu pulcherrima Laodamia
Ereptum est uita dulcius, atq; anima
Coniugium, tanto te absorbens uortice amoris
Aestus in abruptum detulerat barathrum,
Quale ferunt Graij peneúm prope Cillenæum
Siccari emulsa pingue palude solum,
Quod quondam cæcis montis fodisse medullis
Ausus falsiparens Amphitryoniades,
Tempore quo certa Stimphalia monstra sagitta
Perculit imperio deterioris heri,
Pluribus ut cœli tereretur ianua diuis,
Hebe nec longa uirginitate foret.
Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo,
Quod diuûm dominum ferre iugum docuit.
Nam neq; tam carum confecto ætate parenti
Vna caput seri nata nepotis alit,
Qui tum diuitijs uix tandem inuentus auitis
Nomen testatas intulit in tabulas,
Impia derisi gentilis gaudia tollens,
Suscitat à cano uulturium capite.
Nec tantum niueo gauisa est ulla columbo
Compar, seu quicquid dicitur improbius
Oscula mordenti semper decerpere rostro,
Quantum præcipue multiuola est mulier.
Sed tu horum magnos uicisti sola furores,
Vt semel es flauo conciliata uiro,
Aut nihil, aut paulo cui tu concedere digna,
Lux mea se nostrum contulit in gremium,
Quam circumcursans huc illuc sæpe Cupido
Fulgebat crocina candidus in tunica:
Quæ tamen & si uno non est contenta Catullo,

Rara

Rara uerecundæ furta feremus heræ,
Ne nimium simus stultorum more molesti.
Sæpe etiam Iuno maxima cœlicolûm
Coniugis in culpa flagrauit quottidiana,
Noscens omniuoli plurima furta Iouis.
Atqui nec diuis homines componier æquum est,
Ingratum tremuli tolle parentis onus.
Nec tamen illa mihi dextra deducta paterna
Fragrantem Assyrio uenit odore domum,
Sed furtiua dedit nigra munuscula nocte,
Ipsius ex ipso dempta uiri gremio.
Quare illud satis est, si nobis id datur unis,
Quo lapide illa diem candidiore notet.
Hoc tibi, quod potui, confectum carmine munus
Pro multis alijs redditur officijs,
Ne uestrum scabra tangat rubigine nomen
Hæc atq; illa dies, atq; alia, atq; alia.
Huc addent diui quamplurima, quæ Themis olim
Antiquis solita est munera ferre pijs.
Sitis felices & tu simul, & tua uita,
Et domus ipsa, in qua lusimus, & domina,
Et qui principio nobis dominam dedit, à quo
Sunt primo nobis omnia nata bona,
Et longe ante omneis mihi quæ me carior ipso est,
Lux mea, qua uiua uiuere dulce mihi est.

In Rufum.

Noli admirari quare tibi fæmina nulla
Rufe uelit tenerum supposuisse femur.
Non si illam raræ labefectes munere uestis,
Aut pelluciduli delitijs lapidis.
Lædit te quædam mala fabula qua tibi fertur
Valle sub alarum trux habitare caper,
Hunc metuunt omnes, neq; mirũ, nã mala ualde est
Bestia, nec qui cum bella puella cubet.

Quare aut crudelem nasorum interfice pestem,
Aut admirari desine, cur fugiunt.

De inconstantia fœminei amoris.

Nulli se dicit mulier mea nubere malle,
Quàm mihi, non si se Iuppiter ipse petat.
Dicit, sed mulier cupido quod dicit amanti,
In uento, & rapida scribere oportet aqua.

Ad Amicum.

Si qua uiro blanda est, cui mox sacer obstitit hircus,
Aut si quem merito tarda podagra secat,
Aemulus iste tuus, qui uestrum exercet amorem,
Mirifice est actu nactus utrunque malum,
Nam quoties futuit, toties ulciscitur ambos,
Illam affligit odore, ipse perit podagra.

Ad Lesbiam.

Dicebas quondam solum te nosse Catullum
Lesbia, nec prae me uelle tenere Iouem.
Dilexi tum te, non tantum ut uulgus amicam,
Sed pater ut gnatos diligit, & generos.
Nunc te cognoui, quare & si impensius uror
Multo, ita nae mi tu uilior, & leuior.
Quis potis est inquis, quod amantem iniuria talis
Cogat amare magis, sed bene uelle minus.
Odi, & amo, quare id faciam fortasse requiris:
Nescio, sed fieri sentio, & excrucior.

In Ingratum

Desine de quoquam quicquam bene uelle mereri,
Aut aliquem fieri posse putare tuum.
Omnia sunt ingrata, nihil fecisse benigne est,
Immò etiam tædet, tædet, obestque magis,
Vt mihi, quem nemo grauius, nec acerbius urget,
Quàm modo, qui me unum, atque unicum amicũ habuit.

In Gellium.

Gellius audierat patruum obiurgare, sorori

Si quis delicias diceret, aut faceret.
Hoc ne ipsi accideret, patrui perdespuit ipsam
V xorem, & patruum reddidit Harpocratem,
Quod uoluit, fecit, nam quamuis irrumet ipsum
Nunc patruum, uerbum non faciet patruus.

In Lesbiam.

Huc est mens deducta tua mea Lesbia culpa,
Atque ita se officio perdidit ipsa suo,
V t iam nec bene uelle queam tibi, si optima fias,
Nec desistere amare, omnia si facias.

Ad seipsum.

Si qua recordanti benefacta priora uoluptas;
Est homini, cum se cogitat esse pium,
Nec sanctam uiolasse fidem, nec fœdere in ullo
Diuûm ad fallendos numine abusum homines,
Multa parata manent in longa ætate Catulle
Ex hoc ingrato gaudia amore tibi.
Nam quæcunque homines bene cuiquam aut dicere possunt,
Aut facere, hæc à te dictaque, factaque sunt:
Omnia quæ ingratæ perierunt credita menti.
Quare te iam cur amplius excrucies?
Quin te animo affirmas, teque instringis * que, reducisque,
Et dijs inuitis desinis esse miser.
Difficile est longum subito deponere amorem,
Difficile est, uerum hoc qua lubet efficias.
V na salus hæc est, hoc est tibi peruincendum,
Hoc facies, siue id non pote siue pote.
O dij si uestrum est misereri, aut si quibus unquam
Extrema iam ipsa in morte tulistis opem,
Me miserum aspicite, & si uitam puriter egi,
Eripite hanc pestem, perniciemque mihi,
Quæ mihi subrepens imos, ut torpor, in artus,
Expulit ex omni pectore lætitias.
Non iam illud quæro, contra ut me diligat illa,

Aut, quod non potis est, esse pudica uelit,
Ipse ualere opto, & tetrum hunc deponere morbum.
O dij reddite mi hoc pro pietate mea.

Ad Rufum.

Rufe mihi frustra, ac nequicquam cognite amico,
Frustra? immo magno cum pretio, atque malo,
Siccine surrepsti, mea[que] intestina perurens.
Sic misero eripuisti omnia nostra bona,
Eripuisti heu heu nostrae crudele uenenum
Vitae, heu heu nostrae pestis amicitiae.

De Gallo.

Gallus habet fratres, quorum, est lepidissima coniunx
Alterius, lepidus filius alterius.
Gallus homo est bellus, nam dulceis iungit amores,
Cum puero ut bello bella puella cubet.
Gallus homo est stultus, nec se uidet esse maritum,
Qui patruus patrui monstret adulterium.
Sed nunc id doleo, quod purae impura puellae
Suauia coniunxit spurca saliua tua,
Verum id non impune feres, nam te omnia secla
Noscent, & quis sis fama loquetur anus.

De Lesbio.

Lesbius est pulcher, quid ni, quem Lesbia malit,
Quam te cum tota gente Catulle tua.
Sed tamen hic pulcher uendat cum gente Catullum,
Si tria amatorem suauia repperierit.

Ad Gellium.

Quid dicam Gelli, quare rosea ista labella
Hyberna fiant candidiora niue,
Mane domo cum exis, & cum te octaua quiete
E molli longo suscitat hora die,
Nescio quid certe est, an uere fama susurrat
Grandia te medij tenta uorare uiri.
Sic certe est, clamant Victoris rupta miselli

Ilia demulso labra notata fero.

Ad Iuuentium.

Nemo' ne in tanto potuit populo esse Iuuenti
Bellus homo, quem tu diligere inciperes?
Præterquam iste tuus moribunda à sede Pisauri
Hospes, inaurata pallidior statua,
Qui tibi nunc cordi est, quem tu præponere nobis
Audes: At nescis quod facinus facias.

Ad Quintium.

Quinti si tibi uis oculos debere Catullum,
Aut aliud si quid carius est oculis,
Eripere ei noli, multo quod carius illi
Est oculis, seu quod carius est oculis.

De Lesbiæ marito.

Lesbia mi præsente uiro mala plurima dicit,
Hoc illi fatuo maxima lætitia est.
Mule nihil sentis, si nostri oblita taceret,
Sana esset, quod nunc garrit, & obloquitur,
Non solum meminit, sed quæ multo acrior est res,
Irata est, hoc est uritur, & loquitur.

De Arrio.

Chommoda dicebat, si quando commoda uellet
Dicere, & hinsidias Arrius insidias,
Et tum mirifice sperabat se esse locutum,
Cum quantum poterat dixerat hinsidias.
Credo sic mater sic liber auunculus eius,
Sic maternus auus dixerat, atq; auia.
Hoc misso in Syriam requierant omnibus aures,
Audibant eadem hæc leniter, & leuiter,
Nec sibi post illa metuebant talia uerba,
Cum subito affertur nuntius horribilis:
Ionios fluctus, postquam illuc Arrius isset,
Iam non Ionios esse, sed Hionios.

De amore suo.

Notare

Quint. lib. i cap. 9

Odi & amo: quare id faciam fortasse requiris:
Nescio, sed fieri sentio, & excrucior.

De Quintia, & Lesbia.

Quintia formosa est multis, mihi candida, longa,
Recta est, haec ego sic singula confiteor,
Totum illud formosa nego, nam nulla uenustas
Nulla in tam magno est corpore mica salis.
Lesbia formosa est, quae cum pulcherrima tota est,
Tum omnibus una omneis surripuit Veneres.

De suo in Lesbiam amore.

Nulla potest mulier tantum se dicere amatam
Vere, quantum à me Lesbia amata mea est.
Nulla fides ullo fuit unquam foedere tanta,
Quanta in amore suo ex parte reperta mea est.

In Gellium.

Quid facit is Gelli, qui cum matre, atque sorore
Prurit, & abiectis peruigilat tunicis?
Quid facit is, patruum qui non sinit esse maritum?
Ecquid scis, quantum suscipiat sceleris?
Suscipit ò Gelli, quantum non ultima Tethys,
Non genitor Nympharum abluat Oceanus.
Nam nihil est quicquam sceleris, quo prodeat ultra,
Non si demisso se ipse uoret capite.

Nec, abluit sic Caelius lib. 6. cap. 44.

De Gellio.

Gellius est tenuis, quidni, cui tam bona mater,
Tamque ualens uiuat, tamque uenusta soror,
Tamque bonus patruus, tamque omnia plena puellis
Cognatis, quare is desinat esse macer?
Qui ut nihil attingat, nisi quod fas tangere non est
Quantum uis, quare sit macer, inuenies.
Nascatur magus ex Gelli, matrisque nefando
Coniugio, & discat Persicum aruspicium.
Nam magus ex matre, & gnato gignatur oportet,
Si uera est Persarum impia relligio.

Gnatus ut accepto ueneretur carmine diuos.
Omentum in flamma pingue liquefaciens.

In Gellium.

Non ideo Gelli sperabam te mihi fidum
In misero hoc nostro perdito amore fore,
Quod te cognossem bene, constanterq; putarem
Haud posse à turpi mentem inhibere probro.
Sed neq; quod matrem, nec germanam esse uidebam
Hanc tibi, cuius me magnus edebat amor.
Et quamuis tecum multo cõiungerer usu,
Non satis id causæ credideram esse tibi.
Tu satis id duxti, tantum tibi gaudium in omni
Culpa est, in quacunq; est aliquid sceleris.

De Lesbia.

Lesbia mi dicit semper male, nec tacet unquam
De me: dispeream me nisi Lesbia amat.
Cui ego quasi eadem totidem mox deprecor illi Gell. 6. cap. 16.
Assidue, uerum disperéam nisi amo. Valla 6 cap. 29.

In Cæsarem.

Nil nimium studeo Cæsar tibi uelle placere,
Nec scire utrum sis albus, an ater homo.

De mentula.

Mentula mœchatur, mœchatur mentula certe,
Hoc est, quod dicunt, ipsa olera olla legit.

De Smyrna Cinnæ poetæ.

Smyrna mei Cinnæ nonam post deniq; messem
Quàm cœpta est, nonamq; edita post hyemem.
Millia cum interea quingenta Hortensius uno
In pede stans fixo carmina ructat hians.
Smyrna cauas atracis penitus mittetur ad undas,
Smyrnam incana diu secula peruoluente.
At Volusij annales Paduam morientur ad ipsam,
Et laxas scombris sæpe dabunt tunicas.
Parua mei mihi sunt cordi monimenta sodalis,
At populus tumido gaudeat Antimacho.

Ad Caluum, De Quintilia.

Si quicquam mutis gratum, acceptum ue sepulchris
Accidere à nostro Calue dolore potest,
Quo desyderio ueteres renouamus amores,
Atq; olim missas flemus amicitias.
Certe non tanto mors immatura dolori est
Quintiliæ, quantum gaudet amore tuo.

De Aemilio.

Non, ita me dij ament, quicquam referre putaui
Vtrum os an culum olfacerem Aemilio.
Nil immundius hoc, nihil est immundius illo,
Verum etiam culus mundior, & melior.
Nam sine dentibus est, hoc denteis sesquipedaleis,
Gingiuas uero Ploxemi habet ueteris.
Præterea rictum, qualem defessus in æstu
Meienteis mulæ cunnus habere solet.
Hic futuit multas, & se facit esse uenustum,
Et non pistrino traditur, atq; Asino.
Quem si qua attingit, non illam posse putemus
Aegroti culum lingere carnificis?

Ad Victium.

In te si in quenquam dici pote putide Victi
Id quod uerbosis dicitur, & fatuis,
Ista cum lingua, si usus ueniat tibi, possis
Culos, & crepidas lingere carpatinas,
Si nos omnino uis omneis perdere Victi,
Dicas, omnino quod cupis efficies.

Ad Iuuentium.

Surripui tibi, dum ludis, mellite Iuuenti
Suauiolum dulci dulcius ambrosia,
Verum id non impune tuli, nanq; amplius horam
Suffixum in summa me memini esse cruce,
Dum tibi me purgo, nec possum fletibus ullis
Tantillum uestræ demere sæuitiæ.

Nam simul id factum est, multis diluta labella
  Abstersti guttis omnibus articulis,
Ne quicquam nostro contractum ex ore maneret,
  Tanquam commistæ spurca saliua lupæ.
Præterea infesto miserum me tradere amori
  Non cessasti, omniq; excruciare modo,
Vt mi ex ambrosia mutatum iam foret illud
  Suauiolum, tristi tristius helleboro.
Quam quoniam pœnam misero proponis amori,
  Nunquam iam posthac basia surripiam.

De Cœlio, & Quintio.

Cœlius Aufilenum, & Quintius Aufilenam
  Flos Veronensium depereunt iuuenum,
Hic fratrem, ille sororem, hoc est, quod dicitur illud
  Fraternum uere dulce sodalitium,
Cui faueam potius Cœli tibi, nam tua nobis
  Perspecta exigitur unica amicitia,
Cum uesana meas torreret flamma medullas,
  Sis felix Cœli, sis in amore potens.

Inferiæ ad fratris tumulum.

Multas per gentes, & multa per æquora uectus
  Aduenio has miseras frater ad inferias,
Vt te postremo donarem munere mortis,
  Et mutum nequicquam alloquerer cinerem,
Quandoquidem fortuna mihi tete abstulit ipsum,
  Heu miser indigne frater adempte mihi.
Nunc tamen interea prisco, quæ more parentum
  Tradita sunt tristes munera ad inferias
Accipe fraterno multum manantia fletu,
  Atq; in perpetuum frater aue, atq; uale.

Ad Cornelium.

Si quicquam tacite commissum est fido ab amico,
  Cuius sit penitus nota fides animi,
Me unum esse inuenies illorum iure sacratum

Corneli, & factum me esse puta Harpocratem.

Ad Sylonem.

Aut sodes mihi redde decem sextertia Sylo,
Deinde esto quamuis sæuus, & indomitus:
Aut si te nummi delectant, desine quæso
Leno esse, atq; idem sæuus, & indomitus.

Ad quendam de Lesbia.

Credis me potuisse meæ maledicere uitæ,
Ambobus mihi quæ carior est oculis.
Non potui, nec si possem, tam perdite amarem,
Sed tu cum caupone omnia monstra facis.

In mentulam.

Mentula conatur Pimplæum scandere montem,
Musæ furcillis præcipitem eijciunt.

De puero, & præcone.

Cum puero bello præconem qui uidet esse,
Quid credat nisi se uendere discupere.

Ad Lesbiam.

Si quicquam cupidoq; optantiq; obtigit unquam
Insperanti, hoc est gratum animo proprie.
Quare hoc est gratum, nobis quoq; carius auro,
Quòd te restituis Lesbia mi cupido,
Restituis cupido, atq; insperanti ipsa refers te,
O mihi cara magis candidiore nota:
Quis me uno uiuit feliciori aut magis hac est
Optandus uita, dicere quis poterit?

In Siconium.

Siconi arbitrio populi tua cana senectus
Spurcata impuris moribus intereat,
Non equidem dubito, quin primum inimica bonorum
Lingua execta auido sit data uulturio,
Effossos oculos uoret atro gutture coruus,
Intestina canes, cætera membra lupi.

Ad Lesbiam.

Iucundum mea uita mihi proponis amorem
Hunc nostrum inter nos, perpetuumque fore.
Dij magni facite, ut uere promittere possit,
Atque id syncere dicat, et ex animo,
Vt liceat nobis tota perducere uita
Alternum hoc sanctæ fœdus amicitiæ.

Ad Aufilenam.

Aufilena bonæ semper laudantur amicæ
Accipiunt pretium, quæ facere instituunt.
Tu quod promisti mihi, quod mentita inimica es,
Quod ue das, nec fers, sæpe facis facinus.
Aut facere ingenuæ est, aut non promisse pudicæ
Aufilena fuit, sed data corripere:
Fraudando, efficitur plusquam meretricis auaræ,
Quæ sese toto corpore prostituit.

Ad Aufilenam.

Aufilena uiro contentam uiuere solo,
Nuptarum laus est laudibus eximijs.
Sed cuiuis quamuis potius succumbere fas est,
Quàm matrem fratres efficere ex patruo.

In Nasonem.

Multus homo es Naso, neque tecum multus homo, sed
Descendis Naso, multus es et pathicus.

In Cinnam.

Consule Pompeio primum duo Cinna sedebant
Mœchilia facto consule nunc iterum,
Manserunt duo, sed creuerunt millia in unum
Singula, fœcundum semen adulterio.

In Firmanum.

Firmanus saltus non falsò mentula, diues
Fertur, qui tot res in se habet egregias,
Aucupium omne genus, pisces prata, arua, ferasque,
Nec quicquam fructus sumptibus exuperat.
Quare concedo sit diues dum omnia desint,

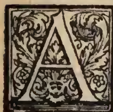
Saltum laudemus, dum tamen ipse egeat.
Mentulam habet instar triginta iugera prati,
Quadraginta arui, cætera sunt maria.
Cur non diuitijs Crœsum superare potis sit,
Vno qui in saltu tot bona possideat?
Prata, arua, ingentes syluas, saltusq; paludesq;
Vsq; ad Hyperboreos, & mare ad oceanum.
Omnia magna hæc sunt, tamen ut sint maxima & ultra
Non homo, sed uere mentula magna nimis.

Ad Gellium.

Sæpe tibi studioso animo uenante requiro
Carmina uti possem mittere Battiadæ,
Queis te lenirem, nobis neu conarere
Infestum telis icere musca caput,
Hunc uideo mihi nunc frustra sumptum esse laborem,
Gelli, nec nostras hinc ualuisse preces,
Contra nos tela ista tua euitamus amictu,
Affixus nostris tu dabis supplicium.

FINIS.

EX LIBRO III. DE POETIS LATINIS PETRI CRINITI.

LBIVS Tibullus Romæ ut ere d.tur natus, Hircio & Pansa Coss. qui annus etiam Nasonis Poetæ natalibus insignis fuit, nam uterq; Consul cũ ad liberandum Brutum apud Mutinã mitteretur, fugato Antonio, occisus est, parẽtes habuit ex equestri ordine, bello & pace satis illustres, is autem Tibullus, quod ingenio facili, & egregia forma foret nobiliores etiam ciuitatis sibi conciliauit, in quorũ numero fuit Messala Coruinus, qui mira dilig&etilde;tia, & assiduis officijs poetã Tibullũ fouit. Itaq; sui studiosum uocat cũ Tibullus, & insigni carmine laudes eiusdẽ ac uirtutem celebrauit. Neq; illud ignoratur, cũ in eiusdem Messalæ comitatu in prouinciã Phæacum pergeret, in aduersam eum ualetudinem incidisse, ex quo tali carmine fidem suam atque fortunam uoluit posteris commendari:

Hic iacet immiti consumptus morte Tibullus,
 Messalam terra, dum sequiturq; mari.

Horatium quoq; Flaccum & Macrum poetam, qui de herbis libros conscripsit, familiariter dilexit. Eumq; hortatur ut relictis castris & militia, ad amores & Veneres redeat, Albius enim Tibullus in amoribus & delitijs (ut apparet) paulo procliuior fuit, ut qui Marathum & Cherinthum pueros maximo affectu dilexerit. sicuti Deliam, Sulpitiam, Neeram, & Nemesim, de cuius forma & moribus frequens in ueterum libris mentio est, unde illud notum:

Vssit amatorem Nemesis lasciua Tibullum,
 In tota iuuit quem nihil esse domo.

Sed & L. Apuleius quo loco de amoribus differit apud Claudium Maximũ pcõsulẽ, fictũ Deliæ nomẽ à poeta Tibullo refert, cũ Plaucia uocaretur. Quintiliã Flaccus libere illũ hortatur Amicitiæ nomine, ut forti animo & constanti, immitis Glyceræ fastum & insolẽtiã pferat, tum aliorũ exẽplo discat,

quãta sit in amore uarietas. Inscribendo autẽ carmine, Cassio Parmensi eundem praeponit, quo loco suorum sermonum iudicem facit, bonaq; animi & corporis illi ascribit.

Albi nostrorum sermonum candide iudex,
Non tu corpus eras sine pectore, dii tibi formam
Dij tibi diuitias dederant, artemq; fruendi.
Quid uoueat dulci nutricula maius alumno,
Quàm sapere & fari possit quae sentiat, & cui
Gratia, fama, ualetudo, contingit abunde,
Et mundus uictus non deficiente crumena.

Is uero Tibullus in carmine ad Messalam, copiose ostẽdit, parum sibi licere in ocio uersari, quòd ipsa fortunae iniquitas nimium illi obfuisset, & cum satis illi opes florerent, conditione temporum factum ut ad paupertatem redigeretur.

Cui fuerant flaui ditantes ordine sulci,
Horrea foecundis indeficientia mensis,
Cuiq; pecus denso pascebant agmine colles,
Et domino satis, & nimium furiq; lupoq;
Nunc desiderium superest.

Libros quattuor Elegiarum, siue amorum cõposuiti, in quibus facile probatur quàm elegans & candidum sit eius carmen, ut in eiusmodi caloribus describendis, Latinos omnes uideatur superasse, tum affectibus exprimẽdis, tum suauitate ingenij, quod ipsum & Fab. Quintilianus ad Marcellum Victorium refert, cum poetã Tibullum & elegantem in primis ac tersum existimarit. Obijt autem cum adhuc iunior esset, neq; sine maximo moerore Ouidij poetae, quod ille testatus est longo carmine: in quo probatur quãta literarum iactura Tibullus occiderit, eoq; molestior fuit eius interitus, quo immaturior uisus est. In eius uero funere & parens & soror pietatis officiũ praestiterunt, quod & Nemesis & Delia pari animo fecerunt, sicuti ab Ouidio refertur. uulgatumq; illud est de elegãtia & carmine Tibullis

Donec erunt ignes arcusq; cupidinis arma,
Discentur numeri culte Tibulle tui.

ALBII TIBVL LI EQVITIS ROMANI, LIBER PRI MVS.

DIVITIAS alius fuluo sibi congerat auro,
Et teneat culti iugera magna soli
Quem labor assiduus uicino terreat hoste,
Martia cui somnos classica pulsa fugent.
Me mea paupertas uitæ traducat inerti,
Dum meus assiduo luceat igne focus.
Ipse seram teneras maturo tempore uites
Rusticus, & facili grandia poma manu.
Nec spes destituat, sed frugum semper aceruos
Præbeat, & pleno pinguia musta lacu.
Nam ueneror, seu stipes habet desertus in agris,
Seu uetus in triuio florida serta lapis.
Et quodcunque mihi pomum nouus educat annus
Libatum agricolæ ponitur ante Deos.
Flaua Ceres tibi sit nostro de rure corona
Spicea, quæ templi pendeat ante fores.
Pomosisque ruber custos ponatur in hortis,
Terreat ut sæua falce Priapus aues.
Vos quoque felicis quondam, nunc pauperis agri
Custodes, fertis munera uestra lares.
Tunc uitula innumeros lustrabat cæsa iuuencos,
Nunc agna exigui est hostia parua soli.
Agna cadet uobis, quam circum rustica pubes
Clamet iò messes, & bona uina date.

Iam modo non possum contentus uiuere paruo,
Nec semper longæ deditus esse uiæ,
Sed canis æstiuos ortus uitare sub umbra
Arboris ad riuos prætereuntis aquæ.
Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem,
Aut stimulo tardos increpuisse boues.
Non agnam'ue sinu pigeat, fœtum'ue capellæ
Desertum oblita matre referre domum.
At uos, exiguo pecori, furesq; lupiq;
Parcite, de magno est præda petenda grege.
Hic ego, pastoremq; meum lustrare quotannis,
Et placidam soleo spargere lacte Palem.
Adsitis diui, nec uos è paupere mensa
Dona, nec è puris spernite fictilibus.
Fictilia antiquus primum sibi fecit agrestis
Pocula, de facili composuitq; luto.
Non ego diuitias patrum, fructusq; requiro,
Quos tulit antiquo condita messis auo.
Parua seges satis est, satis est requiescere lecto
Scilicet & solito membra leuare toro.
Quàm iuuat immites uentos audire cubantem,
Et dominam tenero continuisse sinu,
Aut gelidas hybernus aquas cum fuderit auster,
Securum somnos igne iuuante sequi.
Hoc mihi contingat, sit diues iure, furorem
Qui maris, & tristes ferre potest pluuias.
O quantum est auri pereat, potiusq; smaragdi,
Quàm fleat ob nostras ulla puella uias.
Te bellare decet terra Messala, mariq;
Vt domus hostiles præferat exuuias.
Me retinent uinctum formosæ uincla puellæ,
Et sedeo duras ianitor ante fores
Non ego laudari cupio mea Delia, tecum
Dummodo sim, quæso segnis, inersq; uocer.

Te spect

Te spectem suprema mihi cum uenerit hora,
Et teneam moriens deficiente manu.
Flebis, & arsuro positum me Delia lecto,
Tristibus & lacbrymis oscula mista dabis.
Flebis, non tua sunt duro præcordia ferro
Vincta, nec in tenero stat tibi corde silex.
Illo non iuuenis poterit de funere quisquam
Lumina, non uirgo siccá referre domum.
Tu manes ne læde meos, sed parce solutis
Crinibus, & teneris Delia parce genis.
Interea dum fata sinunt, iungamus amores,
Iam ueniet tenebris mors adoperta caput.
Iam subrepet iners ætas, nec amare decebit,
Dicere nec cano blanditias capiti.
Nunc leuis est tractanda Venus, dum frangere postes
Non pudet, & rixas inseruisse iuuat.
Hic ego dux, milesq́ bonus, uos signa, tubæq́
Ite procul, cupidis uulnera ferte uiris.
Ferte & opes, ego composito securus aceruo
Dites despiciam, despiciamq́ famem.

ELEGIA II.

ADde merum, uinoq́ graues compesce dolores,
Occupet ut fessi lumina uicta sopor,
Neu quisquam multo perfusum tempora Baccho
Excitet, infelix dum requiescit amans.
Nam posita est nostræ custodia sæua puellæ,
Clauditur & dura ianua firma sera.
Ianua difficilis dominæ te uerberet imber,
Te Iouis imperio fulmina missa petant.
Ianua iam pateas uni mihi uicta querelis,
Nec furtim uerso cardine aperta sones.
Et mala si qua tibi dixit dementia nostra,
Ignoscas, capiti sint precor illa meo.
Te meminisse decet, quæ plurima uoce peregi
Supplice, cum posti florida serta darem.

Tu quoq; ne timidè custodes Delia falle,
Audendum est: fortes adiuuat ipsa Venus,
Illa fauet. seu quis iuuenis noua limina tentat.
Seu reserat fixo dente puella fores.
Illa docet furtim molli decedere lecto,
Illa pedem nullo ponere posse sono,
Illa uiro coram nutus conferre loquaces,
Blandaq; compositis addere uerba notis.
Nec decet hoc omnes sed quos nec inertia tardat,
Nec uetat obscura surgere nocte timor.
En ego cum tenebris tota uagor anxius urbe,
Securum in tenebris me facit esse Venus,
Nec sinit occurrat quisquam, qui corpora ferro
Vulneret, aut rapta præmia ueste petat.
Quisquis amore tenetur, eat tutusq; sacerq;
Quà libet: Insidias non timuisse decet.
Non mihi pigra nocent hybernæ frigora noctis,
Non mihi, cum multa decidit imber aqua.
Non labor hic lædit, reseret modo Delia postes,
Et uocet ad digiti me taciturna sonum.
Parcite luminibus, seu uir, seu fœmina fias
Obuia, cælari uult sua furta Venus.
Neu strepitu terrete pedum, neu quærite nomen,
Neu propè fulgenti lumina ferte face.
Si quis & imprudens aspexerit, oculat ille,
Perq; deos omneis se meminisse neget.
Nam fuerit quicunq; loquax, is sanguine natam,
Is Venerem è rapido sentiet esse mari.
Nec tamen huic credet coniux tuus, ut mihi uerax
Pollicita est magico saga ministerio.
Hanc ego de cœlo ducentem sydera uidi,
Fulminis hæc rapidi carmine uertit iter.
Hæc cantu, finditq; solum, manesq; sepulchris
Elicit, & tepido deuocat ossa rogo.
Iam ciet infernas magico stridore cateruas,

Iam iubet aspersas lacte referre pedem.
Cum libet, hæc tristi depellit nubila cœlo,
Cum libet, æstiuo conuocat orbe niues.
Sola tenere malas Medeæ dicitur herbas,
Sola feros Hecates perdomuisse canes.
Hæc mihi composuit cantus, queis fallere posses,
Ter cane, ter dictis despue carminibus.
Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam,
Non sibi si in molli uiderit esse sinu.
Tu tamen abstineas alijs, nam cætera cernet
Omnia: de me uno sentiet esse nihil.
Quid credam? nempe hæc eadem se dixit amores
Cantibus, aut herbis soluere posse meos.
Et me lustrauit tedis, & nocte serena
Concidit ad magicos hostia pulla deos:
Non ut totus abesset amor, sed mutuus esset,
Orabam, nec te posse carere uelim.
Ferreus ille fuit, qui te cum posset habere,
Maluerit prædas stultus, & arma sequi.
Ille licet Cilicum uictas agat ante cateruas,
Ponat & in capto Martia castra solo,
Totus & argento contextus, totus & auro
Insideat celeri conspiciendus equo,
Ipse boues, mea si tecum modo Delia possim
Iungere, & insolito pascere monte pecus,
Et te dum liceat teneris retinere lacertis,
Mollis, & inculta sit mihi somnus humo.
Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo
Prodest, cum fletu nox uigilanda uenit?
Nam neque tum plumæ, nec stragula picta soporem,
Nec sonitus placidæ ducere posset aquæ,
Non Veneris magnæ uiolaui numina uerbo,
Et mea nunc pœnas impia lingua luit.
Non feror incestus sedes adijsse deorum,
Sertaque de sanctis diripuisse focis.

Lucian. in Menippo.

Non ego tellurem genibus perrepere supplex,
Et miserum sancto tundere poste caput.
Non ego, si merui, dubitem procumbere templis,
Et dare sacratis oscula liminibus.
At tu qui lætus rides, mala nostra caueto,
Mox tibi non uanus sæuiet ipse Deus.
Vidi ego qui iuuenum miseros lusisset amores,
Post Veneris uinclis subdere colla senem.
Et sibi blanditias tremula componere uoce,
Et manibus canas fingere uelle comas.
Stare nec ante fores puduit, caræ ue puellæ
Ancillam medio detinuisse foro.
Hunc puer, hunc iuuenis turba circunstetit arcta,
Despuit in molles & sibi quisq; sinus,
At mihi parce Venus, semper tibi dedita seruit
Mens mea, quid messes uris acerba tuas?

AD MESSALAM ELEGIA III.

Ibitis Aegeas sine me Messala per undas,
O utinam memores ipse, cohorsq; mei.
Me tenet ignotis ægrum Phæacia terris,
Abstineas auidas mors precor atra manus.
Abstineas mors atra precor, non hic mihi mater,
Quæ legat in mœstos ossa perusta sinus,
Non soror, Assyrios cineri quæ dedat odores,
Et fleat effusis ante sepulcra comis,
Delia non usquam, quæ me cum mitteret urbe,
Dicitur ante omnes consuluisse deos.
Illa sacras pueri sortes ter sustulit, illi
Retulit e triuijs omnia certa puer,
Cuncta dabant reditum: tamen est deterrita nunquam
Quin fleret nostras, respiceretq; uias.
Ipse ego solator, cum iam mandata dedissem,
Quærebam tardas anxius usq; moras.
Aut ego sum causatus, aues dant omnia dira,
Saturni sacram me tenuisse diem.

ouid. in epist. lad. ad Brut. Pes nunc offsij o liminie signum dedit.

O' quoties ingressus iter, mihi tristia dixi
Offensum in porta signa dedisse pedem.
Audeat inuito nequis discedere amore,
Aut sciat egressum se probibente Deo.
Quid tua nunc Isis tibi Delia? quid mihi prosunt
Illa tua toties æra repulsa manu?
Quid'ue piè, dum sacra colis, pureq́; lauari
Te memini, & puro secubuisse toro?
Nunc dea, nunc succurre mihi, nam posse mederi
Picta docet templis multa tabella tuis.
Vt mea uotiuas persoluens Delia uoces
Ante sacras lino tecta fores sedeat,
Bisq́; die resoluta comas tibi dicere laudes
Insignis turba debeat in pharia.
At mihi contingat patrios celebrare penates,
Reddereq́; antiquo menstrua thura lari.
QVAM bene Saturno uiuebant rege prius, quàm
Tellus in longas est patefacta uias.
Nondum cæruleas pinus contempserat undas,
Effusum uentis præbuerat q́; sinum,
Nec uagus ignotis repetens compendia terris
Præsserat externa nauita merce ratem.
Illo non ualidus subijt iuga tempore taurus,
Non domito frænos ore momordit equus.
Non domus ulla fores habuit, non fixus in agris
Qui regeret certis finibus arua lapis,
Ipsæ mella dabant quercus, ultróq́; ferebant
Obuia securis ubera lactis oues.
Non acies, non ira fuit, non bella, nec enses
Immiti sæuus duxerat arte faber.
Nunc Ioue sub domino cædes, & uulnera semper,
Nunc mare, nunc leti mille repente uiæ.
Pace pater, timidum non me periuria terrent,
Non dicta in sanctos impia uerba deos.
Quod si fatales iam nunc expleuimus annos,

Fac lapis inscriptis stet super ossa notis.
Hic iacet immiti consumptus morte Tibullus,
Messalam terra dum sequiturq; mari.
Sed me quo'd facilis tenero sum semper amori,
Ipsa Venus campos ducet in elysios.
Hic choreæ, cantusq; uigent, passimq; uagantes
Dulce sonant tenui gutture carmen aues.
Fert casiam non culta seges, totosq; per agros
Floret odoratis terra benigna rosis.
Ac iuuenem series teneris immista puellis
Ludit, & assidue prælia miscet amor.
Illic est cuicunq; rapax mors uenit amanti,
Et gerit insigni myrtea serta coma.
At scelerata iacet sedes in nocte profunda
Abdita, quam circum flumina nigra sonant.
Thisiphoneq; impexa feros pro crinibus angues
Sæuit, & huc illuc impia turba fugit,
Tum niger in turba serpentum Cerberus ore
Stridet, & æratas excubat ante fores.
Illic Iunonem tentare Ixionis ausi
Versatur celeri noxia membra rota,
Porrectusq; nouem Titius per iugera terræ,
Assiduas atro uiscere pascit aues.
Tantalus est illic, & circum stagna, sed acrem
Iam iam poturi deserit unda sitim,
Et Danai proles, Veneris quod numina læsit,
In caua lethæas dolia portat aquas.
Illic sit quicunq; meos uiolauit amores,
Optauit lentas & mihi militias.
At tu casta precor maneas, sanctiq; pudoris
Assideat custos sedula semper anus.
Hæc tibi fabellas referat, positaq; lucerna
Deducat plena stamina longa colo.
At circa grauibus pensis affixa puella
Paulatim somno fessa remittat opus.

Tunc ueniam subito, nec quisquam nuntiet ante,
Sed uidear cælo missus adesse tibi;
Tunc mihi qualis eris longos turbata capillos
Obuia nudato Delia curre pede.
Hoc precor, hunc illum nobis aurora nitentem
Luciferum roseis candida portet equis.

AD PRIAPVM ELEGIA IIII.

HIc umbrosa tibi contingant tecta Priape,
Nec capiti soles, ne noceantq́ niues,
Quæ tua formosos cepit solertia? certe
Non tibi barba nitet, non tibi culta coma est,
Nudus, & hybernæ producis frigora brumæ,
Nudus & æstiui tempora sicca canis.
Sic ego, tum Bacchi respondit rustica proles
Armatus curua sic mihi falce Deus.
O fuge te teneræ puerorum credere turbæ,
Nam causam iusti semper amoris habent.
Hic placet, angustis quòd equum compescit habenis,
Hic placidam niueo pectore pellit aquam.
Hic quia fortis adest audacia, cepit, at illi
Virgineus teneras stat pudor ante genas.
Sed ne te capiant, primo si forte negabit,
Tædia, paulatim sub iuga colla dabit.
Longa dies homini docuit parere leones,
Longa dies molli saxa peredit aqua.
Annus in apricis maturat collibus uuas,
Annus agit certa lucida signa uice.
Nec iurare time, Veneris periuria uenti
Irrita per terras, & freta summa ferunt.
Gratia magna Ioui, uetuit pater ipse ualere,
Iurasset cupide quicquid ineptus amor.
Perq́ suas impune sinit Dictynna sagittas
Affirmes, crines perq́ Minerua suos.
At si tardus eris, errabis, transiet ætas

Quàm cito,non segnis stat,remeatq; dies.
Quàm cito purpureos deperdit terra colores,
Quàm cito formosas populus alta comas,
Quàm iacet,infirmæ uenêre ubi fata senectæ,
Qui prior elæo est carcere missus equus.
Vidi iam iuuenem,premeret cum serior ætas
Mœrentem stultos præterijsse dies.
Crudeles diui,serpens nouus exuit annos,
Formæ non ullam fata dedere moram.
Solis æterna est Phœbo,Bacchoq; iuuenta.
Nam decet intonsus crinis utrunq; Deum.
Tu puero quodcunq; tuo tentare libebit
Cedas, obsequio plurima uincit amor.
Neu comes ire neges,quamuis uia longa paretur,
Et canis arenti torreat arua siti.
Quamuis prætexens picta ferrugine cœlum
Venturam admittat imbrifer arcus aquam.
Vel si cœruleas puppi uolet ire per undas
Ipse leuem remo per freta pelle ratem.
Nec te pœniteat duros subijsse labores,
Aut operi insuetas atteruisse manus.
Nec,uelit insidijs altas si claudere ualles,
Dum placeas,humeri retia ferre negent.
Si uolet arma,leui tentabis ludere dextra,
Sæpe dabis nudum uincat ut ille latus,
Tunc tibi mitis erit,rapias tum cara licebit
Oscula, pugnabit sed tamen apta dabit.
Rapta dabit primo,post offeret ipse uolenti,
Post etiam collo se implicuisse uolet.
Heu,male nunc artes miseras hæc secula tractant,
Iam tener assueuit munera uelle puer.
Iam tu qui Venerem docuisti uendere primus
Quisquis es,infelix urgeat ossa lapis.
Pieridas pueri,doctos & amate poetas
Aurea nec superent munera Pieridas.

Carmine purpurea est Nisi coma, carmina ni sint,
 Ex humero Pelopis non nituisset ebur.
Quem referent Musae, uiuet, dum robora tellus,
 Dum cœlum stellas, dum uehet amnis aquas.
At qui non audit Musas, qui uendit amorem;
 Idaeae currus ille sequatur Opis.
Et ter centenas erroribus expleat urbes,
 Et secet ad Phrygios uilia membra modos.
Blanditijs uult esse locum Venus ipsa, querelis
 Supplicibus, miseris flentibus illa fauet.
Haec mihi, quae canerem Tityo Deus edidit ore,
 Sed Tityum coniunx haec meminisse uetat.
Pareat ille suae: uos me celebrate magistrum;
 Quos male habet multa callidus arte puer.
Gloria cuiq; sua est, me, qui spernentur amantes,
 Consultent, cunctis ianua nostra patet.
Tempus erit, cum me Veneris praecepta ferentem
 Deducat iuuenum sedula turba senem.
Eheu quàm Marathus lento me torquet amore,
 Deficiunt artes, deficiuntq; doli.
Parce puer quaeso, ne turbis fabula fiam,
 Cum mea ridebunt uana magisteria.

ELEGIA V.

ASper eram, & bene discidium me ferre loquebar,
 At mihi nunc longe gloria fortis abest.
Nanq; agor, ut per plana citus sola uerbere turbo,
 Quem celer assueta uersat ab arte puer.
Vre ferum, & torque, libeat ne dicere quicquam
 Magnificum posthac, horrida uerba doma.
Parce tamen per te furtiui fœdera lecti
 Per Venerem quaeso, compositumq; caput.
Ille ego, cum tristi morbo defessa iaceres,
 Te dicor uotis eripuisse meis.
Ipseq; ter circùm lustraui sulfure puro,
 Carmine cum magico praecinuisset anus.

Ipse procuraui, ne possent sæua nocere
Somnia, ter salsa deueneranda mola.
Ipse ego uelatus filo, tunicisq; solutis
Vota nouem Veneri nocte silente dedi.
Omnia persolui, fruitur nunc alter amore,
Et precibus felix utitur ille meis.
At mihi felicem uitam si salua fuisses,
Fingebam demens, sed renuente Deo.
Rura colam, frugumq; aderit mea Delia custos,
Area dum messes sole cadente teret.
Aut mihi seruabit plenis in lintribus uuas,
Pressaq; ueloci candida musta pede.
Consuesset numerare pecus, consuesset amantis
Garrulus in dominæ ludere uerna sinu.
Illa deo sciet agricolæ pro uitibus uuam,
Pro segete spicas, pro grege ferre dapem,
Illa regat cunctos, illi sint omnia curæ,
Et iuuet in tota me nihil esse domo.
Huc ueniet Messala meus, cui dulcia poma
Delia selectis detrahet arboribus.
Et tantum uenerata uirum hunc sedula curet,
Huic paret, atq; epulas ipsa ministra gerat.
Hæc mihi fingebam, quæ nunc eurusq; notusq;
Iactat odoratos uota per Armenios,
Sæpe ego tentaui curas depellere uino,
At dolor in lachrymas uerterat omne merum.
Sæpe aliam tenui, sed iam cum gaudia adirem,
Admonuit dominæ, deseruitq; Venus.
Tunc me discedens deuotum fœmina dixit,
Et pudet, & narrat scire nefanda mea.
Non facit hoc uerbis facie, tenerisq; lacertis
Deuouet, & flauis nostra puella comis.
Talis ad Aemonium Nereis Pelea quondam
Vecta est frænato cærula pisce Thetis.
Hæc nocuere mihi quód adest huic diues amator

Delia

+ cōsuesset

Messala

Thetis

Venit in exitium callida lena meum.
Sanguineas edat illa dapes, atq; ore cruento
Tristia cum multo pocula felle bibat.
Hanc uolitent animæ circum sua fata querentes
Semper & è tectis strix uiolenta canat.
Ipsa fame stimulante furens, herbasq; sepulchris
Quærat, & à sæuis ossa relicta lupis.
Currat & inguinibus nudis, ululetq; per urbes,
Post agat hanc triuijs aspera turba canum.
Eueniet, dat signa Deus, sunt numina amanti,
Sæuit & iniusta lege relicta Venus.
At tu quam primum sagæ præcepta rapacis
Desere, nam donis uincitur omnis amor.
Pauper erit præsto tibi, præsto pauper adibit
Primus, & in tenero fixus erit latere.
Pauper in angusto fidus comes agmine turbæ,
Subijcietq; manus, efficietq; uiam,
Pauper ad occultos furtim deducet amicos
Vinclaq; de niueo detrahet ipse pede.
Heu canimus frustra, nec uerbis uicta patescit
Ianua sed plena est percutienda manu.
At tu qui potior nunc es, mea furta caueto,
Versatur celeri fors leuis orbe rotæ.
Non frustra quidam iam nunc in limine perstat
Sedulus, ac crebro prospicit, ac refugit.
Et simulat transire domum, mox deinde recurrit
Solus, & ante ipsas excreat usq; fores.
Nescio quid furtiuus amor parat, utere quæso
Dum licet, in liquida nat tibi linter aqua.

ELEGIA VI.

SEmper ut inducar, blandos offers mihi uultus,
Post tamen es misero tristis, & asper amor.
Quid tibi sæuitiæ mecum est? an gloria magna
Insidias homini composuisse Deum?

Lena
Strix
+ abibit
fors

Iam mihi tenduntur casses, iam Delia furtim
Nescio quem tacita callida nocte fouet.
Illa quidem tam multa negat, sed credere durum est,
Sic etiam de me pernegat usq; uiro.
Ipse miser docui, quo posset ludere pacto
Custodes, eheu nunc premor arte mea.
Fingere tunc didicit causas, cur sola cubaret
Cardine tunc tacito uertere posse fores.
Tunc succos, herbasq; dedi, queis liuor abiret,
Quem facit impresso mutua dente Venus.
At tu fallacis coniunx incaute puellæ,
Me quoq; seruato, peccet ut illa nihil.
Neu iuuenes celebret multo sermone caueto,
Ne ue cubet laxo pectus aperta sinu.
Neu te decipiat nutu, digitoq; liquorem
Ne trahat, & mensæ ducat in orbe notas.
Exibit quàm sæpe time, seu uisere dicet
Sacra bonæ maribus non adeunda deæ,
At mihi si credas, illam sequar unus ad aras,
Tunc mihi non oculis sit timuisse meis.
Sæpe uelut gemmas eius, signumq; probarem
Per causam memini me tetigisse manum.
Sæpe mero somnum peperi tibi, at ipse bibebam
Sobria supposita pocula uictor aqua.
Non ego te læsi prudens, ignosce fatenti,
Iussit amor: Contra quis ferat arma deos?
Ille ego sum, nec me iam dicere uera pudebit
Instabat tota cui tua nocte canis.
Quid tenera tibi coniuge opus, tua si bona nescis
Seruare? ab frustra clauis inest foribus.
Te tenet, absentes alios suspirat amores,
Et simulat subito condoluisse caput.
At mihi seruandam credas, non sæua recuso
Verbera, detrecto non ego uincla pedum.
Tunc procul absitis, quisquis colit arte capillos

Effluit effuso cui toga lapsa sinu,
Quisquis & occurret, ne possit crimen habere,
Stet procul, aut alia stet procul ante uia.
Sic fieri iubet ipse Deus, sic magna sacerdos
Est mihi diuino uaticinata sono.
Haec ubi Bellonae motu est agitata, nec acrem
Flammam, non amens uerbera torta timet.
Ipsa bipenne suos caedit uiolenta lacertos,
Sanguineque effuso spargit inulta deam.
Statque latus praefixa ueru, stat saucia pectus,
Et canit euentus, quos dea magna monet.
Parcite, quam custodit amor, uiolare puellam,
Ne pigeat magno post didicisse malo.
Attigerit, labentur opes, ut uulnere nostro
Sanguis ut hic uentis, diripiturque cinis.
Et tibi nescio quas dixit mea Delia poenas,
Si tamen admittas, sit precor illa leuis.
Non ego te propter parco tibi, sed tua mater
Me mouet, atque iras aurea uincit anus:
Haec mihi te adducit tenebris, multoque timore
Coniungit nostras clam taciturna manus:
Haec foribusque manet noctu me affixa, proculque
Cognoscit strepitus me ueniente pedum.
Viue diu mihi dulcis anus, proprios ego tecum
Sit modo fas, annos contribuisse uelim.
Te semper, natamque tuam te propter amabo,
Quicquid agit sanguis est tamen illa tuus,
Sit modo casta doce, quamuis non uitta ligatos
Impediat crines, nec stola longa pedes.
Et mihi sint durae leges, laudare nec ullam
Possum, quin oculos appetat illa meos.
Et si quid peccasse putat, ducorque capillis
Immerito, proprias proripiorque uias.
Non ego te pulsare uelim, sed uenerit iste
Si furor, optarim non habuisse manus.

Bellona Martis soror secundum Homerum in Iliad.

Ovid. 1. de Art. 204

Este procul uittae tenues insigne pudoris
Quaeque tegis medios instita longa pedes.

Nec sæuo sis casta metu sed mente fideli
    Mutuus absenti te mihi seruet amor.
Nam quæ fida fuit nulli, post uicta senecta
    Ducit inops tremula stamina torta manu,
Firmaq; conductis adnectit licia telis,
    Tractaq; de niueo uellera dente putat.
Hanc animo gaudente uident iuuenumq; cateruæ
    Commemorant merito tot mala ferre senem,
Hanc Venus ex alto flentem sublimis olympo,
    Spectat, & infidis quod sit acerba, monet.
Hæc alijs male dicta cadant, nos Delia amoris
    Exemplum cana simus uterq; coma.

ELEGIA VII.

Hunc cecinere diem Parcæ fatalia nentes
    Stamina, non ulli dissoluenda Deo,
Hunc fore Aquitanas posset qui fundere gentes,
    Quem tremeret forti milite uictus Atax.
Euenere, nouos pubes Romana triumphos
    Vidit, & euinctos brachia capta duces.
At te uictrices lauros Messala gerentem
    Portabat niueis currus eburnus equis.
Non sine me est tibi partus honos, tua bella Pyrene
    Testis, & oceani littora Sanctonici.
Testis Arar, Rhodanusq; celer, magnusq; Garumna,
    Carnoti & flaui cærula lympha Liger.
At te Cidne canam, tacitis, qui leniter undis
    Cæruleus placidis per uada serpis aquis,
Quantus & æthereo contingens uertice nubes
    Frigidus intonsos Taurus arat Cilicas.
Quid referam, ut uolitet crebras intacta per urbes
    Alba Palæstino sancta columba Syro?
Vtq; maris uastum prospectet turribus æquor
    Prima ratem uentis credere docta Tyros,
Qualis & arentes cum findit Sirius agros,
    Fertilis æstiua Nilus abundet aqua.

Nile pater, qua nam possum te dicere causa,
Aut quibus in terris occuluisse caput?
Te propter nullos tellus tua postulat imbres,
Arida nec pluuio supplicat herba Ioui.
Te canit, atq; suum proles miratur Osirim,
Barbara Memphiten plangere docta bouem.
Primus aratra manu solerti fecit Osiris,
Et teneram ferro sollicitauit humum.
Primus inexpertæ commisit semina terræ,
Pomaq; non notis legit ab arboribus.
Hic docuit teneram palis adiungere uitem,
Hic uiridem dura cædere falce comam.
Illi iucundos primum matura sapores
Expressa incultis uua dedit pedibus.
Ille liquor docuit uoces inflectere cantu,
Mouit & ad certos nescia membra modos.
Bacchus & agricolæ magno confecta labore
Pectora tristitiæ dissoluenda dedit.
Bacchus & afflictis requiem mortalibus affert,
Crura licet dura compede pulsa sonent.
Non tibi sunt tristes curæ non luctus Osiri,
Sed chorus, & cantus leuis, & aptus amor,
Sed uarij flores & frons redimita corymbis,
Fusa sed ad teneros lutea palla pedes,
Et Tyriæ uestes, & dulcis tibia cantu,
Et leuis occultis conscia cista sacris.
Huc ades, & centum ludos, geniumq; choreis
Concelebra, & multo tempora funde mero.
Illius & nitido stillent unguenta capillo,
Et capite, & collo mollia serta gerat.
Sic uenias hodierne tibi dum thuris honores
Liba, & mossopio dulcia melle feram.
At tibi succrescat proles, quæ facta parentis
Augeat, & circa stet ueneranda senem.
Non taceam monimenta uiæ, quæ Tuscula tellus

Candidaq; antiquo detinet Alba lare.
Nanq; opibus congesta tuis hic glarea dura
Sternitur, hic apta iungitur arte silex.
Te canit agricola è magna cum uenerit urbe
Serus, inoffensum rettuleritq; pedem.
At tu natalis multos celebrande per annos
Candidior semper, candidiorq; ueni.

ELEGIA VIII.

NOn ego celarim, posit quid nutus amantis,
Quid ue ferant miti lenia uerba sono,
Nec mihi sunt sortes, nec conscia fibra deorum,
Præcinit euentus nec mihi cantus auis.
Ipsa Venus magico religatum brachia nodo
Perdocuit multis non sine uerberibus,
Desine dissimulare, Deus crudelius urit,
Quos uidet inuitos succubuisse sibi.
Quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos
Sæpeq; mutatas disposuisse comas?
Quid fuco splendente comas ornare? quid ungues
Artificis docta subsecuisse manu?
Frustra iam uestes, frustra mutantur amictus,
Ansaq; compressos colligat arcta pedes.
Illa placet, quamuis inculto uenerit ore,
Nec nitidum tarda compserit arte caput.
Num te carminibus, num te pallentibus herbis
Deuouit tacito tempore noctis anus?
Cantus uicinis fruges traducit ab agris.
Cantus & iratæ detinet anguis iter.
Cantus, & è curru lunam deducere tentat,
Et faceret, si non æra repulsa sonent.
Quid queror heu misero carmen nocuisse? quid herbas?
Forma nihil magicis utitur auxilijs.
Sed corpus tetigisse nocet, sed longa dedisse
Oscula, sed femori conseruisse femur.
Nec tu difficilis puero tamen esse memento,

Persequitur

Perſequitur pœnis triſtia facta Venus.
Munera ne poſcas, det munera canus amator,
Vt foueat molli frigida membra ſinu.
Carior eſt auro iuuenis, cui læuia fulgent,
Ora, nec amplexus aſpera barba terit.
Huic tu candentes humero ſuppone lacertos,
Et regum magnæ deſpiciantur opes.
At Venus inuenit puero concumbere furtim,
Dum timet, & teneros conſerit usq; ſinus,
Et dare anhelanti pugnantibus humida linguis
Oſcula, & in collo figere dente notas.
Non lapis hanc, gemmæq; iuuant, quæ frigore ſola
Dormiat, & nulli ſit cupienda uiro.
Heu ſero reuocatur amor, ſeroq; iuuenta,
Cum uetus infecit cana ſenecta caput.
Tum ſtudium formæ eſt, coma cum mutatur, ut annos
Diſſimulet uiridi cortice tincta nucis.
Tollere tunc cura eſt albos à ſtirpe capillos,
Et faciem dempta pelle referre nouam.
At tu dum primi floret tibi temporis ætas,
Vtere, non tardo labitur illa pede.
Heu Marathum torques, puero quæ gloria uicto eſt?
In ueteres eſto dura puella ſenes.
Parce precor tenero, non illi ſontica cauſa eſt,
Sed nimius luteo corpora tingit amor.
Vel miſer abſenti mœſtas quàm ſæpe querelas
Conijcit, & lachrimis omnia plena madent.
Quid me ſpernis ait, poterat cuſtodia falli,
Ipſe dedit cupidis fallere poſſe Deus.
Nota Venus furtiua mihi eſt, ut lenis agatur
Spiritus, ut nec dent oſcula rapta ſonum.
Et poſſum media quàmuis obrepere nocte,
Et ſtrepitu nullo clàm reſerare fores.
Quid proſunt artes, miſerum ſi ſpernit amantem,
Et fugit ex ipſo ſæua puella toro?

Vel cum promittit subito, sed perfida fallit,
Est mihi nox multis euigilanda modis.
Dum mihi uenturam fingo quodcunq; mouetur,
Illius credo tunc sonuisse pedes.
Desistas lachrymare puer: non frangitur illa,
Et tua iam fletu lumina fessa tument.
Oderunt Pholoê (moneo) fastidia diui,
Nec prodest sanctis thura dedisse focis.
Hic Marathus quondam miseros ludebat amantes
Nescius ultorem post caput esse deum,
Sæpe etiam lacbrymis fertur risisse dolentis,
Et cupidum ficta detinuisse mora.
Nunc omnis odit fastus, nunc displicet illi
Quæcunq; opposita est ianua firma sera.
At te pœna manet, nisi desinis esse superba,
Quàm cupies uotis hunc reuocare diem.

ELEGIA IX.

QVid mihi si fueras miseros læsurus amores,
Fœdera per diuos clàm uiolanda dabas.
Ah miser, & siquis primo periuria cælat,
Sera tamen tacitis pœna uenit pedibus.
Parcite cœlestes, æquum est impune licere
Numina formosis ludere uestra semel.
Lucra petens habili tauros adiungit aratro,
Et durum terræ rusticus urget opus.
Lucra petiturus freta per parentia uentis
Ducunt instabiles sydera certa rates.
Muneribus meus est captus puer, at Deus illa
In cinerem, & liquidas munera uertat aquas.
Iam mihi persoluet pœnas, puluisq; decorem
Detrahet, & uentis horrida facta coma.
Vretur facies, urentur sole capilli.
Deteret inualidos, & uia longa pedes.
Admonui quoties, auro ne pollue formam.

Sæpe solent auro multa subesse mala.
Diuitijs captus siquis uiolauit amorem,
Asperaque est illi, difficilisque Venus.
Vre meum potius flamma caput, & pete ferro
Corpus, & intorto uerbere terga seca.
Nec tibi cælanti fas sit peccare, paranti
Sit Deus, occultos qui uetet esse dolos.
Ipse Deus tacito permisit lene ministro,
Ederet ut multo libera uerba mero.
Ipse Deus somno domitos emittere uocem
Iußit, & inuitos facta tegenda loqui.
Hæc ego dicebam, nunc me fleuisse loquentem,
Nunc pudet ad teneros procubuisse pedes.
Tum mihi iurabas nullo te diuitis auri
Pondere, non gemmis uendere uelle fidem,
Non tibi si pretium Campania terra daretur,
Non tibi si Bacchi cura falernus ager.
Illis eriperes uerbis mihi sydera cœli
Lucere, & puras fluminis esse uias.
Quin etiam flebas: at non ego fallere doctus
Tergebam humentes credulus usque genas.
Quid facerem? nisi & ipse fores in amore puellæ,
Sit precor exemplo, sed leuis illa tuo.
O quoties uerbis ne quisquam conscius esset,
Ipse comes multa lumina nocte tuli.
Sæpe insperanti uenit tibi munere nostro,
Sed latuit clausas post adoperta fores.
Tum miser interij stulte confisus amari,
Nam poteram ad laqueos cautior esse tuos.
Quin etiam attonita laudes tibi mente canebam
Et me nunc nostri, Pieridumque pudet.
Illa uelim rapida Vulcanus carmina flamma
Torreat, & liquida deleat amnis aqua.
Tu procul hinc absis, cui formam uendere curæ est,
Et pretium plena grande referre manu.

At te, qui puerum donis corrumpere es ausus,
Rideat aßiduis uxor inulta dolis,
Et cum furtiuo iuuenem laßauerit usu,
Tecum interposita languida ueste cubet.
Sint externa tuo semper uestigia lecto,
Et pateat cupidis semper aperta domus.
Nec lasciua soror dicatur plura bibisse
Pocula, uel plures emeruisse uiros.
Illam sæpe ferunt conuiuia ducere Baccho,
Dum rota luciferi prouocet orta diem.
Illa queat nullam melius consumere noctem,
Atq; operum uarias disposuisse uices.
At tua perdidicit, nec tu stultißime sentis,
Cum tibi non solita corpus ab arte mouet.
Tu ne putas illam pro te disponere crines?
At tenues denso pectere dente comas?
Ista hæc persuadet facies, auroq; lacertos
Vinciat, & Tyrio prodeat apta sinu.
Non tibi sed iuueni cuidam uult bella uideri,
Deuoueat pro quo remq;, domumq; tuam.
Nec facit hoc uitio, sed corpora fœda podagra,
Et senis amplexus culta puella fugit.
Huic tamen accubuit noster puer, hunc ego credam
Cum trucibus Venerem iungere posse feris.
Blanditias ne meas alijs tu uendere es ausus?
Tu ne alijs demens oscula ferre mea?
Tunc flebis, cum me uinctum puer alter habebit,
Et geret in gremio regna superba tuo.
At tua tum me pœna iuuet, Venerisq; merenti
Fixa notet casus aurea palma meos,
Hanc tibi fallaci resolutus amore Tibullus
Dedicat, & grata si dea mente, rogat.

ELEGIA X.

QVis fuit, horrendos primus qui protulit enses?
Quàm ferus, & uerè ferreus ille fuit.

Tunc cædes hominum, generi tunc prælia nata,
Tunc breuior diræ mortis aperta uia est.
At nihil ille miser meruit: nos ad mala nostra
Vertimus, in sæuas quod dedit ille feras.
Diuitis hoc uitium est auri, nec bella ferunt,
Faginus astabat cum scyphus ante dapes,
Non arces, non uallus erat, somnumq; petebat
Securus uarias dux gregis inter oues.
Tunc mihi uita foret, uulgi nec tristitia nossem
Arma, nec audissem corde tremente tubam.
Nunc ad bella trahor, & iam quis forsitan hostis
Hæsura in nostro tela gerit latere.
Sed patrij seruate lares, aluistis & ijdem
Cursarem uestros cum tener ante pedes.
Neu pudeat prisco uos esse è stipite factos,
Sic ueteris sedes incoluistis aui.
Tunc melius tenuere fidem, cum paupere cultu
Stabat in exigua ligneus æde Deus.
Hic placatus erat seu quis libauerat uuam,
Seu dederat sanctæ spicea serta comæ.
Atq; aliquis uoti compos liba ipsa ferebat,
Postq; comes purum filia parua fauum.
At nobis ærata lares depellite tela,
Hostiaq; è plena rustica porcus hara.
Hunc pura cum ueste sequar, myrtoq; canistra
Vincta geram, myrto uinctus & ipse caput.
Sic placeam uobis, alius sit fortis in armis,
Sternat, & aduersos Marte fauente duces.
Vt mihi potanti possit sua dicere facta
Miles, & in mensa pingere castra mero.
Quis furor est atram bellis accersere mortem?
Imminet, & tacito clàm uenit illa pede.
Non seges est infra, non uinea culta, sed audax
Cerberus, & stygiæ nauita puppis aquæ.
Illic percussisq; genis, ustoq; capillo.

Erat ad obscuros pallida turba lacus.
Quàm potius laudandus hic est, quem prole parata
Occupat in parua pigra senecta casa.
Ipse suas sectàtur oues, at filius agnos,
Et calidam fesso comparat uxor aquam.
Sic ego sim, liceatq; caput candescere canis,
Temporis & prisci facta referre senem.
Interea pax arua colat, pax candida primum
Duxit araturos sub iuga curua boues.
Pax aluit uites, & succos condidit uuæ,
Funderet ut nato testa paterna merum.
Pace bidens, uomerq; uigent, at tristia duri
Militis in tenebris occupat arma situs.
Rusticus è lucoq; uehit male sabrius ipso
Vxorem plaustro, progeniemq; domum.
Sed Veneris tunc bella calent, scissosq; capillos
Fœmina perfractas conqueriturq; fores.
Flet teneras subtusa genas, sed uictor & ipse
Flet sibi dementes tam ualuisse manus.
At lasciuus amor rixæ mala uerba ministrat,
Inter & iratum lentus utrumq; sedet.
Ah lapis est, ferrumq; suam quicunq; puellam
Verberat, è cœlo diripit ille Deos.
Sit satis è membris tenuem perscindere uestem,
Sit satis ornatas dissoluisse comas,
Sit lachrymas mouisse satis, quater ille beatus,
Quo tenera irato flere puella potest,
Sed manibus qui sæuus erit, scutumq; sudemq;
Is gerat, & miti si procul à Venere,
At nobis pax alma ueni, spicamq; teneto,
Perfluat & pomis candidus ante sinus.

Pro-

FINIS.

ALBII TIBVLLI EQVITIS ROMANI, LIBER SECVNDVS.

VISQVIS adest, ualeat, fruges lustramus, & agros,
Ritus ut à prisco traditus extat auo.
Bacche ueni, dulcisq; tuis è cornibus uua
Pendeat, & spicis tēpora cinge Ceres.
Luce sacra requiescat humus, requiescat arator
Et graue suspenso uomere cesset opus.
Soluite uincla iugis, nunc ad præsepia debent
Plena coronato stare boues capite.
Omnia sint operata Deo, non audeat ulla
Lanificam pensis imposuisse manum.
Vos quoq; abesse procul iubeo, discedat ab aris
Cui tulit externa gaudia nocte Venus.
Casta placent superis, pura cum ueste uenite,
Et manibus puris sumite fontis aquam.
Cernite fulgentes ut eat sacer agnus ad aras,
Vinctaq; post olea candida turba comas.
Dij patrij purgamus agros, purgamus agrestes,
Vos mala de nostris pellite limitibus.
Neu seges eludat messem fallacibus herbis;
Neu timeat celeres tardior agna lupos.
Tunc nitidus plenis confisus rusticus agris
Ingerat ardenti grandia ligna foco,
Turbaq; uernarum saturi bona signa coloni
Ludet, & ex uirgis extruet arte casas.
Euentura precor, uiden' ut felicibus extis
Significet placidos nuntia fibra Deos?
Nunc mihi fumosos ueteres proferte falernos
Consulis, & Chio soluite uincla cado.
Vina diem celebrent: non festa luce madere

Est rubor, errantes & male ferre pedes.
Sed bene Messalam sua quisque ad pocula dicat,
Nomen & absensis singula uerba sonent.
Gentis Aquitanæ celeber Messala triumphis,
Et magna intonsis gloria uictor ades.
Huc ades, aspiraque mihi dum carmine nostro
Redditur agricolis gratia cœlitibus.
Rura cano, rurisque Deos, his uita magistris
Desueuit querna pellere glande famem,
Illi compositis primum docuere tigillis
Exiguam uiridi fronde operire domum.
Illi etiam tauros primi docuisse feruntur
Seruitium, & plaustro supposuisse rotam.
Tunc uictus abiere feri, tunc consita pomus,
Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas.
Aurea tunc pressos pedibus dedit uua liquores,
Mistaque securo est sobria lympha mero.
Rura ferunt messes, calidi cum syderis æstu
Deponit flauas annua terra comas.
Rure leuis uerno flores apis ingerit alueo,
Compleat ut dulci sedula melle fauos.
Agricola assiduo primum satiatus aratro
Cantauit certo rustica uerba pede,
Et satur arenti primum est modulatus auena
Carmen, ut ornatos diceret ante Deos.
Agricola & minio suffusus Bacche rubenti
Primus inexperta duxit ab urbe choros,
Huic datus à pleno memorabile munus ouili
Dux pecoris hircus, auxerat hircus oues.
Rure puer uerno primum de flore coronam
Fecit, & antiquis imposuit laribus.
Rure etiam teneris curam exhibitura puellis
Molle gerit tergo lucida uellus ouis.
Hinc & fœmineus labor est, hinc pensa, colusque,
Fusus & apposito pollice uersat opus.

Atq; aliqua aßidue textrix operata Mineruam
Cantat, & appulso tela sonant latere.
Ipse quoq; inter agros, interq; armenta Cupido
Natus, & indomitas dicitur inter equas.
Illic indocto primum se exercuit arcu.
Hei mihi quàm doctas nunc habet ille manus.
Nec pecudes uelut ante petit, fixisse puellas
Gestit, & audaces perdomuisse uiros.
Hic iuueni detraxit opes, hic dicere iußit
Limen ad iratæ uerba pudenda senem.
Hoc duce custodes furtim transgressa iacentes
Ad iuuenem tenebris sola puella uenit.
Et pedibus prætentat iter suspensa timore,
Explorat cæcas cui manus ante uias.
Ah miseri, quos hic grauiter Deus urget, at ille
Felix, cui placidus leniter afflat amor.
Sancte ueni dapibus festis, sed pone sagittas,
Et procul ardentes hinc precor abde faces.
Vos celebrem cantate Deum, pecoriq; uocate
Vocem Palem, pecori clàm sibi quisq; uocet,
Aut etiam sibi quisq; palàm, nam turba iocosa
Obstrepit, & Phrygio tibia curua sono,
Ludite, iam nox iungit equos, currumq; sequuntur
Matris lasciuo sydera fulua choro.
Postq; uenit tacitus fuluis circundatus alis
Somnus, & incerto somnia nigra pede.

ELEGIA II.

DIcamus bona uerba, uenit natalis ad aras,
Quisquis ades, lingua uir, mulierq; faue:
Vrantur pia thura focis, urantur odores,
Quos tener à terra diuite mittit Arabs.
Ipse suos genius adsit uisurus honores,
Cui decorent sanctas florea serta comas.

Nec prohibent claues, & canis ipse tacet.
Heu quicunq; dedit formam cœlestis auaræ,
Quale bonum multis attulit ipse malis.
Hinc fletus, rixæq; sonant, hæc deniq; causa
Fecit, ut infamis hic Deus esset amor.
At tibi, quæ pretio uictos excludis amantes,
Eripiant partas uentus, & ignis opes.
Quin tua tunc iuuenes spectent incendia læti,
Nec quisquam flammæ sedulus addat aquam,
Seu ueniet tibi mors, neq; erit qui lugeat, ullus,
Nec qui det mœstas munus in exequias.
At bona, quæ nec auara fuit, centum licet annos
Vixerit, ardentem flebitur ante rogum.
Atq; aliquis senior ueteres ueneratus amores
Annua constructo serta dabit tumulo,
Et bene discedens dicet, placideq; quiescas,
Terraq; securæ sit super ossa leuis.
Vera quidem moneo, sed prosunt quid mihi uera?
Illius est nobis lege colendus amor.
Quin etiam sedes iubeat si uendere auitas,
Ite sub imperium, sub titulumq; lares.
Quicquid habet Circe, quicquid Medea ueneni,
Quicquid & herbarum Thessala terra gerit,
Et quod, ubi indomitis gregibus Venus afflat amores
Hippomanes cupidæ stillat ab inguine equæ.
Si modo me placido uideat Nemesis mea uultu,
Mille alias herbas misceat illa, bibam.

ELEGIA V.

PHœbe faue, nouus egreditur tua templa sacerdos,
Huc age cum cithara, carminibusq; ueni.
Nunc te uocales impellere pollice chordas,
Nunc precor ad laudes flectere uerba meas.
Ipse triumphali deuinctus tempora lauro

Dum cumulant aras, ad tua sacra ueni:
Sed nitidus, pulcherq; ueni, nunc indue uestem
Sepositam, longas nunc bene pecte comas.
Qualem te memorant Saturno rege fugato
Victori laudes concinuisse Ioui.
Tu procul euentura uides, tibi deditus augur
Scit bene quid fati prouida cantet auis.
Tuq; regis sortes, per te præsentit aruspex,
Lubrica signauit cum Deus exta notis.
Te duce Romanos nunquam frustrata Sibylla est,
Abdita quæ senis fata canit pedibus.
Phœbe sacras Messalinum sine tangere chartas
Vatis, & ipse precor, quod canat illa, doce.
Hæc dedit Aeneæ sortes, postquam ille parentem
Dicitur, & captos sustinuisse lares.
Hæc fore credebat Romam, cum mœstus ab alto
Ilion, ardentes respiceretq; Deos.
Romulus æternæ non dum formauerat urbis
Mœnia, consorti non habitanda Remo.
Sed tunc pascebant herbosa palatia uaccæ,
Et stabant humiles in Iouis arce casæ.
Lacte madens illic suberat Panilicis umbram,
Et facta agresti lignea falce Pales,
Pendebatq; uagi pastoris in arbore uotum
Garrula syluestri fistula sacra Deo.
Fistula cui semper decrescit arundinis ordo,
Nam calamus cera iungitur usq; minor.
At qua Velabri regio patet, ire solebat
Exiguus pulla per uada linter aqua.
Illa sæpe gregis ditis placitura magistro
Ad iuuenem festa est uecta puella die.
Cum qua fœcundi redierunt munera ruris
Caseus, & niueæ candidus agnus ouis.

*

Impiger Aenea uolitantis frater amoris,

Romulus

Pales.

56.6

Fictaq; Cumana lubrica terra rota.
Eheu diuitibus uideo gaudere puellas,
Iam ueniant prædæ, si Venus optat opes,
Vt mea luxuria Nemesis fluat, utq; per urbem
Incedat donis conspicienda meis.
Illa gerat uestes tenues, quas fœmina Coa
Texuit, auratas dispofuitq; uias.
Illi sint comites fusci, quos india torret,
Solis, & admotis inficit ignis equis.
Illi selectos certent præbere colores
Africa puniceum, purpureumq; Tyros.
Nota loquor, regnum ipse tenet, quo sæpe coegit
Barbara gypsatos ferre catasta pedes.
At, tibi dura seges, Nemesim quæ ducis ab urbe,
Persoluat nulla semina terra fide.
Et tu Bacche tener iucundæ consitor uuæ,
Tu quoq; deuotos Bacche relinque lacus.
Haud impune licet formosas tristibus agris
Abdere, non tanti sunt tua musta pater.
O' ualeant fruges ne sint modo rure puellæ,
Glans alat, & prisco more bibantur aquæ.
Glans aluit ueteres, & passim semper amarunt,
Quid nocuit sulcos non habuisse satos?
Tum quibus aspirabat amor, præbebat aperte
Mitis in umbrosa gaudia ualle Venus,
Nullus erat custos, nulla exclusura dolentes
Ianua, si fas est, mos precor ille redi.
Ah pereant artes, & mollia iura colendi,

*

O' utinam ueteri peragrantes more puellæ
Horrida uillosa corpora ueste tegant.
Nunc si clausa mea est, si copia rara uidendi,
Heu miserum laxam quid iuuat esse togam?
Ducite ad imperium dominæ, sulcabimus agros.
Non ego me uinclis, uerberibusq; nego.

ELEGIA IIII.

SIc mihi seruitium uideo, dominamq; paratam.
Iam mihi libertas illa paterna uale.
Seruitium sed triste datur, teneorq; catenis,
Et nunquam misero uincla remittit amor,
Et seu quid merui, seu quid peccauimus, uror,
Vrror, io remoue saeua puella faces.
O' ego ne poßim tales sentire dolores,
Quàm mallem in gelidis montibus esse lapis,
Stare uel insanis cautes obnoxia uentis,
Naufraga quam uasti tunderet unda maris.
Nunc & amara dies, & noctis amarior umbra est.
Omnia nam tristi tempora felle madent.
Nec prosunt elegi, nec carminis auctor Apollo,
Illa caua pretium flagitat usq; manu.
Ite procul Musae, si non prodestis amanti,
Non ego uos, ut sint bella canenda, colo.
Nec refero solisq; uias, & qualis, ut orbem
Compleuit, uersis luna recurrat equis.
Ad dominam faciles aditus per carmina quaero.
Ite procul Musae si nihil ista ualent.
At mihi per caedem, & facinus sunt dona paranda,
Ne iaceam clausam flebilis ante domum.
Aut rapiam suspensa sacris insignia fanis,
Sed Venus ante alios est uiolanda mihi.
Illa malum facinus suadet, dominamq; rapacem
Dat mihi, sacrilegas sentiat illa manus.
O' pereat quicunq; legit uiridesq; smaragdos,
Et niueam Tyrio murice tingit ouem.
Hic dat auaritiae causas, & Coa puellis
Vestis, & è rubro lucida concha mari.
Haec fecere malas, hinc clauem ianua sensit,
Et coepit custos liminis esse canis.
Sed pretium si grande feras, custodia uicta est,
Nec prohibent claues, et canis ipse tacet.

Illius è puro distillent tempora nardo,
Atq; satur libo sit, madeatq; mero.
Annuat & Cerinthe tibi quodcunq; rogabis,
En age quid cessas, annuit ille, roga.
Auguror, uxoris fidos optabis amores,
Iam reor hoc ipsos edidicisse deos.
Nec tibi malueris, totum quæcunq; per orbem
Fortis arat ualido rusticus arua boue,
Nec tibi gemmarum quicquid felicibus undis
Nascitur, Eoi qua maris unda rubet.
Vota cadunt, utinam strepitantibus aduoluet alis,
Flauaq; coniugio uincula portet amor.
Vincula quæ maneant semper, dum tarda senectus
Inducat rugas, inficiatq; comas.
Huc ueniat natalis auis, prolemq; ministret,
Ludat & ante tuos turba nouella pedes.

ELEGIA III.

Rura tenent Cornute meam, uillæq; puellam,
Ferreus est eheu quisquis in urbe manet,
Ipsa Venus latos iam nunc migrauit in agros,
Verbaq; aratoris rustica discit amor.
O' ego cum dominam aspicerem, quàm fortiter illic
Versarem ualido pingue bidente solum,
Agricolæq; modo curuum sectarer aratrum,
Dum subigunt steriles arua serenda boues.
Nec quererer quòd sol graciles exureret artus,
Læderet aut teneras pustula rupta manus.
Pauit & Admeti tauros formosus Apollo,
Nec cithara intonsæ profuerunt'ue comæ.
Nec potuit curas sanare salubribus herbis.
Quicquid erat medicæ uicerat artis amor.
Ipse deus solitus stabulis expellere uaccas,
Et potum pastas ducere fluminibus, *

Et miscere nouo docuisse coagula lacte,
Lacteus & mistus obriguisse liquor.
Tunc fiscella leui detexta est uimine iunci,
Raraq; per nexus est uia facta sero.
Ah quoties illo uitulum gestante per agros
Dicitur occurrens erubuisse soror.
Ah quoties ausæ caneret dum ualle sub alta
Rumpere mugitu carmina docta boues.
Sæpe duces trepidis petiere oracula rebus,
Venit & à templis irrita tuba domum.
Sæpe horrere sacros doluit Latona capillos,
Quos admirata est ipsa nouerca prius.
Quisquis inornatumq; caput, crinesq; solutos
Aspiceret, Phœbi quæreret ille comam.
Delos ubi nunc Phœbe tua est, ubi Delphica Pytho?
Nempe amor in parua te iubet esse casa.
Fælices olim Veneri cum fertur aperte
Seruire æternos non puduisse Deos.
Fabula nuc ille est sed cui sua cura puella,
Fabula sit, mauult, quàm sine amore Deus.
At tu quisquis is es, cui tristi fronte Cupido
Imperat, ut nostra sint tua castra domo.
Ferrea non Venerem sed prædam secula laudant,
Præda tamen multis est operata malis.
Præda feras acies cinxit discordibus armis,
Hinc cruor, hinc cædes, mors propiorq; uenit.
Præda uago iussit geminare pericula ponto,
Bellica cum dubijs rostra dedit ratibus.
Prædator cupit immensos obsistere campos,
Vt multo innumeram iugere pascat ouem.
Cui lapis externus curæ est, urbisq; tumultu,
Portatur ualidis multa columna iugis.
Claudit & indomitum moles mare, lentus ut intra
Negligat hybernas piscis adesse minas.
At tibi læta trahant Samiæ conuiuia testæ,

Troica qui profugis sacra uehis ratibus,
Iam tibi laurentes assignat Iupiter agros,
Iam uocat errantes hospita terra lares.
Illic sanctus eris, cum te ueneranda Numuci
Vnda Deum cœlo miserit indigetem.
Ecce super fessas uolitat uictoria puppes,
Tandem ad Troianos diua superba uenit.
Ecce mihi lucent Rutulis incendia castris.
Iam tibi prædico barbare Turne necem.
Ante oculos laurens castrum, murusque Lauini est,
Albaque ab Ascanio condita longa duce.
Te quoque iam uideo Marti placitura sacerdos
Ilia uestales deseruisse focos.
Concubitusque tuos furtim, uittasque iacentes,
Et cupidi ad ripas arma relicta Dei.
Carpite nunc tauri de septem montibus herbas
Dum licet, hic magnæ iam locus urbis erit.
Roma tuum nomen terris fatale regendis
Qua sua de cœlo prospicit arua Ceres,
Quaque patent ortus, & qua fluitantibus undis
Solis anhelantes abluit amnis equos.
Troia quidem tunc se mirabitur, & sibi dicet
Vos bene tam longam consuluisse uiam.
Vera cano, sic usque sacras innoxia lauros
Vescar, & æternum sit mihi uirginitas.
Hæc cecinit uates, & te sibi Phœbe uacauit,
Iactauit fusas, & caput ante comas.
Quicquid Amalthea, quicquid Marpesia dixit,
Heryphile Phœbo grata quod admonuit,
Quasque albana sacras Tyberis per flumina sortes
Portarit, sicco perlueritque sinu.
Hæc fore dixerunt belli mala signa cometen,
Multus & in terras deplueritque lapis.
Atque tubas, atque arma ferunt strepitantia cœlo
Audita, & lucos præcinuisse fugam.

Ipſum etiam ſolem defectum lumine uidit
Iungere pallentes nubilus annus equos,
Et ſimulachra Deũ lachrymas fudiſſe tepentes
Fataq́; uocales præmonuiſſe boues.
Hæc fuerant olim, ſed tu iam mitis Apollo
Prodigia indomitis merge ſub æquoribus,
Vt ſuccenſa ſacris crepitet bene laurea flammis,
Omine quo felix, & ſacer annus eat.
Laurus ubi bona ſigna dedit, gaudete coloni,
Diſtendet ſpicis horrea plena ceres,
Oblitus & muſto feriet pede ruſticus uuas,
Dolia dum, magni deficiuntq́; lacus.
At madidus Baccho ſua feſta parilia paſtor
Concinet, à ſtabulis tunc procul eſte lupi.
Ille leuis ſtipulæ ſolennis potus aceruos
Accendet flammas, tranſilietq́; ſacras.
Et fœtus matrona dabit, natusq́; parenti
Oſcula compreßis auribus eripiet.
Nec tædebit auum paruo aduigilare nepoti,
Balbaq́; cum puero dicere uerba ſenem.
Tunc operata Deo pubes diſcumbet in herba
Arboris antiquæ qua leuis umbra cadet.
Aut è ueſte ſacris tendent umbracula ſertis
Vincta, cornatus ſtabit & ipſe calix.
At ſibi quiſq; dapes & feſtas extruet alte
Ceſpitibus menſas, ceſpitibusq́; torum.
Ingeret hic potus iuuenis male dicta puellæ,
Poſtmodo quæ uotis irrita facta uelit.
Nam ferus ille ſuæ plorabit ſobrius idem,
Et ſe iurabit mente fuiſſe mala.
Pace tua pereant arcus, pereantq́; ſagittæ
Phœbe, modo in terris erret inermis amor.
Ars bona, ſed poſtquam ſumpſit ſibi tela Cupido,
Hei mihi quàm multis ars dedit illa malum,
Et mihi præcipuæ, taceo cum ſaucius annum,

Et faueo morbo, cum iuuat ipse dolor.
Vix cano Nemesim, sine qua uersus mihi nullus
Verba potest, iustos aut reperire pedes.
At tu (nam diuûm seruat tutela poetas)
Præmoneo uati parce puella sacro.
Vt Messalinum celebrem, cum præmia belli
Ante suos currus oppida uicta feret,
Ipse gerens laurus, lauro deuinctus agresti
Miles io magna uoce triumphe canet,
Tunc Messala meus pia det spectacula turbæ,
Et plaudat curru prætereunte pater.
Annue, sic tibi sint intonsi Phœbe capilli,
Sic tua perpetuo sit tibi casta soror.

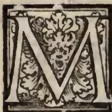
ELEGIA VII.

Castra Macer sequitur, tenero quid fiet amori?
Sit comes, & collo fortiter arma gerat.
Et seu longa uirum terræ uia, seu uaga ducent
Aequora, cum telis ad latus ire uolet.
Vre puer quæso tua qui ferus otia liquit,
Atque iterum erronem sub tua signa uoca.
Quod si militibus parces, erit hic quoque miles
Ipse, leuem galea qui sibi portet aquam.
Castra peto, ualeatque Venus, ualeantque puellæ,
Et mihi sunt uires, & mihi facta tuba est.
Magna loquor, sed magnifice mihi magna locuto
Excutiunt clausæ fortia uerba fores.
Iuraui quoties rediturum ad limina nunquam,
Cum bene iuraui, pes tamen ipse redit.
Acer amor fractas utinam tua tela sagittas,
Scilicet extinctas, aspiciamque faces.
Tu miserum torques, tu me mihi dira precari
Cogis, & insana mente nefanda loqui.
Iam mala finissem leto, sed credula uitam
Spes fouet, & melius cras fore semper ait.

Spes alit agricolas, spes sulcis credit aratis
Semina, quæ magno fœnore reddat ager.
Hæc laqueo uolucres, hæc captat arundine pisces,
Cum tenues hamos abdidit ante cibus.
Spes etiam ualida solatur compede uinctum,
Crura sonant ferro, sed canit inter opus.
Spes facilem Nemesim spondet mihi, sed negat illa,
Hei mihi ne uincas dura puella deam.
Parce per immatura tuæ precor ossa sororis,
Sic bene sub tenera parua quiescat humo.
Illa mihi sancta est, illius dona sepulcro,
Et madefacta meis serta feram lachrymis.
Illius ad tumulum fugiam, supplexq́ue sedebo,
Et mea cum muto fata querar cinere.
Non feret usq́ue suum te propter flere clientem,
Illius ut uerbis sis mihi dura ueto.
Ne tibi neglecti mittant mala somnia manes,
Mœstaq́ue sopitæ flet soror ante torum.
Qualis ab excelsa præceps delapsa fenestra
Venit ad infernos sanguinolenta lacus.
Desino, ne dominæ luctus renouentur acerbi:
Non ego sum tanti, ploret ut illa semel.
Nec lacrymis oculos digna est fœdare loquaces,
Lena nocet nobis, ipsa puella bona est.
Lena uetat miserum Phyrne, furtimq́ue tabellas
Occulto portans itq́ue, reditq́ue sinu.
Sæpe ego cum dominæ dulces à limine diro
Agnosco uoces, hæc negat esse domi.
Sæpe ubi nox promissa mihi est, languere puellam
Nuntiat, aut aliquas extimuisse minas.
Tunc morior curis, tunc mens mea perdita fingit,
Quis'ue meam teneat, quot teneat'ue modis,
Tunc tibi lena precor diras satis anxia uiuas,
Mouerit è uotis pars quotacunq́ue deos.

FINIS.

ALBII TIBVLLI EQVITIS ROMANI, LIBER TERTIVS

Artis Romani festæ uenere calendæ,
Exoriens nostris hic fuit annus auis,
Et uaga nunc certa discurrunt undique pompa,
Perq; uias urbis munera, perq; domos.
Dicite Pierides, quo nam donetur honore
Seu mea, seu fallor, cara Neæra tamen.
Carmine formosæ, pretio capiuntur auaræ,
Gaudeat, ut digna est, uersibus illa meis.
Lutea sed niueum inuoluat membrana libellum,
Pumicet, & canas tondeat arte comas,
Summaq; prætexat tenuis fastigia chartæ,
Indicet ut nomen littera facta tuum.
Atq; inter geminas pingantur cornua frontes,
Sic etenim comptum mittere oportet opus.
At uos autores huius mihi carminis oro,
Castaliamq; umbram, pieriosq; lacus,
Ite domum, cultumq; illi donate libellum
Sicut erat, nullus defluat inde color.
Illa mihi referat, si nostri mutua cura est,
An minor, an toto pectore deciderim.
Sed primum nympham larga donate salute,
Atq; hæc submisso dicite uerba sono:
Hæc tibi uir quondam, nunc frater casta Neæra
Mittit; & accipias munera parua, rogat,
Teq; suis iurat caram magis esse medullis,
Siue sibi coniunx, siue futura soror.
Sed potius coniunx, huius spem nominis illi
Auferet extincto pallida ditis aqua.

ELEGIA II.

QVi primum caram iuueni, carumq́; puellæ
Eripuit iuuenem, ferreus ille fuit.
Durus & ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
Viuere & erepta coniuge qui potuit.
Non ego firmus in hoc, non hæc patientia nostro
Ingenio, frangit fortia corda dolor.
Nec mihi uera loqui pudor est, uitæq́; fateri
Tot mala perpessæ tot superesse meæ.
Ergo ego cum tenuem fuero mutatus in umbrã,
Candidaq́; ossa super nigra fauilla teget,
Ante meum ueniat longos incompta capillos,
Et fleat ante meum mœsta Neæra rogum.
Sed ueniet caræ matris comitata dolore,
Mœreat hæc genero, mœreat illa uiro,
Præfatæ ante meos manes, animamq́; rogatæ,
Perfusæq́; pias ante liquore manus,
Pars quæ sola mei superabit corporis, ossa
Incinctæ nigra candida ueste legent.
Et primum annoso spargent collecta Lyæo,
Mox etiam niueo fundere lacte parent.
Post hæc carbaseis humorem tollere uentis,
Atq́; in marmorea ponere sicca domu.
Illic quas mittit diues Panchaia merces,
Eoiq́; Arabes, diues & Assyria.
Et nostri memores lachrymæ fundantur eodem,
Sic ego componi uersus in ossa uelim.
Sic tristem mortis demonstret littera causam,
Atq́; hæc in celebri carmina fronte notet.
Lygdamus hic situs est, dolor huic, & causa Neæra,
Coniugis ereptæ causa perire fuit.

ELEGIA III.

QVid prodest cœlũ uotis implesse Neæra?
Blandaq́; cũ multa thura dedisse preces?
Non ut marmorei prodirem è limine tecti

Insignis clara, conspicuusq; domo,
Aut ut multa mei renouarent iugera tauri?
Et magnas messes terra benigna daret.
Sed tecum ut longæ sociarem gaudia uitæ,
Inq; tuo caderet nostra senecta sinu.
Tum eum permensæ defunctus tempora lucis
Nudus lethea cogerer ire rate.
Nam graue quid prodest pondus mihi diuitis auri,
Aruaq; si findant pinguia mille boues?
Quid'ue domus prodest Phrygijs innixa columnis,
Tenare siue tuis siue Chariste tuis?
Et nemora in domubus sacros imitantia lucos,
Aurataeq; trabes, marmoreumq; solum?
Quid'ue in Erythræo legitur quæ littore concha,
Tinctaq; Sydonio murice lana iuuat?
Et quæ præterea populus miratur in illis,
Inuida quæ falso plurima uulgus amat.
Non opibus mentes homini, curæq; leuantur,
Nam fortuna sua tempora lege gerit.
Sit mihi paupertas tecum iucunda Neæra.
Et sine te regum munera nulla uolo.
O' niueam, quæ te poterit mihi reddere lucem.
O' mihi felicem terq;, quaterq; diem.
At si pro dulci reditu quæcunq; uouentur
Audiat auersa non meus aure Deus.
Nec me regna iuuent, nec Lydius aurifer amnis,
Nec quas terrarum sustinet orbis opes.
Hæc alij cupiant, liceat mihi paupere cultu
Securo cara coniuge posse frui.
Adsis, & timidis faueas Saturnia uotis,
Et faueas concha Cypria uecta tua.
Aut si fata negant reditum, tristesq; sorores
Stamina quæ ducunt, quæq; futura neunt,
Me uocet in uastos amnes, nigramq; paludem
Diues in ignaua luridus orcus aqua.

ELEGIA IIII.

DI meliora ferant, nec sint insomnia uera,
Quæ tulit hesterna pessima nocte quies.
Ite procul uani, falsumque auertite uisum,
Desinite in uotis quærere uelle fidem.
Diui uera monent, uenturæ nuntia sortis,
Vera monent Thuscis exta probata uiris.
Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pauidas mentes falsa timere iubent.
Et uanum metuens hominum genus omnia noctis
Farre pio placeant, & saliente sale.
Et tamen, utcunque est, siue illi uera moneri,
Mendaci somno credere siue uolent,
Efficiat uanos noctis Lucina timores,
Et frustra immeritum pertimuisse uelit.
Si mea nec turpi mens est obnoxia facto,
Nec læsit magnos impia lingua Deos.
Iam nox ætherium nigris emersa quadrigis
Mundum cæruleo lauerat amne rotas,
Nec me sopierat menti Deus utilis ægræ
Somnus, sollicitas deficit ante domos.
Tandem cum summo Phœbus prospexit ab orta,
Pressit languentis lumina sera quies.
Hic iuuenis casta redimitus tempora lauro
Est uisus nostra ponere sede pedem,
Non illo quicquam formosius ulla priorum
Aetas, humanum nec uidet illud opus.
Intonsi crines longa ceruice fluebant,
Stillabat Tyrio myrtea rore coma.
Candor erat, qualem præfert Latonia luna,
Et color in niueo corpore purpureus,
Vt iuueni primum uirgo deducta marito,
Inficitur teneras ore rubente genas.
Vt cum contexunt amaranthis alba puellæ

Liliaq; & autumno candida mala rubent.
Ima uidebatur talis illudere palla,
Nanq; hæc in nitido corpore uestis erat.
Artis opus raræ fulgens testudine & auro
Pendebat læua garrula parte lyra.
Hanc primum ueniens plectro modulatus eburno
Felices cantus ore sonante dedit.
Sed postquàm fuerant digiti cum uoce locuti,
Edidit hæc tristi dulcia uerba modo.
Salue cura Deûm, casto nam rite poetæ,
Phœbusq;, & Bacchus, pieridesq; fauent.
Sed proles Semeles Bacchus, doctæq; sorores
Dicere non norunt, quid ferat hora sequens.
At mihi fatorum leges, æuiq; futuri
Euentura pater posse uidere dedit.
Quare ego quæ dico non fallax accipe uates,
Quodq; Deus uero Cinthius ore ferat.
Tantum cara tibi, quantum nec filia matri,
Quantum nec cupido bella puella uiro,
Pro qua solicitas cœlestia numina uotis,
Quæ tibi securos non sinit ire dies,
Et cum te fusco somnus uelauit amictu,
Vanum nocturnis fallit imaginibus,
Carminibus celebrata tuis formosa Neæra
Alterius mauult esse puella uiri,
Diuersasq; suas agitat mens anxia curas,
Nec gaudet casta nupta Neæra domo.
Ah crudele genus, nec fidum fœmina nomen,
Ah pereat didicit fallere siqua uirum.
Sed flecti poterit, mens est mutabilis illi.
Tu modo cum multa brachia tende fide.
Sæuus amor docuit dominæ fera uerba minantis,
Sæuus amor docuit uerbera posse pati.
Me quondam Admeti niueas pauisse iuuencas,
Non est in uanum fabula ficta iocum,

Tunc ego nec cithara poteram gaudere sonora,
Nec similes chordis reddere uoce sonos,
Sed perlucenti cantus meditabar auena,
Ille ego Latonæ filius, atq; Iouis.
Nescit quid sit amor iuuenis, si ferre recusat
Immitem dominam, coniugiumq; ferum.
Ergo ne dubita blandas adhibere querelas,
Vincuntur molli pectora dura prece.
Quod si uera canunt sacris oracula templis,
Hæc illi nostro nomina dicta refer.
Hoc tibi coniugium promittit Delius ipse
Felix, ac alium desine uelle uirum.
Dixit, & ignauus defluxit corpore somnus,
Ah ego ne possem tanta uidere mala.
Nec tibi crediderim uotis contraria uota,
Nec tantum crimen pectore inesse tuo.
Nam te nec uasti genuerunt æquora ponti,
Nec flammam uoluens ore chimara fero.
Nec canis anguinea redimitus terga caterua,
Cui tres sunt linguæ, tergeminumq; caput,
Scyllaq; uirgineam canibus submista figuram,
Nec te conceptam sæua leæna tulit,
Barbara nec Scythiæ tellus, horrenda ue Syrtis,
Sed culta, & duris non habitanda domus.
Et longe ante alios omnes mitissima mater,
Isq; pater, quo non alter amabilior.
Hæc Deus in melius crudelia somnia uertat,
Et iubeat tepidos irrita ferre notos.

ELEGIA V.

NOs tenet Hetruscis manat quæ fontibus unda,
Vnda sub æstiuum non adeunda canem.
Nunc autem sacris Baiarum maxima lymphis,
Cum se purpureo uere remittit humus.

Delius
chimara
cerberus
scylla

At mihi Persephone nigram denuntiat horam.
Immerito iuueni parce nocere dea.
Non ego tentaui nulli temeranda deorum
Audax laudandæ sacra docere deæ,
Nec mea mortiferis infecit pocula succis
Dextera, nec quicquam certa uenena dedit.
Nec nos sacrilegos templis admouimus ignes,
Nec cor sollicitant facta nefanda meum.
Nec nos insanæ meditantes iurgia linguæ
Impia in aduersos soluimus ora Deos.
Et nondum cani nigros læsere capillos,
Nec uenit tardo curua senecta pede.
Natalem primo nostrum uidere parentes
Cum cecidit fato consul uterq; pari.
Quid fraudare iuuat uitem crescentibus uuis?
Et modo nata mala uellere poma manu?
Parcite, pallentes umbras quicunq; tenetis,
Duraq; sortiti tertia regna Dei.
Elysios olim liceat cognoscere campos,
Lethæamq; ratem, Cimmeriosq; lacus.
Cum mea rugosa pallebunt ora senecta,
Et referam pueris tempora prisca senex.
Atq; utinam uano nequicquam terrear æstu,
Languent ter quinos sed mea membra dies,
Atq; mihi Thuscæ celebrantur numina lymphæ,
Et facilis lenta pellitur unda manu.
Viuite felices, memores & uiuite nostri,
Siue erimus, seu nos fata fuisse uelint,
Interea nigras pecudes promittite diti,
Et niuei lactis pocula mista mero.

ELEGIA VI.

CAndide Liber ades, sic sit tibi mystica uitis
Sic edera semper tempora uincta feras.

Aufer & ipse meum pariter medicando dolorem,
Sæpe tuo cecidit munere uictus amor.
Care puer madeant generoso pocula Baccho,
Et nobis prona funde falerna manu.
Ite procul durum curæ genus, ite labores,
Fulserit hic niueis Delius alitibus,
Vos modo proposito dulces faueatis amici,
Ne ue neget quisquam me duce se comitem.
At si quis uini certamen mite recusat,
Fallat eum tecto cara puella dolo.
Ille facit dites animos Deus, ille ferocem
Contudit, & dominæ misit in arbitrium.
Armenias tigres, & fuluas ille leænas
Vicit, & indomitis mollia corda dedit.
Hæc amor, & maiora uolet, sed poscite Bacchi
Munera, quem uestrum pocula sicca iuuant.
Conuenit ex æquo, nec toruus Liber in illos,
Qui se, quiq; una uina iocosa colunt.
Iam uenit iratus nimium, nimiumq; seuerus,
Qui timet irati numina magna bibat.
Quales his pœnas Deus, hic quantumq; minetur
Cadmeæ matris præda cruenta docet.
Sed procul à nobis hic sit timor, illaq; si qua est
Quid ualeat læsi sentiat ira Dei.
Quid precor ah demens, uenti temeraria uota
Aeriæ & nubes diripienda ferant.
Quamuis nulla mei superest tibi cura Neæra,
Sis felix, & sint candida fata tua.
At nos securæ reddamus tempora mensæ.
Venit post multos una serena dies.

ELEGIA VII.

HEi mihi difficile est imitari gaudia falsa,
Difficile est tristi fingere mente iocum.
Nec bene mendaci risus componitur ore,

Nec bene sollicitis ebria uerba sonant.
Quid queror infelix? turpes discedite curæ.
Odit Lenæus tristitia uerba pater.
Gnosia Theseæ quondam periuria linguæ
Fleuisti ignoto sola relicta mari.
Sic cecinit pro te doctus Minoi Catullus
Ingrati referens impia facta uiri.
Vos ego nunc moneo, felix quicunq; dolore
Alterius disces posse carere tuo.
Nec uos aut capiant pendentia brachia collo,
Aut fallat blanda sordida lingua fide.
Et si perq; suos fallax iurauit ocellos,
Iunonemq; suam perq; suam Venerem,
Nulla fides merit: periuria ridet amantum
Iuppiter, & uentos irrita ferre iubet.
Ergo quid toties fallacis uerba puellæ
Conqueror, ite à me seria uerba precor.
Quàm uellem longas tecum requiescere noctes,
Et tecum longos peruigilare dies,
Perfida nec merito nobis inimica, merenti
Perfida, sed quamuis perfida, cara tamen.
Naiada Bacchus amat, cessas ò lente minister,
Temperet annosum Martia lympha merum.
Non ego, si fugiat nostræ conuiuia mensæ
Ignotum cupiens uana puella torum,
Sollicitus repetam tota suspiria nocte,
Tu puer & liquidum fortius adde merum.
Iandudum Tyrio madefactus tempora nardo
Debueram sertis implicuisse comas.
Ne tibi sit mea lux æque tam feruida cura,
Vt uideo paucos ante fuisse dies.
Si quicquam tota commisi stulta iuuenta,
Cuius me fatear pœnituisse magis,
Hesterna quàm te solum quod nocte reliqui
Ardorem cupiens dissimulare meum.

FINIS.

ALBII TIBULLI EQUITIS ROMANI LIBER QUARTUS.

TE Messala canam, quanquam mea cognita uirtus
Terret, ut infirmæ ualeāt subsistere uires,
Incipiam tamē à meritis, si carmina laudes
Deficiat, humiles tantis sim conditor actis.
Nec tua te præter chartis intexere quisquā
Facta queat, dictis ut non maiora supersint.
Est nobis uoluisse satis, nec munera parua
Respueris, etiam Phœbo gratissima dona
Cres tulit, & cunctis Baccho iucundior hospes
Icarus, ut puro testantur sydera cœlo,
Erigoneq; canisq;, neget ne longior ætas.
Quin etiam Alcides Deus ascensurus olympum
Læta Molorcheis posuit uestigia terris,
Paruaq; cœlestes pacauit mica: nec illis
Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.
Hic quoq; sit gratus paruus labor, ut tibi possim
Inde alios, aliosq; memor componere uersus.
Alter dicat opus magni mirabile mundi,
Qualis in immenso descenderit aere tellus,
Qualis & in curuum pontus confluxerit orbem,
Et uagus è terris qua surgere nititur aer,
Huic & contextus passim fluat igneus æther,
Pendentiq; super claudantur, ut omnia cœlo.
At quocunque meæ poterunt audere camœnæ,
Seu tibi par poterunt, seu quod spes abnuit ultra,
Siue minus, certeq; canent minus, omne mouemus
Hoc tibi, ne tanto careat mihi nomine charta.
Nam, quanquam antiquæ gentis superent tibi laudes,

Non tua maiorum contenta est gloria fama,
Nec quæris quid qua iudex sub imagine dicat,
Sed generis priscos contendis uincere bonores
Quàm tibi maiores maius decus ipse futurs.
At tua non titulus capiet sub nomine facta,
Aeterno sed erunt tibi magna uolumina uersu,
Conuenientq; tuas cupidi componere laudes
Vndiq; quiq; canent uincto pede, quiq; soluto.
Queis potius certamen erit, sim uictor in illis,
Vt nostrum tantis inscribam nomen in actis,
Quisq; tibi maiora gerit castris ue, foro ue,
Nec tamen hinc, aut hinc, tibi laus maior ue, minor ue,
Iusta pari premitur ueluti cum pondere libra
Prona, nec hac plus parte sedet, nec surgit ab illa.
Qualis inæquatum siquando onus urget utrinque
Instabilis natat alterno depresior orbe.
Nam seu diuersi fremat inconstantia uulgi,
Non alius sedare queat, seu iudicis ira
Sit placanda, tuis poterit mitescere uerbis.
Non Pylos aut Itace tantos genuisse feruntur
Nestora, uel paruæ magnum decus urbis Vlyssem.
Vixerit ille senex quamuis, dum terna per orbem
Secula fertilibus Titan decurrerit horis.
Ille per ignotas audax errauerit urbes,
Qua maris extremis tellus includitur undis,
Nam Cyconumq; manus aduersis repulit armis,
Non ualuit Cyclops cœptos auertere cursus,
Cesit & Aetnææ Neptunius incola rupis
Victa Maroneo fœdatus lumina Baccho.
Vexit & Aeolios placidum per nerea uentos,
Incultos adijt Lestrygonas, Antiphatenq;
Nobilis Artaciæ gelidos quos irrigat unda,
Solum nec doctæ uerterunt pocula Circes,
Quamuis illa foret solis genus, apta uel herbis,
Aptaq; uel cantu ueteres mutare figuras.

Cimmerium etiam obscuras accessit ad oras,
Queis nunquam candente dies apparuit ortu,
Siue super terras Phœbus, seu curreret infra
Vidit ut inferno Plutoni subdita regna.
Magna Deûm proles leuibus discurreret umbris,
Præterijtq́ cita Sirenum litora puppi.
Illum tergeminæ nantem confinia mortis
Nec Scyllæ sæuo conterruit impetus orbe,
Cum canibus rapidas inter freta serperet undas,
Nec uiolenta suo consumpsit more charybdis,
Vel si sublimis fluctu consurgeret imo,
Vel si interrupto nudaret gurgite pontum,
Non uiolata uagi sileantur pascua solis.
Non amor, & fœcunda atlantidos arua Calypsûs,
Finis & errorum misero Phæacia tellus,
Atq́ hæc seu nostras inter sunt cognita terras,
Fabula siue nouum dedit his erroribus orbem,
Sit labor illius tua dum facundia maior.
Nam te non alius belli tenet aptius artes,
Qua deceat tutam castris deducere fossam,
Qualiter aduersos hosti defigere neruos.
Quem'ue locum ducto melius sit claudere uallo,
Fontibus ut dulces erumpat terra liquores.
Vt facilisq́ tuis aditus sit, & arduus hosti,
Laudis & assiduo uigeat certamine miles.
Quis tardam'ue sudem melius, celerem'ue sagittam
Iecerit, aut lento perfregerit obuia pilo.
Aut quis equum celerem ue arcto compescere fræno
Possit, & effusas tardo permittere habenas,
Inq́ uicem modo directo contendere cursu,
Seu libeat curuo melius contendere gyro,
Parma seu quos dextra uelit, seu læua tueri,
Siue hac siue illac grandis uenit impetus hastæ,
Amplius aut signata cita loca tangere funda,
Iam simul audacis ueniunt certamina Martis,

Aduersisq́ parant acies concurrere signis,
Tunc tibi non desit faciem componere pugnæ,
Seu sit opus quadratum acies consistat in agmen,
Rectus inæquatis decurrat frontibus ordo,
Seu libeat duplicem seu iunctum cernere Martem,
Dextraq́ ut leuum teneat, dextrumq́ sinistra
Miles, sitq́ duplex gemini uictoria casus.
At non per dubias errant mea carmina laudes.
Nam bellis experta cano, testis mihi uictæ
Fortis Iapygiæ miles, testis quoq́ fallax
Pannonius, gelidas passim disiectus in alpes;
Testis Arupinus, & pauper natus in armis.
Quem si quis uideat uetus ut non fregerit ætas,
Terna minus Pyliæ miretur secula famæ.
Nanq́ senex longæ peragit dum secula uitæ,
Centum fœcundos Titan renouauerit annos.
Ipse tamen uelox celerem super edere corpus
Audet equum, ualidisq́ sedet moderator habenis.
Te duce non alias conuersus terga domator
Libera Romanæ subiecit colla catenæ.
Nec tamen his contentus eris, maiora peractis
Instant, compertum est ueracibus ut mihi signis,
Queis Amithaonius nequeat certare Melampus.
Nam modo fulgentem Tyrio subtegmine uestem
Indueras, oriente die duce fertilis anni
Splendidior liquidis cum sol caput extulit undis,
Et fera discordes tenuerunt flamina uenti,
Curua nec assuetos egerunt flumina cursus.
Quin rapidum placidis etiam mare constitit undis,
Vlla nec aerias uolucris perlabitur auras,
Nec quadrupes densas depascitur aspera syluas;
Quin largita tuis sunt multa silentia uotis.
Iuppiter ipse leui uectus per inania curru
Affuit, & cœlo uicinum liquit olympum,
Intentaq́ tuis precibus se præbuit aure,

Cunctaq; ueraci capite annuit additus aris.
Lætior eluxit structos super ignis aceruos.
Quin hortante Deo magnis insistere rebus
Incipe, non ijdem tibi sunt, alijsq; triumphi,
Non te uicino remorabitur obuia Marte
Gallia, nec latis audax Hispania terris.
Nec fera Rethæo tellus obsessa colono.
Nec quà uel Nilus, uel regia lympha Diaspes
Profluit, aut rapidus Cyri dementia Gindes,
Cretæis ardens aut unda Caystria campis.
Nec qua regna uago Tomyris finiuit Araxe,
Impia nec sæuis celebrans conuiuia mensis,
Vltima uicinus Phœbo tenet arua Padæus,
Quaq; Hebrus, Tanaisq; Getas rigat, atq; Mosinos.
Quid moror? oceanus ponto quà continet orbem,
Nulla tibi aduersus regio sese offeret armis.
Te manet inuictus Romano marte Britannus,
Teq; interiecto mundi pars altera sole.
Nam circunfuso consistit in aere tellus,
Et quinq; in partes totos disponitur orbes,
Atq; duæ gelido uastantur frigore semper,
Illic & densa tellus absconditur umbra,
Et nulla incepto perlabitur unda liquore,
Sed durata riget densam in glaciemq; niuemq;.
Quippe ibi nonnunquam Titan super ingerit ortus.
At media est Phœbi semper subiecta calori,
Seu propior terris æstiuum fertur in orbem,
Seu celer hybernas properat decurrere luces.
Non ergo presso tellus consurgit aratro,
Nec frugem segetes præbent, nec pabula terræ,
Non illic colit arua Deus, Bacchusúe, Ceresúe,
Nulla nec exustas habitant animalia partes.
Fertilis hanc interposita est interq; rigentes,
Nostraq; & huic aduersa solo pars altera nostro,
Quas simileis utrinq; tenens uicinia cœli

Temperat alter & alterius uiret negat aer,
Hinc placidus nobis per tempora labitur annus.
Hic & colla iugo didicit summittere Taurus,
Et lenta excelsos uitis conscendere ramos,
Tondeturq; seges maturos annua partus,
Et ferro tellus, pontus confinditur ære.
Quin etiam structis exurgunt oppida muris.
Ergo ubi præclaros poscent tua facta triumphos,
Solus utroq; idem diceris magnus in orbe.
Non ego sum satis ad tantæ præconia laudis,
Ipse mihi non si præscribat carmina Phœbus.
Est tibi qui possit magnis se accingere rebus
Valgius, æterno propior non alter Homero.
Languida non noster peragit labor otia, quamuis
Fortuna (ut mos est illi) me aduersa fatiget.
Nam mihi cum magnis opibus domus alta niteret,
Cui fuerant flaui ditantes ordine sulci,
Horrea fœcundis indeficientia messis,
Cuiq; pecus denso pascebant agmine colles,
Et domino satis, & nimium furiq;, lupoq;,
Nunc desyderium superest: nam cura nouatur,
Cum memor accitos semper dolor admonet annos.
Sed licet asperiora cadant, spolierq; relictis,
Non te deficient nostræ memorare camœnæ,
Nec solum tibi pierij tribuentur honores.
Pro te uel rapidas ausim maris ire per undas,
Aduersis hyberna licet tumeant freta uentis,
Pro te uel solus densis obsistere turmis,
Vel paruum Aetnææ corpus committere flammæ,
Sum quodcunq; tuum est, nostri si paruula cura.
Sit tibi quanta libet: si sit modo, non mihi regna
Lydia, non magni potior sit fama Gylippi,
Posse Meleteas nec mallem mittere chartas.
Quod tibi si uersus noster notus ue minus ue,
Vel bene si notus, summo uel mœret in ore

Nulla mihi statuent finem te fata canendi.
Quin etiam mea tunc tumulus cum texerit ossa,
Seu matura dies fato properat mihi mortem,
Longa manet seu uita, tamen mutata figuram,
Seu me finget equum rigidos percurrere campos
Doctum, seu tardi pecoris sim gloria taurus,
Siue ego per liquidum uolueris uehar aera pennis
In quemcunq; hominem me longa receperit ætas,
Inceptis de te subtexam carmina chartis

LAVS SVLPITIAE AD MARTEM.

SVlpitia est tibi culta tuis Mars magne calendis,
Spectatum è cœlo, si sapis, ipse ueni.
Hoc Venus ignoscet, at tu uiolente caueto,
Ne tibi miranti turpiter arma cadant.
Illius ex oculis cum uult exurere diuos,
Accendit geminas lampadas acer amor,
Illam quicquid agit, quoquo uestigia mouit,
Componit furtim, subsequiturq; decor.
Seu soluit crines, fusis decet esse capillis,
Seu compsit, comptis est ueneranda comis.
Vrit seu Tyria uoluit procedere palla,
Vrit seu niuea candida ueste uenit.
Talis in æterno felix Vertumnus olympo,
Mille habet ornatus, mille decenter habet.
Sola puellarum digna est, cui mollia caris
Vellera det succis bis madefacta Tyros,
Possideatq; metit quicquid bene olentibus aruis
Cultor odoratæ diues Arabs segetis,
Et quascunq; niger rubro de littore conchas
Proximus eois colligit Indus aquis.
Hanc uos Pierides festis cantate calendis,
Et testudinea Phœbe superbe lyra.

Crede mihi propera, nec te iam Phœbe pigebit
Formosæ medicas applicuisse manus.
Effice ne macies pallentes occupet artus,
Neu notet informis pallida membra color.
Et quodcunq; mali est, & quicquid triste timemus,
In pelagus rapidis euehat amnis aquis.
Sancte ueni, tecumq; feras quicunq; sapores,
Quicunq; & cantus corpora fessa leuant.
Neu iuuenem torque, metuit qui fata puellæ,
Votaq; pro domina uix numeranda facit.
Interdum uouet, interdum quod langueat illa,
Dicit in æternos aspera uerba Deos.
Pone metum Cherinthe, Deus non lædit amantes.
Tu modo semper ama, salua puella tibi est.
Nil opus est fletu, lachrymis erit aptius uti,
Siquando fueris tristior illa tibi.
At nunc tota tua est, te solum candida secum
Cogitat, & frustra credula turba sedet.
Phœbe faue, laus magna tibi tribuetur in uno
Corpore seruato restituisse duos.
Iam celeber, iam lætus eris, cum debita reddet
Certatim sanctis lætus uterq; focis.
Tunc te felicem dicet pia turba deorum,
Optabunt artes & sibi quisq; tuas.

AD CHERINTHVM.

ESt qui te Cherinthe dies dedit hic mihi sanctus,
Atq; inter festos semper habendus erit.
Te nascente nouum Parcæ cecinere puellis
Seruitium, & dederunt regna superba tibi.
Vror ego ante alias, iuuat hoc Cherinthe quod uror,
Si tibi de nobis mutuus ignis adest.
Mutuus adsit amor, tua per dulcissima furta
Perq; tuos oculos, per geniumq; rogo.

Exorata meis illum Cytherea camœnis
Attulit in nostrum, deposuitq; sinum.
Exoluit promissa Venus mea gaudia, narret,
Dicetur siquis non habuisse suam.
Non ego signatis quicquam mandare tabellis
Ne legat id nemo quàm meus ante uelim,
Sed peccasse iuuat, uultus componere famæ
Tædet cum digno digna fuisse ferar,

Ad Messalam.

Inuisus natalis adest, qui rure molesto,
Et sine Cherintho tristis agendus erit.
Dulcius urbe quid est? an uilla sit apta puellis,
Atq; Aretino frigidus amnis agro?
Iam nimium Messala mei studiose quiescas
Non tempestiuæ sæpe propinque uiæ.
Hic animum, sensusq; meos abducta relinquo,
Arbitrio quamuis non sinis esse meo.

De Natali die.

Scis iter ex animo sublatum triste puellæ
Natali Romæ non sinit esse suo.
Omnibus ille dies nobis natalis agatur,
Qui nec opinanti nunc tibi forte uenit.

Ad Sulpitiam.

Gratum est securus multum quod iam mihi de me
Permittis subito ne male inepta cadam.
Sit tibi cura togæ potior, pressumq; quasillo
Scortum, quàm Serui filia Sulpitia.
Sollicitti sunt pro nobis quibus illa dolori est,
Nec credam ignoto maxima cura toro.

Ad Cherintbum.

Est ne tibi Cherinthe tuæ placiture puellæ,
Qui mea nunc uexat corpora fessa calor.
Ah ego non aliter tristes euincere morbos
Optarim, quàm te sic quoq; uelle putem.
Nam mihi quid prosit morbos euincere? quid tu

DE INFAMIA SVAE PVELLAE.

Rumor ait crebro nostram peccare puellam,
Nunc ego me surdis auribus esse uelim.
Crimina non hæc sunt nostro sine facta dolore,
Quid miserum torques, rumor acerbe tace.

EPITHAPHION TIBVLLI.

Te quoq; Vergilio comitem non æqua Tibulle
Mors iuuenem campos misit ad elysios,
Ne foret, aut elegis molles qui fleret amores,
Aut caneret forti regia bella pede.

FINIS.

OVID. NASONIS ELEGIA DEFLENS TIBULLI IMMATURAM MORTEM.

Memnona si mater, mater plorauit Achillem,
Et tangunt magnas tristia fata deas,
Flebilis indignos elegeia solue capillos,
Ah nimis ex uero nunc tibi nomen erit.
Ille tui uates operis, tua fama Tibullus
Ardet in extructo corpus inane rogo,
Ecce puer Veneris fert euersamq; pharetram,
Et fractos arcus, & sine luce facem.
Aspice, demissis ut eat miserabilis alis,
Pectoraq; infesta tundat aperta manu.
Excipiunt lacbrymas sparsi per colla capilli,
Oraq; singultu concutiente sonant.
Fratris in Aeneæ sic illum funere dicunt
Egressum castris pulcher Iule tuis.
Nec minus est confusa Venus moriente Tibullo,
Quàm iuueni rupit cum ferus inguen aper.
At sacri uates, & diuûm cura uocamur,
Sunt etiam qui nos numen habere putent.
Scilicet omne sacrum mors importuna profanat,
Omnibus obscuras iniicit illa manus.
Quid pater Ismario, quid mater profuit Orpheo?
Carmine quid uictas obstupuisse feras?
Et Linum in syluis idem pater edidit altis,
Dicitur inuicta concinuisse lyra.
Aspice Mæoniden, à quo ceu fonte perenni
Vatum pierijs ora rigantur aquis,
Hunc quoq; summa dies nigro summersit auerno,
Effugiunt auidos carmina sola rogos.
Durat opus uatum Troiani fama laboris,
Tardaq; nocturno tela retexta dolo,
Sic Nemesis longum, sic Delia nomen habebit
Altera cura recens, altera primus amor.

Quid nos sacra iuuant, quid nos Aegyptia prosunt
Sistra, quid in uacuo secubuisse toro?
Cum rapiant male facta bonos, ignoscite fasso,
Sollicitor nullos esse putare deos.
Viue tamen moriture pius, cole sacra, colentem,
Mors grauis à templis in caua busta trahet.
Carminibus cofide bonis, iacet ecce Tibullus,
Vix manet è toto parua quod urna capit.
Te'ne sacer uates flammæ rapuere rogales?
Pectoribus pasci nec timuere tuis?
Aurea sanctorum potuissent templa deorum
Vrere, quæ tantum sustinuere nefas,
Auertit uultus Erycis, quæ possidet arces.
Sunt quoque qui lacbrymas continuisse negant.
Sed tamen hoc melius, quàm si Phæacia tellus
Ignotum uili supposuisset humo.
Hic certe manibus fugientes pressit ocellos
Mater, & in cineres ultima dona tulit,
Hic soror in partem misera cum matre doloris
Venit inornatas dilaniata comas,
Cumque tuis sua iunxerunt Nemesisque priorque
Oscula, nec solos destituere rogos,
Delia discendens felicius inquit amata
Sum tibi, uixisti dum tuus ignis eram.
Cui Nemesis, quid ais tibi sunt mea damna dolori?
Me tenuit moriens deficiente manu.
Si tamen è nobis aliquid nisi nomen & umbra
Restat, in elysia ualle Tibullus erit.
Obuius huic uenies edera iuuenilia cinctus
Tempora cum Caluo docte Catulle tuo.
Tu quoque si falsum est temerati crimen amici
Sanguinis et animæ prodige Galle tuæ,
His comes umbra tua est si qua est modo corporis umbra
Auxisti numeros culte tibulle pios.
Ossa quieta precor tuta requiescere in urna,
Et sit humus cineri non onerosa tuo.

pio est quo Propertius, unde maximum studium Paßieno fuit, calores Propertij atq; ingeniũ suo carmine exprimere, cum in elegijs (ut inquit Plinius) foret egregius atq; præcipuus Propertius. Libros quatuor elegiarum composuit. In quibus fere suos calores, & Hostiæ laudẽ ac formã celebrat, nam puellam Hostiã miro quidẽ affectu exarsit, quã mutato nomine (ut est Autor L. Apuleius) Cynthiam appellare maluit: ex quo Sidonius Apolinaris sic ad Hesperium scribit, Memineris inquit, quod sæpe uersum Corinna cum suo Nasone compleuit, Lesbia cum Catullo, Cesennia cũ Getulico, Argẽtaria cum Lucano, Cynthia cũ Propertio, Delia cũ Tibullo. Callimachum præcipue Cyreneũ Mimnermũ & Philetham Græcos poetas in carmine sequutus est, quorum manibus comitem se pro fitetur. nam ut illi apud Græcos in elegia consensu omniũ præ stiterunt, ita Propertius quidem apud Latinos, eorum imitatio ne, primas uidetur quorumdam iudicio consecutus. Fab. autem Quintilianus censor in literis acerrimus, cũ Tibullum maxime commẽdauerit, nõ deesse tamẽ inquit qui Propertiũ malint, cũ sit Ouidius lasciuior, Gallus in elegia durior, Ouidius certe cum sæpe de ipso Propertio agat, blandum, tenerum, ac dulcem appellat, multumq; illius carmini semper conceßit, cum eundem poetam suos ignes recensentem audiret.

Sæpe suos solitus recitare Propertius ignes,
Iure sodalitij qui mihi iunctus erat.

Sed & Val. Martial. Propertij ingenio & amoribus plurimum tribuit, tum eo maxime loco quo Galli Lycoridem, Tibulli Nemesim, & Lesbiam Catulli celebrat. nam & in apophoretis sic de eodem:

Cynthia facundi carmen iuuenile Properti
Accepit famam, nec minus ipsa dedit.

De obitu eius parum compertum: Quidam scripserunt illum an nos alterum & xl. natum perijsse. Alium uero Propertium fuisse Fulgentius ostendit, qui in libro ad Calcidium de prisco sermone uerba hæc ex Propertio refert, Catillata geris uadimonia publicum prostibulum.

SEX. PROPERTII AVRELII NAVTAE ELEGIARVM LIBER PRIMVS.

AD TVLLVM.

Ynthia prima suis miserum me cepit ocellis
Contactum nullis ante cupidinibus,
Tum mihi constantis deiecit lumina fastus,
Et caput impositis pressit amor pedibus,
Donec me docuit castas odisse puellas
Improbus, & nullo uiuere consilio,
Et mihi iam toto furor hic non deficit anno,
Cum tamen aduersos cogor habere deos,
Mimalion nullos fugiendo Tulle labores
Saeuitiam durae contudit Iasidos.
Nam modo partheneijs amens errabat in antris,
Ibat & hirsutas ille uidere feras.
Ille etiam psiles percussus uulnere rami
Saucius Arcadijs rupibus ingemuit.
Ergo uelocem potuit domuisse puellam,
Tantum in amore preces, & bene facta ualent.
In me tardus amor nonnullas cogitat artes,
Nec meminit notas (ut prius) ire uias.
At uos deductae quibus est fallacia lunae,
Et labor in magicis sacra piare focis,
En agedum dominae mentem conuertite nostrae,
Et facite illa meo palleat ore magis.
Tunc ego crediderim uobis, & sydera, & amnes
Posse Citeinis ducere carminibus.

Et uos qui sero lapsum reuocatis amici,
Quærite non sani pectoris auxilia.
Fortiter & ferrum, sæuos patiemur & ignes,
Sit modo libertas quæ uelit ira loqui.
Ferte per extremas gentes, & ferte per undas,
Quà non ulla meum fœmina norit iter.
Vos remanete, quibus facili Deus annuet aure,
Sitis & in tuto semper amore pares.
In me nostra Venus noctes exercet amaras,
Et nullo uacuus tempore desit amor.
Hoc moneo uitate malum, sua quenque moretur
Cura, neque assueto mutet amore locum.
Quod si quis monitis tardas aduerterit aures,
Heu referet quanto uerba dolore mea.

AD CYNTHIAM.

QVid iuuat ornato procedere uitta capillo,
Et tenues coa ueste mouere sinus?
Aut quid orontbea crines perfundere myrrba?
Teque peregrinis uendere muneribus?
Naturæque decus mercato perdere cultu,
Nec sinere in proprijs membra nitere bonis?
Crede mihi non ulla tuæ medicina figuræ est,
Nudus amor formæ non amat artificem,
Aspice quos summittat humus formosa colores,
Et ueniant ederæ sponte sua melius,
Surgat & in solis formosius arbutus antris,
Et sciat indociles currere lympha uias,
Littora natiuis pellucent picta lapillis,
Et uolucres nulla dulcius arte canunt.
Non sic Leucippis succendit Castora Phœbe,
Pollucem cultu non Thelayra soror,
Non Idæ, & cupido quondam discordia Phœbo
Eueni patrijs filia littoribus,
Nec Phrygium falso traxit candore maritum

uita ... ζωὴ καὶ ψυχή

Ponebamq́ tuis Cynthia temporibus.
Et modo gaudebam lapsos formare capillos,
Nunc furtiua cauis poma dabam manibus,
Omniaq́ ingrato largibar munera somno,
Munera de prono sæpe uoluta sinu.
Et quoties raro duxti suspiria motu,
Opstupui uano credulus auspicio,
Ne qua tibi insolitos portarent uisa timores,
Né ue quis inuitam cogeret esse suam,
Donec diuersas percurrens Luna fenestras,
Luna moraturis sedula luminibus,
Compositos leuibus radijs patefecit ocellos,
Sic ait in molli fixa toro cubitum,
Tandem te nostro referens iniuria lecto,
Alterius clausis expulit è foribus.
Nanq́ ubi longa meæ consumpsti tempora noctis,
Languidus exactis hei mihi syderibus,
O' utinam tales producas improbe noctes,
Me miseram quales semper habere iubes.
Nam modo purpureo fallebam stamine somnum,
Rursus & Orphææ carmine fessa lyræ,
Interdum grauiter mecum deserta querebar
Externo longas sæpe in amore moras,
Dum me iucundis lapsam sopor impulit alis,
Illa fuit lachrymis ultima cura meis.

AD BASSVM.

QVid mihi tam multas laudando Basse puellas
Mutatum domina cogis abire meaẽ
Quid me non pateris uitæ quodcunq́ sequetur,
Hoc magis assueto uiuere seruitioẽ
Tu licet Antiopæ formam Nycteidos, & tu
Spartanæ referas laudibus Hermionæ,
Et quascunq́ tulit formosi temporis ætas,
Cynthia non illas nomen habere sinat.
Ne dum si leuibus fuerit collata figuris,

Inferior duro iudice turpis eat,
Hæc sed forma mei pars est extrema furoris,
Sunt maiora, quibus Basse perire iuuat,
Ingenuus color, & multis decus artibus, & quæ
Gaudia sub tacita dicere ueste libet.
Quo magis & nostros contendis soluere amores,
Hoc magis accepta fallit uterq; fide.
Non impune feres, sciet hæc insana puella,
Et tibi non tacitis uocibus hostis erit,
Nec tibi me post hæc committet Cynthia, nec te
Quæret, erit tanti criminis illa memor,
Et te circum omneis alias irata puellas
Deferet, heu nullo limine carus eris.
Nullas illa suis contemnet fletibus aras,
Et quicunq; sacer, qualis ubiq; lapis.
Non ullo grauius tentatur Cynthia damno,
Quàm sibi cum rapto cessat amore Deus,
Præcipue nostri maneat sic semper adoro,
Nec quicquam ex illa, quod querar, inueniam.

AD AEMVLVM SVVM GALLVM.

INuide tu tandem uoces compesce molestas,
Et sine nos cursu, quo sumus, ire pares.
Quid tibi uis insane meos sentire furores?
Infelix properas ultima nosse mala,
Et miser ignotos uestigia ferre per ignes,
Et bibere è tota toxica Thessalia.
Non est illa uagis similis collata puellis,
Molliter irasci non solet illa tibi.
Quod si forte tuis non est contraria uotis,
At tibi curarum millia quanta dabit.
Non tibi iam somnos, non illa relinquet ocellos,
Illa feros animis alligat una uiros.
Ah mea contemptus quoties ad limina curres,
Cum tibi singultu fortia uerba cadent,

Et tremulis mœstus orietur fletibus horror,
Et timor informem ducet in ore notam.
Et quæcunq; uoles fugient tibi uerba querenti,
Nec poteris qui sis, aut ubi nosse miser,
Tum graue seruitium nostræ cogere puellæ
Discere, & exclusum quid sit abire domum.
Nec iam pallorem toties mirabere nostrum,
Aut cur sim toto corpore nullus ego.
Nec tibi nobilitas poterit succurrere amanti.
Nescit amor priscis cedere imaginibus.
Quòd si parua tuæ dederis uestigia culpæ,
Quàm cito de tanto nomine rumor eris.
Non ego tum potero solatia ferre roganti,
Cum mihi nulla mei sit medicina mali,
Sed pariter miseri socio cogemur amore
Alter in alterius mutua flere sinu.
Quare quid possit mea Cynthia desine Galle
Quærere, non impune illa rogata uenit.

AD TVLLVM.

NOn ego nunc Hadriæ uereor mare noscere tecum
Tulle, neq; Aegeo ducere uela salo,
Cum quo Riphæos possim conscendere montes,
Vlteriusq; domos uadere Memnonias:
Sed me complexæ remorantur uerba puellæ,
Mutatoq; graues sæpe colore preces.
Illa mihi totis argutat noctibus ignes,
Et quæritur nullos esse relicta deos,
Illa meam mihi iam se denegat, illa minatur
Quæ solet irato tristis amica uiro.
His ego non horam possum durare querelis.
Ah pereat, si quis lentus amare potest.
An mihi sit tanti doctas cognoscere Athenas,
Atq; Asiæ ueteres cernere diuitias?
Vt mihi deducta faciat conuitia puppi
Cynthia, & insanis ora notet manibus?

Osculaq; opposito dicat sibi debita uento,
Et nihil infido durius esse uiro.
Tu patrui meritas conare anteire secures,
Et uetera oblitis iura refer socijs,
Nam tua non ætas unquam seruiuit amori,
Semper at armatæ cura fuit patriæ,
Et tibi non unquam nostros puer iste labores
Afferat, & lachrymis omnia nota meis,
Me sine, quem semper uoluit fortuna iacere,
Hanc animam extreme reddere nequitiæ.
Multi longinquo periere in amore libenter,
In quorum numero me quoq; terra tegat.
Non ego sum laudi, non natus idoneus armis,
Hanc me militiam fata subire uolunt.
At tu seu mollis qua tendit Ionia, seu qua
Lydia Pactoli tingit aratra liquor,
Seu pedibus terras seu pontum carpere remis
Ibis. & accepti pars eris imperij,
Tum tibi siqua mei ueniet non immemor hora,
Viuere me duro sydere certus eris.

AD PONTICVM POETAM.

CVm tibi Cadmeæ dicũtur Põtice Thebæ,
Armaq; fraternæ tristia militiæ, (ro
Atq; ita sim felix primo cõtendis Home
Sint modo fata tuis mollia carminibus,
Nos ut consuemus, nostros agitamus amores,
Atq; aliquid duram quærimus in dominam,
Nec tantum ingenio, quantum seruire dolori
Cogor, & ætatis tempora dura queri.
Hic mihi conteritur uitæ modus, hæc mea fama est,
Hinc cupio nomen carminis ire mei.
Me laudent doctæ solum placuisse puellæ
Pontice, & iniustas sæpe tulisse minas.
Me legat assidue post hæc neglectus amator,
Et prosint illi cognita nostra mala,

Te quoq; si certo puer hic concusserit arcu,
Quod nolim nostros euolasse Deos,
Longe castra tibi, longe miser agmina septem
Flebis, in æterno surda iacere situ,
Et frustra cupies mollem componere uersum,
Nec tibi subiiciet carmina sæuus amor.
Tunc me non humilem mirabere sæpe poetam
Tunc ego Romanis præferar ingenijs,
Nec poterunt iuuenes nostro reticere sepulchro,
Ardoris nostri magne poeta iaces,
Tu caue nostra tuo contemnas carmina fastu.
Sæpe uenit magno fœnore tardus amor.

AD CYNTHIAM.

TV'ne igitur demens, nec te mea cura moratur?
An tibi sum gelida uilior Illyria?
Et tibi iam tanti, quicunq; est iste, uidetur,
Vt sine me uento quolibet ire uelis?
Tu'ne audire potes uesani murmura ponti?
Fortis & in dura naue iacere potes?
Tu pedibus teneris positas fulcare pruinas?
Tu potes insolitas Cynthia ferre niues?
O utinam hybernæ duplicentur tempora brumæ,
Et sit iners tardis nauita uergilijs,
Nec tibi Tyrrhena soluatur funis arena,
Ne'ue inimica meas eleuet aura preces.
Atq; ego non uideam tales subsidere uentos,
Cum tibi prouectas auferet unda rates,
Et me defixum uacua patiaris arena
Crudelem infesta sæpe uocare manu.
Sed quocunq; modo de me periura mereris
Sit Galathea tuæ non aliena uiæ,
Vt te felici uectam per cerula remo,
Accipiat placidis Oricos æquoribus.
Nam me non ullæ poterunt corrumpere tedæ,
Quin ego uita tuo limine uerba querar.

Nec me deficiet nautas rogitare citatos,
Dicite quo portu clausa puella mea est,
Et dicam Atraciis licet hæc considat in oris
Et licet Eleis, illa futura mea est.
Hic erit, hic iurata manet, rumpantur iniqui,
Vicimus, assiduas non tulit illa preces.
Falsa licet cupidus deponat gaudia liuor,
Destitit ire nouas Cynthia nostra uias.
Illi carus ego, & per me carissima Roma
Dicitur, & sine me dulcia regna negat.
Illa uel angusto mecum requiescere lecto,
Et quocunque modo maluit esse mea,
Quàm sibi dotatæ regnum uetus Hippodamiæ,
Et quas Elis opes ante pararat equis.
Quamuis magna daret, quamuis maiora daturus,
Non tamen illa meos fugit auara sinus,
Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,
Sed potui blandi carminis obsequio.
Sunt igitur Musæ, neque amanti tardus Apollo,
Queis ego fretus amo, Cynthia rara mea est.
Nunc mihi summa licet contingere sydera plantis,
Siue dies, seu nox uenerit, illa mea est.
Nec mihi riualis certos subducet amores.
Ista meam norit gloria canitiem.

AD PONTICVM SVVM.

DIcebam tibi uenturos irrisor amores,
Nec tibi perpetuo libera uerba fore,
Ecce iaces, supplexque uenis ad iura puellæ,
Et tibi nunc quæuis imperat empta modo.
Non me Chaoniæ uincant in amore columbæ
Dicere quos iuuenes quæque puella domet.
Me dolor, & lachrymæ merito fecere peritum,
Atque utinam posito dicar amore rudis.
Quid tibi nunc misero prodest graue dicere carmen?
Aut Amphioniæ mœnia flere lyræ?

Plus in amore ualet Mimnermi uersus Homero.
Carmina mansuetus lenia quærit amor.
I quæso, & tristeis istos depone libellos,
Et cane quod quæuis nosse puella uelit.
Quid si non esset facilis tibi copia? nunc tu
Insanus medio flumine quæris aquam.
Nec dum etiam palles, uero nec tangeris igni,
Hæc est uenturi prima fauilla mali.
Tum magis Armenias cupies accedere tigres,
Et magis infernæ uincula nosse rotæ,
Quàm pueri toties arcum sentire medullis,
Et nihil iratæ posse negare tuæ.
Nullus amor cuiquam faciles ita præbuit alas,
Vt non alterna presserit ille manu.
Nec te decipiat, quod sit satis illa parata,
Acrius illa subit Pontice si qua tua est.
Quippe ubi non liceat uacuos seducere ocellos,
Nec uigilare alio nomine cedat amor,
Qui non ante patet donec manus attigit ossa
Quisquis es assiduas aufuge blanditias.
Illis & silices, & possunt cedere quercus,
Nedum tu possis spiritus iste leuis.
Quare si pudor est, quam primum errata fatere,
Dicere quo pereas sæpe in amore iuuat.

AD GALLVM.

O Iucunda quies, primo cum testis amori
Affueram uestris conscius in lachrymis.
O noctem meminisse mihi iucunda uoluptas,
O quoties uotis illa uocanda meis,
Cum te complexa morientem Galle puella,
Vidimus, & longa ducere uerba mora,
Quamuis labenteis premeret mihi somnus ocellos,
Et medijs cœlo luna ruberet equis,
Non tamen à uestro potui secedere lusu,
Tantus in alternis uocibus ardor erat.

Sed quoniam non es ueritus concredere nobis,
Accipe comissæ munera lætitiæ.
Non solum uestros didici retiecre dolores,
Est quiddam in nobis maius amice fide.
Possum ego diuisos iterum coniungere amantes,
Et dominæ tardas possum aperire fores.
Et possum alterius curas sanare recenteis,
Nec leuis in uerbis est medicina meis.
Cynthia me docuit semper quæcunq; petenda,
Quæq; cauenda forent, non nihil egit amor.
Tu caue ne tristi cupias pugnare puellæ,
Ne'ue superba loqui, ne'ue tacere diu,
Neu si quid petijt, ingrata fronte negaris,
Neu tibi pro uano uerba benigna cadant.
Irritata uenit quando contemnitur illa,
Nec meminit iustas ponere læsa minas.
At quo sis humilis magis, & subiectus amori,
Hoc magis effecto sæpe fruare bono.
Is poterit felix una remanere puella,
Qui nunquam uacuo pectore liber erit.

AD CYNTHIAM

Ecquid te medijs cessantem Cynthia Baijs
Qua iacet herculei semita littoribus?
Et modo Thesproti mirantem subdita regno
Proxima Misenis æquora nobilibus,
Nostri cura subit memores adducere noctes,
Ecquis in extremo restat amore locus?
An te nescio quis simulatis ignibus hostis
Sustulit è nostris Cynthia carminibus?
Atq; utinam mage te remis confisa minutis
Paruula Lucrina cymba moretur aqua.
Aut teneat clausam tenui tentantis in unda
Alternæ facilis cedere lympha manu,
Quàm uacet alterius blandos audire susurros
Molliter in tacito littore compositam,

Vt ſolet amoto labi cuſtode puella
  Perfida, communes nec meminiſſe deos,
Non quia perſpecta non eſt mihi cognita fama,
  Sed quòd in hac omnis parte timetur amor.
Ignoſces igitur, ſiquid tibi triſte libelli
  Attulerint, noſtri culpa timoris eris.
An mihi non maior caræ cuſtodia matris?
  Aut ſine te uitæ cura ſit ulla meæ?
Tu mihi ſola domus, tu Cynthia ſola parentes,
  Omnia tu noſtræ tempora lætitiæ.
Seu triſtis ueniam, ſeu contra lætus amicis
  Quicquid ero, dicam Cynthia cauſa fuit.
Tu modo quamprimum corruptas deſere Baias,
  Multis iſta dabunt littora diſsidium,
Littora quæ fuerant caſtis inimica puellis.
  Ah pereant Baiæ crimen amoris aquæ.

AD CYNTHIAM.

QVid mihi deſidiæ non ceſſas fingere crimen,
  Quòd faciat nobis conſcia Roma moram.
Tam multa illa meo diuiſa eſt millia lecto,
  Quantum Hypanis Veneto diſsidet Eridano.
Nec mihi conſuetos amplexu nutrit amores
  Cynthia, nec noſtra dulcis in aure ſonat.
Olim gratus eram, non illo tempore cuiquam
  Contigit, ut ſimili poſſet amare fide,
Inuidiæ fuimus, num me Deus obruit? an quæ
  Lecta Prometheis diuidit herba iugis?
Non ſum ego, qui fueram, mutat uia longa puellas.
  Quantus in exiguo tempore fugit amor.
Nunc primum longas ſolus cognoſcere noctes
  Cogor, & ipſe meis auribus eſſe grauis.
Felix qui potuit præſenti flere puellæ.
  Non nihil aſperſis gaudet amor lachrymis.
Aut ſi deſpectus potuit mutare calores,
  Sunt quoq; translato gaudia ſeruitio.

Mi neq; amare aliam, neq; ab hac discedere fas est.
Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit.

AD GALLVM.

TV quod saepe soles, nostro laetabere casu
Galle, quod abrepto solus amore uacem.
At non ipse tuas imitabor perfide uoces,
Fallere te nunquam Galle puella uelit,
Dum tibi deceptis augetur fama puellis,
Certus, & in nullo quaeris amore moram,
Perditus in quadam tardis pallescere curis
Incipis, & primo lapsus adire gradu.
Haec erit illarum contemptu poena doloris,
Multarum miseras exigit una uices,
Haec tibi uulgares istos compescet amores,
Nec noua quaerendo semper amicus eris,
Haec ego non rumore malo, non augure doctus,
Vidi ego: me quaeso teste negare potes?
Vidi ego te toto uinctum languescere collo,
Et flere iniectis Galle diu manibus,
Et cupere optatis animam deponere uerbis,
Et quae deinde meus caelat amice pudor.
Non ego complexus potui diducere uestros,
Tantus erat demens inter utrosq; furor.
Non sic Aemonio Salmonida mistus Enipheo
Taenarius facili pressit amore Deus,
Nec sic caelestem flagrans amor Herculis Heben
Sensit in Oetaeis gaudia prima iugis,
Vna dies omneis potuit praecurrere amantes,
Nam tibi non tepidas subdidit illa faces,
Nec tibi praeteritos, passa esse succedere fastus,
Nec sinet abduci, te tuus ardor aget.
Nec mirum cum sit Ioue digna, & proxima Ledae,
Et Ledae partu gratior una tribus.
Illa sit Inachijs, & blandior Heroinis,
Illa suis uerbis cogat amare Iouem,

Tu uero quoniam semel es periturus amore,
Vtere, non alio limine dignus eras.
Quæ tibi sit felix quoniam nouus incidit error,
Et quodcunque uoles una sit ista tibi.

AD TVLLVM.

TV licet abiectus tyberina molliter unda
Lesbia mentoreo uina bibas opere,
Et modo tam celeres mireris currere lyntres,
Et modo tam tardas funibus ire rates,
Et nemus omne satas intendat uertice syluas,
Vrgetur quantis Caucasus arboribus,
Non tamen ista meo ualeant contendere amori.
„ *Nescit amor magnis cedere diuitijs.*
Nam siue optatam mecum trahit illa quietem,
Seu facili totum ducit amore diem,
Tunc mihi Pactoli ueniunt sub tecta liquores,
Et legitur rubris gemma sub æquoribus.
Tum mihi cessuros spondent mea gaudia reges
Quæ maneant, dum me fata perire uolent.
Nam quis diuitijs aduerso gaudet amore?
Nulla mihi tristi præmia sunt Venere.
Illa potest magnas heroum infringere uires,
Illa etiam duris mentibus esse dolor.
Illa neque Arabium metuit transcendere limen,
Nec timet ostrino Tulle subire toro,
Et miserum toto iuuenem uersare cubili.
Quid releuant uarijs serica textilibus?
Quæ mihi dum placata aderit, non ulla uerebor,
Regna, uel Alcinoi munera despicere.

AD CYNTHIAM.

SÆpe ego multa tuæ leuitatis dama timebam,
Hac tamen excepta Cynthia perfidia.
Aspice me quanto rapiat fortuna periclo,
Tu tamen in nostro lenta timore uenis,
Et potes externos manibus componere crines,

Et longa faciem quærere desidia.
Nec minus eois pectus uariare lapillis,
Vt formosa nouo quæ parat ire uiro.
At non sic Ithaci digressu mota Calypso
Desertis olim fleuerat æquoribus.
Multos illa dies incomptis mœsta capillis
Sederat iniusto multa locuta salo.
Et quamuis nunquam posthac uisura dolebat,
Illa tamen longæ conscia lætitiæ.
Alphesibœa suos ulta est pro coniuge fratres,
Sanguinis & cari uincula rupit amor.
Nec sic Aesoniden rapientibus anxia uentis
Hypsipyle uacuo constitit in thalamo.
Hypsipyle nullos post illos sensit amores,
Vt semel Aemonio tabuit hospitio.
Coniugis Euadne miseros elata per ignes,
Occidit Argiuæ fama pudicitiæ:
Quarum nulla tuos potuit conuertere mores,
Tu quoque uti fieres nobilis historia.
Desine iam reuocare tuis periuria uerbis
Cynthia, & oblitos parce mouere Deos,
Audax ah nimium nostro dolitura periclo,
Si quid forte tibi durius inciderit.
Multa prius uasto labentur flumina ponto,
Annus & inuersas duxerit ante uices,
Quàm tua sub nostro mutetur pectore cura,
Sis quodcunque uoles, non aliena tamen,
Quàm ue mihi uiles isti uideantur ocelli,
Per quos sæpe mihi credita perfidia est.
Hos tu iurabas, si quid mentita fuisses,
Vt tibi suppositis exciderent manibus:
Et contra magnum potes hos attollere solem?
Nec tremis admissæ conscia nequitiæ?
Quis te cogebat multos pallere colores,
Et fletum inuitis ducere luminibus?

Queis ego nunc pereo similes moniturus amantes,
O nullis tutum credere blanduijs.

VERBA IANVÆ CON QVERENTIS.

Quæ fueram magnis olim patefacta triumphis
Ianua Tarpeiæ nota pudicitiæ,
Cuius inaurati celebrarunt limina currus,
Captorum lachrymis humida supplicibus,
Nunc ego nocturnis potorum saucia rixis
Pulsata indignis sæpe queror manibus.
Et mihi non desunt turpes pendere corollæ,
Semper & exclusis signa iacere faces,
Nec possum infamis dominæ defendere noctes
Nobilis obscœnis tradita carminibus,
Nec tamen illa suæ reuocatur parcere famæ
Turpior, & secli uiuere luxuria,
Has inter grauibus cogor deflere querelis
Supplicis à longis tristior excubijs.
Ille meos nunquam patitur requiescere postes
Arguta referens carmina blanditia:
Ianua uel domina penitus crudelior ipsa,
Quid mihi tam duris clausa taces foribus?
Cur nunquam reserata meos admittis amores,
Nescia furtiuas reddere mota preces?
Nullàne finis erit nostro concessa doloris?
Turpis & in tepido limine somnus erit?
Me mediæ noctes, me sydera plena iacentem,
Frigidaq; eoo me dolet aura gelu.
Tu sola humanos nunquam miserata dolores,
Respondes tacitis mutua cardinibus.
O utinam traiecta caua mea uocula rima,
Percussas dominæ uertat in auriculas.
Sit licet & saxo patientior illa Sicano,
Sit licet & ferro durior, & chalybe,
Non tamen illa suos poterit compescere ocellos,

Surget & inuitis spiritus in lachrymis.
Nunc iacet alterius felici nixa lacerto,
At mea nocturno uerba cadunt Zephyro.
Sed tu sola mei tu maxima causa doloris
Victa meis nunquam ianua muneribus.
Te non ulla meæ læsit petulantia linguæ,
Quæ solet irato dicere uerba loco,
Vt me tam longa raucum patiare querela,
Sollicitas triuio peruigilare moras.
At tibi sæpe nouo deduxi carmina uersu,
Osculaq́ꝫ impreßis nixa dedi gradibus,
Ante tuos quoties uerti me perfida postes,
Debitaq́ꝫ occultis uota tuli manibus.
Hæc ille, & si quæ miseri nouistis amantes,
Et matutinis obstrepit alitibus.
Sic ego nunc dominæ uitijs, & semper amantis
Fletibus æterna differor inuidia.

AD CYNTHIAM DE MARIS TEMPESTATE.

ET merito, quoniam potui fugisse puellam,
Nunc ego desertas alloquor halcyonas.
Nec mihi Caßiope solito uisura carinam,
Omniaq́ꝫ ingrato littore uota cadunt.
Quinetiam absenti prosunt tibi Cynthia uenti,
Aspice quàm sæuas increpat aura minas.
Nullà ne placatæ ueniet fortuna procellæ,
Hæccine parua meum funus arena teget?
Tu tamen in melius sæuas conuerte querelas.
Sat tibi sit pœnæ nox, & iniqua uada.
An poteris siccis mea fata reponere ocellis?
Ossaq́ꝫ nulla tuo nostra tenere sinu?
Ah pereat quicunq́ꝫ rateis, & uela parauit
Primus, & inuito gurgite fecit iter.
Non' ne fuit melius dominæ peruincere mores?
Quamuis dura, tamen rara puella fuit,

Quàm sic ignotis circundata littora syluis
Cernere, & optatos quærere Tyndaridas?
Illic siqua meum sepelissent fata dolorem,
Vltimus & posito staret amore lapis,
Illa meo caros donasset funere crines
Molliter, & tenera poneret ossa rosa,
Illa meum extremo clamasset puluere nomen,
Vt mihi non ullo pondere terra foret.
At uos æquoreæ formosa Doride natæ
Candida felici soluite uela Noto,
Siquando uestras labens amor attigit undas,
Mansuetis socio parcite littoribus.

AD CYNTHIAM.

Hæc certe deserta loca, & taciturna querenti,
Et uacuum Zephyri possidet aura nemus.
Hic licet occultos proferre impune dolores,
Si modo sola queant saxa tenere fidem.
Vnde tuos primum repetam mea Cynthia fastus?
Quod mihi das flendi Cynthia principium?
Qui modo felices inter numerabar amantes,
Nunc in amore tuo cogor habere notam.
Quid tantum merui? quæ te mihi carmina mutant?
An noua tristitiæ causa puella tuæ?
Sic mihi te referas leuis, ut non altera nostro
Limine formosos intulit ulla pedes.
Quamuis multa tibi dolor hic meus aspera debet,
Non ita sæua tamen uenerit ira mea,
Vt tibi sim merito semper furor, & tua flendo
Lumina deiectis turpia sint lachrymis.
An quia parua damus mutato signa calore?
Et non ulla meo clamat in ore fides?
Vos eritis testes, siquos habet arbor amores,
Fagus, & Arcadio pinus amata Deo.
Ah quoties teneras resonant mea uerba sub umbras,
Scribitur & uestris Cynthia corticibus.

An tua quod peperit nobis iniuria curas,
Quæ solum tacitis cognita sunt foribus?
Omnia consueui timidus perferre superbæ
Iussa, neq; arguto facta dolore queri.
Pro quo diuini fontes, & frigida rupes,
Et datur inculto tramite dura quies,
Et quodcunq; meæ possunt narrare querelæ,
Cogor ad argutas dicere solus aues.
Sed qualiscunq; es, resonent tibi Cynthia syluæ,
Nec deserta tuo nomine saxa uacent.

AD CYNTHIAM.

Non ego nunc tristes uereor mea Cynthia manes,
Nec moror extremo debita fata rogo:
Sed ne forte tuo careat mihi funus amore,
Hic timor est ipsis durior exequijs,
Non adeo leuiter noster puer hæsit ocellis,
Vt meus oblito puluis amore uacet.
Illic Phylacides iucundæ coniugis heros
Non potuit cæcis immemor esse locis:
Sed cupidus falsis attingere gaudia palmis,
Thessalis antiquam uenerat umbra domum.
Illic quicquid ero semper tua dicar imago,
Traicit & fati littora magnus amor.
Illic formosæ ueniant chorus heroinæ,
Quas dedit Argiuis Dardana præda uiris,
Quarum nulla tua fuerit mihi Cynthia forma
Gratior, & tellus hoc ita iusta sinat.
Quamuis te longæ remorentur fata senectæ,
Cara tamen lachrymis ossa futura meis,
Quæ tu uiua mea possis sentire fauilla,
Tum mihi non ullo mors sit amara loco.
Quàm uereor ne te contempto Cynthia busto,
Abstrahat è nostro puluere iniquus amor,
Cogat & inuitam lachrymas siccare cadentes,
Flectitur assiduis certa puella minis.

Quare,

Quare, dum licet inter nos lætemur amantes.
Non satis est ullo tempore longus amor.

AD GALLVM.

HOc pro continuo te Galle monemus amore
Id tibi ne uacuo defluat ex animo,
Sæpe imprudenti fortuna occurit amanti
Crudelis Minyis dux erit Ascanius.
Est tibi non infra speciem, non nomine dispar
Thiodamantheo proximus ardor Hylæ,
Nunc tu siue leges umbrosæ flumina syluæ,
Siue Anienæ tuos tinxerit unda pedes,
Siue gigantea spatiabere littoris ora,
Siue ubicunque uago fluminis hospitio,
Nympharum cupidas semper defende rapinas,
Non minor Ausoniis est amor in Dryadis,
Ne tibi sit durum montes, & frigida saxa
Galle, neque expertos semper adire lacus,
Quæ miser ignotis error perpessus in oris
Herculis indomito fleuerat Ascanio.
Nanque ferunt olim Pagasæ naualibus Argon
Egressam longe Phasidos isse uiam,
Et iam præteritis labentem Athamantidos undis
Mysorum scopulis applicuisse ratem.
Hic manus heroum placidis ut constitit oris,
Mollia composita littora fronde tegit,
At comes inuicti iuuenis processerat ultra
Raram sepositi quærere fontis aquam,
Hunc duo sectati fratres aquilonia proles,
Hunc super & Zethes, hunc super & Calais,
Oscula suspensis instabant carpere palmis,
Oscula & alterna ferre supina fuga.
Ille sub extrema pendens secluditur ala,
Et uolucres ramo submouet insidias.

Ascanius flumius

Hylas

Argon Phasis

Zethes Calais

Iam Pandioniæ cesset genus Orithiyæ.
Ah dolor ibat Hylas, ibat Hamadryas hinc.
Hic erat arganti Phelegre sub uertice montis
Grata domus nymphis humida Tyniacis
Quàm supra nulli pendebant debita curæ
Roscida desertis poma sub arboribus,
Et circùm irriguo surgebant lilia prato
Candida purpureis mista papaueribus,
Quæ modò decerpens tenero pueriliter ungui,
Proposito florem prætulit officio,
Et modò formosis incumbens nescius undis
Errorem blandis tardat imaginibus,
Tandem haurire parat demißis flumina palmis
Innixus dextro plena trahens humero,
Cuius ut accensæ Dryades candore puellæ,
Miratæ solitos destituêre choros.
Prolapsum leuiter facili texêre liquore,
Tum sonitum rapto corpore fecit Hylas,
Cui procul Alcides iterat responsa, sed illi
Nomen ab extremis fontibus aura refert.
His ò Galle tuos monitis seruabis amores
Formosum nymphis credere uisus Hylam.

GALLVS LOQVITVR.

TV, qui consortem properas euadere casum
Miles ab Hetruscis saucius aggeribus,
Quid nostro gemitu turgentia lumina torques?
Pars ego sum uestræ proxima militiæ,
Sic te seruato ut poßint gaudere parentes.
Hæc soror acta tuis sentiat è lachrymis,
Gallum per medios ereptum Cæsaris enses,
Effugere ignotas non potuisse manus,
Et quicunque super dispersa inuenerit ossa
Montibus Hetruscis, hæc sciat esse mea.

AD TVLLVM DE PATRIA SVA.

Qualis & unde genus, qui sint mihi Tulle penates
Quæris pro nostra semper amicitia.
Si Perusina tibi patriæ sunt nota sepulchra
Italiæ duris funera temporibus,
Cum Romana suos egit discordia ciues
Sit mihi præcipue puluis Hetrusca dolor,
Tu proiecta mei perpessa es membra propinqui,
Tu nullo miseri contegis ossa solo,
Proxima supposito contingens Vmbria campo
Me genuit terris fertilis uberibus.

LIBRI PRIMI FINIS.

SEX. PROPERTII AVRELII NAVTAE ELEGIARVM LIBER SECVNDVS.

AD MECOENATEM.

VAERITIS unde mihi toties scribantur amores,
Vnde meus ueniat mollis in ora liber,
Non hæc Calliope, non hæc mihi cantat Apollo,
Ingenium nobis ipsa puella facit.
Siue togis illam fulgentem incedere Cois,
Hoc totum è Coa ueste uolumen erit,
Seu uidi ad frontem sparsos errare capillos,
Gaudet laudatis ire superba comis,
Siue lyræ carmen digitis percußit eburnis,
Miramur faciles ut premat arte manus,
Seu cum poscentes somnus declinat ocellos,
Inuenio causas mille poeta nouas,
Seu nuda erepto mecum luctatur amictu,
Tunc uero longas condimus illiadas,
Seu quicquid fecit, siue est quodcunque locuta,
Maxima de nihilo nascitur historia,
Quid mihi si tantum Mecœnas fata dissent,
Vt possem heroas ducere in arma manus?
Non ego Titanas canerem, non Ossan Olympo
Impositum, ut cœli Pelion esset iter,
Non ueteres Thebas, nec Pergama nomen Homeri,
Xerxis & imperio bina coisse uada.
Regnáue prima Remi, aut animos Carthaginis altæ,
Cymbrorumque minas, & bene facta mari,
Bellaque, resque tui memorarem Cæsaris, & tu
Cæsare sub magno cura secunda fores.

Nam quoties Mutinam, aut ciuilia busta Philippos,
Aut canerem Siculæ claßica bella fugæ,
Euersosq; focos antiquæ gentis Hetruscæ,
Et Ptolomææ littora capta Phari,
Aut canerem Aegyptum, & Nilum, cum tractus in urbem
Septem captiuis debilis ibat aquis,
Aut regum auratis circundata colla catenis,
Actiaq; in sacra currere rostra uia,
Te mea Musa illis semper contexeret armis,
Et sumpta, & posita pace fidele caput.
Theseus infernis, superis testatur Achilles
Hic Ixioniden, ille Menœtiaden.
Sed neq; Phlegræos Iouis, Enceladiq; tumultus
Intonet angusto pectore Callimachus.
Nec mea conueniunt duro præcordia uersu
Cæsaris in Phrygios condere nomen auos.
Nauita de uentis, de tauris narrat arator,
Enumerat miles uulnera, pastor oues.
Nos contra angusto uersamus prælia lecto,
Qua pote quisq; in ea conterat arte diem.
Laus in amore mori, laus si datur altera in uno
Posse frui, fruar ò solus amore meo.
Si memini, solet illa leues culpare puellas,
Et totam ex Helena non probat Iliada.
Seu mihi sint tangenda nouercæ pocula Phædræ,
Pocula priuigno non nocitura suo,
Seu mihi Circæo pereundum est gramine, siue
Colchis Colchiacis urat ahena focis,
Vna meos quoniam prædata est fœmina sensus,
Ex hac ducentur funera nostra domo.
Omnes humanos sanat medicina dolores,
Solus amor morbi non amat artificem.
Tarda Philoctetæ sanauit crura Machaon,
Phœnicis Chiron lumina Phillyrides,
Et Deus extinctum Cresis Epidaurius herbis

Restituit patrijs Androgeona focis,
Mysus & Hæmonia iuuenis, qua cuspide uulnus
Senserat, hac ipsa cuspide sensit opem.
Hoc si quis uitium poterit mihi demere, solus
Tantalea poterit tradere poma manu,
Dolia uirgineis idem ille repleuerit urnis,
Ne tenera assiduo colla grauentur aqua.
Idem caucasea soluet de rupe Promethei
Bracchia, & à medio pectore pellet auem.
Quandocunque igitur uitam mea fata reposcent,
Et breue in exiguo marmore nomen ero,
Mecœnas nostræ spes inuidiosa iuuentæ,
Et uitæ, & mortis gloria iusta meæ,
Si te forte meo ducet uia proxima busto
Esseda cælatis siste Britanna iugis,
Taliaque illachrymans mutæ iace uerba fauillæ,
Huic misero fatum dura puella fuit.

CYNTHIAE PVELLAE LAVDES.

Iber eram, & uacuo meditabar uiuere lecto,
At me composita pace fefellit amor.
Cur hæc in terris facies humana moratur?
Iuppiter ignosco pristina furta tua.
Fulua coma est, longæque manus, & maxima toto
Corpore & incedit uel Ioue digna soror,
Aut cum Dulichias Pallas spatiatur ad aras
Gorgonis anguiferæ pectus operta comis,
Qualis & Ischomache Lapithæ genus Heroine
Centauris medio grata rapina mero.
Mercurioque Sais fertur Bæbeidos undis
Virgineum primo composuisse latus.
Cedite iam diuæ quas pastor uiderat olim
Idæis tunicam ponere uerticibus.
Hanc utinam faciem nolit mutare senectus,
Et si Cumææ secula uatis aget.

ADVERSVM SE.

QVi nullum tibi dicebas iam posse nocere,
Hæsisti, cecidit spiritus ille tuus,
Vix unum potes infelix requiescere mensem,
Et turpis de te iam liber alter erit,
Quærebam sicca si posit piscis arena,
Nec solitus ponto uiuere toruus aper,
Aut ego si possem studijs uigilare seueris,
Differtur, nunquam tollitur ullus amor.
Nec me tam facies, quamuis sit candida, cepit,
Lilia non domina sint magis alba mea,
Et Mæotica nix minio si certet Hibero,
Vtq; rosæ puro lacte natant folia,
Nec de more comæ per leuia colla fluentes,
Non oculi geminæ sydera nostra faces,
Nec si qua Arabio lucet bombyce puella,
Non sum de nihilo blandus amator ego,
Quantum quod posito formosè saltat Iaccho
Egit ut euantes dux Ariadna choros,
Et quantum Aeolio cum tentat carmina plectro,
Par Aganippæ ludere docta lyræ,
Et sua cum antiquæ committit scripta Corinnæ,
Carminaq; Erinnes non putat æqua suis.
Num tibi nascenti primis mea uita diebus
Aridus argutum sternuit omen amor.
Hæc tibi contulerunt cœlestia munera diui,
Hæc tibi ne matrem forte dedisse putet,
Non non humani sunt partus talia dona,
Ista decem menses non peperere bona,
Gloria Romanis una es tu nata puellis
Romana accumbens prima puella Ioui,
Nec semper nobiscum humana cubilia uises
Post Helenam hæc terris forma secunda redit.
Hac ego non mirer si flagret nostra iuuentus,
Pulchrius hac fuerat Troia perire tibi.

Ariadna

Corinna

Helena

Olim mirabar, quod tanti in Pergama belli
 Europe, atq; Asiæ causa puella fuit,
Nunc Pari tu sapiens, & tu Menelae fuisti,
 Tu quia poscebas, tu quia lentus eras.
Digna quidem facies, pro qua uel obiret Achilles,
 Vel Priamus, belli causa probanda fuit.
Si quis uult fama tabulas anteire uetustas,
 Hic dominam exemplo ponat in ante meam,
Siue illam Hesperijs, siue illam ostendit Eois,
 Vret & Eoos, uret & Hesperios.
His saltem ut tenear iam finibus, aut mihi siquis
 Acrius ut moriar, uenerit alter amor,
Ac ueluti primo taurus detrectat aratra,
 Post uenit assueto mollis ad arua iugo,
Sic primo iuuenes trepidant in amore feroces,
 Dehinc domiti post hæc æqua, & iniqua ferunt.
Turpia perpessus uates est uincla Melampus
 Cognitus Iphicli subripuisse boues,
Quem non lucra magis Pero formosa coegit
 Mox Amithaonia nupta futura domo.

AD AMANTEM.

MVlta prius dominæ delicta queraris oportet,
 Sæpe roges aliquid, sæpe repulsus eas,
Et sæpe immeritos corrumpas dentibus ungues,
 Et crepitum dubio suscitet ira pede,
Nequicquam perfusa meis unguenta capillis
 Ibat & expenso planta morata gradu,
Non hic herba ualet, non hic nocturna Citeis,
 Non per Medeæ gramina cocta manus,
Quippe ubi nec causas, nec apertos cernimus ictus,
 Vnde tamen ueniant tot mala, cæca uia est,
Non eget hic medicis, non lectis mollibus æger,
 Huic nullum cœli tempus, & aura nocet,
Ambulat & subito mirantur funus amici,
 Sic est incautum quicquid habetur amor.

Nam cui non ego sum fallaci præmia uatis?
Quæ mea non decies somnia uersat anus?
Hostis si quis erit nobis, amet ipse puellas,
Gaudeat in puero si quis amicus erit.
Tranquilla tuta descendit flumine cymba,
Quid tibi tam parui littoris unda nocet?
Alter sæpe uno mutat præcordia uerbo,
Altera uix ipso sanguine mollis erit.

AD CYNTHIAM.

HOc uerum est tota te ferri Cynthia Roma,
Et non ignota uiuere nequitia.
Hoc merui sperare, dabis mihi perfida pœnas,
Et nobis aquilo Cynthia uentus erit.
Inueniam tamen è multis fallacibus unam,
Quæ fieri nostro carmine nota uelit,
Nec mihi tam duris insultet moribus, & te
Vellicet, heu sero flebis amata diu.
Nunc est ira recens, nunc est discedere tempus,
Si dolor abfuerit, crede redibit amor.
Non ita Carpathiæ uariant aquilonibus undæ,
Nec dubio nubes uertitur atra noto,
Quàm facile irati uerbo mutantur amantes,
Dum licet, iniusto subtrahe colla iugo,
Nec tu non aliquid, sed prima nocte dolebis.
Omne in amore malum (si patiare) leue est.
At tu per dominæ Iunonis dulcia iura
Parce tuis animis uita nocere tibi.
Non solum taurus ferit uncis cornibus hostem,
Verumetiam instanti læsa repugnat ouis,
Nec tibi periuro scindam de corpore uestes,
Nec mea præclusas fregerit ira fores,
Nec tibi connexos iratus carpere crines,
Nec duris ausim lædere pollicibus.
Rusticus hæc aliquis tam turpia prælia quærat,
Cuius non ederæ circumiere caput.

Scribam igitur quod non unquam tua deleat ætas,
Cynthia forma potens, Cynthia uerba leuis.
Crede mihi quamuis contemnas murmura famæ,
Hic tibi pallori Cynthia uersus erit.

AD EANDEM.

NOn ita complebant Ephyreæ Laidos ædes,
Ad cuius iacuit Græcia tota fores,
Turba Menandreæ fuerat nec Thaidos olim
Tanta, in qua populus lusit Erichthonius,
Nec quæ deletas potuit componere Thebas
Phyrne, tam multis facta beata uiris.
Quin etiam falsos fingis tibi sæpe propinquos,
Oscula nec desunt, qui tibi iure ferant.
Me iuuenum facies pictæ, me nomina lædunt,
Me tener in cunis, & sine uoce puer.
Me lædet, si multa tibi dabit oscula mater,
Me soror, & cum qua dormis amica simul.
Omnia me lædent, timidus sum, ignosce timori,
Et miser in tunica suspicor esse uirum.
His olim (ut fama est) uitijs ad prælia uentum est,
His Troiana uides funera principijs.
Aspera centauros eadem dementia iussit
Frangere in aduersum pocula Pirithoum.
Cur exempla petam Graiûm? tu criminis autor
Nutritus duro Romule lacte Lupæ.
Tu rapere intactas docuisti impune Sabinas,
Per te nunc Romæ quidlibet audet amor.
Felix Admeti coniunx, & lectus Vlyssis,
Et quæcunque uiri fœmina limen amat.
Templa Pudicitiæ quid opus statuisse puellis,
Si cuiuis nuptæ quidlibet esse licet?
Quæ manus obscænas depinxit prima tabellas,
Et posuit casta turpia uisa domo,
Illa puellarum ingenuos corrupit ocellos,
Nequitiæque suæ noluit esse rudes.

Ah gemat in terris ista, qui protulit arte
Iurgia sub tacita condita lætitia.
Non istis olim uariabant tecta figuris,
Cum paries nullo crimine pictus erat.
Sed non immerito uelauit Aranea fanum,
Et mala desertos occupat herba deos.
Quos igitur tibi custodes, quæ limina ponam,
Quæ nunquam supra pes inimicus eat?
Nam nihil inuitæ tristis custodia prodest,
Quam peccare pudet, Cynthia tuta sat est:
Vxor me nunquam, nunquam me ducet amica,
Semper amica mihi, semper & uxor eris.

AD CYNTHIAM.

GAuisa est certe sublatam Cynthia legem,
Qua quondam edicta flemus uterque diu,
Ni nos diuideret, quamuis diducere amanteis
Non queat inuitos Iuppiter ipse duos.
At magnus Cæsar, sed magnus Cæsar in armis,
Deuictæ gentes nil in amore ualent.
Nam citius paterer caput hoc discedere collo,
Quàm possem nuptæ perdere in ore faces.
An ego transirem tua limina clausa maritus
Respiciens udis perdita luminibus?
Ah mea tum qualeis caneret tibi Cynthia cantus
Tibia funesta tristior illa tuba.
Vnde mihi patrijs natos præbere triumphis?
Nullus de nostro sanguine miles erit.
Quòd si uera meæ comitarem castra puellæ,
Non mihi sat magnus Castoris iret equus.
Hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen,
Gloria ad hybernos lata Borysthenidas.
Tu mihi sola places, placeam tibi Cynthia solus.
Hic erit & patrio sanguine pluris amor.

AD AMICVM.

ERipitur nobis iam pridem cara puella,
Et tu me lachrymas fundere amice uetas?
Nullæ sunt inimicitiæ, nisi amoris, acerbæ,
Ipsum me iugula, lenior hostis ero.
Possum ego in alterius positam spectare lacertos?
Nec mea dicetur, quæ modo dicta mea est?
Omnia uertuntur, certe uertuntur amores.
Vinceris, aut uincis, hæc in amore rota est.
Magni sæpe duces, magni cecidere Tyranni,
Et Thebæ steterant, altaq; Troia fuit.
Munera quanta dedi, uel qualia carmina feci,
Illa tamen nunquam ferrea dixit, amo.
Ergo iam multos nimium temerarius annos,
Improba qui tulerim teq; tuamq; domum.
Et quando ire tibi liber sum iussi an usq;
In nostrum iacies uerba superba caput?
Sic igitur prima moriere ætate Properti,
Sed morere, interitu gaudeat illa tuo.
Exagitet nostros manes, sectetur & umbras,
Insultetq; rogis, calcet & ossa mea.
Quid non Antigones tumulo Bœotius Hæmon?
Corruit ipse suo saucius ense latus.
Et sua cum miseræ permiscuit ossa puellæ,
Qua sine Thebanam noluit ire domum.
Sed non effugies, mecum moriaris oportet,
Hoc eodem ferro stillet uterq; cruor.
Quamuis ista mihi mors est inhonesta futura,
Mors inhonesta quidem, tu moriere tamen.
Ille etiam abrepta desertus coniuge Achilles
Cæssare in tectis pertulit arma sua.
Viderat ille fuga tractos in littore Achiuos
Feruere & Hectorea Dorica castra face.
Viderat informem multa Patroclon arena
Porrectum, & sparsas cæde iacere comas.

Omnia formosam propter Briseida passus,
 Tantus in erepto sæuit amore dolor.
At postquam sera captiua est reddita pœna,
 Fortem illum Hæmonijs Hectora traxit equis.
Inferior multo cum sim uel Marte, uel armis,
 Mirum si de me iure triumphat amor.

AD AMICAM DE RIVALI.

Iste quod est, ego sæpe fui, sed fors & in hora
 Hoc ipso eiecto carior alter erit.
Penolope poterat bis denos salua per annos
 Viuere, tam multis fœmina digna procis,
Coniugium falsa poterat differre Minerua,
 Nocturno soluens texta diurna dolo,
Visura & quamuis nunquam speraret Vlyssem
 Illum expectando facta remansit anus.
Nec non exanimem amplectens Briseis Achillem
 Candida uesana uerberat ora manu.
Et dominum lauit mærens captiua cruentum,
 Appositum fluuiis in Simoenta uadis.
Fœdauitq; comas, & tanti corpus Achillis,
 Maximaq; in parua sustulit ossa manu,
Cum tibi nec Peleus aderat, nec cœrula mater,
 Scyria nec uiduo Deidamia uiro.
Tunc igitur ueris gaudebat Græcia natis,
 Tunc etiam felix inter & arma pudor.
At tu non una potuisti nocte uacare
 Impia, non unum sola manere diem.
Quin etiam multo duxisti pocula luxu,
 Forsitan, & de me uerba fuere mala.
Hic etiam petitur, qui te prius ipse reliquit,
 Di faciant isto capta fruare uiro.
Hæc mihi uota tuam propter suscepta salutem,
 Cum capite hoc stygiæ iam peterentur aquæ,
Et lectum flentes circunstaremus amici,
 Hic ubi tum, prô dij, perfida, quis ue fuit?

precespe

Briseis.

Deidamia

Quid si longinquos retinerer miles ad Indos?
Aut mea si staret nauis in oceano?
Sed uobis facile est uerba, & componere fraudes,
Hoc unum didicit fœmina semper opus.
Non sic incerto mutantur flamine Syrtes,
Nec folia hyberno tam tremefacta noto,
Quàm cito fœminea non constat fœdus in ira,
Siue ea causa grauis, siue ea causa leuis.
Nunc quoniam ista tibi placuit sententia, cedam,
Tela precor pueri figite acuta magis.
Figite certantes, atq; hanc mihi soluite uitam.
Sanguis erit uobis maxima palma meus.
Sydera sunt testis, & matutina pruina,
Et furtim misero ianua aperta mihi.
Te nihil in uita nobis acceptius unquam,
Nunc quoq; eris, quamuis sis inimica mihi.
Nec domina ulla meo ponet uestigia lecto,
Solus ero, quoniam non licet esse tuum.
Atq; utinam si forte pios eduximus annos,
Ille uir in medio fiat amore lapis.
Non ob regna magis diris cecidere sub armis?
Thebani media non sine matre duces,
Quàm mihi si media liceat pugnare puella.
Mortem ego non fugiam, morte subire tua.

AD MVSAM.

IAm tempus lustrare alijs Helicona choreis,
Et campum Hæmonio iam dare tempus equo.
Iam libet & fortes memorare ad prœlia turmas,
Et Romana mei dicere castra ducis.
Quòd si deficiant uires, audacia certe
Laus erit in magnis, & uoluisse sat est.
Aetas prima canat ueneres, extrema tumultus.
Bella canam, quando scripta puella mea est.
Nunc uolo subducto grauior procedere uultu.
Nunc aliam citharam me mea musa docet.

Surge anima ex humili iam carmine, sumite uires
  Pierides magni nunc erit oris opus.
Iam negat Euphrates equitem post terga tueri
  Parthorum, & Crassos se tenuisse dolet.
India quin Auguste tuo dat colla triumpho,
  Et domus intactæ te tremit Arabiæ.
Et si qua extremis tellus se subtrahit oris,
  Sentiet illa tuas postmodo uicta manus.
Hæc ego castra sequar uates tua castra canendo,
  Magnus ero, seruent hunc mihi fata diem.
Vt caput in magnis, ubi non est tangere, signis
  Ponitur hic imos ante corona pedes.
Sic nos nunc inopes laudis conscendere carmen
  Pauperibus sacris uilia thura damus.
Non dum etiam Ascræos norunt mea carmina fontes,
  Sed modo Permeßi flumine lauit amor.

AD CYNTHIAM.

SCribant de te alij, uel sis ignota licebit,
  Ludet, qui sterili semina ponit humo.
Omnia (crede mihi) tecum uno munera lecto
  Auferet extremi funeris atra dies.
Et tua transibit contemnens ossa uiator,
  Nec dicet, cinis hic docta puella fuit.

DE AMORE.

QVicunq; ille fuit, puerum qui pinxit Amorem,
  Non'ne putas miras hunc habuisse manus?
Is primum uidit sine sensu uiuere amantes,
  Et leuibus curis magna perire bona.
Idem non frustra uentosas addidit alas,
  Fecit & humano corde uolare Deum,
Scilicet alterna quoniam iactamur in unda,
  Nostraq; non ullis permanet aura locis.
Et merito hamatis manus est armata sagittis,
  Et pharetra ex humero gnosia utroq; sonat,
Ante ferit quoniam, tuti quàm cernimus hostem,

Nec quisquam ex illo uulnere sanus abit.
In me tela manent, manet & pueritis imago,
Sed certe pennas perdidit ille suas.
Euolat è nostro quoniam de pectore nusquam,
Assiduusq́ meo sanguine bella gerit.
Quid tibi iucundum siccis habitare medullis?
Si puer es, alio traice tela tua.
Intactos isto satius tentare ueneno,
Non ego, sed tenuis uapulat umbra mea,
Quam si perdideris, quis erit, qui talia cantet?
Hæc mea musa leuis gloria magna tua est,
Quæ caput, & digitos, & lumina nigra puellæ,
Et canit, ut soleant molliter ire pedes.

AD CYNTHIAM.

NOn tot Achæmenijs armantur Susa sagittis,
Spicula quot nostro pectore fixit amor.
Hic me tam graciles uetuit contemnere musas,
Iussit, & Ascræum sic habitare nemus.
Non ut Pieriæ quercus mea uerba sequantur,
Aut possim Ismaria ducere ualle feras,
Sed magis ut nostro stupefiat Cynthia uersu.
Tunc ego sum Inachio notior arte Lino.
Non ego sum formæ tantum mirator honestæ,
Nec si qua illustres fœmina iactat auos.
Me iuuet in gremio doctæ legisse puellæ,
Auribus & puris scripta probasse mea.
Hæc tibi contigerint, populi confusa ualeto
Fabula, nam domina iudice tutus ero.
Quòd si forte bonas ad pacem uerterit aures,
Possum inimicitias tunc ego ferre Iouis.
Quandocunq; igitur nostros mors claudet ocellos,
Accipe quæ serues funeris acta mei.
Nec mea tunc longa spatietur imagine pompa,
Nec tuba sit fati uana querela mei,
Nec mihi tunc fulcro sternatur lectus eburno,

Nec sit in Attalico mors mea nixa toro.
Desit odoriferis ordo mihi lancibus, adsint
Plebeij paruæ funeris exequiæ.
Sat si magna mei, si tres sint pompa libelli,
Quos ego Persephone maxima dona feram.
Tu uero nudum pectus lacerata sequêris,
Nec fueris nomen lassa uocare meum.
Osculaq; in gelidis pones suprema labellis
Cum dabitur Syrio munere plenus onyx.
Deinde ubi suppositus cinerem me fecerit ardor,
Accipiat manes parula testa meos.
Et sit in exiguo laurus super addita busto,
Quæ tegat extincti funeris umbra locum.
Et duo sint uersus, qui nunc iacet arida puluis,
Vnius hic quondam seruus amoris erat.
Nec minus hæc nostri notescet fama sepulchri,
Quàm fuerant Phthij busta cruenta uiri.
Tu quoq; si quando uenies ad fata, memento
Hoc iter, ad lapides cana ueni memores.
Interea caue sis nos aspernata sepultos,
Non nihil ad uerum conscia terra sapit.
Atq; utinam primis animam me ponere cunis
Iussisset quæuis de tribus una soror.
Nam quò tam dubiæ seruetur spiritus horæ,
Nestoris est usus post tria secla cinis.
Si tam longæuæ minuisset fata senectæ
Gallicus Iliacis miles in aggeribus,
Non ille Antilochi uidisset corpus humati,
Diceret aut ò mors cur mihi sera uenis?
Tu tamen amisso nonnunquam flebis amico,
Fas est præteritos semper amare uiros.
Testis qui niueum quondam percussit Adonim
Venantem Idalio uertice durus aper.
Illis formosum fleuisse paludibus, illuc
Diceris effusa tu Venus isse coma.

Nestor
Adonis

Sed frustra mutos reuocabis Cynthia manes,
Nam mea quid poterunt ossa minuta loqui?

LAETATVR POTI TVS AMICA.

Menelaus *NOn ita Dardanio gauisus Atrida triumpho est,*
Cum caderent magnæ Laomedontis opes,
Vlixes *Nec sic errore exacto lætatus Vlysses,*
Cum tetigit caræ littora Dulichiæ,
Electra *Nec sic Electra suum saluum cum aspexit Orestem,*
Cuius falsa tenens fleuerat ossa soror,
Ariadna *Nec sic incolumem Minois Thesea uidit*
Dædaleum lino cum duce rexit iter,
Quanta ego præterita collegi gaudia nocte,
Immortalis ero si altera talis erit.
At dum demißis supplex ceruicibus ibam
Dicebar sicco uilior esse lacu.
Nec mihi iam fastus opponere quærit iniquos,
Nec mihi ploranti lenta sedere potest.
Atq; utinam non tam serò mihi nota fuisset
Conditio, cineri nunc medicina datur.
Ante pedes cæcis lucebat semita nobis,
Scilicet insano nemo in amore uidet.
Hoc sensi prodesse magis, contemnite amantes,
Sic hodie ueniet, si qua negauit heri.
Pulsabant alij frustra, dominamq; uocabant,
Mecum habuit positum lenta puella caput.
Hæc mihi deuictis potior uictoria Parthis,
Hæc spolia, hæc reges, hæc mihi currus erunt.
Magna ego dona tua figam Cytherea columna,
Taleq; sub nostro nomine carmen erit.
Has pono ante tuas tibi diua Propertius ædes
Exuuias tota nocte receptus amans.
Nunc ad te mea lux ueniet mea littora nauis
Seruata, an medijs sidat onusta uadis?

Et si forte aliqua nobis mutabere culpa,
Vestibulum iaceam mortuus ante tuum.

NARRAT VOLVPTATES SVAS.

O Me felicem, nox ò mihi candida, & ò tu
Lectule delitijs facte beate meis,
Quàm multa apposita narramus uerba lucerna,
Quantaq́; sublato lumine rixa fuit.
Nam modò nudatis mecum est luctata papillis,
Interdum tunica duxit operta moram.
Illa meos somno lassos patefecit ocellos,
Ore suo, & dixit siccine lente iaces?
Quàm uario amplexu mutamus brachia, quantum
Oscula sunt labris nostra morata tuis.
Non iuuat in cæco uenerem corrumpere motu,
Si nescis, oculi sunt in amore duces.
Ipse Paris nuda fertur perijsse Lacæna,
Cum Menelaeo surgeret è thalamo.
Nudus & Endymion Phœbi cepisse sororem
Dicitur, & nudæ concubuisse deæ.
Quòd si pertendens animo uestita cubaris,
Scissa ueste meas experiere manus.
Quin etiam si me ulterius prouexerit ira,
Ostendes matri brachia læsa tuæ.
Nec dum inclinatæ prohibent te ludere mammæ,
Viderit hæc si quam iam peperisse pudet.
Dum nos fata sinunt oculos satiemus amore,
Nox tibi longa uenit, nec reditura dies.
Atq; utinam hærentes sic nos uincire catena
Velles, ut nunquam solueret ulla dies.
Exemplo iunctæ tibi sint in amore columbæ
Masculus & totum fœmina coniugium.
Errat qui finem uesani quærit amoris,
Verus amor nullum nouit habere modum.
Terra prius falso partu deludet arantes,

Et citius nigros sol agitabit equos,
Fluminaq; ad caput incipient reuocare liquores,
Aridus & sicco gurgite piscis erit,
Quàm possim nostros alio transferre calores,
Huius ero uiuus, mortuus huius ero.
Quod mihi si tecum tales concedere noctes
Illa uelit, uitæ longus & annus erit.
Si dabit hæc multas, fiam immortalis in illis.
Nocte una quiuis uel Deus esse potest.
Qualem si cuncti uellent decurrere uitam,
Et pressi multo membra iacere mero.
Non ferrum crudele esset, neq; bellica nauis,
Nec nostra Actiacum uerteret ossa mare,
Nec toties proprijs circum oppugnata triumphis,
Lassa foret crines soluere Roma suos.
Hæc certe merito poterunt laudare minores,
Læserunt nullos pocula nostra deos.
Tu modo dum licet hunc fructum ne desere uitæ,
Omnia si dederis, oscula pauca dabis.
At ueluti folia arentes liquêre corollas,
Quæ passim calathis strata natare uides.
Sic nobis qui nunc magnum speramus amantes
Forsitan includet crastina fata dies.

AD CYNTHIAM.

PRætor ab Illyricis uenit modo Cynthia terris
Maxima præda tibi, maxima cura mihi.
Non potuit saxo uitam posuisse cerauno.
Ah Neptune tibi qualia dona darem,
Nunc sine me plena fiunt conuiuia mensa,
Nunc sine me tota ianua nocte patet.
Quare si sapis oblatas ne desere messes,
Et stolidum pleno uellere carpe pecus.
Deinde ubi consumpto restabit munere pauper,
Dic alias iterum nauiget Illyrias.
Cynthia non sequitur fasces, nec curat bonores,

Semper amatorum ponderat illa sinus.
At tu nunc nostro Venus ò succurre dolori,
Rumpat ut assiduis membra libidinibus.
Ergo muneribus quiuis mercatur amicam.
Iuppiter indigna merce puella perit.
Semper in oceanum mittit me quærrre gemmas,
Et iubet ex ipsa tollere dona Tyro.
Atq; utinam Romæ nemo esset diues, & ipse
Straminea posset dux habitare casa,
Nunquam uenales essent ad munus amicæ,
Atq; una fieret cana puella domo.
Non quia septenas noctes seiuncta cubaris
Candida tam fœdo brachia fusa uiro,
Non quia peccaris testor te, sed quia uulgo,
Formosis leuitas semper amica fuit.
Barbarus excussis agitat uestigia lumbis,
Et subito felix nunc mea regna tenet.
Aspice quid donis Eriphyle inuenit amaris,
Arserit & quantis nupta Creusa malis.
Nulla'ne sedabit nostros iniuria fletus?
An dolor hic uitijs nescit abesse suis?
Tot iam abiere dies, cum me nec cura theatri,
Nec tetigit campi, nec mea musa iuuat.
Ah pudeat certe, pudeat, nisi forte quod aiunt,
Turpis amor surdis auribus esse solet.
Cerne ducem, modo qui fremitu compleuit inani
Actia damnatis æquora militibus.
Hunc infamis amor uersis dare terga carinis
Iussit, & externo quærere in orbe fugam.
Cæsaris hæc uirtus, & gloria Cæsaris hæc est,
Illa, qua uicit, condidit arma manu.
Sed quascunq; tibi uestes, quoscunq; smaragdos,
Quos'ue dedit flauo lumine Chrysolithos,
Hæc uideam rapidas in uanum ferre procellas,
Quæ tibi terra uelim, quæ tibi fiet aqua.

Non semper placidus periuros ridet amantes
Iuppiter, & surda negligit aure preces.
Vidistin' toto sonitus percurrere cœlos?
Fulminaq; ætheria desiluisse domo?
Non hæc Pleiades faciunt, neq; aquosus Orion,
Nec sic de nihilo fulminis ira cadit.
Periuras tunc ille solet punire puellas,
Deceptus quoniam fleuit & ipse Deus.
Quare ne tibi sit tanti sidonia uestis,
Vt timeas quoties nubilus auster erit.

DE EXCLVSIONE.

MEntiri noctem, promißis ducere amantem,
Hoc erit infectas sanguine habere manus.
Horum ego sum uates, quoties desertus amaras
Expleui noctes fractus utroq; toro,
Vel tu Tantalea moueare ad flumina sorte,
Vt liquor arenti fallat ab ore sitim,
Vel tu Sisyphios licet admirere labores,
Difficile ut toto monte uolutet onus.
Durius in terris nihil est quod uiuat amante,
Nec modo si sapias, quod minus esse uelis.
Quem modo felicem inuidia admirante ferebant,
Nunc decimo admittor uix ego quoq; die.
Nunc iacere è duro corpus iuuat impia saxo,
Sumere & in nostras trita uenena manus.
Nunc licet in triuijs sicca requiescere luna,
Aut per rimosas mittere uerba fores.
Quod quamuis ita sit, dominam mutare cauebo,
Tum flebit, cum mi senserit esse fidem.

AD CYNTHIAM.

ASsiduæ multis odium peperêre querelæ.
Frangitur in tacito fœmina sæpe uiro.
Si quid uidisti, semper uidisse negato,
Aut si quid doluit forte, dolere nega.

Quid si iam canis ætas mea candeat annis?
Et faceret scissas languida ruga genas?
At non Thithoni spernens Aurora senectam
Desertum Eoa passa iacere domo est.
Illum sæpe suis decedens fouit in ulnis,
Quàm prius adiunctos sedula lauit equos.
Illum ad uicinos cum amplexa quiesceret Indos
Maturos iterum est questa redire dies.
Illa deos currum conscendens dixit iniquos,
Inuitum & terris præstitit officium,
Cum maiora senis Tithoni gaudia uiui
Quàm grauis amisso Memnone luctus erat.
Cum sene non puduit talem dormire puellam,
Et canæ toties oscula ferre comæ.
At tu etiam iuuenem odisti me perfida, cum sis
Ipsa anus haud longa curua futura die.
Quin ego diminuo curam, quòd sæpe Cupido
Huic malus esse solet, cui bonus ante fuit.
Nunc etiam infectos demens imitare Britanos,
Ludis & externo tincta nitore caput.
Vt natura dedit, sic omnis recta figura,
Turpis Romano Belgicus ore color.
Illi sub terris fiant mala multa puellæ,
Quæ mentita suas uertit inepta comas.
De me mi certe poteris formosa uideri.
Mi formosa satis si modo sæpe uenis.
An si cæruleo quædam sua tempora fuco
Tinxerit, iccirco cærula forma bona est?
Cum tibi nec frater, nec sit tibi filius ullus,
Frater ego, & tibi sim filius unus ego.
Ipse tuus semper tibi sit custodia lectus,
Nec nimis ornata fronte sedere uelis.
Credam ego, narranti noli committere famæ
Et terram rumor transilit, & maria.

AD CYNTHIAM

ET si me inuito discedis Cynthia Roma,
Lætor quòd sine me deuia rura colis.
Nullus erit castis iuuenis corruptor in agris,
Qui te blanditijs non sinat esse probam.
Nulla neq; ante tuas orietur rixa fenestras,
Nec tibi clamatæ somnus amarus erit.
Sola eris, & solos spectabis Cynthia montes,
Et pecus, & fines pauperis agricolæ.
Illic te nulli poterunt corrumpere ludi,
Fanaq; peccatis plurima causa tuis.
Illic assidue tauros spectabis arantes,
Et uitem docta ponere falce comas,
Atq; ibi rara feres inculto thura sacello,
Hœdus ubi agrestes corruet ante focos.
Protinus & nuda choreas imitabere sura,
Omnia ab externo sint modo tuta uiro.
Ipse ego uenabor, iam nunc me sacra Dianæ
Suscipere, & ueneri ponere uota iuuat.
Incipiam captare feras, & reddere Pinu
Cornua, & audaces ipse monere canes.
Non tamen, ut uastos ausim tentare Leones,
Aut celer agrestes comminus ire sues.
Hæc igitur mihi sit lepores audacia molles
Excipere, & stricto figere auem calamo,
Qua formosa sua Clitumnus flumina luco
Integit, & niueos abluat unda boues.
Tu quoties aliquid conabere uita, memento
Venturum paucis me tibi luciferis.
Sic me nec solæ poterunt auertere syluæ,
Nec uaga muscosis flumina fusa iugis,
Quin ego in assidua mutem tua nomina lingua,
Absenti nemo non nocuisse uelit.

AD CYNTHIAM.

QVid fles abducta grauius Briseide? quid fles
Anxia captiua tristius Andromacha?

Briseis
Andromacha

Quid ue mea de fraude Deos insana fatigas?
Quid quereris nostram sic cecidisse fidem?
Non tam nocturna uolucris funesta querela
Attica Cecropijs obstrepit in folijs.
Nec tantum Niobe bis sex ad busta superba
Sollicito lachrymans defluit à Sipylo.
Me licet æratis astringant brachia nodis,
Sint mea uel Danaes condita membra domo,
In te ego & æratas rumpam mea uita catenas,
Ferratam Danaes transiliamq; domum.
De te quodcunq; ad surdas mihi dicitur aures,
Tu modò ne dubita de grauitate mea.
Ossa tibi iuro per matris,& ossa parentis
Si fallo:cinis heu sit mihi uterq; grauis.
Me tibi ad extremas mansurum uita tenebras,
Ambos una fides,auferet una dies.
Quòd si nec nomen,nec me tua forma teneret,
Posset seruitium mite tenere tuum.
Septima iam plenæ deducitur orbita Lunæ
Cum de me,& de te compita nulla tacent.
Interea nobis nonnunquam ianua mollis
Nonnunquam lecti copia facta tui,
Nec mihi muneribus nox ulla est empta beatis,
Quicquid eram hoc animi gratia magna tui.
Cum te tam multi peterent,tu me una petisti.
Possum ego naturæ non meminisse tuæ?
Tune me uel tragicæ uexetis Erinnyes,& me
Inferno damnes Aeacæ iudicio,
Atq; inter Tityi uolucres mea penna uagetur,
Tumq; ego Sisyphio saxa labore geram.
Nec tu supplicibus me sis uenerata tabellis,
Vltima talis erit,quæ mea prima fides.
Hoc mihi perpetuo ius est,quòd solus amator
Nec cito desisto,nec temere incipio.

AD CYNTHIAM DE PANTHO.

Niobe
Danae
orbita
Erinnyes
Eacus
Tityus
Sisyphus

Pantheus

AH quantum de me Panthi tibi pagina finxit,
Tantum illi Pantho non sit amica Venus.
Sed tibi iam uideor Dodonæ uerior augur,
Vxorem ille tuus pulcher amator habet.
Tot noctes periere, nihil pudet, aspice cantat
Liber, tu nimium credula sola taces.
Et nunc inter eos tu sermo es, te ille superbus
Dicit se inuito sæpe fuisse domi.
Dispeream si quicquam aliud, quàm gloria de te
Quæritur, has laudes ille maritus habet.
Colchida sic hospes, quondam decepit Iason.
Eiecta est, tenuit nanque Creusa domum.
Sic à Dulichio iuuene delusa Calypso
Vidit amatorem pandere uela suum.
Ah nimium faciles aurem præbere puellæ
Discite desertæ non temere esse bonæ,
Huic quoque, qui restat, iam pridem quæritur alter.
Experta in primo stulta cauere potest.
Nos quocunque loco, nos omni tempore tecum
Siue ægra pariter siue ualente sumus.

Iason
creusa
calypso

AD DEMOPHONTEM.

Demophoon

SCis here mi multas pariter placuisse puellas,
Scis mihi Demophoon multa uenire mala.
Nulla meis frustra lustrantur compita plantis,
O nimis exitio nata theatra meo.
Siue aliquis molli deducit candida gestu
Brachia, seu uarios incinit ore modos,
Interea nostri quærunt sibi uulnus ocelli,
Candida non tecto pectore si qua sedet.
Siue uagi crines puris in frontibus errant,
Indica quos medio uertice gemma tenet.
Quæ si forte aliquid uultu mihi dura negarit,
Frigida de tota fronte cadebat aqua.
Quæris Demophoon cur sim tam mollis in omnes.
Quod quæris quare non habet ullus amor.

Cur aliquis sacris laniat sua brachia cultris?
Et Phrygis insanos caeditur ad numeros?
Vnicuiq; dedit uitium natura creato,
Mi fortuna aliquid semper amare dedit.
Me licet & Thamyrae cantoris fata sequantur,
Nunquam ad formosas inuide caecus ero.
Sed tibi si exiles uideor tenuatus in artus,
Falleris. haud unquam est culta labore Venus.
Percontere licet, saepe est experta puella
Officium tota nocte ualere meum.
Iuppiter Alcmenae geminas requieuerat arctos,
Et caelum noctu bis sine rege fuit,
Nec tamen iccirco languens ad fulmina uenit,
Nullus amor uires eripit ipse suas.
Quid cum è complexu Briseidos iret Achilles,
Num fugêre minus Thessala tela Phryges?
Quid ferus Andromachae lecto cum surgeret Hector,
Bella Mycenaeae non timuere rates?
Ille uel hic classes poterat, uel perdere muros,
Hic ego Pelides, hic ferus Hector ego,
Aspice uti caelo modò sol, modò luna ministret,
Sic etiam nobis una puella parum est.
Altera me cupidis teneat, foueatq; lacertis,
Altera si quando est, non sinat esse locum.
Aut si forte irata meo sit facta ministro,
Vt sciat esse aliam, quae uelit esse mea.
Nam melius duo defendunt retinacula nauem,
Tutius & geminos anxia mater alit.
Aut si es dura, nega, sin es non dura, uenito
Quid iuuat in nullo pondere uerba loqui?
Hic unus dolor est ex omnibus acer amanti,
Speranti subito si qua uenire negat.
Quanta illum toto uersant suspiria lecto,
Cur recipi, cum non nouerit, illa uetat,
Et rursum puerum quaerendo audita fatigat,

Quem quæ scire timet, quærere plura iubet.

DE AMORIS SERVITUTE.

CVi fuit indocti fugienda hæc semita uulgi,
Ipsa petita lacu nunc mihi dulcis aqua est.
Ingenuus quisquam alterius dat munera seruo,
Vt commissa suæ uerba ferat dominæ?
Et quærit toties, quæ nam nunc porticus illam
Integit? & campo quo mouet illa pedes?
Deinde ubi pertuleris, quos dicit fama labores
Herculis, ut scribat muneris & quid habes?
Cernere uti possis uultum custodis auari,
Captus & immunda sæpe latere casa.
Quàm care semel in toto nox uertitur anno.
Ah pereant si quos ianua clausa iuuat.
Contra reiecto quæ libera uadit amictu,
Custodum & nullo septa tumore, placet,
Cui sæpe immundo sacra conteritur uia socco,
Nec sinit esse moram si quis adire uelit.
Differet hæc nunquam, nec poscet garrula, quæ te
Astrictus ploret sæpe dedisse pater.
Nec dicet timeo, propera iam surgere quæso,
Infelix hodie uir mihi rure uenit.
Et quas Euphrates, & quas mihi misit Orontes
Me capiant, nolim furta pudica tori.
Libertas quoniam nulli iam restat amanti,
Nullus liber erit, si quis amare uolet.

DE CYNTHIA IN ÆMVLVM.

TV loqueris, cum sit iam toto fabula libro,
Et tua sit toto Cynthia lecta foro.
Cui non his uerbis aspergat tempora sudor?
Aut pudor ingenuus, aut reticendus amor?
Quòd si tam facilis spiraret Cynthia nobis,
Non ego nequitiæ dicerer esse caput,

Cynthia

Nec sic per totam infamis traducerer urbem,
Vreret & quamuis nomine, uerba darem.
Quare ne tibi sit mirum me quærere uiles:
Parcius infamant: num tibi causa leuis?
Et modò Pauonis caudæ flabella superbæ
Et manibus dura frigus habere pila,
Et cupit iratum talos me poscere eburnos,
Quæq; nitent sacra uilia dona uia.
Ah peream, si me ista mouent dispendia, sed me
Fallaci dominæ iam pudet esse iocum.
Hoc erat in primis, quod me gaudere iubebas?
Tam te formosam non pudet esse leuem?
Vna, aut altera nox nondum est in amore peracta,
Et dicor lecto iam grauis esse tuo.
Me modò laudabas, & carmina nostra legebas.
Ille tuus pennas tam cito uertit amor.
Contendat mecum ingenio, contendat & arte,
In primis una discat amare domo.
Si libitum tibi erit, lernæas pugnet ad hydras,
Et tibi ab Hesperio mala dracone ferat.
Tetra uenena libens, & naufragus ebibat undas,
Et nunquam pro te deneget esse miser.
Quos utinam in nobis uita experiare labores,
Iam tibi de timidis iste proteruus erit.
Qui nunc se in tumidum iactando uenit honorem,
Dissidium uobis proximus annus erit.
At me non ætas mutabit tota Sibyllæ,
Non labor Alcidæ, non niger ille dies.
Tu mea compones, & dices ossa Properti
Hæc tua sunt, eheu tu mihi certus eras.
Certus eras eheu, quamuis nec sanguine auito
Nobilis, & quamuis non ita diues eras.
Nil ego non patiar, nunquam me iniuria mutat,
Ferre ego formosam nullum onus esse puto.
Credo ego non paucos ista perijsse figura,

flabella
pila

Credo ego, sed multos non habuisse fidem.
Paruo dilexit spatio Minoida Theseus.
Phillida Demophoon, hospes uterque malus.
Iam tibi Iasonia nota est Medea carina,
Et modo seruato sola relicta uiro.
Dura est, quae multis simulatum fingit amorem,
Et se plus uni si qua parare potest.
Nolli nobilibus, nolli conferre beatis.
Vix uenit extremo qui legit ossa die,
Ii tibi nos erimus, sed tu potius precor, ut me
Demißis plangas pectora nuda comis.

AD CYNTHIAM.

VNica nata meo pulcherrima cura dolori
Excludit quoniam sors mea saepe, ueni.
Ista meis fiet notißima forma libellis
Calue tua uenia, pace Catulle tua.
Miles depositis annosus secubat armis,
Grandaeuique negant ducere aratra boues
Putris & in uacua requiescit nauis arena,
Et uetus in templo bellica parma uacat.
At me ab amore tuo deducet nulla senectus,
Siue ego Tithonus, siue ego Nestor ero.
Non'ne fuit satius duro seruire Tyrannos?
Et gemere in tauro saeue Perylle tuo?
Gorgonis & satius fuit obdurescere uultu?
Caucasias etiam si pateremur aues?
Sed tamen obscura teritur rubigine mucro
Ferreus, & paruo saepe liquore silex.
At nullo dominae teritur sub limine amor, qui
Restat, & immerita sustinet aure minas.
Vltro contemptus rogat, & peccasse fatetur.
Laesus, & inuitis ipse redit pedibus.
Tu quoque, qui pleno fastus assumis amore,
Credule, nulla diu foemina pondus habet.
An quisquam in medijs persoluit uota procellis?

Cum sæpe in portu fracta carina natet?
Aut prius infecto deposcit præmia cursu
Septima quàm metam triuerit arte rota?
Mendaces ludunt flatus in amore secundi,
Si qua uenit serò, magna ruina uenit.
Tu tamen interea, quamuis te diligat illa,
In tacito cohibe gaudia clausa sinu.
Nanq; in amore suo semper sua maxima cuiq;
Nescio quo pacto uerba nocere solent.
Quamuis te persæpe uocet, semel ire memento,
Inuidiam quod habet, non solet esse diu.
Et si secla forent antiquis grata puellis,
Essem ego quod nunc tu, tempore uincor ego.
Non tamen ista meos mutabunt secula mores.
Vnusquisq; sua nouerit ire uia.
At uos, qui officia in multos reuocatis amores,
Quantum sic cruciat lumina uestra dolor.
Vidistis pleno teneram candore puellam,
Vidistis fusco, dulcis uterq; color.
Vidistis quandam Argiua prodire figura,
Vidistis nostras, utraq; forma rapit.
Illaq; plebeio, uel sit sandycis amictu,
Hæc, atq; illa mali uulneris una uia est.
Cum satis una tuis insomnia portet ocellis,
Vna sit & cuius fœmina multa mala.

AD CYNTHIAM
de somnio naufragij.

Vidi te in somnis, fracta mea uita carina
Ionio lassas ducere rore manus,
Et quæcunq; in me fueras mentita fateri,
Nec iam humore graues tollere posse comas.
Qualem purpureis agitauit fluctibus Hellen,
Aurea quam molli tergore uexit ouis.
Quàm timui ne forte tuum mare nomen haberet,
Atq; tua labens nauita fleret aqua.

Quæ tum ego Neptuno, quæ tum cum Castore fratri,
Quæq; tibi excepi, tum Dea Leucothöe.
At tu uix primas extollens gurgite palmas,
Sæpe meum nomem iam peritura uocas.
Quòd si forte tuos uidisset Glaucus ocellos,
Esses Ionij facta puella maris.
Et tibi præ inuidia Nereides increpitarent,
Candida Nisee, cœrula Cymothöe.
Sed tibi subsidio Delphinum currere uidi,
Qui puto Arioniam uexerat ante lyram.
Iamq; ego conabar summo me mittere saxo,
Cum mihi discußit talia uisa metus.
Nunc admirentur, quòd tam mihi pulchra puella
Seruiat, & tota dicar in urbe potens.
Non si Cambysæ redeant, & flumina Crœsi,
Dicat de nostro surge poeta toro.
Nam mea cum recitat, dicit se odisse beatos,
Carmina, tam sancte nulla puella colit.
Multum in amore fides, multum constantia prodest.
Qui dare multa potest, multa & amare potest.
Seu mare per longum mea cogitet ire puella,
Hanc sequar, & fidos una aget aura duos.
Vnum litus erit sopitis, unaq; tecto
Arbor, & ex una sæpe bibemus aqua.
Et tabula una duos poterit componere amantes,
Prora cubile mihi, seu mihi puppis erit.
Omnia perpetiar, sæuus licet urgeat Eurus,
Velaq; in incertum frigidus Auster agat.
Quicunq; & uenti miserum uexastis Vlyssem,
Et Danaûm Euboico littore mille rates,
Et qui mouistis duo littora, cum rudis Argûs
Dux erat ignoto missa columba mari.
Illa meis tantum non unquam desit ocellis,
Incendat nauem Iupiter ipse licet.
Certe ijsdem nudi pariter iactabimur oris,

Me

Me licet unda ferat, et modo terra tegat.
Sed non Neptunus tanto crudelis amori,
Neptunus fratri par in amore Ioui,
Testis Amymone latices cum ferret in aruis
Compressa, & Lernæ pulsa tridente palus.
Iam Deus amplexu uotum persoluit, at illi
Aurea diuinas urna refudit aquas.
Crudelem & Boream rapta Orithyia negauit,
Hic Deus & terras, & maria alta domat.
Crede mihi nobis mitescet Sylla, nec unquam
Alternante uorans uasta Charybdis aqua,
Ipsaq; sydera erunt nullis obscura tenebris,
Purus & Orion, purus & Hœdus erit.
Quod mihi si ponenda tuo sit corpore uita,
Exitus hic nobis non inhonestus erit.

QVOD INCERTA HORA MORTIS.

AT uos incertam mortales funeris horam
Quæritis, & qua sit mors aditura uia.
Quæritis & cœlo Phœnicum inuenta sereno,
Quæ sit stella homini commoda, quæq; mala.
Seu pedibus Parthos sequimur seu classe Britanos
Et maris, & terræ cæca pericla uiæ.
Rursus & obiectum fletis capiti esse tumultum,
Cum Mauors dubias miscet utrinq; manus.
Præterea domibus flammam, domibusq; ruinam,
Neu subeant labris pocula nigra tuis.
Solus amans nouit quando periturus, & a qua
Morte, neq; hic Boreæ flabra, neq; arma timet.
Iam licet & stygia sedeat sub arundine remex,
Cernat, & infernæ tristia uela ratis,
Si modo clamantis reuocauerit aura puellæ,
Concessum nulla lege redibit iter.

AD IOVEM PRO amica ægrotante.

IVppiter affectæ tandem miserere puellæ.
  Tam formosa tuum mortua crimen erit.
Venit enim tempus, quo torridus æstuat aer,
  Incipit & sicco feruere terra cane,
Sed non tam ardoris culpa est, neq; crimina cœli,
  Quàm toties sanctos non habuisse Deos.
Hoc perdit miseras, hoc perdidit ante puellas,
  Quicquid iurarunt uentus, & unda rapit.
Num sibi collatam doluit Venus illa peræque
  Præ se formosis inuidiosa Dea est.
An contempta tibi Iunonis templa Pelasgæ?
  Palladis aut oculos ausa negare bonos?
Semper formosæ non nostis parcere uerbis,
  Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.
Sed tibi uexatæ per multa pericula uitæ,
  Extremo uenit mollior hora die.
Io uersa caput primos mugiuerat annos,
  Nunc Dea, quæ Nili flumina uacca bibit.
Ino etiam prima terras ætate uagata est,
  Hanc miser implorat nauita Leucothoen,
Andromede monstris fuerat deuota marinis,
  Hæc eadem Persei nobilis uxor erat.
Calisto Arcadios errauerat ursa per agros,
  Hæc nocturna suo sydere uela regit.
Quod si forte tibi properarint fata quietem,
  Illa sepulturæ fata beata tuæ.
Narrabis Semele quo sit formosa periclo,
  Credet & illa suo docta puella malo.
Et tibi Mæonidas, inter q; Heroidas omneis
  Primus erit nulla non tribuente locus.
Nunc utcunq; potes fato gere saucia morem,
  Et Deus, & durus uertitur ipse dies.
Hoc tibi uel poterit coniunx ignoscere Iuno,
  Frangitur & Iuno, si qua puella perit.
Deficiunt magico torti sub carmine Rhombi,

Et iacet extincto Laurus aduſta foco.
Et iam luna negat toties deſcendere cœlo,
Nigraq; funeſtum condidit omen anus.
Vna ratis fati noſtros portabit amores
Cœrula ad infernos uelificata lacus.
Si non unius, quæſo miſerere duorum.
Viuam, ſi uiuet, ſi cadet illa, cadam.
Pro quibus optatis ſacro me carmine damno,
Scribam ego, per magnum eſt ſalua puella Iouem.
Ante tuósq; pedes illa ipſa adoperta ſedebit,
Narrabitq; ſedens longa pericla ſua.
Hæc tua Perſephone maneat clementia, nec tu
Perſephones coniunx ſæuior eſſe uelis.
Sunt apud infernos tot millia formoſarum,
Pulchra ſit in ſuperis ſcilicet una locis.
Vobiſcum eſt Iope, uobiſcum candida Tyro,
Vobiſcum Europe, nec proba Paſiphae,
Et quot Troia tulit, uetus & quot Achaia formas
Et Phœbi & Priami diruta regna ſenis,
Et quæcunq; erat in numero Romana puella,
Occidit, has omnes ignis auarus habet.
Nec forma æternum, aut cuiq; eſt fortuna perennis,
Longius, aut propius mors ſua quenq; manet.
Tu quoniam es mea lux magno demiſſa periclo,
Munera Dianæ debita redde choro,
Redde etiam excubias diuæ nunc, ante iuuencæ,
Votiuas noctes & mihi ſolue decem.

AD CYNTHIAM.

HEſterna mea lux cum potus nocte uagarer,
Nec me ſeruorum duceret ulla manus,
Obuia neſcio quot pueri mihi turba minuta
Venerat hos uetuit me numerare timor,
Quorum alij faculas, alij retinere ſagittas,
Pars etiam uiſa eſt uincla parare mihi.
Sed nudi fuerant, quorum laſciuior unus

Arripite hunc inquit, nam bene nostis eum.
Hic erat, hunc mulier nobis irata reliquit,
Dixit, & in collo iam mihi nodus erat,
Hic alter iubet in medium propellere, & alter
Intereat qui nos non putat esse Deos.
Haec te non meritum totas expectat in horas,
At tu nescio quas quaeris inepte fores.
Quae cum Sidoniae nocturna ligamina mitrae
Soluerit, atque oculos mouerit illa graues,
Afflabant tibi non Arabum de gramine odores,
Sed quos ipse suis fecit amor manibus.
Parcite iam fratres, iam certos spondet amores,
Et iam ad mandatam uenimus ecce domum.
Atq; ita me iniecto duxerunt rursus amictu.
I nunc, & noctes disce manere domi.
Mane erat, & uolui si sola quiesceret illa
Visere, at in lecto Cynthia sola fuit.
Obstupui, non illa mihi formosior unquam
Visa, neq; ostrina cum fuit in tunica.
Ibat in casta narratum somnia ueste,
Neu sibi, ne'ue mihi quae nocitura forent.
Talis uisa mihi somno demissa recenti,
Heu quantum per se candida forma ualet.
Quid tu matutinus ait speculator amicae,
Me similem uestris moribus esse putas?
Non ego tam facilis, sat erit mihi cognitus unus,
Vel tu, uel si quis uerior esse potest.
Apparent non ulla toro uestigia presso,
Signa uoluptatis non iacuisse duos.
Aspice ut in toto nullus mihi corpore surgat
Spiritus, admisso notus adulterio.
Dixit, & opposita propellens suauia dextra
Prosilit in laxa nixa pedem solea,
Sic ego tam sancti custode recludor amoris,
Ex illo felix nox mihi nulla fuit.

AD EANDEM.

QVò fugis ah demens, nulla eſt fuga, tu licet uſq;
  Ad Tanaim fugias, uſq; ſequetur amor.
Non ſi pegaſeo uecterêris in aere dorſo,
  Nec tibi ſi Perſei mouerit ala pedes,
Vel ſi te ſectæ rapiant talaribus auræ,
  Nil tibi Mercurij proderit alta uia.
Inſtat ſemper amor ſupra caput, inſtat amanti,
  Et grauis ipſe ſuper libera colla ſedet.
Excubat ille acer cuſtos, & tollere nunquam
  Te patietur humo lumina capta ſemel.
Et iam ſi pecces, Deus exorabilis ille eſt,
  Si modo præſenteis uiderit eſſe preces.
Iſta ſenes licet accuſent conuiuia duri,
  Nos modo propoſitum uita teramus iter.
Illorum antiquis onerentur legibus aures,
  Hic locus eſt, in quo tibia docta ſones,
Quæ non iure uado Mæandri iacta nataſli,
  Turpia cum faceret Palladis ora tumor.
Nunc iam dura paras Phrygias nunc ire per undas,
  Et petere Hyrcani littora nôta maris,
Spargereq; alterna communes cæde penates,
  Et ferre ad patrios præmia dira lares.
Vna contentum pudeat me uiuere amica.
  Hoc ſi crimen erit, crimen amoris erit.
Mi nemo obijciat, libeat tibi Cynthia mecum
  Roſcida muſcoſis antra tenere iugis.
Illic aſpicies ſcopulis hærere ſorores,
  Et canere antiqui dulcia furta Iouis,
Vt ſemel eſt combuſtus, ut eſt deperditus Io,
  Deniq; ut ad Troiæ tecta uolarit auis.
Quòd ſi nemo extat, qui uicerit alitis arma,
  Communis culpæ cur reus unus agor?
Nec tu uirginibus reuerentia moueris ora,
  Hic quoq; num neſcit quid ſit amare chorus?

Si tamen Oeagri quædam compressa figura
Bistonijs olim rupibus accubuit.
Hic ubi me prima statuent in parte choreæ,
Et medius docta cuspide Bacchus erit,
Tum capiti sacros patiar pendere corymbos,
Nam sine te nostrum non ualet ingenium.

AD CYNTHIAM.

QVæris cur ueniam tibi tardior? aurea Phœbi
Porticus à magno Cæsare aperta fuit.
Tantam erat in speciem Pœnis digesta columnis,
Inter quas Danai fœmina turba senis.
Hic equidem Phœbo uisus mihi pulchrior ipso
Marmoreus tacita carmen hiare lyra,
Atq; aram circum steterant armenta Myronis
Quattuor artificis uiuida signa boues.
Tum medium claro surgebat marmore templum,
Et Patria Phœbo carius Ortygia.
Auro solis erat supra fastigia currus,
Et ualuæ Libyci nobile dentis opus.
Altera deiectos Parnasi uertice Gallos,
Altera mœrebat funera Tantalidos.
Deinde inter matrem Deus ipse, interq; sororem
Pythius in longa carmina ueste sonat.

AD EANDEM.

QVi uidet, is peccat, qui non te uiderit, ergo
Non cupiet; facti crimina lumen habet.
Nam quid Prænestis dubias ò Cynthia sortes?
Thelegonus
Quid petis Aeæi mœnia Thelegoni?
Cur ue te in Herculeum deportant esseda Tybur?
Tybur Herculem
Appia cur toties te uia ducit anum?
Hoc utinam spatiere loco, quocunq; uagaris
Cynthia, sed tibi me credere turba uetat,
Cum uidet accensis deuotam currere tedis
In nemus, & triuiæ lumina ferre Deæ.
Scilicet umbrosis sordet Pompeia columnis

Porticus aulæis nobilis Attalicis,
Et creber pariter platanis surgentibus ordo,
Flumina sopito quæq; Marone cadunt.
Et leuiter nymphis tota crepitantibus urbe,
Cum subito Triton ore recondit aquam, Triton
Falleris, ista tui furtum uia monstrat amoris,
Non urbem demens, lumina nostra fugis.
Nil agis, insidias in me componis inanes,
Tendis iners docto retia nota mihi.
Sed de me minus est, famæ iactura pudicæ
Tanta tibi miseræ, quanta mereris, erit.
Nuper enim de te nostras me lædit ad aures
Rumor, & in tota non bonus urbe fuit.
Sed tu non debes inimicæ credere linguæ.
Semper formosis fabula pœna fuit.
Non tua deprenso damnata est fama ueneno,
Testis eris puras Phœbe uidere manus.
Sin autem longo nox una, aut altera lusu
Consumpta est, non me crimina parua mouent.
Tyndaris externo patriam mutauit amore,
Et sine decreto est uiua reducta domum.
Ipsa Venus quamuis corrupta libidine Martis,
Nec minus in cœlo semper honesta fuit,
Quamuis Ida Parim pastorem dicat amasse, Paris
Atq; inter pecudes accubuisse Deam.
Hoc & Hamadryadum spectauit turba sororum,
Sileniq; senes, & pater ipse chori,
Cum quibus Idæo legisti poma sub antro
Supposita excipiens Naica dona manu.
An quisquam in tanto stuprorum examine quærit,
Cur hæc tam diues, quis dedit, unde dedit.
O nimium nostro felicem tempore Romam,
Si contra mores una puella facit.
Hæc eadem ante illam impune & Lesbia fecit,
Quæ sequitur, certe est inuidiosa minus.

Qui quærit Tatios ueteres, durosq; Sabinos,
Hic posuit nostra nuper in urbe pedem.
Tu prius & fluctus poteris siccare marinos,
Altaq; mortali deligere astra manu,
Quàm facere, ut nostræ nolint peccare puellæ.
Is mos Saturno regna tenente fuit,
Et cum Deucalionis aquæ fluxere per orbem,
Et post antiquas Deucalionis aquas.
Dic mihi quis potuit lectum seruare pudicum?
Quæ Dea cum solo uiuere sola Deo?
Uxorem quondam magni Minois (ut aiunt)
Corrupit torui candida forma bouis.
Nec minus ærato Danae circundata muro,
Non potuit magno casta negare Ioui.
Quod si tu Graias, seu sis imitata Latinas,
Semper uiue meo libera iudicio.

AD CYNTHIAM

TRistia iam redeunt iterum solennia nobis
Cynthia iam noctes est operata decem.
Atq; utinam Nilo pereat quæ sacra tepente
Misit matronis Inachis Ausonijs.
Quæ Dea tam cupidos toties diuisit amantes,
Quæcunq; illa fuit, semper amara fuit.
Tu certe Iouis occultis in amoribus Io
Sensisti multas quid sit inire uias,
Cum te iussit habere puellam cornua Iuno,
Et pecoris duro perdere uerba sono.
Ah quoties quernis læsisti frondibus ora,
Mansisti & stabulis abdita pasta tuis.
An quoniam agrestem detraxit ab ore figuram
Iuppiter, icirco facta superba Dea es?
An tibi non satis est fuscis Aegyptus alumnis,
Cur tibi tam longa Roma petita uia est?
Quid'ue tibi prodest uiduas dormire puellas?
Sed tibi (crede mihi) cornua rursus erunt.

Aut nos e nostra te saeua fugabimus urbe,
Cum Tyberi Nilo gratia nulla fuit.
At tu, quae nostro nimium placata dolore es,
Noctibus his uacui ter faciamus iter.
Non audisti & uerba sinis me ludere, cum iam
Flectant Icarij sydera tarda boues.
Lenta bibis, mediae nequeunt te frangere noctes,
An non dum est talos mittere lassa manus?
Ah pereat quicunque meracas repperit uuas,
Corrupitque bonas nectare primus aquas.
Icare Cecropijs merito iugulate colonis,
Pampineus nosti quàm sit amarus odor.
Tu quoque o Eurition uino centaure peristi,
Nec non Ismario tu Polypheme mero.
Vino forma perit, uino corrumpitur aetas,
Vino saepe suum nescit amica urum.
Me miserum ut multo nihil es mutata lyaeo,
Iam bibe, formosa es, nil tibi uina nocent.
Cum tua praependent demissa in pocula serta,
Et mea deducta carmina uoce legis,
Largius effuso madeat tibi mensa falerno,
Spumet & aurato mollius in calice.
Nulla tamen lecto recipit se sola libenter,
Est quiddam, quod uos quaerere cogat amor.
Semper in absenteis felicior aestus amantes,
Eleuat assiduos copia longa uiros.

AD LYNCEVM POETAM.

Cur quisquam faciem dominae iam credat amico?
Sic erepta mihi pene puella mea est.
Expertus dico, nemo est in amore fidelis.
Formosam raro non sibi quisque petit.
Polluit ille Deus cognatos, soluit amicos,
Et bene concordes tristia ad arma uocat.
Hospes in hospitium Menelao uenit adulter,
Colchis & ignotum nonne secuta uirum est?

icarius
Eurition
Polyphemus
paris
medea

Lynceu tu'ne meam potuisti tangere curam?
Perfide non'ne tuæ tunc cecidere manus?
Quid si non constans illa, & tam certa fuisset?
Posset & in tanto uiuere flagitio?
Tu mihi uel ferro pectus, uel perde ueneno,
A domina tantum te modo tolle mea.
Te socium uitæ, te corporis esse licebit,
Te dominum admitto rebus amice meis,
Lecto te solum, lecto te deprecor uno.
Riualem possum non ego ferre Iouem.
Ipse meas solus (quod nihil est) æmulor umbras
Stultus, quod stulto sæpe timore tremo.
Vna tamen causa est, qua crimina tanta remitto,
Errabant multo quod tua uerba mero.
Sed nunquam uitæ me fallet ruga seueræ,
Omnes iam norunt, quàm sit amare bonum.
Lynceus ipse meus seros insanit amores,
Solum te nostros lætor adire Deos.
Quid tua Socraticis tibi nunc sapientia libris
Proderit? aut rerum dicere posse uias?
Aut quid Cretæi tibi prosunt carmina lecta?
Nil iuuat in magno uester amore senex.
Tu satius memorem Musis imitere Philetam,
Et non inflati somnia Callimachi.
Nam rursus licet Aetoli referas Acheloi
Fluxerit ut magno factus amore liquor,
Atque etiam, ut Phrygio fallax Meandria campo
Errat, & ipsa suas decipit unda uias,
Qualis & Adrasti fuerit uocalis Arion,
Tristis ad Archemori funera uictor equus,
Non Amphiareæ prosunt tibi fata quadrigæ,
Aut Capanei grata ruina Ioui.
Desine & Aeschyleo componere uerba cothurno,
Desine & ad molles membra resolue toros.
Incipe iam angusto uersus includere torno,

Inq; tuos ignes dure poeta ueni.
Tu non Antimacho, non tutior ibis Homero,
Despicit & magnos recta puella Deos.
Sed non ante grauis taurus succumbit aratro,
Cornua quàm ualidis hæserit in laqueis.
Nec tu tam duros per te patieris amores,
Trux tamen à nobis ante domandus eris.
Harum nulla solet rationem querere mundi,
Nec cur fraternis luna laboret equis,
Nec si post stygias aliquid restauerit undas,
Nec si consulto fulmina missa tonent.
Aspice me cui parua domi fortuna relicta est,
Nullus & antiquo Marte triumphus aui,
Vt regnem mistas inter conuiua puellas,
Hoc ego quod tibi nunc eleuor ingenio.
Me iuuet æternis positum languere corollis hesternis
Quem tetigit iactu certus ad ossa Deus.
Actia Vergilium custodis littora Phœbi,
Cæsaris & fortes dicere posse rates,
Qui nunc Aeneæ Troiani suscitat arma,
Iactaq; Lauinis mœnia littoribus.
Cedite Romani scriptores, cedite Graij,
Nescio quid maius nascitur Iliade.
Tu canis umbrosi subter pineta Galesi
Thyrsin, & attritis Daphnin arundinibus, thyrsis daphnis.
Vtq; decem possint corrumpere mala puellam,
Missus & impressis hædus ab uberibus.
Felix qui uiles pomis mercaris amores,
Huic licet ingratæ Tityrus ipse canat. tityrus
Felix intactum Corydon qui tentat Alexim corydon.
Agricolæ domini carpere delitias.
Quamuis ille sua lassus requiescat auena,
Laudatur faciles inter Hamadryadas.
Tu canis Ascræi ueteris præcepta poetæ Ascræus.
Quo seges in campo, quo uiret uua iugo.

Tale facis carmen docta testudine, quale
Cynthius impositis temperat articulis.
Non tamen hæc ulli uenient ingrata legenti
Siue in amore rudis, siue peritus erit.
Nec minor his animis, aut si minor ore canorus
Anseris indocto carmine cessit olor.
Hæc quoq; perfecto ludebat Iasone Varro,
Varro Leucadiæ maxima flamma suæ.
Hæc quoq; lasciui cantarunt scripta Catulli,
Lesbia queis ipsa notior est Helena.
Hæc etiam docti confessa est pagina Calui,
Cum caneret miseræ funera Quintiliæ.
Et modo formosa quàm multa Lycoride Gallus
Mortuus inferna uulnera lauit aqua.
Cynthia quin etiam uersu laudata Properti,
Hos inter si me ponere fama uolet.

Anser
olor
varro
catullus
caluus
gallus
propertius

SEX. PROPERTII AVRELII NAVTAE ELEGIARVM LIBER TERTIVS.

CALLIMACHI manes, & Coi sacra Philetæ
In uestrum quæso me sinite ire nemus.
Primus ego ingredior puro de fonte sacerdos
Itala per Graios orgia ferre choros.
Dicite quo pariter carmen tenuastis in antro,
Quó ue pede ingressi, quam ue bibistis aquam.
Ah ualeat Phœbum quicunque moratur in armis.
Exactus tenui pumice uersus eat.
Quo me fama leuat terra sublimis, & à me
Nata coronatis Musa triumphat equis,
Et mecum in curru parui uectentur amores,
Scriptorumque meas turba secuta rotas.
Quid frustra missis in me certatis habenis?
Non datur ad Musas currere lata uia.
Multi Roma tuas laudes annalibus addent
Qui finem imperij Bactra futura canent,
Sed quod pace legas, opus hoc de monte sororum
Detulit intacta pagina nostra uia.
Mollia Pegasides uestro date serta poetæ.
Non faciet capiti dura corona meo.
At mihi quod uiuo detraxerat inuida turba,
Post obitum duplici fœnore reddet honos.
Omnia post obitum fingit maiora uetustas,
Maius ab exequijs nomen in ora uenit.
Nam quis equo pulsas abiegno nosceret arces?
Fluminaque Hæmonio comminus isse uiros?

Idæum Simoenta Iouis cunabula parui
Hectora per campos ter maculasse rotas?
Deiphobumq́, Helenumq́, & Polydamantas in armis.
Qualécunq́ Parin uix sua nosset humus.
Exiguo sermone fores nunc Ilion, & tu
Troia bis Oetæi numine capta Dei.
Nec non ille tui casus memorator Homerus
Posteritate suum crescere sensit opus.
Meq́ inter seros laudabit Roma nepotes.
Illum post cineres auguror esse diem.
Ne mea contempto lapis indicet ossa sepulchro
Prouisum est Ly io uota probante Deo.
Carminis interea nostri redeamus in orbem,
Gaudeat ut solito tacta puella sono.
Orpheu te tenuisse feras, & concita dicunt
Flumina Threicia detinuisse lyra.
Saxa Cytheronis Thebas agitata per artem
Sponte sua in muri membra coisse ferunt.
Quin etiam Polypheme fera Galathea sub Aetna,
Ad tua rorantes carmina flexit equos.
Miremur nobis & Baccho, & Apolline dextro,
Turba puellarum si mea uerba colit.
Quod non Tænarijs domus est mihi fulta columnis,
Nec camera auratas inter eburna trabes,
Nec mea Phæacias æquant pomaria syluas,
Non operosa rigat martius antra liquor,
At musæ comites, & carmina cara legenti,
Et defessa choris Calliopea meis.
Fortunata meo si qua es celebrata libello,
Carmina erunt formæ tot monimenta tuæ.
Nam neq́ Pyramidum sumptus ad sydera ducti,
Nec Iouis Elei cœlum imitata domus,
Nec mausolei diues fortuna sepulchri
Mortis ab extrema conditione uacat,
Aut illis flamma, aut imber subducet honores,

Annorum aut ictu pondera uicta ruent.
At non ingenio quæsitum nomen ab æuo
Excidet, ingenio stat sine morte decus.

PROPERTII SOMNIVM.

Visus eram molli recubans Heliconis in umbra
Bellerophontei qua fluit humor equi,
Reges Alba tuos, & regum facta tuorum
Tantum operis neruis hiscere posse meis,
Paruaq; tam magnis admoram fontibus ora,
Vnde pater sitiens Ennius ante bibit,
Et cecinit Curios fratres, & Horatia pila,
Regia q; Aemilia uecta trophea rate,
Victricesq; moras Fabij, pugnamq; sinistram
Cannensem, & uersos ad pia uota Deos,
Hannibalemq; lares Romana sede fugantes,
Anseris & tutum uoce fuisse Iouem,
Cum me castalia speculans ex arbore Phœbus
Sic ait aurata nixus ad antra lyra:
Quid tibi cum tali demens est flumine? quis te
Carminis heroi tangere iussit opus?
Non hic ulla tibi speranda est fama Properti.
Mollia sunt paruis prata terenda rotis.
Vt tuus in scamno iactetur sæpe libellus,
Quem legat expectans sola puella uirum.
Cur tua præscripto seuecta est pagina gyro?
Non est ingenij cymba grauanda tui.
Alter remus aquas, alter tibi radat arenas,
Tutus eris, medio maxima turba mari est,
Dixerat, & plectro sedem mihi monstrat eburno,
Qua noua muscoso semita facta solo est.
Hic erat affixis uiridis spelunca lapillis,
Pendebantq; cauis tympana pumicibus,
Ergo musarum, & Sileni patris imago
Fictilis, & calami Pan Tegeæe tui,
Et Veneris dominæ uolucres mea turba columbæ

Tingunt Gorgoneo Punica rostra lacu.
Diuersæq; nouem sortitæ rura puellæ
Exercent teneras in sua dona manus,
Hæc ederas legit in thyrsos, hæc carmina neruis
Aptat, & illa manu texit utraq; rosam,
E quarum numero me contigit una dearum
(Vt reor) à facie Calliopea fuit.
Contentus niueis semper uectabere cygnis,
Nec te fortis equi ducet ad arma sonus.
Nil tibi sit rauco prætoria clasßica cornu
Flare, nec Aonium cingere Marte nemus.
Aut quibus in campis Mariano prælia signo
Stent, & Theutonicas Roma refringat opes.
Barbarus aut sæuo perfusus sanguine Rhenus
Saucia mœrenti corpora uectet aqua.
Quippe coronatos alienum ad lumen amantes,
Nocturnæq; canes ebria signa fugæ,
Vt per te clausas sciat excantare puellas,
Qui uolet austeros arte ferire uiros.
Talia Calliope, lymphisq; à fonte petitis
Ora Philetea nostra rigauit aqua.

DESCRIPTIO TRIVMPHI.

Arma Deus Cæsar dites meditatur ad Indos,
Et freta gemmiferi findere classe maris.
Magna uiri merces parat ultima terra triumphos,
Tigris, & Eufrates sub tua iura fluent.
Sera sed Ausonijs ueniet prouincia uirgis,
Assuescent Latio Partha Trophæa Ioui.
Ite agite expertæ bello date lintea proræ,
Et solitum armigeri ducite munus equi.
Omnia fausta cano, Crassos, cladesq; piate,
Ite, & Romanæ consulite historiæ.
Mars pater, & sacræ fatalia lumina Vestæ
Ante meos obitus sit precor illa dies.

Qua

Cæsar
Tigris
Eufrates

Qua uideam spolijs oneratos Cæsaris axes
Ad uulgi plausus sæpe resistere equos.
Inq; sinu caræ nixus spectare puellæ
Incipiam, & titulis oppida capta legam,
Tela fugacis equi, & braccati militis arcus,
Et subter captos arma sedere duces.
Ipsa tuam prolem serua Venus, hoc sit in æuum,
Cernis ab Aenea quod superesse caput.
Præda sit hæc illis, quorum meruere labores,
Mi sat erit media plaudere posse uia.

AD AMICAM IRATAM.

Pacis amor Deus est, pacem ueneramur amantes.
Stant mihi cum domina prælia dura mea.
Nec tamen inuiso pectus mihi carpitur auro,
Nec bibit è gemma diuite nostra sitis.
Nec mihi mille iugis Campania pinguis aratur,
Nec miser æra peto classe Corinthe tua.
O' prima infelix fingenti terra Prometheo,
Ille parum cauti pectoris egit opus,
Corpora disponens, mentem non uidit in arte.
Recta animi primum debuit esse uia.
Nunc maris in tantum uentis iactamur, & hostem
Quærimus, atq; armis nectimus arma noua.
Haud ullas portabis opes Acherontis ad undas,
Nudus ad infernas stulte uehêre rates.
Victor cum uictis pariter miscebitur umbris,
Consule cum Mario capte Iugurtha sedes.
Lydus Dulichio non distat Crœsus ab Hyro,
Optima mors, parca quæ uenit apta die.
Me iuuat in prima coluisse Helicona iuuenta,
Musarumq; choris implicuisse manus.
Me iuuat & multo mentem uincire lyæo,
Et caput in uerna semper habere rosa.
Atq; ubi iam Venerem grauis interceperit ætas,

Sparserit integras alba senecta comas,
Tum mihi naturæ libeat perdiscere mores,
Quis Deus hanc mundi temperet arte domum.
Qua uenit exoriens, qua deficit, unde coactis
Cornibus in plenum menstrua Luna redit.
Vnde salo superant uenti, quid flamine captet
Eurus: & in nubes unde perennis aqua.
Sit uentura dies, mundi quæ subruat arces,
Purpureus pluuias cur bibit arcus aquas.
Aut cur Perrhebi tremuere cacumina Pindi,
Solis & atratis luxerit orbis equis.
Cur serus uersare boues, & plaustra Bootes,
Peleiadum spisso cur coit igne chorus.
Cur'ue suos fines altum non exeat æquor,
Plenus & in partes quattuor annus eat.
Sub terris sint iura Deûm, & tormenta gigantum
Thisiphones atro si furit angue caput.
Aut Alcmeoniæ furiæ, aut ieiunia Phinei,
Num rota, num scopuli, num sitis inter aquas,
Num tribus infernum custodit faucibus antrum
Cerberus, & Tityo iugera pauca nouem.
An ficta in miseras descendit fabula gentes,
Et timor haud ultra quàm rogus esse potest.
Exitus hic uitæ superest mihi, uos, quibus arma
Grata magis, Craßi signa referte domum.

AD LYGDAMVM.

Dic mihi de nostra, quæ sentis uera puella,
Sic tibi sint dominæ Lygdame dempta iuga.
Dum me lætitia tumefactum fallis inani,
Hæc referens, quæ me credere uelle putas.

Omnis enim debet sine uano nuntius esse,
Maioremq́ timens seruus habere fidem.
Nunc mihi, si qua tenes, ab origine dicere prima

Incipe, suspensis auribus ista bibam.
Siccine eam incomptis uidisti flere capillis?
Illius ex oculis multa cadebat aqua?
Nec speculum strato uidisti Lygdame lecto?
Ornabat niueas nulla'ue gemma manus?
Ac mœstam teneris uestem pendere lacertis?
Scriniaq; ad lecti clausa iacere pedes?
Tristis erat domus, & tristes sua pensa ministræ
Carpebant, medio nebat & ipsa loco,
Humidaq; impressa siccabat lumina lana,
Rettulit & querulo iurgia nostra sono.
Hæc te teste mihi promissa est Lygdame merces?
Est pœnæ seruo rumpere teste fidem.
Ille potest nullo miseram me linquere facto?
Aequalem nulla dicere habere domo?
Gaudet me uacuo solam tabescere lecto,
Si placet insultet Lygdame morte mea.
Improba non uicit me moribus illa, sed herbis,
Staminea Rhombi ducitur ille rota.
Illum turgentis ranæ portenta rubetæ,
Et lecta ex sectis anguibus ossa trahunt,
Et strigis inuentæ per busta iacentia plumæ,
Cinctaq; funesto lanea uitta uiro.
Si non uana canunt mea somnia Lygdame, testor,
Pœna erit ante meos sera, sed ampla pedes.
Putris & in uacuo texetur aranea lecto,
Noctibus illorum dormiet ipsa Venus.
Quæ tibi si ueris animis est questa puella,
Hac eadem rursus Lygdame curre uia,
Et mea cum multis lachrymis mandata reporta,
Iram non fraudes esse in amore meo.
Me quoq; consimili impositum torquerier igni,
Iurabo & bis sex integer esse dies.
Quod mihi si tanto felix concordia bello
Extiterit, per me Lygdame liber eris.

DE MORTE PÆTI
ob auaritiam.

ERgo sollicitæ tu causa pecunia uitæ es,
 Per te immaturum mortis adimus iter,
Tu uitijs hominum crudelia pabula præbes,
 Semina curarum de capite orta tuo,
Tu Pætum ad Pharios tendentem lintea portus
 Obruis insano terq;, quaterq; mari.
Nam dum te sequitur, primo miser excidit æuo,
 Et noua longinquis piscibus esca natat,
Et mater non iusta piæ dare debita terræ,
 Nec pote cognatos inter humare rogos.
Sed tua nunc uolucres adstant super ossa marinæ,
 Nunc tibi pro tumulo Carpathium omne mare.
Infelix Aquilo raptæ timor Orithyiæ
 Quæ spolia ex illo tanta fuere tibi?
Aut quidnam fracta gaudes Neptune carina?
 Portabat sanctos alueus ille uiros.
Pæte quid ætatem numeras? quid cara natanti
 Mater in ore tibi est? non habet unda Deos.
Nam tibi nocturnis ad saxa ligata procellis
 Omnia detrito uincula fune cadunt.
Sunt Agamemnonias testantia littora curas,
 Qua notat Argini pœna minantis aquæ.
Hoc iuuene amisso, classem non soluit Atrides,
 Pro qua mactata est Iphigenia mora.
Reddite corpus humo, positaq; in gurgite uita
 Pætum sponte tua uilis arena tegas.
Et quoties Pæti transibit nauta sepulcrum,
 Dicat, & audaci tu timor esse potes.
Ite rates curuæ, & leti quoq; texite causas.
 Ista per humanas mors uenit acta manus.
Terra parum fuerat, terris adiecimus undas,
 Fortunæ miseras auximus arte uias.
Anchora te teneat, quem non tenuere penates?

Quid meritum dicas, cui sua terra parum est?
Ventorum est quodcunq; paras, haud ulla carina
 Consenuit, fallit portus & ipse fidem.
Natura insidians pontum substrauit auaris,
 Vt tibi succedat, uix semel esse potest.
Saxa triumphales fregere Capharea puppes,
 Naufraga cum uasto Græcia tracta salo est.
Paulatim socium iacturam fleuit Vlysses,
 In mare cui soli non ualuere doli.
Quòd si contentus patrio boue uerteret agros,
 Verbaq; duxisset pondus habere mea,
Viueret ante suos dulcis conuiua penates,
 Pauper & in terra nil ubi flere potest.
Non tulit hic Pætus stridorem audire procellæ,
 Et duro teneras lædere fune manus,
Sed Thiæ thalamo, aut oricia terebintho
 Et fultum pluma uersicolore caput.
Huic fluctus uiuo radicitus abstulit ungues,
 Et miser inuisam traxit hiatus aquam.
Hunc paruo ferri uidit nox improba ligno,
 Pætus ut occideret tot coiere mala.
Flens tamen extremis dedit hæc mandata querelis,
 Cum moribunda niger clauderet ora liquor.
Dij maris Aegæi quos sunt penes æquora uenti,
 Et quæcunq; meum degrauat unda caput,
Quò rapitis miseros primæ lanuginis annos?
 Attulimus longas in freta uasta manus.
Ah miser halcyonum scopulis affigar acutis,
 In me cæruleo fuscina sumpta Deo est.
At saltem Italiæ regionibus euehat æstus.
 Hoc de me sat erit si modò matris erit.
Subtrahit hæc fantem torta uertigine fluctus,
 Vltimaq; Pæto noxq; diesq; fuit.
O centum æquoreæ Nereo genitore puellæ,
 Et tu materno tacta dolore Thetis,

Vlysses

Vos decuit lasso suponere bracchia mento,
Non poterat uestras ille grauare manus.
At tu saeue Aquilo nunquam mea uela uidebis.
Ante fores dominæ condar oportet iners.

AD CYNTHIAM.

DUlcis ad externas fuerat mihi rixa lucernas
Vocis & insanæ tot male dicta tuæ,
Cum furibunda mero mensam propellis, & in me
Proijcis insana cymbia plena manu,
Tu uero nostros audax inuade capillos,
Et mea formosis unguibus ora nota.
Tu minitare oculos subiecta exurere flamma,
Fac mea rescisso pectora nuda sinu.
Nimirum ueri dantur mihi signa caloris,
Nam sine amore graui fœmina nulla dolet.
Quæ mulier grauida iactat conuitia lingua,
Et Veneris magnæ uoluitur ante pedes,
Custodum gregibus circum se stipat euntem,
Seu sequitur medias, mænas ut acta, uias,
Seu timidam crebro dementia somnia terrent,
Seu miseram in tabula picta puella mouet.
His ego tormentis animi sum uerus aruspex;
Nam didici certo sæpe in amore notas.
Non est certa fides, quam non iniuria uersat.
Hostibus eueniat lenta puella meis.
In morso æquales uideant mea uulnera collo,
Me doceat liuor mecum habuisse meam.
Aut in amore dolere uolo aut audire dolentem,
Siue meas lacbrymas siue uidere tuas,
Tecta superciliis si quando uerba remittis,
Aut tua cum digitis scripta silenda notas.
Odi ego quæ nunquam pungunt suspiria somnos,
Semper in iratam pallidus esse uelim.
Dulcior ignis erat Paridi cum grata per arma
Tyndaridi poterat gaudia ferre suæ.

Dum uincunt Danai, dum restat barbarus Hector
Ille Helenæ in gremio maxima bella gerit.
Aut tecum, aut pro te mihi cum riualibus arma
Semper erunt, in te pax mihi nulla placet.
Gaude quod nulla est æque formosa, doleres
Si qua foret, nunc sis iure superba licet.
At tibi qui nostro tendisti retia lecto
Sit socer, æternum nec sine matre domus,
Cui nunc si qua data est furandæ copia noctis,
Infensa illa mihi, non tibi amica dedit.

AD MECOENATEM.

MEcœnas eques Hetrusco de sanguine regum
Intra fortunam qui cupis esse tuam,
Quid me scribendi tam uastum mittis in æquor?
Non sunt apta meæ grandia uela rati.
Turpe est quod nequeas capiti committere pondus,
Et pressum inflexo mox dare terga genu.
Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta,
Fama nec ex æquo ducitur ulla iugo.
Gloria Lysippo est animosa effingere signa,
Exactis Calamis se mihi iactat equis.
In Veneris tabula summam sibi ponit Apelles,
Parrhasius parua uindicat arte locum.
Argumenta magis sunt Mentoris addita formæ.
At Myos exiguum flectit acanthus iter.
Phidiacus signo se Iuppiter ornat eburno,
Praxitelem Parius uindicat arte lapis.
Sunt quibus Eleæ concurrit palma quadrigæ,
Sunt quibus in celeres gloria nata pedes.
Hic satus ad pacem, hic castrensibus utilis armis.
Naturæ sequitur semina quisque suæ.
At tua Mecœnas uitæ præcepta recepi,
Cogor & exemplis te superare tuis.
Cum tibi Romano dominas in honore secures,
Et liceat medio ponere iura foro,

Vel tibi Medorum pugnaces ire per hostes,
Atq; onerare tuam fixa per arma domum,
Et tibi ad effectum uires det Cæsar, & omni
Tempore tam faciles insinuentur opes,
Parcis, & in tenues humilem te colligis umbras,
Velorum plenos subtrahis ipse sinus.
Crede mihi magnos æquabunt ista Camillos
Indicia, & uenies tu quoq; in ora utrûm,
Cæsaris & famæ uestigia iuncta tenebis,
Mecœnatis erunt uera trophæa fides.
Non ego uelifera tumidum mare findo carina,
Tota sub exiguo flumine nostra mora est.
Non flebo in cineres arcem sedisse paternos
Cadmi, nec semper prælia clade pari,
Nec referam Scæas, & Pergama Apollinis arces,
Et Danaûm decimo uere redisse rates,
Mœnia cum Graio Neptunia pressit aratro
Victor Palladiæ ligneus artis equus.
Inter Callimachi sat erit placuisse libellos,
Et cecinisse modis Coe poeta tuis.
Hæc curent pueros, hæc curent scripta puellas,
Meq; Deum clament, & mihi sacra ferant.
Te duce uel Iouis arma canam, cœloq; minantem
Cœum, & Phlegræis Oromedonta iugis,
Celsaq; Romanis decerpta palatia tauris
Ordiar, & cæso mœnia firma Remo,
Eductosq; pares syluestri ex ubere reges,
Crescet & ingenium sub tua iussa meum,
Prosequar & currus utroq; ab littore ouantes
Parthorum, astutæ tela remissa fugæ,
Castraq; Pelusij Romano subruta ferro,
Antoniq; graues in sua fata manus.
Mollis tu cœptæ fautor cape lora iuuentæ,
Dexteraq; immissis da mihi signa rotis.
Hoc mihi Mecœnas laudis concedis, & à te est,

Quod ferar in partes ipse fuisse tuas.

DE NATALI AMICAE SVAE.

MIrabar quid nam misissent mane camœnæ
  Ante meum stantes sole rubente torum,
Natalis nostræ signum misere puellæ,
  Et manibus faustos ter crepuere sonos.
Transeat hic sine nube dies stent aere uenti,
  Ponat & in sicco molliter unda minas.
Aspiciam nullos hodierna luce dolentes.
  Et Niobe lacbrymas supprimat ipse lapis.
Halcyonum positis requiescant ora querelis,
  Increpet absumptum nec sua mater Itym.
Tuq; ô cara mihi felicibus edita pennis
  Surge, & poscentes iusta precare Deos.
Ac primum pura somnum tibi discute lympha,
  Et nitidas presso pollice finge comas,
Dein qua primum oculos cœpisti ueste Properti,
  Indue, nec uacuum flore relinque caput,
Et pete, qua polles, ut sit tibi forma perennis,
  Inq; meum semper stent tua regna caput,
Inde coronatas ubi thure piaueris aras,
  Luxerit & tota flamma secunda domo,
Sit mensæ ratio noxq; inter pocula currat,
  Et crocino nares murrheus ungat Onyx.
Tibia nocturnis succumbat rauca choreis,
  Et sint nequitiæ libera uerba tuæ,
Dulciaq; ingratos adimant conuiuia somnos,
  Publica uicinæ perstrepat ara uiæ.
Sit sors & nobis talorum interprete iactu,
  Quem grauibus pennis uerberet ille puer.
Cum fuerit multis exacta trientibus hora,
  Noctis & instituet sacra ministra Venus,
Annua soluamus thalamo, & solennia nostro,
  Natalisq; tui sic peragamus iter.

FOEMINAS IMPERARE AMANTIBUS.

Quid mirare meam si uersat fœmina uitam?
Et trahit addictum sub sua iura uirum?
Criminaq; ignaui capitis mihi turpia fingis,
Quod nequeam fracto rumpere uincla iugo.
Venturam melius præsagit nauita mortem,
Vulneribus didicit miles habere metum.
Ista ego præterita iactaui uerba iuuenta.
Tu nunc exemplo disce timere meo.
Colchis flagranteis adamantina sub iuga tauros
Egit, & armigera prælia seuit humo,
Custodisq; feros clausit serpentis hiatus,
Iret ut Aesonias aurea lana domos.
Ausa ferox ab equo quondam oppugnare sagittis
Mæotis Danaûm Penthesilea rates.
Aurea cui postquam nudauit caßida frontem,
Vicit uictorem candida forma uirum.
Omphale in tantum formæ proceßit honorem
Lydia Gygæo tincta puella lacu,
Vt qui pacato statuisset in orbe columnas
Tam dura traheret mollia pensa manu.
Persarum statuit Babylona Semiramis urbem,
Vt solidum cocto tolleret aggere opus,
Et duo in aduersum misit per mœnia currus
Ne possent tacto stringere ab axe latus,
Duxit & Euphratem medium quà condidit arces,
Iußit & imperio surgere Bactra caput.
Nam quid ego heroas, quid raptē in crimina diuos?
Iuppiter infamat seq; suamq; domum.
Quid modo quæ nostris opprobria uexerit armis,
Et famulos inter fœmina trita suos?
Coniugis obsceni pretium Romana poposcit
Mœnia, & addictos in sua regna patres,
Noxia Alexandrina dolis aptißima tellus,

Et toties nostro Memphi cruenta malo,
Tres ubi Pompeio detraxit arena triumphos.
Tollet nulla dies hanc tibi Roma notam.
Issent Phlegræo melius tibi funera campo,
Vel tua si socero colla daturus eras.
Scilicet incesti meretrix regina Canopi
Vna Philippeo sanguine adusta nota,
Ausa Ioui nostro latrantem opponere Anubim,
Et Tyberim Nili cogere ferre minas,
Romanamq; tubam crepitanti pellere sistro,
Baridos & contis rostra Liburna sequi,
Fœdaq; Tarpeio Conopea tendere saxo
Iura dare statuas inter, & arma mari.
Quid nunc Tarquini fractas iuuat esse secures,
Nomine quem simili uita superba notat?
Si mulier patienda fuit, cape Roma triumphum,
Et longam Augusto salua precare diem.
Fugisti tamen in timidi uaga flumina Nili.
Accepere tuæ Romula uincla manus.
Brachia spectaui sacris admorsa colubris,
Et trahere occultum membra soporis iter.
Non hæc Roma fuit tanto tibi ciue uerenda
Dixit, & assiduo lingua sepulta mero.
Septem urbs alta iugis, toto quæ præsidet orbi,
Fœmineas timuit territa Marte minas.
Hannibalis spolia, & uicti monumenta Siphacis,
Et Pyrrhi ad nostros gloria fracta pedes,
Curius expletis statuit monumenta lacunis.
At Decius misso prælia rupit equo.
Coelitis abscissos testatur semita pontes,
Et cui cognomen Coruus habere dedit.
Hæc Di condiderant, hæc Di quoq; mœnia seruant,
Vix timeat saluo Cæsare Roma Iouem.
Nunc ubi Scipiadæ classes? ubi signa Camilli?
Aut ubi Pompeia bosphora capta manu?

Leucadius uersas acies memorabit Apollo,
Tantum operis belli sustulit una dies.
At tu siue petes portus, seu nauita linques,
Cæsaris in toto sis memor Ionio.

AD POSTHVMVM DE GALLA.

Posthume plorantem potuisti linquere Gallam?
Miles & Augusti fortia signa sequi?
Tanti'ne ulla fuit spoliati gloria Parthi,
Ne faceres Galla multa rogante tua?
Si fas est omnes pariter pereatis auari,
Et quisquis fido prætulit arma toro.
Tu tamen iniecta tectus uesane lacerna
Potabis galea fessus Araxis aquam,
Illa quidem interea fama tabescet inani,
Hæc tua ne uirtus fiat amara tibi,
Ne'ue tua Medæ lætentur cæde sagittæ,
Ferreus aurato neu cataphractus equo,
Ne'ue aliquid de te flendum referatur in urna,
Sic redeunt, illis qui cecidere locis.
Ter quater in casta felix ò Posthume Galla,
Moribus his alia coniuge dignus eras.
Quid faciet nullo munita puella timore,
Cum sit luxuriæ Roma magistra tuæ?
Sed securus eas, Gallam non munera uincent,
Duritiæq; tuæ non erit illa memor.
Nam quocunq; die sanum te fata remittent,
Pendebit collo Galla pudica tuo.
Posthumus alter erit miranda coniuge Vlysses,
Non illi longæ tot nocuere moræ,
Castra decem annorum, & Ciconum mons, Ismara, Calpe,
Exustæq; tuæ mox Polypheme genæ,
Et Circæ fraudes, lotosq;, herbæq; tenaces,
Scyllaq;, & alternas scissa Charybdis aquas,
Lampeties Ithacis uerubus mugisse iuuencos,

Pauerat bos Phœbo filia Lampetie,
Et thalamum Aeææ flentis fugisse puellæ,
Totq; hyemis noctes, totq; natasse dies,
Nigrantesq; domos animarum intrasse silentum,
Sirenum surdo remige adisse lacus,
Et ueteres arcus leto renouasse procorum,
Errorisq; sui sic statuisse modum,
Nec frustra, quia casta domi persederat uxor.
Vincit Penelopes Lælia Galla fidem.

DE AVARITIA PVELLARVM.

QVæritis unde auidis nox sit pretiosa puellis,
Et Venerem exhaustæ damna querantur opes,
Certè equidem tantis causa est manifesta ruinis,
Luxuriæ nimium libera facta uia est.
Inda cauis aurum mittit formica metallis,
Et uenit è rubro concha erycina salo,
Et Tyros ostrinos præbet Cadmea colores,
Cinnamon & multi pastor odoris Arabs.
Hæc etiam clausas expugnant arma pudicas,
Quæq; tenent fastus Icarioti tuos.
Matrona incedit census induta nepotum,
Et spolia opprobrij nostra per ora trahit.
Nulla est poscendi, nulla est reuerentia dandi.
Aut si qua est, pretio tollitur ipsa mora.
Felix Eois lex funeris una maritis.
Quos aurora suis rubra colorat equis.
Nanq; ubi mortifero iacta est fax ultima lecto,
Vxorum fusis stat pia turba comis,
Et certamen habent leti, quæ uiua sequatur
Coniugium, pudor est non licuisse mori.
Ardent uictrices, & flammæ pectora præbent,
Imponuntq; suis ora perusta uiris.
Hic genus infidum nuptarum, hic nulla puella
Nec fida Euadne, nec pia Penelope.

Felix agrestum quondam pacata iuuentus,
Diuitiæ quarum meßis, & arbor erant.
Illis pompa fuit decussa cydonia ramo,
Et dare puniceis plena canistra rubis,
Nunc uiolas tondêre manu, nunc mista referre
Lilia, uirgineos lucida per calathos,
Et portare suis uestitas frondibus uuas,
Aut uariam plumæ uersicoloris auem.
His tum blanditijs furtiua per antra puellæ
Oscula syluicolis empta dedere uiris,
Atq; hinuli pellis totos operibat amantes,
Altaq; natiuo creuerat herba toro,
Pinus & incumbens latas circundabat umbras.
Nec fuerat nudas pœna uidere deas.
Corniger Idæi uacuam pastoris in aulam
Dux Aries saturas ipse reduxit oues.
Diq; deæq; omnes, quibus est tutela per agros,
Præbebant uestris uerba benigna focis.
Et leporem quicunq; uenis uenaberis hospes,
Et si forte meo tramite quæris auem,
Et me Pana tibi comitem de rupe uocato,
Siue petas calamo præmia, siue cane.
At nunc desertis cessant sacraria lucis,
Aurum omnes uicta iam pietate colunt.
Aurea nunc uerè sunt secula, plurimus auro
Venit honos: auro conciliatur amor.
Auro pulsa fides, auro uenalia iura,
Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.
Torrida sacrilegum testantur lumina Brennum,
Dum petit intonsi Pythia regna Dei,
At mons laurigero concussus uertice diras
Gallica Parnaßi sparsit in arma niues,
Et scelus accepto Thracis Polymnestoris auro
Nutrit in hospitio non Polydore pio.
Tu quoq; ut auratos gereres Eriphyla lacertos,

Dilapsis nusquam est Amphiaraus equis.
Proloquar, atque utinam patriæ sim uerus aruspex,
Frangitur ipsa suis Roma superba bonis.
Certa loquor, sed nulla fides, neque enim Ilia quondam
Verax Pergameis mænas habenda malis.
Sola Parim Phrygiæ fatum componere, sola
Fallacem patriæ serpere dixit equum.
Ille furor patriæ fuit utilis, ille parenti,
Experta est ueros irrita lingua Deos.

AD SPARTEM DE ludis Laconicis.

MVlta tuæ Sparte miramur iura palæstræ,
Sed mage uirginei tot bona gymnasij,
Quod non infames exercet corpore laudes
Inter luctantes nuda puella uiros,
Cum pila ueloceis fallit per brachia iactus,
Increpat, & uersi clauis adunca trochi;
Puluerulentaque ad extremas stat fœmina metas,
Et patitur duro uulnera Pancratio,
Nunc ligat ad cæstum gaudentia brachia loris,
Missile nunc disci pondus in orbe rotat,
Gyrum pulsat equis, niueum latus ense reuincit,
Virgineumque cauo protegit ære caput.
Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
Thermodoonteis turba lauatur aquis,
Et modo Taygeti crines aspersa pruina
Sectatur patrios per iuga longa canes.
Qualis & Eurotæ Pollux & Castor arenis,
Hic uictor pugnis, ille futurus equis;
Inter quos Helene nudis capere arma papillis
Fertur, nec fratres erubuisse Deos.
Lex igitur Spartana uetat secedere amantes,
Et licet in triuijs ad latus esse suæ,
Nec timor, aut ulla est clausæ tutela puellæ,
Nec grauis austeri pœna cauenda uiri.

Nullo præmisso, de rebus tute loquaris
Ipse tuis, longæ nulla repulsa moræ.
Non Tyriæ uestes errantia lumina fallunt,
Est neq; odoratæ cura molesta domi.
At nostra ingenti uadit circundata turba,
Nec digitum angusta est inseruisse uia,
Nec quæ sint facies, nec quæ sint uerba rogandi
Inuenias, cæcum uersat amator iter.
Quod si iura fores, pugnasq; imitata Laconum,
Carior hoc esses tu mihi Roma bono.

AD CYNTHIAM DE LYCINNA.

SIc ego non ullos iam norim in amore tumultus,
Nec ueniat sine te nox uigilanda mihi,
Vt mihi prætextæ pudor est uelatus amictu,
Et data libertas noscere amoris iter,
Illa rudes animos per noctes conscia primas
Imbuit, heu nullis capta Lycinna datis.
Tertius, haud multo minus est, cum ducitur annus,
Vix memini nobis uerba coisse decem.
Cuncta tuus sepeliuit amor, nec fœmina post te
Vlla dedit collo dulcia uincla meo.
Testis erit Dirce tam uero crimine sæua
Nicteos Antiopen accubuisse Lyco.
Ah quoties pulchros traxit regina capillos,
Molliaq; immites fixit in ora manus.
Ah quoties famulam pensis onerauit iniquis,
Et caput in dura ponere iussit humo.
Sæpe illam immundis passa est habitare tenebris.
Vilem ieiunæ sæpe negauit aquam.
Iuppiter Antiope nusquam succurris habenti
Tot mala: corrumpit dura catena manus.
Si Deus es, tibi turpe tuam seruire puellam.
Inuocet Antiope quem nisi uincta Iouem?
Sola tamen, quæcunq; aderant in corpore uires,

Regales

Regales manicas rupit utraq; manu,
Inde Cytheronis timido pede currit in arces,
Nox erat, & sparso triste cubile gelu,
Sæpe uago Asopi sonitu permota fluentis
Credebat dominæ pone uenire pedes,
Et durum Zethum, & lachrymis Amphiona mollem
Experta est stabulis mater abacta suis.
Ac ueluti magnos cum ponunt æquora motus,
Eurus in aduersos desinit ire notos,
Littore sic tacito sonitus rarescit arenæ,
Sic cadit inflexo lapsa puella genu.
Sera tamen pietas, natis est cognitus error.
Digne Iouis natos qui tueare senex,
Tu reddis pueris matrem, puerisq; trahendam
Vinxerunt Direen sub trucis ora bouis.
Antiope cognosce Iouem, tibi gloria Dirce
Ducitur in multis mortem habitura locis.
Prata cruentantur Zeti, uictorq; canebat
Pæana Amphion rupe Aracynthe tua.
At tu non meritam parcas uexare Licynnam.
Nescit uestra ruens ira referre pedem.
Fabula nulla tuas de nobis concitet aures,
Te solam & lignis funeris ustus amem.

DE IMPERIO AMICAE

Nox media, & dominæ mihi uenit epistola nostræ,
Tybure me missa iußit adesse mora,
Candida qua geminas ostendunt culmina turres,
Et cadit in patulos lympha Aniena lacus,
Quid faciam? obductis committam me'ne tenebris?
Vt timeam audaces in mea membra manus.
At si hæc distulero nostro mandata timore,
Nocturno fletus sæuior hoste mihi.
Peccaram semel, & totum sum pulsus in annum.
In me mansuetas non habet illa manus.
Nec tamen est quisquam sacros qui lædat amantes,

Cytheron
Asopus
Zethus
Amphion.
Aracynthus

Scyronis media si licet ire uia.
Quisquis amator erit, Scythicis licet ambulet oris,
Nemo adeo, ut noceat, barbarus esse uolet.
Luna ministrat iter, demonstrant astra salebras,
Ipse amor accensas percutit ante faces.
Saeua canum rabies morsus auertit hianteis,
Huic generi quouis tempore tuta uia est.
Sanguine tam paruo quis enim spargatur amantis,
Improbus, exclusis fit comes ipsa Venus.
Quod si certa meos sequerentur funera casus,
Talis mors pretio uel sit emenda mihi,
Afferet huc unguenta mihi, sertisque sepulchrum
Ornabit custos ad mea busta sedens.
Di faciant, mea ne terra locet ossa frequenti,
Qua facit assiduo tramite uulgus iter.
Post mortem tumuli sic infamantur amantum.
Me tegat arborea deuia terra coma,
Aut humet ignotae cumulus uallatus arenae.
Non iuuat in media nomen habere uia.

AD BACCHVM.

NVnc o Bacche tuis humiles aduoluimur aris
Da mihi pacato uela secunda pater,
Tu potes insanae Veneris compescere fastus,
Curarumque tuo fit medicina mero.
Per te iunguntur, per te soluuntur amantes.
Tu uitium ex animo dilue Bacche meo,
Te quoque enim non esse rudem testatur in astris
Lyncibus in caelum uecta Ariadna tuis.
Hoc mihi quod ueteres custodit in ossibus ignes,
Funera sanabunt uel tua uina malum.
Semper enim uacuos nox sobria torquet amantes,
Spesque timorque animos uersat utroque modo.
Quod si Bacche tuis per feruida tempora donis
Accersitus erit somnus in ossa mea,
Ipse seram uites, pangamque ex ordine colles,

Quos carpant nullæ me uigilante feræ,
Dum modo purpureo spument mihi dolia musto,
Et noua pressanteis inquinet uua pedes.
Quod superest uitæ, per te, & tua cornua, uiuam,
Virtutisq; tuæ Bacche poeta ferar.
Dicam ego maternos Aetnæo fulmine partus,
Indica Nysæis arma fugata choris,
Vesanumq; noua nequicquam in uite Lycurgum
Pentheos in triplices funera grata greges,
Curuaq; Tyrrhenos delphinum corpora nautas
In uada pampinea dissiluisse rate,
Et tibi per mediam beneolentia flumina Naxon,
Vnde tuum potant Naxia turba merum.
Candida laxatis onerato colla corymbis,
Cinget Bassaricas Lydia mitra comas.
Leuis odorato ceruix manabit oliuo,
Et feries nudos ueste fluente pedes.
Mollia Dircææ pulsabunt tympana Thebæ.
Capripedes calamo Panes biante canent,
Vertice turrigero iuxta Dea magna Cybelle
Fundet ad Idæos cymbala rauca choros.
Ante fores templi crater antistitis auro
Libatum fundens in tua sacra merum.
Hæc ego non humili referam memoranda cothurno,
Qualis Pindarico spiritus ore tonat.
Tu modo seruitio uacuum me siste superbo,
Atq; hoc sollicitum uince sopore caput.

MORTEM ESSE

ineuitabilem.

Clausus ab umbroso qua ludit pontus Auerno
Humida Baiarum stagna tepentis aquæ,
Qua iacet & Troiæ tubicen Misenus arena,
Et sonat Herculeo structa labore uia,
Hic ubi mortaleis dextra cum quæreret urbes,
Cymbala Thebano concrepuere Deo.

At nunc inuisæ magno cum crimine Baiæ,
Quis deus in uestra constitit hostis aquaꝭ
His pressus stygias uultum demisit in undas,
Errat & in uestro spiritus ille lacu.
Quid genus, aut uirtus, aut optima profuit illi
Mater & amplexum Cæsaris esse focosꝭ
Aut modo tam pleno fluitantia uela theatro.
Et per maternas omnia gesta manusꝭ
Occidit, & misero steterat uigesimus annus,
Tot bona tam paruo clausit in orbe dies.
I nunc, tolle animos, & tecum finge triumphos,
Stantiaq; in plausum tata theatra iuuent,
Attalicas supera uestes, atq; omnia magnis
Gemmea sint ludis, ignibus ista dabis.
Sed tamen huc omnes, huc primus & ultimus ordo,
Est mala, sed cunctis ista terenda uia est.
Exoranda canis tria sunt latrantia colla.
Scandenda est torui publica cymba senis.
Ille licet ferro cautus se condat, & ære,
Mors tamen inclusum protrahit inde caput.
Nirea non facies, non uis exemit Achillem,
Crœsum aut Pactoli quas parit humor opes.
Hic olim ignaros luctus populauit Achiuos,
Atridæ magno cum stetit alter amor.
At tibi nauta, pias hominum qui traijcis umbras,
Huc animæ portent corpus inane tuæ,
Qua Siculæ uictor telluris Claudius & qua
Cæsar ab humana cessit in astra uia.

DE MVLIERVM
incontinentia.

Obijcitur toties à te mihi nostra libido,
Crede mihi, uobis imperat illa magis.
Vos ubi contempti rupistis fræna pudoris,
Nescitis captæ mentis habere modum.
Flamma per incensas citius sedetur aristas,

Fluminaq; ad fontis sint reditura caput,
Et placidum Syrtes portum, & bona littora nautis Syrtes
Præbeat hospitio sæua Malea suo, Malea
Quàm possit uestros quisquam reprehendere cursus,
Et rapidæ stimulos frangere nequitiæ.
Testis Cretæi fastus quæ passa iuuenci x fastus
Induit abiegnæ cornua falsa boui,
Testis Thessalico flagrans Salmonis Enipeo, Enipeus
Quæ uoluit liquido tota subire Deo. Hom. ody. ii. 9
Crimen & illa fuit patria succensa senecta
Arboris in frondes condita Myrrha nouæ. Myrrha
Nam quid Medeæ referam, quo tempore matris
Iram natorum cæde piauit amor. Medea
Quid'ue Clytemnestræ, propter quam tota Mycenis
Infamis stupro stat Pelopea domus? Clytemnestra
Tuq; ô Minoa uenundata Scylla figura
Tondens purpurea regna paterna coma, Scylla
Hanc igitur dotem uirgo desponderat hosti.
Nise tuas portas fraude reclusit amor. Nisus
At uos inuptæ felicius urite tedas,
Pendet Cretæa tracta puella rate.
Non tamen immerito Minos sedet arbiter orci, Minos
Victor erat, quamuis æquus in hoste fuit.

DE CONTEMPTO re Amicæ.

CRedis eum iam posse tuæ meminisse figuræ,
Vidistis à lecto quem dare uela tuo?
Durus, qui lucro potuit mutare puellam.
Tantis'ne in lachrymis Africa tota fuit?
At tu stulta Deos, tu fingis inania uerba,
Forsitan ille alio pectus amore terit?
Est tibi forma potens, sunt castæ Palladis artes,
Splendidaq; à docto fama refulget auo.
Fortunata domus, modò sit tibi fidus amicus,
Fidus ero, in nostros curre puella toros.

Tu quoq;, qui æstiuos spatiosius exigis ignes,
Phœbe moraturæ contrahe lucis iter.
Nox mihi prima uenit, primæ data tempora noctis,
Longius in primo Luna morare toro.
Fœdera sunt ponenda prius signandaq; iura,
Et scribenda mihi lex in amore nouo.
Hæc amor ipse suo constringit pignora signo,
Testis sydereæ torta corona Deæ,
Quàm multæ ante meis cedant sermonibus horæ,
Dulcia quàm nobis concitet arma Venus.
Nanq; ubi non certo uincitur fœdere lectus,
Non habet ultores nox uigilanda Deos,
Et quibus imposuit, soluit mox uincla libido.
Contineant nobis omnia prima fidem.
Ergo qui pactas in fœdera ruperit aras,
Pollueritq; nouo sacra marita toro,
Illi sint quicunq; solent in amore dolores,
Et caput argutæ præbeat historiæ,
Nec flenti dominæ patefiant nocte fenestræ.
Semper amet, fructu semper amoris egens.

AD CYNTHIAM.

MAgnum iter ad doctos proficisci cogor Athenas,
Vt me longa graui soluat amore uia.
Crescit enim assiduè spectando cura puellæ,
Ipse alimenta sibi maxima præbet amor.
Omnia sunt tentata mihi, quacunq; fugari
Possit, at ex omni me premit ipse Deus.
Vix tamen aut semel admittit, cum sæpe negauit,
Seu uenit, extremo dormit amica toro.
Vnum erit auxilium mutatis Cynthia terris,
Quantum oculis, animo tam procul ibit amor.
Nunc agite ò socij propellite in æquora nauem,
Remorumq; pares ducite sorte uices,
Iungiteq; extremo felicia lintea malo,
Nam liquidum nautis aura secundat iter.

Romanæ turres, & uos ualeatis amici,
Qualiscunq; mihi tuq; puella uale.
Ergo ego nunc rudis Adriaci uehar æquoris hospes,
Cogar & undisonos nunc prece adire Deos.
Deinde per Ionium uectus cum fessa Lechæo
Sedarit placida uela phasellus aqua.
Quod superest, sufferte pedes, properate laborem,
Isthmos quà terris arcet utrinq; mare.
Inde ubi Piræi capient me littora portus,
Scandam ego Theseæ brachia longa uiæ.
Illic uel studijs animum emendare Platonis
Incipiam, aut hortis docte Epicure tuis,
Persequar aut studium linguæ, Demosthenis arma,
Librorumq; tuos docte Menandre sales,
Aut certe tabulæ capient mea lumina pictæ,
Siue ebore exactæ, seu magis ære manus,
Aut spatia annorum, aut longa interualla profundi
Lenibunt tacito uulnera nostra sinu.
Seu moriar fato non turpi fractus amore,
Atq; erit illa mihi mortis honesta dies.

AD TVLLVM.

FRigida tam multos placuit tibi Cyzicus annos
Tulle Propontiaca quà fluit Isthmos aqua,
Dindymus, & sacræ fabricata inuenta Cybellæ,
Raptorisq; tulit quæ uia Ditis equos.
Si te forte iuuant Helles Athamantidos urbes,
Et desiderio Tulle mouere meo,
Tu licet aspicias cœlum omne Atlanta gerentem,
Sectaq; Persea Phorcydos ora manu,
Geryonæ stabula, & luctantum in puluere signa
Herculis Antæiq;, Hesperidumq; choros,
Tuq; tuo Colchon propellas remige Phasin,
Peliacæq; trabis totum iter ipse legas,
Qua rudis Argoa natat inter saxa columba
In faciem proræ pinus adacta nouæ,

Lechæus portus
Isthmos arm

Et qua Gygei uisenda est ora Caistri,
  Et qua septenas temperat unda uias,
Omnia Romanæ cedent miracula terræ,
  Natura hic posuit quicquid ubiq; fuit.
Armis apta magis tellus, quàm commoda noxæ,
  Famam Roma tuæ non pudet historiæ.
Nam quantum ferro, tantum pietate potentes
  Stamus, uictrices temperat ira manus.
Hic Anio Tyburte fluis, Clitumnus ab umbro
  Tramite, & æternum Martius humor opus.
Albanus lacus & socij Nemorensis ab unda,
  Potaq; Pollucis lympha salubris equo.
At non squamoso labuntur uentre cerastæ,
  Itala portentis nec fuit una nouis.
Non hic Andromedæ resonant pro matre catenæ,
  Nec tremis Ausonias Phœbe fugate dapes,
Nec cuiquam absentis arserunt in caput ignes,
  Exitium nato matre parante suo.
Penthea non sæuæ uenantur in arbore Bacchæ,
  Nec soluit Danaas subdita cerua rates.
Cornua nec ualuit curuare in pellice Iuno,
  Aut faciem turpi dedecorare boue.
Arboreasq; cruces Scinus, & non hospita Grais
  Saxa, & curuatas in sua fata trabes.
Hæc tibi Tulle parens, hæc est pulcherrima sedes.
  Hic tibi pro digna gente petendus honos.
Hic tibi ad eloquium ciues, hic ampla nepotum
  Spes, & uenturæ coniugis aptus amor.

DE TABVLIS PERDITIS.

ERgo tam doctæ nobis periere tabellæ,
  Scripta quibus pariter tot periere bona.
Has quondam nostris manibus detriuerat usus,
  Qui non signatas iußit habere fidem,
Illæ iam sine me norant placare puellas,
  Et quædam sine me uerba diserta loqui.

Non illas fixum caras effecerat aurum,
Vulgari buxo sordida cera fuit.
Qualescunque mihi semper mansere fideles,
Semper & effectus promeruere bonos.
Forsitan hæc illis fuerant mandata tabellis
Irascor quoniam es lente moratus eri,
An tibi nescio quæ uisa est formosior? an tu
Non bona de nobis crimina ficta iacis?
Aut dixit uenies hodie, cessauimus una,
Hospitium tota nocte parauit amor,
Et quæcunque dolens reperit non stulta puella
Garrula, cum blandis ducitur hora dolis.
Me miserum his aliquis rationem scribit auari,
Et ponit duras inter ephemeridas.
Quas si quis mihi rettulerit, donabitur auro.
Quis pro diuitijs ligna retenta uelit?
I puer & citus hæc aliqua propone columna,
Et dominum Exquilijs scribe habitare tuum.

AD CYNTHIAM.
superbientem.

FAlsa est ista tuæ mulier fiducia formæ
Olim oculis nimium facta superba meis:
Noster amor tales tribuit tibi Cynthia laudes,
Versibus insignem te pudet esse meis.
Mistam te uaria laudaui sæpe figura,
Vt quod non esses, esse putaret amor,
Et color est toties roseo collatus eoo,
Cum tibi quæsitus candor in ore foret.
Quod mihi non patrij poterant auertere amici,
Eluere aut uasto Thessala saga mari,
Hæc ego non ferro, non igne coactus, & ipsa
Naufragus Aegæa uerba fatebor aqua,
Correptus sæuo Veneris torrebar aheno,
Victus eram uersas in mea terga manus.
Ecce coronatæ portum tetigere carinæ.

Traiectæ Syrtes, anchora iacta mihi est.
Nunc demum uasto fessi resipiscimus æstu,
Vulneraq́ue ad sanum nunc coiere mea,
Mens bona si qua Dea es, tua me in sacraria dono,
Exciderent surdo tot mea uota Ioui.

AD AMICAM.

Visus eram positis inter conuiuia mensis,
Et de me poterat quilibet esse loquax,
Quinq́ue tibi potui seruire fideliter annos.
Vngue meam morso sæpe querêre fidem.
Nil moueor lacbrymis, ista sum captus ab arte.
Semper ab insidijs Cynthia flere soles.
Flebo ego discedens, sed fletum iniuria uincit,
Tu bene conueniens non sinis esse iugum.
Limina iam nostris ualeant lacbrymantia uerbis,
Nec tamen irata ianua fracta manu.
At te cælatis ætas grauis urgeat annis,
Et ueniant formæ ruga sinistra tuæ.
Vellere cum cupies albos à stirpe capillos
A speculo rugas increpitante tibi,
Exclusa inq́ue uicem fastus patiare superbos,
Et quæ fecisti, facta queraris anus.
Has tibi fataleis cecinit mea pagina diras,
Euentum formæ disce timere tuæ.

SEX. PROPERTII AVRELII NAVTAE ELEGIARVM LIBER QVARTVS.

DE VRBE ROMA.

Oc quodcunq; uides hospes quàm maxima Roma est,
Ante Phrygem Aeneam collis, & herba fuit:
Atq; ubi nauali stant sacra palatia Phoebo,
Euandri profugae procubuere boues.
Fictilibus creuere deis haec aurea templa,
Non fuit opprobrio facta sine arte casa,
Tarpeiusq; pater nuda de rupe tonabat,
Et Tyberis nostris aduena bubus erat.
Quo gradibus domus ista Remi se sustulit olim,
Vnus erat fratrum maxima regna focus.
Curia praetexto quae nunc nitet alta senatu,
Pellitos habuit rustica corda patres.
Buccina cogebat priscos ad uerba quirites.
Centum illi in prato saepe senatus erat,
Nec sinuosa cauo pendebant uela theatro,
Pulpita solenneis non oluere crocos.
Nulli cura fuit externos quaerere diuos,
Cum tremeret patrio pendula turba sacro.
Annuaq; accenso celebrare palilia foeno,
Qualia nunc curso lustra nouantur equo,
Vesta coronatae pauper gaudebat asellis,
Ducebant macrae uilia sacra boues.
Parua saginati lustrabant compita porci,
Pastor & ad calamos exta litabat ouis,

Verbera pellitus setosa mouebat arator,
Vnde licens Fabius sacra lupercus habet.
Nec rudis infestis miles radiabat in armis,
Miscebant usta prælia nuda sude.
Prima galeritus posuit prætoria Lygmon,
Magnaq; pars Tatio rerum erat inter oues.
Hinc Tatiens, Ramnesq; uiri, Luceresq; coloni.
Quattuor hinc albos Romulus egit equos.
Quippe suburbanæ parua minus urbe Bouillæ,
Et qui nunc nulli, maxima turba Gabij,
Et stetit Alba potens albæ suis omine nata,
Hac ubi Fidenas longe erat ire uias.
Nil patrium nisi nomen habet Romanus alumnus,
Sanguinis altricem nunc pudet esse lupam.
Huc melius profugos misisti Troia penates,
O' quali uecta est Dardana puppis aue.
Iam bene spondebant tunc omina, quòd nihil illam
Læserat abiegni uenter apertus equi.
Cum pater in nati tremulus ceruice pependit,
Et uerita est humeros urere flamma pios,
Tunc animi uenere Decij, Brutiq; secures,
Vexit & ipsa sui Cæsaris arma Venus,
Arma resurgentis portans uictricia Troiæ,
Felix terra tuos cepit Iule Deos,
Si modo auernalis tremulæ cortina Sibyllæ
Dixit Auentino rura pianda Remo,
Aut si Pergameæ serò rata carmina uatis
Longæuum ad Priami uera fuere caput.
Vertite equum Danai, male uincitis: Ilia Tellus
Viuet, & huic cineri Iuppiter arma dabit.
Optima nutricum nostris Lupa Martia rebus,
Qualia creuerunt mœnia lacte tuo.
Mœnia nanq; pio conor disponere uersu,
Hei mihi quod nostro est paruus in ore sonus.
Sed tamen exiguo quodcunq; è pectore riui

Fluxerit, hoc patriæ seruiat omne meæ.
Ennius hirsuta cingat sua dicta corona Ennius
Mi folia ex edera porrige Bacche tua,
Vt nostris tumefacta superbiat Vmbria libris, Umbria
Vmbria Romani patria Callimachi.
Scandentes si quis cernet de uallibus arces
Ingenio muros æstimet ille meo.
Roma faue, tibi surgit opus, date candida ciues
Omina, & inceptis dextera cantet auis.
Sacra, diesq; canam, & cognomina prisca locorum.
Has meus ad metas sudet oportet equus.
Quo ruis imprudens uage dicere facta Properti.
Non sunt à dextro condita fila colo.
Accersis lachrymis cantus, auersus Apollo
Poscis ab inuita uerba pigenda lyra.
Certa feram certis autoribus, aut ego uates,
Nescius ærata signa mouere pila.
Me creat Architæ soboles Babylonius Horops Horops
Horon, & à proauo ducta Conone domus. conon
Di mihi sunt testes, non degenerasse propinquis,
Inq; meis libris nil prius esse fide.
Nunc pretium fecere Deos, & fallitur auro
Iuppiter obliquæ signa iterata rotæ.
Felicesq; Iouis stellas, Martisq; rapacis,
Et graue Saturni sydus in omne caput,
Quid moueant pisces, animosaq; signa Leonis,
Lotus & Hesperia quid Capricornus aqua,
Dicam Troia cades, & Troica Roma resurges,
Et maris, & terræ longa sepulchra canam.
Dixi ego cum geminos perduceret Arria natos,
Illa dabat natis arma uetante Deo,
Non posse ad patrios tua pila referre penates,
Nempe meam firmant nunc duo busta fidem,
Quippe Lupercus equi dum saucia protegit ora, Lupercus
Heu sibi prolapso non bene cauit equo,

Gallus at in castris dum credita signa tuetur,
Concidit ante aquilæ rostra cruenta suæ.
Fatales pueri duo funera matris auaræ.
Vera sed inuito contigit ista fides.
Idem ego, cum Cynaræ traheret Lucina dolores,
Et facerent uteri pondera lenta moram,
Iunonis uotum facite impetrabile dixi,
Illa parit, libris est data palma meis.
Hoc neq; arenosum Libyci Iouis explicat antrum,
Aut sibi commissos fibra locuta Deos,
Aut siquis motas cornicis senserit alas,
Vmbraq; nec magicis mortua prodit aquis
Aspicienda uia est cœli, uersusq; per astra
Trames, & ab zonis quinq; petenda fides.
Exemplum graue erit Calchas, nanq; Aulide soluit
Ille bene hærentes ad pia saxa rates.
Idem Agamemnoniæ ferrum ceruice puellæ
Tinxit, & Atrides uela cruenta dedit.
Nec rediere tamen Danai: tu diruta fletum
Supprime, & Euboicos respice Troia sinus.
Nauplius ultores sub noctem porrigit ignes,
Et natat exuuijs Græcia pressa tuis,
Victor Oilide rape nunc, & dilige uatem,
Quam uetat auelli ueste Minerua sua.
Hactenus historiæ, nunc ad tua deuehor astra,
Incipe tu lacbrymis æquus adesse nouis.
Vmbria te notis antiqua penatibus edit,
Mentior? an patriæ tangitur ora tuæ?
Qua nebulosa cauo rorat Meuania campo,
Et lacus æstiuis intepet umber aquis,
Scandentisq; axis consurgit uertice murus,
Murus ab ingenio notior ille tuo,
Ossaq; legisti non illa ætate legenda
Patris, & in tenues cogeris ipse lares.
Nam tua cum multi uersarent rura iuuenci,

Abstulit excultas pertica tristis opes.
Mox ubi bulla rudi demissa est aurea collo,
Matris & ante Deos libera sumpta toga,
Tum tibi pauca suo de carmine dictat Apollo,
Et uetat insano uerba tonare foro,
Et tu finge elegos fallax opus, hæc tua castra,
Scribat ut exemplo cætera turba tuo.
Militiam Veneris blandis patiere sub annis
Et Veneris pueris utilis hostis eris,
Nam tibi uictrices, quascunque labore parasti,
Eludat palmas una puella tuas,
Et bene cum fixum mento discusserit uncum,
Nil erit hoc, rostro te premet ansa suo,
Illius arbitrio noctem, lucemque uidebis,
Gutta quoque ex oculis non nisi iussa cadet.
Nec mille excubiæ, nec te signata iuuabunt
Limina, persuasæ fallere rima sat est.
Nunc tua uel medijs puppis luctetur in undis,
Vel licet armatis hostis inermis eas,
Vel tremefacta cauo tellus deducat hiatum,
Octipedis cancri terga sinistra time.

FABVLA VERTVMNI.

Quid mirare meas tot in uno corpore formas?
Accipe Vertumni signa paterna Dei.
Thuscus ego, Thuscis orior, nec pœnitet inter
Prælia Volsinos deseruisse focos.
Nec me turba iuuat, nec templo lætor eburno,
Romanum satis est posse uidere forum.
Hac quondam Tyberinus iter faciebat, & aiunt
Remorum auditos per uada pulsa sonos,
At postquam ille suis tantum concessit alumnis,
Vertumnus uerso dicor ab amne Deus,
Seu quia uertentis fructum percepimus anni,
Vertumni rursus credidit esse sacrum.
Prima mihi uariat liuentibus una racemis,

bulla
Apollo
vertumnus ovid. 14. met. et. 6. fasto
satis

Et coma lactenti spicea fruge tumet,
Hic dulces cerasos, hic autumnalia pruna
Cernis, & æstiuo mora rubere die.
Insitor hic soluit pomosa uota corona,
Cum pirus inuito stipite mala tulit.
Mendax fama noces, alius mihi nominis index,
De se narranti tu modo crede Deo.
Opportuna mea est cunctis natura figuris,
In quæcunque uoles uerte, decorus ero,
Indue me cois, fiam non dura puella,
Meque uirum sumpta quis neget esse toga?
Da falcem, & torto frontem mihi comprime fœno,
Iurabis nostra gramina secta manu.
Arma tuli quondam, & memini, laudabar in illis,
Corbis & imposito pondere, messor eram.
Sobrius ad lites, at cum est imposta corona,
Clamabis capiti uina subisse meo.
Cinge caput mitra, speciem furabor Iacchi,
Furabor Phœbi, si modo plectra dabis.
Cassibus impositis uenor, sed arundine sumpta
Faunus plumoso sum Deus aucupio.
Est etiam aurigæ species Vertumnus, & eius
Traijcit alterno qui leue pondus equo.
Suppetat hoc pisces calamo prædabor, & ibo
Mundus demissis institor in tunicis.
Pastorem ad baculum possum curare, uel idem
Serpiculis medio puluere ferre rosam,
Nam quid ego adijciam, de quo mihi maxima fama est,
Hortorum in manibus dona probata meis?
Cæruleus cucumis, tumidoque cucurbita uentre
Me notat, & iunco brassica uincta leui.
Nec flos ullus hiat pratis, quin ille decenter
Impositus fronti langueat ante meæ.
At mihi quod formas unus uertebar in omnes,
Nomen ab euentu patria lingua dedit.

At tu

At tu Roma meis tribuisti præmia Thuscis,
Vnde hodie uicus nomina Thuscus habet,
Tempore quo socijs uenit Lycomedius armis,
Atq; Sabina feri contudit arma Tati,
Vidi ego labentes acies, & tela caduca,
Atq; hostes turpi terga dedisse fugæ.
Sed facias diuûm sator, ut Romana per æuum
Transeat ante meos turba togata pedes.
Sex superant uersus, te, qui ad uadimonia curris,
Non moror, hæc spatijs ultima meta meis.
Stipes acernus eram properanti falce dolatus,
Ante Numam grata pauper in urbe Deus,
At tibi Mamuri formæ cælator ahenæ
Tellus artifices ne terat Osca manus,
Qui me tam docilis potuisti fundere in usus,
Vnum opus est, operi non datur unus honos.

EPISTOLA ARETHVSAE AD LYCOTAM.

Hæc Arethusa suo mittit mandata Lycotæ,
Cum toties absis si potes esse meus.
Si qua tamen tibi lecturo pars oblita deerit,
Hæc erit è lacbrymis facta litura meis,
Aut si qua incerto fallet te littera tractu,
Signa meæ dextræ iam morientis erunt.
Te modo uiderunt iteratos Bactra per ortus,
Te modo munito sericus hostis equo,
Hyberniq; Getæ, pictoq; Britania curru,
Vstus & Eoa discolor Indus aqua.
Hæc ne marita fides, & pactæ sunt mihi noctes,
Cum rudis urgenti brachia uicta dedi?
Quæ mihi deductæ fax omen prætulit, illa
Traxit ab euerso lumina nigra rogo.
Et stygio sum sparsa lacu, nec recta capillis
Vitta data est, nupsi non comitante Deo.
Omnibus heu portis pendent mea noxia uota.

thuscus

lycomedius

Tatius.

vadimonia

Mamurius.

Arethusa

indus discolor

Texitur hæc castris quarta lacerna tuis.
Occidat, immerita qui carpsit ab arbore uallum,
Et struxit querulas rauca per ossa tubas.
Dignior obliquo funem qui torqueat ocno,
Aeternumq; tuam pascat aselle famem.
Dic mihi num teneros urit lorica lacertos?
Num grauis imbelles atterit hasta manus?
Hæc noceant potius, quàm dentibus ulla puella
Det mihi plorandas per tua colla notas.
Diceris & macie uultum tenuasse, sed opto
E' desiderio sit color iste meo.
At mihi cum noctes induxit uesper amaras.
Siqua relicta iacent, osculor arma tua,
Tum queror in toto non sidere pallia lecto,
Lucis & autores non dare carmen aues.
Noctibus hybernis castrensia pensa laboro,
Et Tyria in gladios uellera secta suos.
Et disco qua parte fluat uincendus Araxes,
Quot sine aqua Parthus millia currat equus.
Cogor & e' tabula pictos ediscere mundos,
Qualis & hæc docti sit positura Dei,
Quæ tellus sit lenta gelu, quæ putris ab æstu,
Ventus in Italiam, qui bene uela ferat.
Assidet una soror, curis & pallida nutrix
Peierat hyberni temporis esse moras.
Felix Hippolite nuda tulit arma papilla,
Et texit galea barbara molle caput.
Romanis utinam patuissent castra puellis,
Essem militiæ sarcina fida tuæ.
Nec me tardarent Scythiæ iuga, cum pater altas
Africus in glaciem frigore nectit aquas.
Omnis amor magnus, sed aperto in coniuge maior.
Hanc Venus, ut uiuat, uentilat ipsa facem.
Nam mihi quo Pœnis tibi purpura fulgeat ostris,
Crystallusq; tuas ornet aquosa manus,

Asella
Proverbium
Eras. con-
torquens piger
funiculum
Araxes
Hippolite
crystallus

Omnia surda tacent, rarisq; assueta calendis,
Vix aperit clausos una puella lares.
Grauidos, & catulæ uox est mihi grata querentis,
Illa tui partem uendicat una tori.
Flore sacello tego, uerbenis compita uelo,
Et crepat ad ueteres herba Sabina focos.
Siue in finitimo gemuit stans noctua tigno,
Seu uoluit tangi parca lucerna mero,
Illa dies hornis cædem denuntiat agnis,
Succinctæq; calent ad noua lucra popæ.
Ne precor ascensis tanti sit gloria Bactris,
Raptaue odorato carbasa lina duci,
Plumbea cum tortæ sparguntur pondera fundæ,
Subdolus & uersis increpat arcus equis.
Sed tua sit domitis Parthæ telluris alumnis
Pura triumphanteis hasta sequatur equos.
Incorrupta mei conserua fœdera lecti,
Hac ego te sola lege redisse uelim,
Armaq; cum tulero portæ uotiua Capenæ,
Subscribam saluo grata puella uiro.

FABVLA TARPEIÆ.

Tarpeium nemus, & Tarpeiæ turpe sepulchrum
Fabor, & antiqui limina capta Iouis.
Lucus erat felix ederoso conditus antro,
Multaq; natiuis obstrepit arbor aquis,
Syluani ramosa domus, quo dulcis ab æstu
Fistula poturas ire iubebat oues.
Hunc Tatius fontem uallo præcingit acerno,
Fidaq; suggesta castra coronat humo,
Quid tum Roma fuit, tubicen uicina curetis,
Cum quateret lento murmure saxa Iouis?
Atq; ubi nunc terris dicuntur iura subactis,
Stabant Romano pila Sabina foro.
Murus erant montes, ubi nunc est curia septa,
Bellicus ex illo fonte bibebat equus.

Hinc Tarpeia Deæ fontem libauit, at illi
Vrgebat medium fictilis urna caput.
Et satis una malæ potuit mors esse puellæ,
Quæ uoluit flammas fallere Vesta tuas.
Vidit arenosis Tatium perludere campis,
Pictaq; per flauas arma leuare iubas.
Obstupuit regis facie, & regalibus armis,
Interq; oblitas excidit urna manus.
Sæpe illa immeritæ causata est omina Lunæ,
Et sibi tingendas dixit in amne comas.
Sæpe tulit blandis argentea lylia nimphis,
Romula ne faciem læderet basta Tati.
Dumq; subit primo capitolia nubila fumo,
Rettulit hirsutis brachia secta rubis,
Et sua Tarpeia residens, ita fleuit ab arce
Vulnera uicino non patienda Ioui.
Ignes castrorum, & Tatiæ prætoria turmæ,
Et formosa oculis arma Sabina meis,
O utinam ad uestros sedeam captiua penates,
Dum captiua mei conspicer esse Tati.
Roma *Romani montes, & montibus addita Roma,*
Et ualeat probro Vesta pudenda meo.
Ille equus ille meos in castra reponet amores,
Cui Tatius dextras collocat ipse iubas.
Sylla *Quid mirum in patrios Scyllam sæuisse capillos?*
Candidaq; in sæuos inguina uersa canes?
Prodita quid mirum fraterni cornua monstri, minotauri
Labyrinthus *Cum patuit lecto stamine torta uia?*
Quantum ego sum Ausoniis crimen factura puellis
Improba uirgineo lecta ministra foco.
Palladis extinctos si quis mirabitur ignes,
Ignoscat, lacrymis spargitur ara meis.
Cras (ut rumor ait) tota pugnabitur urbe,
Tu cape spinosi roscida terga iugi.
Lubrica tota uia est, & perfida, quippe tacentes

Fallaci cælat limite semper aquas.
O utinam magicæ nossem cantamina Musæ,
Hæc quoq; formoso lingua tulisset opem.
Te toga picta decet, non quem sine matris honore
Nutrit inhumanæ dura papilla lupæ.
Sic hospes patiare tua regina sub aula
Dos tibi non humilis prodita Roma uenit.
Sin minus, at raptæ ne sint impune Sabinæ,
Me rape, & alterna lege repende uices.
Commissas acies ego possum soluere, nupta
Vos medium palla fœdus inite mea.
Adde Hymenæe modos, tubicen fera murmura conde,
Credite uestra meus molliet arma torus.
Et iam quarta canit uenturam buccina lucem,
Ipsaq; in oceanum sydera lapsa cadunt,
Experiar somnum, de te mihi somnia quæram,
Fac uenias oculis umbra benigna meis.
Dixit, & incerto permisit brachia somno
Nescia nefarijs accubuisse nouis.
Nam Vesta iliacæ felix tutela fauillæ vesta
Culpam alit, & plures condit in ossa faces.
Illa ruit qualis celerem prope Thermodoonta, thermodoon
Strymonis abscisso fertur aperta sinu. strymonis
Vrbi festus erat, dixere palilia patres, palilia
Hic primus cœpit mœnibus esse dies,
Annua pastorum conuiuia lusus in urbe
Cum pagana madent fercula diuitijs,
Cumq; super raros fœni flammantis aceruos
Traijcit immundas ebria turba dapes,
Romulus excubias decreuit in otia solui,
Atq; intermissa castra silere tuba.
Hoc Tarpeia suum tempus rata, conuenit hostem, Tarpeia
Pacta ligat, pactis ipsa futura comes.
Mons erat ascensu dubius, festoq; remissus.
Nec mora uocales occupat ense canes.

Omnia præbebant somnos, sed Iuppiter unus
Decreuit pœnis inuigilare tuis.
Prodiderat portæq; fidem, patriamq; iacentem,
Nubendiq; petit, quem uelit ipsa, diem,
At Tatius, neq; enim sceleri dedit hostis honorem,
Nube ait, & regni scande cubile mei.
Dixit, & ingestis comitum super obruit armis,
Hæc uirgo officijs dos erat apta tuis,
A' duce Tarpeio mons est cognomen adeptus,
O' uigil iniustæ præmia sortis habes.

AD LENAM.

TErra tuum spinis obducat Lena sepulchrum
Et tua, quod non uis, sentiat umbra sitim,
Nec sedeant cineri manes, & cerberus ultor
Turpia ieiuno terreat ossa sono,
Docta uel Hyppolytum Veneri mollire negantem,
Concordiq; toro pessima semper auis,
Penolopen quoq; neglecto rumore mariti
Nubere lasciuo cogeret Antinoo.
Illa uelit, poterit magnes non ducere ferrum,
Et uolucris nidis esse nouerca suis,
Quippe & collinas ad fossam mouerit herbas,
Stagnaq; currenti diluerentur aqua.
Audax cantatæ leges imponere Lunæ,
Et sua nocturno fallere terga lupo.
Posset & intentos astu cæcare maritos.
Cornicum immeritas eruit ungue genas,
Consuluitq; striges nostro de sanguine, & in me
Hippomanes fœtæ semina legit equæ.
Exornabat opus uerbis ceu blanda perurat,
Saxosamq; terat sedula culpa uiam,
Si te Eoa iuuat, Dorozantumq; aurea ripa,
Et quæ sub Tyria concha superbit aqua,
Eurypiliq; placet Coæ textura Mineruæ,
Sectaq; ab Attalicis putria signa toris,

Seu quam palmiferæ mittunt uenalia Thebæ,
Murreaq; in Parthis pocula cocta focis,
Sperne fidem, prouolue Deos, mendacia uincant,
Cedant damnosæ iura pudicitiæ.
Et simulare uirum pretium facit, utere causis.
Maior dilata nocte recurret amor.
Si tibi forte comas uexauerit utilis ira,
Post modo mercata pace premendus erit.
Denique ubi amplexu Venerem promiseris empto,
Fac simules puros Isidis esse dies.
Ingerat apriles Iole tibi tundat Amycle
Natalem maiis idibus esse tuum.
Supplex ille sedet, posita tu scribe cathedra
Quidlibet has artes si pauet ille, tenes.
Semper habe morsus circa tua colla recentes,
Litibus alternis quos putet esse datos.
Non te Medeæ delectent probra sequacis,
Nempe tulit fastus ausa rogare prior,
Sed potius mundi Thais pretiosa Menandri,
Cum ferit astutos comica mœcha Getas.
In mores te uerte uiri, si cantica iactat,
I comes, & uoces ebria iunge tuas.
Ianitor ad dantes uigilet, si pulset inanis
Surdus in obductam somniet usque seram.
Nec tibi displiceat miles modo factus amori,
Nauta nec attrita si ferat æra manu,
Aut quorum titulus per barbara colla pependit,
Cælati medio cum saliere foro.
Aurum spectato, non quæ manus afferat aurum.
Versibus auditis quid nisi uerba feres?
Qui uersus, Coæ dederit nec munera uestis,
Ipsius tibi sit surda sine arte lyra.
Dum uernat sanguis, dum rugis integer annus,
Vtere, ne quis çat liber amore dies.
Vidi ego odorati uictura rosaria Pæsti

Iuuenal. saty. 9. pa. 80.

Medea

Thais

Sub matutino coacta iacere noto.
His animos nostræ dum uersat Acanthis amicæ,
Per tenues ossa sunt numerata cutes.
Sed cape torquatæ Venus ò Regina columbæ
Ob meritum ante tuos guttura secta focos.
Vidi ego rugoso tussim concrescere collo,
Sputaq; per dentes ire cruenta cauos,
Atq; animam in tegetes putrem expirare paternas.
Horruit algenti pocula curua foco.
Exequiæ fuerant rari furtiua capilli
Vincula, & immundo pallida mitra situ,
Et canit in nostros nimis experrecta dolores.
Cum fallenda meo pollice claustra forent.
Sit tumulus lenæ curto uetus amphora collo,
Vrgeat hunc supra uis caprifice tua.
Quisquis amas, scabris hoc bustum cædito saxis,
Mistaq; cum saxis addito uerba mala.

DE PVGNA ACTIACA NAVALI.

SAcra facit uates sint ora fauentia sacris,
Et cadat ante meos icta iuuenca focos,
Cera Phileteis certet Romana corymbis,
Et Cyrenæas urna minister aquas,
Costum molle date, & blandi mihi thuris honores,
Terq; focum circa laneus orbis eat.
Spargite me lymphis, carmenq; recentibus aris.
Tibia Mygdonijs libet eburna cadis.
Ite procul fraudes, alio sint aere noxæ,
Pura nouum uati laurea mollit iter.
Musa Palatini referemus Apollinis ædem,
Res est Calliope digna fauore tuo.
Cæsaris in nomen ducuntur carmina, Cæsar
Dum canitur, quæso Iuppiter ipse uaces.
Est Phœbi fugiens Athamana ad littora portus,
Qua sinus Ioniæ murmura condit aquæ,
Actia Iuleæ pelagus monumenta carinæ

Acanthis

venus

clatre

ministr

costum

calliope

Nautarum uotis non operosa uia.
Huc mundi coiere manus, stetit æquore moles
Pinea, nec remis æqua fauebat auis.
Altera claßis erat tenero damnata Quirino,
Pilaq; fœminea turpiter apta manu.
Hinc augusta ratis plenis Iouis omine uelis,
Signaq; iam patriæ uincere docta suæ.
Tandem acies geminos Nereus lunarat in arcus,
Armorum & radijs picta tremebat aqua,
Cum Phœbus linquens stantem se uindice Delon,
Nam tulit iratos mobilis una notos,
Astitit Augusti puppem super, & noua flamma
Luxit in obliquam ter sinuata facem.
Non ille attulerat crines in colla solutos,
Aut testudineæ carmen inerme lyræ,
Sed quali aspexit Pelopeium Agamemnona uultu,
Egeßitq; auidis Dorica castra rogis,
Aut qualis flexos soluit Pythona per orbes
Serpentem, imbelles quem timuere lyræ
Mox ait ô longa mundi seruator ab Alba
Auguste, Hectoreis cognite maior auis,
Vince mari, iam terra tua est, tibi militat arcus,
Et fauet ex humeris hoc onus omne meis.
Solue metu patriam, quæ nunc te uindice freta,
Imposuit proræ publica uota tuæ,
Quam nisi defendes, murorum Romulus augur
Ire Palatinas non bene uidit aues.
Et nimium remis audent propè turpe latinis
Principe te fluctus regia uela pati.
Nec te quod claßis centenis remiget alis
Terreat, inuito labitur illa mari,
Quodq; uehunt proræ centaurica saxa minantes
Tigna caua, & pictos experiare metus.
Frangit, & attollit uires in milite causa,
Quæ nisi iusta subest, excutit arma pudor.

Tempus adest, committe rates, ego temporis autor
Ducam laurigera Iulia rostra manu.
Dixerat, & pharetræ pondus consumit in arcus,
Proxima post arcus Cæsaris hasta fuit.
Vincit Roma fide Phœbi, dat fœmina pœnas,
Sceptra per Ionias fracta uehuntur aquas.
Et pater Idalio miratus Cæsar ab astro.
Sum deus, & nostri sanguinis ista fides.
Prosequitur cantu Triton, omnesque marinæ Triton
Plauserunt circa libera signa Deæ.
Illa petit Nilum cymba male nixa fugaci,
Hoc unum iusso non moritura die.
Di melius, quantus mulier foret una triumphus
Ductus erat per quas ante Iugurtha uias.
Actius hinc traxit Phœbus monimenta, quod eius Jugurtha
Vna decem uicit missa sagitta rates.
Bella satis cecini, cytharam iam poscit Apollo
Victor, & ad placidos exuit arma choros.
Candida nunc molli subeant conuiuia luco,
Blanditiæque fluant per mea colla rosæ,
Vinaque fundantur prælis elisa falernis, pralum
Terque lauet nostras spica Cilissa comas.
Ingenium potis irritet Musa poetis.
Bacche soles Phœbo fertilis esse tuo.
Ille paludosos memoret seruire Sicambros, sicambri
Cepheam hic Meroen fuscaque regna canat. cephea
Hic referat sero confessum fœdere Parthum, meroe
Reddat signa Remi mox dabit ipse sua.
Siue aliquid pharetris Augustus parcet Eois
Differat in pueros ista trophæa suos.
Gaude Crasse, nigras si quid sapis inter arenas,
Ire per Eufratem ad tua busta licet. Eufraten
Sic noctem patera, sic ducam carmine, donec
Iniiciat radios in mea uina dies.

AD CYNTHIAM.

SVnt aliquid manes, letum non omnia finit,
Lucidaq; euictos effugit umbra rogos.
Cynthia nanq; meo uisa est incumbere fulcro,
Murmur ad extremæ nuper humata uiæ.
Cum mihi ab exequijs somnus penderet amoris,
Et quererer lecti frigida regna mei,
Eosdem habuit secum, quibus est elata capillos,
Eosdem oculos, lateri uestis adusta fuit.
Et solitum digito beryllon adederat ignis,
Summaq; lethæus triuerat ora liquor,
Spiranteisq; animos, & uocem misit: at illi
Pollicibus fragiles increpuere manus.
Perfide nec cuiquam melior sperande puellæ,
In te iam uires somnus habere potest?
Iam'ne tibi exciderant uigilantis furta suburræ,
Et mea nocturnis trita fenestra dolis.
Per quam demisso quoties tibi fune pependi
Alterna ueniens in tua colla manu.
Sæpe Venus triuio commista est pectore misto,
Fecerunt tepidas pallia nostra uias.
Fœderis heu taciti cuius fallacia uerba
Non audituri diripuere noti.
At mihi non oculos quisquam inclinauit eunteis,
Vnum impetrassem te reuocante diem.
Nec crepuit fixa me propter arundine custos,
Læsit & obiectum tegula curta caput.
Deniq; quis nostro curuum te funere uidit?
Atram quis lachrymis incaluisse togam?
Si piguit portas ultra procedere, at illuc
Iussisses lectum lentius ire meum.
Cur uentos non ipse rogis ingrate petisti?
Cur nardo flammæ non oluere meæ?
Hoc etiam graue erat nulla mercede hyacintos
Inijcere, & fracto busta piare cado.
Lygdamus uratur, candescat lamina uernæ.

Sensi ego, cum insidijs pallida uina bibi.
Aut Nomas arcanas tollat uersuta saliuas,
Dicet damnatas ignea testa manus,
Quæ modo per uiles inspecta est publica noctes,
Hæc nunc aurata cyclade signat humum.
Et grauiora rependit iniquis pensa quasillis,
Garrula de facie si qua locuta mea est,
Nostraq; quod Petale tulit ad monimenta corollas,
Codicis immundi uincula sentit anus.
Cæditur & Lalage tortis suspensa capillis,
Per nomen quoniam est ausa rogare meum,
Te patiente meæ conflauit imaginis aurum,
Ardente è nostro dotem habitura rogo.
Non tamen insector, quamuis mereare, Properti
Longa mea in libris regna fuere tuis.
Iuro ego fatorum nulli reuocabile carmen,
Tergeminusq; canis sic mihi molle sonet,
Me seruasse fidem, si fallo, uipera nostris
Sibilet in tumulis, & super ossa cubet.
Nam gemina est sedes turpem sortita per amnem,
Turbaq; diuersa remigat omnis aqua.
Vna Clytemnestræ stuprum uehit, altera Cressæ
Portat mentitæ lignea monstra bouis.
Ecce coronato pars altera parta phasello
Mulcet ubi elysias aura beata rosas.
Qua numerosa fides, qua quæritur unda Cybelles,
Mitratisq; sonant Lydia plectra choris,
Andromedeq;, & Hypermestre sine fraude maritæ
Narrant historiæ pectora nota suæ.
Hæc summa æternis queritur liuere catenis
Brachia, nec meritas frigida saxa manus.
Narrat Hypermestre magnum ausas esse sorores,
In scelus hoc animum non ualuisse suum.
Sic mortis lachrymis uitæ sanamus amores.
Cælo ego perfidiæ crimina multa tuæ.

Sed tibi nunc mandata damus si forte moueris,
Si te non totum Chloridos herba tenet,
Nutrix in tremulis ne quid desideret annis,
Parthenię patuit, nec tibi auara fuit.
Delitiæq; meæ Latris, cui nomen ab usu est,
Ne speculum dominæ porrigat illa nouæ.
Et quoscunq; meo fecisti nomine uersus,
Vre mihi, laudes desine habere meas.
Pelle ederam tumulo, mihi quæ pugnante corymbo
Mollia contortis alligat ossa comis.
Ramosis Anio qua pomifer incubat aruis,
Et nunquam Herculeo numine pallet ebur,
Hoc carmen media dignum me scribe columna,
Sed breue quod currens uector ab urbe legat.
Hac Tyburtina iacet aurea Cynthia terra,
Accessit ripæ laus Aniene tuæ.
Nec tu sperne pijs uenientia somnia portis,
Cum pia uenerunt somnia pondus habent.
Nocte uagæ ferimur, nox clausas liberat umbras,
Errat & abiecta Cerberus ipse sera.
Luce iubent leges lethea ad stagna reuerti.
Nos uehimur, uectum nauta recenset onus.
Nunc te possideant aliæ, mox sola tenebo.
Mecum eris, & mistis ossibus ossa teram.
Hæc postquam querula mecum sub uoce peregit,
Inter complexus excidit umbra meos.

DE CYNTHIA, ET DRACONE.

DIsce quid exquilias hac nocte fugarit aquosas,
Cum uicina meis turba cucurrit agris,
Lanuuium annosi uetus est tutela Draconis,
Hic ubi tartareæ non perit hora moræ,
Qua sacer abripitur cæco descensus hiatu,
Qua penetrat uirgo tale iter omne caue.
Ieiuni serpentis honos cum pabula poscit

Chloris
parthenia
latris
portæ somni
...
in fine:
cerberus
Lanuuium

Annua, & ex ima sibila torquet humo.
Talia demissæ pallent ad sacra puellæ,
Cum temere anguino creditur ore manus.
Ille sibi admotas à uirgine corripit escas,
Virginis in palmis ipsa canistra tremunt.
Si fuerint castæ, redeunt in colla parentum,
Clamantq; agricolæ fertilis annus erit.
Huc mea detonsis auecta est Cynthia mannis
Causa fuit Iuno, sed mage causa Venus.
Appia dic quæso, quantum te teste triumphum
Egerit effusis per tua saxa rotis,
Turpis in arcana sonuit cum rixa taberna,
Si sine me, famæ non sine labe meæ,
Spectaculum ipsa sedens primo temone pependit,
Ausa per impuros fræna mouere locos,
Serica nam taceo Volsi carpenta nepotis,
Atq; armillatos colla molossa canes,
Qui dabit immundæ uenalia farta saginæ,
Vincet ubi erasas barba pudenda genas.
Cum fieret nostro toties iniuria lecto,
Mutato uolui castra mouere toro.

DEPREHENSVM PROPERTIUM CUM PHYLLIDE, & THEIA AMICIS À CYNTHIA, UAPULASSEQ; AB EA OĒS UEHEMENTER.

Phyllis Auentinæ quædam est uicina Dianæ
Sobria grata parum, cum bibit omne decet,
Altera Tarpeios est inter Theia lucos
Candida, sed potæ non satis unus erit.
His ego constitui noctem lenire uocatis,
Et Venere ignota furta nouare mea.
Vnus erat tribus in secreta lectulus herba.
Quæris concubitus? inter utranq; fui.
Lygdamus ad Cyathos, utriq; æstiua supellex,
Et Methymnæi grata saliua meri.

Nile tuus tibicen erat crotalistria Phyllis
Et facilis spargi munda sine arte rosa.
Nanus & ipse suos breuiter concretus in artus
Iactabat truncas ad caua buxa manus.
Sed neq; suppletis constabat flamma lucernis,
Decidit inq; suos mensa supina pedes,
Me quoq; per talos Venerem quærente secundos,
Semper damnosi subsiluere canes,
Cantabant surdo, nudabant pectora cæco,
Lanuuij ad portas hei mihi solus eram,
Cum subito rauci sonuerunt cardine postes,
Et leuia ad primos murmura facta lares,
Nec mora cum totas resupinat Cynthia ualuas
Non operosa comis, sed furibunda decens.
Poculа mi digitos inter cecidere remissos,
Pallueruntq; ipso labra soluta mero,
Fulminat illa oculis, & quantum fœmina sæuit,
Spectaculum capta nec minus urbe fuit.
Phyllidos iratos in uultum conijcit ungues,
Territa uicinas Theia clamat aquas.
Lumina sopitos turbant elata Quirites,
Omnis & insana semita nocte sonat.
Illas direptisq; comis, tunicisq; solutis,
Excipit obscuræ prima taberna uiæ.
Cynthia in exuuijs gaudet, uictrixq; recurrit,
Et mea peruersa sauciat ora manu,
Imponitq; notam collo, morsuq; cruentat,
Præcipueq; oculos, qui meruere, ferit.
Atq; ubi iam nostras lassauit brachia plagis,
Lygdamus ad plutei fulcra sinistra iacens
Eruitur, geniumq; meum prostratus adorat,
Lygdame nil potui, tecum ego captus eram.
Supplicibus palmis tum demum ad fœdera ueni,
Cum uix tangendos præbuit illa pedes,
Atq; ait, admissæ si uis me ignoscere culpæ,

phyllis
Nanus
Celius lib. 2. cap. 37.
Cynthia
Lygdamus

Accipe quæ nostræ formula legis erit:
Tu neq; Pompeia spatiabere cultus in umbra,
Nec cum lasciuum sternet arena forum.
Colla caue inflectas ad summum obliqua theatrum,
Aut lectica tuæ sudet aperta moræ,
Lygdamus in primis omnis mihi causa querelæ
Veneat, & pedibus uincula bina trahat.
Indixit leges, respondi ego, legibus utar.
Riserat imperio facta superba dato.
Dein quemcunq; locum externæ tetigere puellæ
Suffit, & pura limina tergit aqua.
Imperat & totas iterum mutare lacernas,
Terq; meum tetigit sulfuris igne caput.
Atq; ita mutato per singula pallia lecto,
Respondi & toto soluimus arma toro.

DE HERCVLE
& Morte Caci.

vide Herod. in Eutr. p. 169

AMphitryoniades qua tempestate iuuencos
Egerat à stabulis ô Erythræa tuis,
Venit ad inuictos pecorosa palatia montes,
Et statuit fessos fessus & ipse boues,
Quà Velabra suo stagnabant flumine, quàq;
Nauta per urbanas uelificabat aquas.
Sed non infido manserunt hospite Caco
Incolumes, furto polluit ille locum.

Cacus triceps

Incola Cacus erat, metuendo raptor ab antro
Per tria partitos qui dabat ora sonos.
Hic ne certa forent manifestæ signa rapinæ,
Auersos cauda traxit in antra boues.
Nec sine teste Deo, furem sonuere iuuenci,
Furis & implacidas diruit ira fores.
Mænalio iacuit pulsus tria tempora ramo,
Cacus, & Alcides sic ait, ite boues,
Herculis ite boues nostræ labor ultime clauæ,
Bis mihi quæsitæ, bis mea præda boues,

Aruaq;

Aruaq; mugitu sancite boaria longo.
Nobile erit Romæ pascua uestra forum.
Dixerat, & sicco torret sitis ora palato,
Terraq; non ullas fœta ministrat aquas.
Sed procul inclusas audit ridere puellas.
Lucus ab umbroso fecerat orbe nemus,
Fœmineæ loca clausa Deæ fontesq; piandos,
Impune & nullis sacra retecta uiris,
Deuia puniceæ uelabant limina uittæ,
Putris odorato luxerat igne casa,
Populus & longis ornabat frondibus ædem,
Multaq; cantantes umbra tegebat aues.
Huc ruit in siccam congesto puluere barbam,
Et iacit ante fores uerba minora Deo,
Vos precor ô luci sacro quæ luditis antro,
Pandite defessis hospita uestra uiris,
Fontis egens erro, circaq; sonantia lymphis,
Et caua suscepto flumine palma sat est.
Audistis'ne aliquem, tergo qui sustulit orbem?
Ille ego sum, Alcidem terra recepta uocat.
Quis facta Herculeæ non audit fortia clauæ?
Et nunquam ad natas irrita tela feras?
Atq; uni Stygias hominum luxisse tenebras
Accipite hæc, fesso uix mihi terra patet.
Quod si Iunoni sacrum faceretis amaræ,
Non clausisset aquas ipsa nouerca suas,
Sin aliquam uultusq; meus, setæq; leonis
Terrent, & Libyco sole perusta coma,
Idem ego Sidonia feci seruilia palla
Officia, & Lydo pensa diurna colo,
Mollis & hirsutum cepit mihi fascia pectus,
Et manibus duris apta puella fui.
Talibus Alcides, at talibus alma sacerdos
Puniceo canas stamine uincta comas,
Parce oculis hospes, lucoq; abscede uerendo,

forum boarium a bouum mugitu

Ausonius in epigr. Herculis facta describit.

Cede agedum, & tuta limina linque fuga,
Interdicta uiris metuenda lege piatur,
Quæ se summota uindicat ara casa,
Magnam Tiresias aspexit Paliada uates,
Fortia dum posita Gorgone membra lauat,
Di tibi dent alios fontes, hæc lympha puellis
Auia secreti liminis una fluit.
Sic anus. ille humeris postes concussit opacos:
Nec tulit iratam ianua clausa sitim.
At postquam exhausto iam flumine uicerat æstum,
Ponit uix siccis tristitia iura labris.
Angulus hic mundi nunc me mea fata trahentem
Accipit, hæc fesso uix mihi terra patet.
Maxima quæ gregibus deuota est ara repertis,
Ara per has inquit, maxima facta manus,
Hæc nullis unquam pateat ueneranda puellis,
Herculis eximij ne sit inulta sitis.
Sancte pater salue, cui iam fauet aspera Iuno,
Sancte uelis libro dexter inesse meo.
Nunc quoniam manibus purgatum sanxerat orbem,
Sic sanctum Tatiæ composuere Cures.

QVARE IVPITER,
Feretrius dictus.

NVnc Iouis incipiam causas aperire Feretri,
Armaq; de ducibus trina recepta tribus,
Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria uires:
Non iuuat ex facili lecta corona iugo.
Imbuis exemplum primæ tu Romule palmæ
Huius, & exuuijs plenus ab hoste redis,
Tempore quo portas Ceninum Acrona petentem
Victor in euersum cuspide fundis equum.
Acron Herculeus Cenina ductor ab arce
Roma tuis quondam finibus horror erat.
Hic spolia ex humeris ausus sperare Quirini,
Ipse dedit, sed non sanguine sicca suo.

Hunc uidit ante cauas uibrantem spicula turres
Romulus, & uotis occupat ante ratis.
Iuppiter hæc hodie tibi uictima corruet Acron:
Vouerat, & spolium corruit ille Ioui.
Vrbis, uirtutisq́; parens sic uincere sueuit,
Qui tulit aprico frigida castra lare.
Idem eques & frænis, idem fuit aptus aratris,
Et galea hirsuta compta lupina iuba,
Picta nec inducto fulgebat parma Pyropo,
Præbebant cæsi baltea lenta boues.
Coßus at insequitur Veientis cæde Tolumni,
Vincere cum Veios posse laboris erat.
Nec dum ultra Tyberim belli sonus, ultima præda
Nomentum, & captæ iugera pauca Coræ,
Et Veij ueteres & uos tum præda fuistis,
Et uestro posita est aurea sella foro,
Nunc intra muros pastoris buccina lenti
Cantat, & in uestris oßibus arua metunt.
Forte super portæ dux Veius astitit arcem,
Colloquiumq́; sua fretus ab urbe dedit.
Dumq́; Aries murum cornu pulsabat aheno,
Vineaq́; inductum longa tegebat opus,
Cossus ait forti melius concurrere campo:
Nec mora fit, plano sistit uterq́; gradu.
Di Latias iuuere manus, desecta Tolumni
Ceruix, Romanos sanguine lauit equos.
Claudius à Rheno traiectos arcuit hostes,
Belgica cum uasti parma relata ducis
Virdomari: genus hic Rheno iactabat ab ipso
Nobilis erectis fundere gesa rotis.
Illi uirgatis iaculantis ab inguine braccis
Torquis ab incisa decidit unca gula.
Nunc spolia in templo tria condita. causa feretri
Omine quod certo dux ferit ante ducem,
Seu quia uicta suis humeris hæc arma ferebant,

pyropum gemma cossus Nomentu cora Aries vinea Tolumni ceruix de secta a cosso. claudius

Hinc feretri dicta est ara superba Iouis

AD PAVLVM.

DEsine Paule meum lachrymis urgere sepulchrum,
Panditur ad nullas ianua nigra preces.
Cum semel infernas intrarunt funera leges,
Non exorato stant adamante uiæ,
Te licet orantem fuscæ Deus audiat aulæ,
Nempe tuas lachrymas littora surda bibent.
Vota mouent superos, ubi portitor æra recepit,
Obserat herbosos lurida porta rogos.
Sic mœstæ cecinere tubæ, cum subdita nostrum
Detraheret lecto fax inimica caput.
Quid mihi coniugium Paulis? quid currus auorum
Profuit? aut famæ pignora tanta meæ?
Num minus immites habuit Cornelia Parcas?
Et sum quod digitis quinque leuatur onus.
Damnatæ noctes, & uos uada lenta paludes,
Et quæcunque meos implicat unda pedes,
Immatura licet, tamen huc non noxia ueni.
Det pater hic umbræ mollia iura meæ,
Aut siquis posita iudex sedet Aeacus urna,
In mea sortita iudicet ossa pila,
Assideant fratres iuxta Minoia sella,
Eumenidum intento turba seuera foro.
Sisyphe mole uaces, taceant Ixionis orbes,
Fallax Tantaleo corripiare liquor.
Cerberus & nullas hodie petat improbus umbras,
Et iaceat tacita lapsa catena sera.
Ipsa loquor pro me (si fallor) pœna sororum
Infelix humeros urgeat urna meos.
Si cui fama fuit per auita trophæa decori,
Aera Numantinos regna loquuntur auos.
Altera maternos exæquat turba Libones,
Et domus est titulis utraque fulta suis.
Mox ubi iam facibus cessit prætexta maritis,

Vinxit, & acceptas altera uitta comas,
Iungor Paule tuo sic discessura cubili,
In lapide hoc uni nupta fuisse legar.
Testor maiorum cineres tibi Roma colendos,
Sub quorum titulis Africa tonsa taces,
Et Persen proaui simulantem pectus Achillis,
Quiq; tuas proauus fregit Achille domos.
Me neq; censuræ legem mollisse, nec ulla
Labe mea nostros erubuisse focos.
Non fuit exuuijs tantis Cornelia damnum.
Quin & erat magnæ pars imitanda domos,
Nec mea mutata est ætas, sine crimine tota est.
Viximus insignes inter utranq; facem.
Mi natura dedit leges à sanguine ductas,
Ne possim melior iudicis esse metu.
Quelibet austeras de me ferat urna tabellas,
Turpior assensu non erit ulla meo.
Vel tu, quæ tardam mouisti fune, Cybellem
Claudia turritæ rara ministra Deæ,
Vel cui commissos cum Vesta reposceret ignes,
Exhibuit uiuos carbasus alba focos.
Nec te dulce caput mater Scribonia læsi,
In me mutatum, quid nisi fata uelis?
Maternis laudor lachrymis, urbisq; querelis,
Defleta & gemitu Cæsaris ossa mea.
Ille sua nata dignam uixisse sororem
Increpat, & lachrymas uidimus esse Deo.
Et tamen emerui generosos uestis honores,
Nec mea de sterili facta rapina domo.
Te Lepide & te Paule meum post fata leuamen
Condita sunt uestro numina nostra sinu.
Vidimus & fratrem sellam geminasse curulem,
Consule quo facto tempore rapta soror.
Filia tu speciem censuræ nacta paternæ
Fac teneas unum nos imitata uirum.

Africa
perses
proavo

ovid. 4. fasto. prin
claudia
aemilia
(amia)
scribonia

lepidus
paulus
filij com

specimen

Et serie fulcite genus, mihi cymba uolenti
  Soluitur auctoris tot mea fata malis.
Hæc est fœminei merces extrema triumphi,
  Laudat ubi emeritum libera fama rogum.
Nunc tibi commendo communia pignora natos,
  Hæc cura & cineri spirat inusta meo.
Fungere maternis uicibus pater, illa meorum
  Omnis erit collo turba ferenda tuo.
Oscula cum dederis tua flentibus, adijce matris,
  Tota domus cœpit nunc onus esse tuum.
Et si quid doliturus eris sine testibus illis,
  Cum uenient siccis oscula falle genis,
Sat tibi sunt noctes, quas de me Paule fatiges,
  Somniaq; in faciem credita sæpe meam.
Atq; ubi secretò nostra ad simulacra loquêris,
  Vt responsuræ singula uerba iace.
Seu tamen aduersum mutarit ianua lectum,
  Sederit & nostro cauta nouerca toro,
Coniugium pueri laudate, & ferte paternum:
  Capta dabit uestris moribus illa manus.
Nec matrem laudate nimis: collata priori
  Vertet in offensas libera uerba suas.
Seu memor ille mea contentus manserit umbra,
  Et tanti cineres duxerit esse meos,
Discite uenturam iam nunc sentire senectam,
  Cœlibis ad curas, nec uacet ulla uia.
Quod mihi detractum est uestros accedat ad annos,
  Prole mea Paulum sic iuuat esse senem.
Et bene habet, nunquam mater lugubria sumpsi,
  Venit in exequias tota caterua meas.
Causa perorata est, flentes me surgite testes,
  Dum pretium uitæ grata rependit humus.
Moribus & cœlum patuit, sim digna merendo,
  Cuius honoratis ossa uehantur aquis.

FINIS.

CN. CORNELII GAL LI VITA.

Cornelius Gallus Foroliuienſis, Orator, ac Poëta clariſſimus, ex infima fortuna in Auguſti amicitiã ſuſceptus, Aegyptum prouinciã Romanorũ primus obtinuit: mox quum quædam in conuiuio per merum faſſus eſſet, in ſuſpicionẽ coniurationis adductus, damnandusq́; ſenatui traditus, ob pudorẽ propria ſe manu interfecit, anno ætatis ſuæ L X I I I. *Hũc P. V. Maro uſq; adeo ſibi amiciſſimum habuit, ut Bucolica & Georgica in eius laudibus terminarit. Verũ quia in Georgicis pleniores de eo laudes continebãtur, iubente Auguſto, in Ariſtei fabulam commutauit. Scripſit Cornelius Gallus Elegiarum libros* I I I I. *De Cytheride quadam, P. Volumnij libertã, quã ficto nomine Lycorida appellauit: inq́; ijs imitatus eſt Euphortonem Chalcidicum poetam. Laſciuiuſculus ſemper fuit: In compoſitione tamen cæteris, qui elegiam Latinè ſcriptitarunt, durior à Fabio non temerè iudicatus. Eius ſcripta penitus intercideruntm, præter hunc unum libellum, quem paulo ante mortem in Aegypto uiſus eſt perſcripſiſſe. Nam quum ibi Græcam quandam puellã adamaſſet, nec propter ingrauеſcentẽ iam ætatem eius libidini ſatisfacere potuiſſet: materia ſatis opportunè oblata ẽ, ut ſenectutis incõmoda deſcribens, iuueniles ſuos amores recenſeret, ſeq́; ſuis carminibus, multo melius quàm in nummo ſpectandum effingeret. Nam quòd fuerit Etruſcus, quòd Orator, quòd Poëta, quòd etiã uinolentus, quòd Lycoridã adamarit, quòd Legatus Aegypto præfuerit, hinc manifeſtiſſime colligitur: quæ ſi quis diligẽter animaduertat, fatebitur hunc libellum Cornelij Galli, non alterius fuiſſe, ut quidam parũ prudẽter exiſtimarunt.*

CN. CORNELII GALLI POETÆ CLArißimi ex ijs quæ colligi potuere fragmentis, Elegiarum Libellus.

EMVLA cur cessas finem properare Senectus?
Cur & in hoc fesso corpore tarda sedes?
Solue precor miseram tali de carcere uitam,
Mors est iam requies, uiuere pœna mihi.
Non sum qui fueram: perijt pars maxima nostri:
Hoc quoq; quod superest, languor & horror habet.
Lux grauis in luctu, rebus mœstißima lætis.
Quodq; omni est peius funere, uelle mori.
Dum iuuenile decus, dum mens sensusq; manebat,
Orator toto clarus in orbe fui.
Sæpe poetarum mendacia dulcia finxi,
Et ueros titulos res mihi ficta dedit.
Sæpe perorata percepi lite coronam,
Et data sunt linguæ præmia digna meæ.
Quæ cum defunctis iam sunt immortua membris:
Heu senibus uitæ portio quanta manet?
Nec minor his aderat sublimis gratia formæ:
Quæ, uel si desint cætera multa, placet.
Quinetiam VIRTVS fuluo pretiosior auro,
Per quam præclarum plus micat ingenium.
Si placuit canibus densos circundare saltus,
Occubuit telis præda petita meis,
Si libuit celeres arcu tentare sagittas,
Prostraui multas non sine laude feras.
Dulce fuit madidam si fors uersare palæstram,
Implicui ualidis lubrica membra toris.

Nunc agili cursu cunctos anteire solebam:
Nunc tragicos cantus exuperare meo.
Augebat meritum dulcis mixtura bonorum:
Vt semper uarium plus micat artis opus.
Nam quæcunque solent per se perpensa placere:
Alterno potius uicta decore placent.
Has inter uirtutis opes, tolerantia rerum,
Spernebat cunctas insuperata minas.
Vertice nudato uentos pluuiasque ferebam:
Non mihi solstitium, nec graue frigus erat.
Innabam gelidas Tyberini fluminis undas:
Nec metui dubio credere membra freto.
Quamuis exiguo poteram requiescere somno,
Et quamuis modico membra fouere cibo.
At si me subito uinosus repperit hospes,
Aut lenis fecit sumere uina dies,
Cessit & ipse pater Bacchus stupuitque bibentem,
Et quicunque solet uincere, uictus abit.
Haud facile est animum tantis inflectere rebus,
Vt res oppositas mens ferat una duas.
Hoc quoque uirtutum quondam certamine magnum
Socratem palmam promeruisse ferunt.
Hinc etiam rigidum memorant ualuisse Catonem;
Non res in uitium, sed male facta cadunt.
Intrepidus quæcunque forent, ad utrunque ferebar;
Cedebant animo tristia cuncta meo.
Pauperiem, modico contentus, semper amaui;
Et rerum dominus nil cupiendo fui.
Tu me sola tibi subdis miseranda Senectus,
Cui cedit quicquid uincere cuncta potest.
In te corruimus: tua sunt quæcunque fatiscunt;
Vltima quæque tuo conficis ipsa malo.
Ergo his ornatum meritis Etruria nostris
Optabat natis me sociare suis.
Sed mihi dulce magis resoluto uiuere collo,

Nullaq; coniugij uincula grata pati.
Ibam per mediam uernali corpore Romam,
Spectandus cunctis undiq; uirginibus.
Quæq; peti poterat, fuerat uel forte petita,
Erubuit uultus uisa puella meos.
Et nunc subridens latebras fugitiua petebat,
Non tamen effugiens, tota latere uolens.
Sed magis ex aliqua cupiebat parte uideri:
Lætior hoc multo, quòd male tecta foret.
Sic cunctis formosus ego, gratusq; uidebar
Omnibus, & sponsus sic genialis eram.
Sed tantum sponsus: nam me natura pudicum
Fecerat, & casto pectore durus eram.
Nam dum præcipuæ cupio me iungere formæ,
Permansi uiduo frigidus usq; toro:
Omnis fœda mihi, atq; omnis mihi rustica uisa est,
Nullaq; coniugio digna puella meo.
Horrebam tenues, horrebam corpore pingues:
Nec mihi grata breuis, nec mihi longa fuit.
Cum media tantum dilexi ludere forma:
Maior enim medijs gratia rebus inest.
Corporis has nostri mollis lasciuia partes
Incolit: has sedes mater amoris habet.
Quærebam gracilem, sed non quæ macra fuisset:
Carnis ad officium carnea membra placent.
Sic quod in amplexu delectat stringere corpus,
Ne lædant pressum quælibet ossa latus.
Candida contempsi nisi quæ suffusa rubore
Vernarent proprijs ora serena rosis.
Hunc Venus ante alios sibi uendicat ipsa colorem,
Diligit & florem Cypris ubiq; suum.
Aurea cæsaries demissaq; lactea ceruix,
Vultibus ingenuis uisa sedere magis.
Nigra supercilia, & frons libera, lumina nigra,
Vrebant animum sæpe notata meum.

Flammea dilexi, modicumq́; tumentia, labra:
Quæ mihi gustanti basia plena darent.
In tereti collo uisum pretiosius aurum,
Gemmaq́; iudicio plus radiare meo.
Singula turpe seni quondam quæsita referre:
Et quod tunc decuit, iam modò crimen habet.
Diuersos diuersa iuuant: non omnibus annis
Omnia cunueniunt: res prius apta, nocet.
Exultat leuitate puer, grauitate senectus:
Inter utrunq́; manens stat iuuenile decus.
Hunc tacitum tristemq́; decet: fit clarior ille
Lætitia, & linguæ garrulitate suæ.
Cuncta trahit secum, uertitq́; uolubile tempus:
Nec patitur certa currere quemq́; uia.
Nunc quia longa mihi grauis est & inutilis ætas,
Viuere quum nequeam sit mihi posse mori.
O quàm dura premit miseros conditio uitæ:
Nec mors humano subiacet arbitrio.
Dulce mori miseris, sed mors optata recedit:
At quum tristis erit, præcipitata uenit.
Me uero heu tantis defunctum partibus olim,
Tartareas uiuum constat inire uias.
Iam minor auditus, gustus minor, ipsa minora
Lumina, uix tactu noscere certa queo.
Nullus dulcis odor, nulla est iam grata uoluptas:
Sensibus expertem quis superesse putet?
En lethæa meam subeunt obliuia mentem,
Nec confusa sui iam meminisse potest.
Ad nullum consurgit opus, cum corpore languet:
Atq́; intenta suis obstupet ipsa malis.
Carmina nulla cano: cantandi summa uoluptas
Heu fugit, & uocis gratia uera perit.
Non fora sollicito: nec blanda poemata fingo:
Litibus heu rapidis commoda dura sequor.
Ipsaq́; me species quondam dilecta reliquit:

Et uideor formæ mortuus esse meæ.
Pro niueo, rutiloq; prius, nunc inficit ora
Pallor, & exanguis, funereusq; color.
Aret sicca cutis, rigidi stant undiq; nerui,
Et lacerant uncæ tabida membra manus.
Quondam ridentes oculi nunc fonte perenni
Deplangunt pœnas nocte dieq; suas.
Et quos grata prius ciliorum serta tegebant,
Desuper incumbens hispida sylua premit.
Ac, uelut inclusi cæco conduntur in antro:
Nescio quid toruum, uel furiale, uident.
Iam pauor est uidisse senem: nec credere possis
Hunc hominem, humana qui ratione caret.
Si libros repeto, duplex se litera findit,
Largior occurrit pagina nota mihi.
Claram per nebulas uideor mihi cernere lucem:
Nubila sunt oculis ipsa serena meis.
Erripitur sine nocte dies: caligine cæca
Septum tartareo quis neget esse loco?
Talia quis demens homini persuaserit autor,
Vt cupiat uoto turpior esse suo?
Iam subeunt morbi, subeunt discrimina mille:
Iam dulces epulæ, deliciæq; nocent.
Cogimur à gratis animum suspendere rebus,
Atq; ut uiuamus, uiuere desinimus.
Et iam me dudum cui nulla aduersa nocebant,
Ipsa, quibus regimur, nunc alimenta grauant.
Esse libet saturum, saturum mox esse pigebit:
Præstat ut abstineam, ast abstinuisse nocet.
Quæ modo profuerat, contraria redditur esca:
Fastidita iacet, quæ modo dulcis erat.
Non Veneris sunt grata mihi, nec munera Bacchi,
Nec quicquid uitæ fallere damna solet.
Sola iacens natura manet, quæ sponte per horas
Soluitur, & in uitio carpitur ipsa suo.

Non potus, experta mihi medicamina, prosunt,
Non ægris quicquid ferre solebat opem.
Sed cum materia pereunt quæcunq; parantur,
Fit magis & damnis tristior urna meis.
Non secus instantem cupiens fulcire ruinam,
Diuersis contra nititur obicibus,
Donec longa dies, omni compage soluta,
Ipsum cum rebus subruat auxilium.
Quid, quòd nulla leuant animum spectacula rerum,
Nec mala tot uitæ dissimulare licet.
Turpe seni uultus nitidi, uestesq; decoræ,
Atq; etiam est ipsum uiuere turpe senem.
Crimen amare iocos, crimen conuiuia, cantus,
O` miseri, quorum gaudia crimen habent.
Quid mihi diuitiæ, quarum si demeris usum,
Quamuis largus opum, semper egenus ero?
Imò etiam pœna est partis incumbere rebus,
Quas quum possideas, est uiolare nephas.
Non aliter sitiens uicinas Tantalus undas
Captat, & appositis abstinet ora cibis.
Efficior custos rerum magis ipse mearum,
Conseruans alijs, quæ periere mihi.
Sicut in auricomis pendentia plurimus hortis
Peruigil obseruat non sua poma draco.
Hinc me sollicitum torquent super omnia curæ,
Hinc requies animo non datur ulla meo.
Quærere quæ nequeo semper retinere laboro,
Et retinens semper nil tenuisse puto.
Stat dubius tremulusq; senex, semperq; malorum
Credulus, & stultus quæ facit ipse timet.
Laudat præteritos, præsentes despicit annos:
Hoc tantum rectum, quod sapit ipse, putat.
Se solum doctum, se iudicat esse peritum,
Et quod sit sapiens, desipit inde magis.
Multa licet nobis referens, eademq; reuoluens

Horret, & alloquium conspuit ipse suum.
Deficit auditor, non deficit ipse loquendo:
O sola fortes garrulitate senes.
Omnia nequicquam clamosis uocibus implet,
Nil satis est, horret, quæ placuere modo.
Arridet de se ridentibus: ac sibi plaudens
Incipit opprobrio lætior esse suo.
Hæ sunt primitiæ mortis, his partibus ætas
Defluit, & pigris gressibus ima petit.
Non habitus, non ipse color, non gressus euntis,
Non species eadem, quæ fuit ante, manet.
Labitur ex humeris demisso corpore uestis:
Quæq; breuis fuerat, iam modo longa mihi est.
Contrahimur, miroq; modo decrescimus ipsi,
Diminui nostri corporis ossa putes.
Nec cœlum spectare licet, sed prona senectus
Terram, à qua genita est, & reditura uidet.
Fitq; tripes, prorsus quadrupes, ut paruulus infans,
Et per sordentem flebile serpit humum.
Ortus cuncta suos repetunt, matremq; requirunt,
Et redit ad nihilum, quod fuit ante nihil.
Hinc est quod baculo incumbens ruitura senectus
Assiduo pigram uerbere pulsat humum.
Et numerosa mouens certo uestigia passu,
Talia rugato creditur ore loqui:
Suscipe me genitrix, nati miserere laborum,
Membra uelis gremio fessa fouere tuo:
Horrent me pueri, nequeo uelut ante uideri,
Horrendos partus cur sinis esse tuos?
Nil mihi cum superis, expleui munera uitæ,
Redde, precor, patrio mortua membra solo.
Quid miseros uarijs prodest suspendere pœnis?
Non est materni pectoris ista pati.
His dictis, trunco titubantes sustinet artus,
Neglecti repetens stramina dura tori.

Quo postquàm iacuit, misero quid funere differt?
Heu tantum attriti corporis ossa uides?
Quumq; magis iaceam semper, uiuamq; iacendo:
Quis sub uitali me putet esse loco?
Iam pœna est totum quod uiuimus: urimur æstu,
Officiunt nebulæ, frigus & aura nocet.
Ros lædit, modicoq; etiam corrumpimur imbre,
Veris & autumni lædit amœna dies.
Hinc miserum scabies, hinc tussis anhela fatigat:
Continuos gemitus ægra senectus habet.
Hos superesse rear, quibus & spirabilis aer,
Et lux, qua regimur, redditur ipsa grauis?
Ipsa etiam cunctis requies gratissima somnus
Auolat, & sera uix mihi nocte redit.
Vel si lassatos nunquam dignabitur artus,
Turbidus in quantis horret imaginibus?
Mollia fulcra tori duris sunt cotibus æqua:
Parua licet, magnum pallia pondus habent.
Cogor per mediam turbatus surgere noctem,
Multaq;, ne patiar deteriora, pati.
Vincimur infirmi defectu corporis: & qua
Noluero, infelix, hac ego parte trahor.
Omnia naturæ soluuntur uiscera nostræ,
Et tam præclarum quod male mutat opus.
His ueniens onerata malis inopina senectus,
Cedere ponderibus se docet ipsa suis.
Ergo quis has cupiat per longum ducere pœnas?
Paulatimq; anima deficiente mori?
Morte mori melius, quàm uitam ducere mortis,
Et sensus membris sic sepelire suis.
Non queror heu longi quòd totum soluitis anni,
Improba naturæ dicere iura nefas.
Deficiunt ualidi longæuo tempore tauri:
Et quondam pulcher, qui modo turpis equus.
Fracta diu rabidi compescitur ira Leonis:

Lentaq; per senium Caspia tigris erit.
Ipsa etiam uentens consumet saxa uetustas:
Et nullum est quod non tempore cedat opus.
Sed mihi uenturos melius præuertere casus,
Atq; infelices anticipare dies.
Pœna minor, certam subito perferre ruinam,
Quod timeas grauius sustinuisse diu,
At quos fert alios quis possit dicere casus?
Hoc quoq; difficile est commemorasse seni.
Iurgia, contemptus, uiolentaq; damna sequuntur,
Nec quisquam ex tantis præbet amicus opem.
Ipsi me pueri, atq; ipsæ sine lite puellæ,
Turpe putant dominum iam uocitare suum.
Irrident gressus, irrident deniq; uultum,
Et tremulum quondam quod timuere caput.
Quumq; nihil uideam, tamen hoc spectare licebit,
Vt grauior misero pœna sit ista mihi.
Felix qui meruit tranquillam ducere uitam,
Et lætos, stabili claudere fine dies.
Dura satis miseris memoratio prisca bonorum,
Et grauius summo culmine missa ruunt.

EN dilecta mihi nimium formosa Lycoris,
Cum qua mens eadem, res fuit una mihi.
Post multos quibus indiuisi uiximus annos,
Respuit amplexus heu stupefacta meos.
Iamq; alios iuuenes, aliosq; requirit amores:
Me uocat imbellem, decrepitumq; senem.
Nec meminisse uolet transactæ dulcia uitæ,
Nec, quod me potius reddidit ipsa senem.
Imo etiam causas, ingrata ac perfida, fingit,
Vt spretus uitio iudicer esse meo.
Hæc me præteriens quum dudum forte uideret,
Expuit, obductis uestibus ora tegens.
Hunc ego dilexi? meq; hic complexus amauit?

Huic ego sæpe, nefas, oscula blanda dedi?
Nauseat, & priscum uomitu ceu fundat amorem,
Imponit capiti plurima dirameo.
Heu quid longa dies nunc affert? ut sibi quisquam
Quondam dilectum prodere turpe putet?
Nonne fuit melius tali me tempore fungi,
Quo nulli merito despiciendus eram:
Quàm postquàm perijt quicquid fuit ante decoris,
Extinctum meritis uiuere criminibus?
Iam nihil est totum quod uiximus: Omnia secum
Tempus præteriens, horaq; summa trahit.
At mea iam niuei circundant tempora cani,
Et iam cæruleus inficit ora color.
Præstat adhuc, nimiumq; sibi speciosa uidetur,
Atq; annos mecum despicit illa suos.
Et fateor, primæ retinet monumenta figuræ,
Atq; inter cineres condita flamma manet.
Vt uideo pulchris etiam uos parcitis anni,
Nec ueteris formæ gratia tota perit.
Relliquijs ueterum iuuenes pascuntur amorum,
Sed si quid nunc est quod fuit ante, placet.
Ante oculos statuunt primæui temporis actus,
Atq; in præteritum luxuriantur opus.
Et quia nos totus membrorum deserit usus,
Nullos amplexus quos remoretur habet.
Sed miseris solus superest post omnia luctus:
Quot bona tunc habui, tot modò damna fleo.
Ergo uelut pecudum præsentia sola manebunt?
Nil de transactis quod memoretur erit?
Quum fugiant & bruta nouos animalia campos,
Ac repetant celeres pascua nota greges:
Sub qua decubuit requiescens diligat umbram
Taurus, & amissum quærat ouile pecus.
Dulcius in solitis cantet philomela rubetis,

Sitq́ suum rapidis dulce cubile feris.
Tu tantum bene nota tibi, atq́ experta relinquis
Hospitia, & potius non manifesta petis?
Nonne placet melius certis confidere rebus?
Euentus uarios res noua semper habet.
Sum grandæuus ego, nec tu minus alba capillis,
Par ætas animos conciliare solet.
Si modo non possum, quondam potuisse memento:
Sit satis ut placeam, me placuisse prius.
Permanet inualidis reuerentia prisca colonis,
Quod fuit in uetulo milite, miles amat.
Rusticus expertum deflet cessisse iuuencum,
Cum quo consenuit miles bonorat equum.
Nec me adeo primis spoliauit floribus ætas:
En facio uersus, & mea dicta cano.
Sit grauitas, sitq́ ipsa tibi ueneranda senectus,
Sit quod te nosti uiuere uelle diu.
Quis suam in alterius condemnet crimine uitam?
Et quo prætendit claudere certet iter?
Dicere si fratrem seu dedignaris amicum,
Dic patrem, affectum nomen utrunq́ tenet.
Vincat bonor luxum, pietas succedat amori:
Plus ratio, quamuis cæca, ualere solet.
His lachrymis longos, quantum fas, fleuimus annos:
Est graue quod doleat commemorare diu.

NVnc operæpretium est quædam memorare iuuentæ,
Atq́ senectutis pauca referre meæ.
Quò lector mentem rerum uertigine fractam
Erigat, & mæstum noscere curet opus.
Captus amore tuo demens Aquilina ferebar,
Pallidus & tristis, captus amore tuo.
Nondum, quid sit amor, uel quid Venus ignea, noram:
Torquebar potius rusticitate mea.

Nec minus illa mea percussa à cuspide flagrans
Errabat, tota non capienda domo.
Carmina pulsa procul, nimium dilecta, iacebant,
Solus amor cordi, curaq; semper erat.
Nec reperire uiam, qua cæcum pasceret ignem
Docta, nec alternis reddere uerba notis.
Tantum in conspectu studio perstabat inani,
Anxia uel solo lumina corde fouens.
Me pædagogus adit, illam tristißima mater
Seruabat, tanti pœna secunda mali.
Prænsabantq; oculos, nutusq; per omnia nostros,
Quiq; solet mentis ducere signa color.
Dum licuit, uotum tacitè compreßimus ambo,
Et uaria dulces texinus arte dolos.
At postquam teneram rupit uerecundia frontem,
Nec ualuit penitus flamma recepta tegi.
Mox captare dolos, & tempora cepimus ambo,
Atq; superciliis, luminibusq; loqui.
Fallere sollicitos, suspensos ponere gressus,
Et tota nullo currere nocte sono.
Nec longo genitrix furtiuum sensit amorem,
Et medicare parans uulnera uulneribus,
Increpitat, cæditq;, ignes in pectore crescunt
Vt solet adiecto crescere flamma rogo.
Concipiunt geminum flagrantia corda timorem,
Et sic permixto sæuit amore dolor.
Tunc me uisceribus perterrita quærit anhelis,
Emptum suppliciis quem putat esse suis.
Nec memorare pudet turpesq; reuoluere uersus,
Imò etiam gaudens imputat illa mihi.
Pro te susceptos iuuat, inquit, ferre labores,
Tu pretium tanti dulce cruoris eris.
Sit modò certa uides atq; inconcussa uoluptas,
Quæ nihil imminuit, passio nulla fuit,

His egomet stimulis angebar semper, & ardens
Languebam: nec spes ulla salutis erat.
Prodere non ausus carpebar uulnere cæco,
Sed stupor & macies uocis habebat opus.
Hic mihi, magnarum scrutator maxime rerum,
Solus Bobeti fers miseratus opem.
Nam quum me curis intentum sæpe uideres,
Nec posses causam noscere tristitiæ:
Tandem prospiciens tali me peste teneri,
Mitibus alloquijs pandere clausa iubes.
Dicito & unde nouo correptus carperis igne?
Dic precor, & dicti sume doloris opem.
Non intellecti nulla est curatio morbi,
Vt magis inclusis ignibus ante fremunt.
Dum pudor est tam fœda loqui, uitiumq; fateri,
Agnouit, tanti conscia lingua mali.
Mox ait, occultæ satis est res prodita causæ,
Pone metum, ueniam uis tibi tanta dabit.
Prostratus pedibus uerecunda silentia rupi,
Cum lachrymis referens ordine cuncta suo,
Fare, ait, ut placidæ potiaris munere formæ:
Respondi: pietas talia uelle fugit.
Soluitur in risum, exclamans, prô mira uoluptas:
Castus amor Veneris dicito quando fuit?
Parcere dilectæ iuuenis desiste puellæ,
Impius huic fueris, si pius esse uoles,
Vnguibus & morsu teneri pascuntur amores:
Vulnera non refugit, res magis apta plagæ.
Interea donis permulcet corda parentum,
Et pretio faciles in mea uota trahit.
Auri cæcus amor natiuum uincit amorem:
Cœperunt natæ crimen amare suæ.
Dant uitijs furtisq; locum: dant iungere dextras,
Et totum ludo concelebrare diem.

Permissum sit uile nefas: Fit languidus ardor.
  Vicerunt morbum languida corda suum.
Illa nihil quæsita uidens procedere, causam
  Odit, & illæso corpore tristis abit.
Proieci uanas sanato pectore curas,
  Et subito didici quàm miser ante fui.
Salue sancta inquam semperq́; intacta maneto
  Virginitas, per me plena pudoris eris.
Quæ postquam perlata uiro sunt omnia tuto,
  Meq́; uidet fluctus exuperasse meos:
Macte, inquit, iuuenis proprij dominator amoris,
  En de contemptu sume trophæa tuo.
Arma tibi Veneris, cedantq́; Cupidinis arcus,
  Cedat & armipotens ipsa Minerua tibi.
Si tibi peccandi studium permissa potestas
  Abstulit, atq́; ipsum talia uelle fugit.
Ingrati tristes pariter discessimus ambo,
  Dissidij ratio uita pudica fuit.

REstat adhuc alios turpesq́; reuoluere casus,
  Atq́; aliquo molli pascere corda ioco.
Conueniunt etenim deliræ ignaua senectæ,
  Aptaq́; sunt operi carmina uana meo.
Sic uicibus uarijs, alternis uoluimur annis,
  Et mutata magis tempora grata mihi.
Virgo fuit, species dederat cui candida nomen,
  Candida, diuersis sat bene compta comis.
Huic ego per totum uidi splendentia corpus
  Cymbala multiplices edere pulsa sonos.
Nunc niueis digitis, nunc pulsans pectine chordas,
  Arguto quicquid murmure dulce loqui.
Hanc ego saltantem subito correptus amaui,
  Et cœpi tacitus uulnera grata pati.
Sic me diuersis tractum de partibus, una

Carpebat uarijs pulchra puella modis.
Singula uisa semel, semper memorare libebat,
Hærebatq; animo nocte dieq; meo.
Sæpe uelut uisæ lætabar imagine formæ,
Et procul absenti uoce manuq; fui.
Sæpe uelut præsens fuerit, mecum ipse loquebar,
Cantabam dulces quos solet illa modos.
O quoties demens, quoties sine mente putabar,
Nec puto fallebar, nec bene sanus eram.
Certe difficile est abscondere pectoris æstus,
Panditur & clauso sæpius ore furor.
Nam subito inficiens uultum pallorq;, ruborq;,
Interdum certæ uocis habebat opus.
Nec minus ipsa meas prodebant somnia curas,
Somnia secreti non bene fida mei.
Nam quum sopitos premerent obliuia sensus,
Confessa est facinus conscia lingua suum.
Candida clamabam properate: cur Candida cessas?
Nox abit, & furtis lux inimica uenit.
Proximus ut genitor mecum conuiuatus amatæ
Virginis, in gelida forte iacebat humo,
Illius ad nomen turbatos excitat actus:
Exilit, & natam credit adesse suam.
Omnia collustrans, toto me corde solutum
Prospicit afflantem, nec meminisse mei.
Vana putas? an uera sopor ludibria iactat?
Et te uerus, ait, pectoris ardor habet?
Credo equidem assuetas animo remeare figuras,
Et fallax studium ludit imago suum.
Stat tamen attonitus, perplexaq; murmura captat,
Et tacitis precibus dicere plura rogat.
Sic ego, qui cunctis sanctæ grauitatis habebar,
Proditus indicio sum miser ipse meo.
Et nunc infelix tota est sine crimine uita,

Et peccare senem non potuisse pudet.
Deserimur uitijs, fugit indignata uoluptas:
Et quod non possum, non potuisse iuuat.
Hoc etiam meminisse licet, quod serior ætas
Intulit, & gemitus quos mihi læta dedit.
Has sed quis possit naturæ astringere partes?
Gnarus, & ut sapiens noxia sæpe uelit?
Interdum rapimur uitijs, trahimurq; uolentes,
Et quæ non capiunt pectora bruta uolunt.

MIssus ad Eoas legati munere functum,
Tranquillum cunctis nectere pacis opus
Dum studeo geminæ componere fœdera pacis,
Inueni cordis bella nefanda mei.
Hic me suscipiens Etruscæ gentis alumnum,
Inuoluit patris Graia puella dolis.
Nam quum se nostro captam simularet amore,
Me potius uero fecit amore capi.
Peruigil ad nostras adstabat mane fenestras,
Nescio quid Græco murmure dulce canens,
Nunc aderant lachrymæ, gemitus, suspiria, pallorq;
Et quicquid nullum fingere posse putes.
Sed uelut afflicto nimium miseratus amore,
Efficior potius tunc miserandus ego.
Hæc erat egregia forma uultusq; sereni,
Grata micans oculis, nec minus arte placens.
Docta loqui digitis, & carmina fingere docta,
Et responsuram sollicitare lyram.
Illam Sirenijs stupefactus cantibus æquans,
Efficior demens alter Vlysses ego.
Et quia non poteram tantas euadere moles,
Nescius in scopulos & uada cæca feror.
Quid referam gressus certa se lege mouentes?
Suspensosq; nouis passibus ire pedes?

Grande erat inflexos gradibus numerare capillos,
Grande erat in niueo pulchra colore coma.
Vrebant oculos duræ stantesq; papillæ,
Et quas astringens clauderet una manus.
Ah quantum mentem stomachi fultura mouebat,
Atq; sub exhausto pectore pingue femur.
Vrebar teneros astringere fortiter artus,
Visa per amplexus ossa sonare meos.
Grandia clamabam nimium me brachia lædunt,
Non tolerant pondus subdita membra tuum.
Dirigui, quantusq; fuit calor ossa reliquit,
Et nata est ueniæ causa pudenda meæ.
Non sic lac tenerum permixta coagula reddunt,
Nec liquidi mellis spuma liquoris erit.
Succubui fateor, Graiæ tum nescius artis,
Succubui Thusca simplicitate senex.
Qua defensa suo superata est Hectore Troia,
Vnum non poterat fraus superare senem?
Muneris inuicti curam studiumq; reliqui,
Deditus imperijs sæue Cupido tuis.
Nec memorare pudet tali me uulnere uictum,
Subditus his flammis Iuppiter ipse fuit.
Sic mihi prima quidem nox affuit, & sua soluit
Munera, grandæuo uix subeunda uiro.
Proxima destituit uires, uacuusq; recessit
Ardor, & in Venerem segnis ut ante fui.
Illa, uelut proprium repetens infesta tributum,
Instat, & increpitans, debita reddisi ait.
Sed nihil hic clamor, nil sermo mitis agebat:
Quod natura negat, reddere nemo potest.
Erubui, stupuiq;, omnes uerecundia motus
Abstulit, & blandum terror ademit opus.
Contrectare manu cœpit frigentia membra,
Meq; etiam digitis solicitare suis.

Nil mihi torpenti, nil tactis profuit illis,
Restitit in medio frigus ut ante foco.
Quæ te crudelis rapuit mihi fœmina? dixit,
Cuius ab amplexu fessus ad arma redis?
Iurabam curis animum mordacibus uri,
Nec posse ad luxum tristia corda trahi.
Illa dolum credens, non falles inquit amorem,
Plurima cæcus amor lumina semper habet.
Quin potius placido noli unquam parcere ludo,
Proijce tristitias, & renouere iocis.
Obtundunt si quidem curarum pondera sensus:
Intermissa minus sarcina pondus habet.
Tunc egomet toto nudatus corpore lecto,
Effusis lachrymis talia uerba dedi:
Cogimur heu segnes crimen uitiumq́ fateri,
Ne meus extinctus forte putetur amor.
Me miserum, cuius non est culpanda uoluptas,
Iudicor infelix debilitatis ope.
En longo confecta situ tibi tradimus arma,
Arma ministerijs quippe dicata tuis.
Fac quodcunq́ potes, nos cedimus: hoc tamen ipse
Grandior est hostis, quo minus ardet amor.
Protinus argiuas admouit turpiter artes,
Meq́ cupit flammis uiuificare suis.
Ast ubi dilecti persensit funera membri,
Nec uelut expositum surgere uidit opus.
Erigitur, uiduoq́ toro laniata recumbens,
Vocibus his luctus, & sua damna fouet.
Mentula festorum cultrix operosa dierum
Quondam diuitiæ, delitiæq́ meæ,
Quo te deiectam lachrymarum gurgite plangam?
Quæ de tot meritis carmina digna feram?
Tu mihi flagranti succurrere sæpe solebas,
Atq́ æstus animi ludificare mei.

Tu mihi per totam custos gratissima noctem,
Consors lætitiæ tristitiæq; meæ.
Conscia secreti semper fidissima nostri,
Adstans in nostris peruigil obsequijs.
Quò tibi feruor abitsper quem scritura placebas.
Quò tibi cristatum uulniferumq; caput?
Nempè iaces nullo, ut quondam suffusa rubore,
Pallida demisso uertice nempè iaces.
Nil tibi blanditiæ nil dulcia carmina prosunt,
Non quicquid mentem sollicitare solet.
Sic uelut exposito meritam te funere plango,
Occidit aßiduo quod caret officio.
Hæc ego cum lachrymis deducta uoce canentem
Irridens, dictis talibus increpui.
Dum defles nostri languorem fœmina membri,
Ostendis morbo te grauiore premi.
Vade inquam felix, semper felicibus apta,
Vtere cognatis utere delicijs.
Illa furens, credo quòd nescis perfide dixit,
Non fleo priuatum sed generale chaos.
Hæc genus humanum pecudum, uolucrumq; ferarumq;,
Et quicquid toto spirat in orbe creat.
Hac sine diuersi nulla est concordia sexus,
Hac sine coniugij gratia summa perit.
Hæc geminas tanto constringit fœdere mentes,
Vnius ut faciat corporis esse duos.
Pulchra licet precium si desit fœmina perdit,
Hæc si defuerit, uir quoq; turpis erit,
Hæc si gemma micans rutilum non conterat aurum,
Aeternum fallax mortiferumq; genus.
Tecum pura fides, secretaq; certa loquuntur,
O' uere pretium, fructiferumq; bonum.
Cedunt cuncta tibi, quodq; est sublimius, ultro
Cedunt imperijs maxima quæq; tuis:

Nec subtracta gemunt, sed se tibi subdere gaudent,
Vulnera sunt iræ prosperiora tuæ.
Ipsa etiam totum moderans sapientia mundum,
Porrigit inuitas ad tua iura manus.
Sternitur icta tuo uotiuo uulnere uirgo,
Et percussa nouo læta cruore tacet.
Flet tantum, ridetque suum laniata dolorem,
Et percussori plaudit amica suo,
Non tibi semper iners, non mollis conuenit actus,
Mixtaque sunt ludis fortia facta tuis.
Nam nunc ingenio, magnis nunc uiribus usa,
Nunc his quæ iuueni sunt inimica malis.
Nam tibi peruigiles impendunt sæpe dolores,
Imbres, insidiæ, iurgia, damna, pudor.
Tu mihi sæpe feri commendas corda tyranni,
Sanguineus per te Mars quoque mitis erit.
Tu post extinctos, debellatosque gigantas,
Excutis irato tela trisulca Ioui.
Tu cogis rapidas affectus discere tigres,
Per te blandus amans redditur ipse leo.
Mira tibi uirtus, mira est patientia, uictos
Diligis, & uinci, uincere sæpe uolens.
Quum superata iaces, uires animosque resumis,
Atque iterum uinci, uincere rursus amans.
Ira breuis, longa est pietas, recidiua uoluptas,
Et cum posse perit, mens tamen una manet.
Conticuit tandem longo satiata dolore,
Ac uelut expletis desinit exequijs.

C Laude precor miseras ætas uerbosa querelas,
Nunquid adhuc uitium uis reserare tuum?
Sit satis indignum leuiter tetigisse pudorem,
Contrectata diu crimina crimen habent.
Omnibus est eadem leti uia: non tamen unus

Est uitæ cunctis exitijque modus.
Hac pueri atque senes pariter iuuenesque ferentur.
Hac par diuitibus pauper egenus erit.
Ergo quod astrictum, quodque est uitabile nulli,
Festino gressu uincere præstat iter.
Infelix ceu iam defleto funere surgo,
Hac me defunctum uiuere parte puto.

FINIS.

SEQVENS LYRICVM
quia à plerisque Cor. Gallo attribuitur, hic
adijcere libuit.

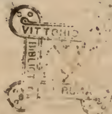
LIDIA bella puella candida,
Quæ benè superas lac & lilium,
Albamque simul rosam rubidam,
Aut expolitum ebur Indicum.
Pande puella, pande capillulos
Flauos, lucentes, ut aurum nitidum.
Pande puella collum candidum,
Productum bene candidis humeris.
Pande puella stellatos oculos,
Flexaque super nigra cilia.
Pande puella genas roseas,
Perfusas rubro purpuræ tyriæ.
Porrige labra labra corallina,
Da columbatim mitia basia:
Sugis amentis partem animi:
Cor mihi penetrant hæc tua basia.
Quid mihi sugis uiuum sanguinem?
Conde papillas, conde gemipomas,
Compresso lacte quæ modo pullulant.

Sinus expansa profert cinnama:
Vndiq; surgunt ex te delitiæ.
Conde papillas, quæ me sauciant
Candore & luxu niuei pectoris.
Sæua non cernis quòd ego langueo?
Sic me destituis iam semimortuum?

FINIS.

SERIES CHARTARVM
a b c d e f g h i k l m n o p q r s
Omnes sunt Quaterniones.

VENETIIS.
Apud Hieronymum Scotum.
1549

IN TENEBRIS FVLG

qualis becchi · 41 · b ·

Thisiphone
cerberus
Tycion
Tytius
Tantalus
danai filiæ

infernj cultores 43 · b ·

Lauri crespinus 57 · a 98 · a

Hannibal
siphax
pirrhus.
curtius
Decius.
cocles
corvus
Leucadius.

110. a.

Bella casaris. 83. a
Mutinense, philippense, siculum,
Perusinũ, Aegyptiacũ, et Actiacũ